OCAK-ŞUBAT-MART 2000 • YIL 5 • SAYI 17 • 1.000.000TL

JAZZ, BLUES, EMPROVİZE

JAZ

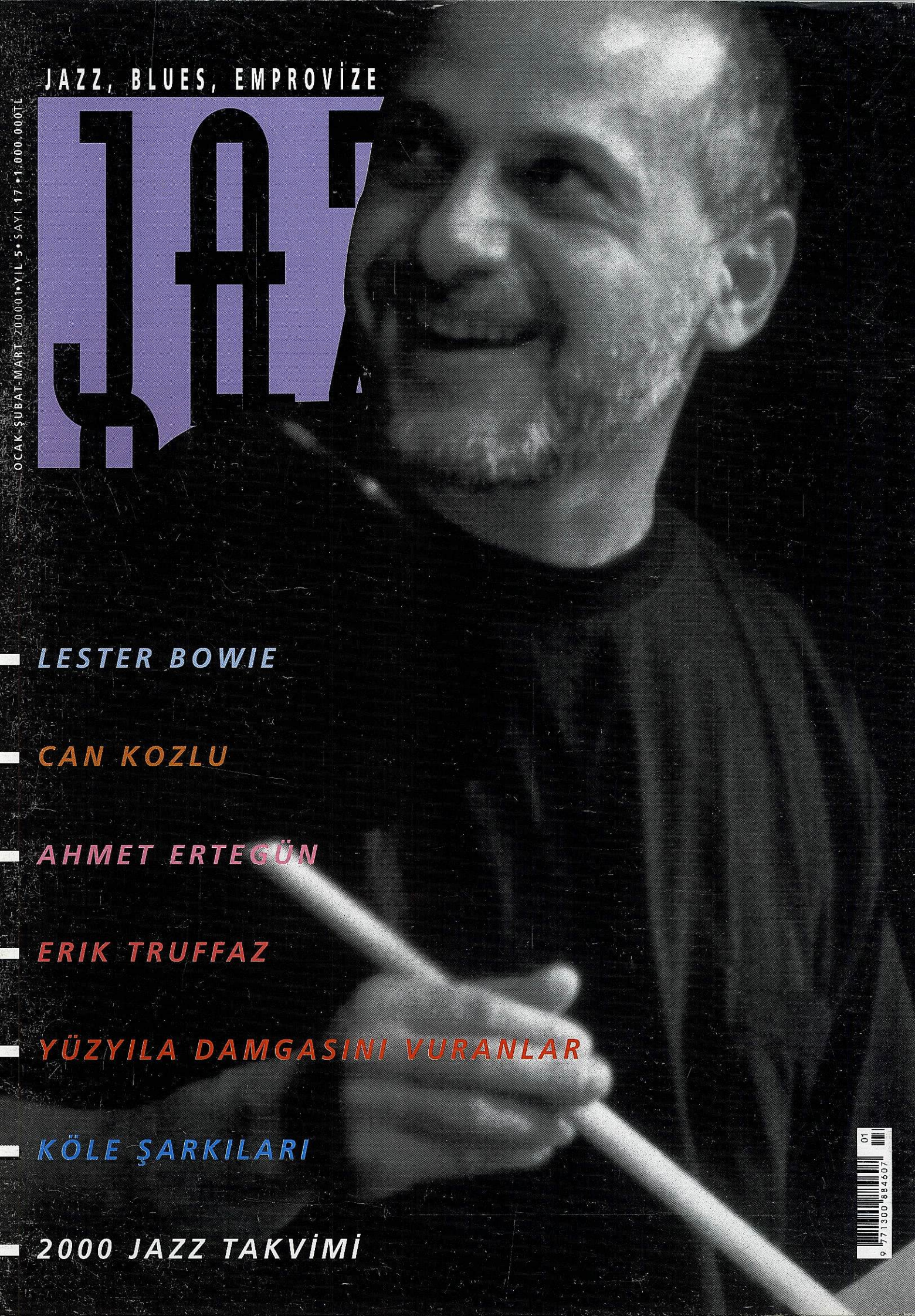

LESTER BOWIE

CAN KOZLU

AHMET ERTEGÜN

ERIK TRUFFAZ

YÜZYILA DAMGASINI VURANLAR

KÖLE ŞARKILARI

2000 JAZZ TAKVİMİ

9 771300 884607 01

HER YÖNÜYLE

★ ★ ★ ★ ★

Boston DigitalTheater™ 6000

Komple Sinema Sistemi

Dolby Digital Processor, 6 Kanal Amplifikatör, Subwoofer, Universal Uzaktan Kumanda, Tüm Montaj Aparatları, Tüm hoparlör ve Bağlantı Kabloları ile Birlikt

Kısa Bir Süre İçin

Sadece 750,- USD + KDV

AKUSTA

HOME THEATRE & AUDIO GALLERIES

Ev Sinema Sistemleri • Hi-Fi / Hi-End Ses Sistemleri • Ev Otomasyon Sistemleri

NİŞANTAŞI Tel:(0.212) 241 65 50 Fax: (0.212) 241 65 51, ETİLER Tel: (0.212) 287 60 94-95 Fax: (0.212) 287 60 96

Web-Site: www.akusta.com.tr • E-mail: akusta@akusta.com.tr

AKUSTA bir RKD LTD.ŞTİ. kuruluşudur.

info@boyut.com
Sayı: 17
Ocak-Şubat-Mart 2000

N A R D I S

Merhabalar,

Her yeni sayımız benim için çok heyecan verici olmuştur. Dördüncü yılımızın bitip de 2000 yılının ilk sayısı demek siz sevgili okurlarımızın sevgi ve destekleriyle ileriye daha umut ve güvenle bakmamızı sağlıyor.

Uzun zamandır hayalini kurduğum jazz takvimimizi bu yıl kesinlikle denemeye karar verdik. Sponsor bulabilseydik tüm yılı içeren bir takvim verebilecektik sizlere. Umarım önümüzdeki yıllarda bu olur. İncelediğimiz tüm takvimlerin çok eski dönemlere ait müzisyenlerin doğum ve ölüm yıllarını içerdiğini gördük. Oysa genç ve gelecek vaad eden pekçok sevdiğimiz sanatçılarla ilgili birşeyler bulamadık. Biz de bu açıdan yaklaşarak hem bizim müzisyenlerimizin de doğumgünlerini gösteren bir takvim hazırladık. Dergimizin görsel yönden başarısında emeği olan fotoğrafçı arkadaşımız Aykut Uslutekin'in objektifinden jazz dolu bir yıl yaşatalım istedik. Yıl sonuna kadar, her üç ayın jazz takvimini dergimizle birlikte alabileceksiniz.

Bu sayımız için oldukça yoğun çalışma yaptık. Serdar Karabatı bu kez "Alkışlar" adıyla hazırladığı yerli jazz müzisyenlerinin çalışmalarını hepbirlikte değerlendirmek amacıyla listeler hazırladı. Bu yıl geçen seneki gibi CD veremiyoruz. Firmalar depo sayımındaydılar.

Yazarlarımız bir yüzyılı bitirme heyecanıyla, diğer sanat dallarına oranla çok genç kalan jazz müziğinin, yüzyıla damgasını vuran sanatçılar kimler olabilir sorusunu kendilerine sordular. Son derece sübjektif bakış açılarıyla yapılmış bu listeler sadece sizlere fikir versin istedik.

Bu sayımızda farkedeceğiniz gibi "Dörtte Bir" bölümümüz yok. Onun yerine aynı içerikli "Neler Olacak" başlıklı bir bölüm yaptık. Yine bu sayımızda yeni bir bölüm başlığı daha bulacaksınız. "Aynı Telden Çalanlar": bu bölümde de jazz dünyasının parlak isimlerinin haricinde, jazz'a gönül verip de isimlerini duyuramamış, albüm yapamamış ama onlarla aynı sahnede çalmış isimlere yer vereceğiz. Bu sayfaları bize Sıtkı Sırtanadolu hazırlayacak.

Bu sayımızda gerçekten olağanüstü bir sayıda röportaj yapıldı. Sanatçıları daha yakından tanıma fırsatı sağladığını düşündüğümüz röportajlara ayrıcalık veriyoruz. Kapak sanatçımız Can Kozlu'nun söyleşisinden yaşama ve müziğe dair çok önemli sonuçlar çıkarabiliriz. Dikkatli okunmasında fayda var. Ayrıca bizlere gönül desteği veren sanatçılar var, Abdullah İbrahim gibi, uzaklarda da olsalar jazz dünyası çok küçük.

Bu derginin hazırlanmasında her türlü katkıyı sağlayan tüm dostlarımıza, okurlarımıza siz jazz severlere mutlu ve gönüllerince müzik dolu bir yıl diliyoruz.

ZUHAL FOCAN

JAZZ

ISSN 1300 - 8846

GENEL YÖNETİM

Boyut Yayıncılık ve Tic. A.Ş. adına sahibi ve Genel Yönetmeni
Bülent ÖZÜKAN

Genel Sanat Yönetmeni
Murat ÖNEŞ

Genel Müdür
Nilgün ÖZÜKAN

YAYIN

Yayın & Reklam Yönetmeni
Zuhal FOCAN

Katkıda Bulunanlar
A. Lütfi Varoğlu, Cumhur Dülger, Demet İlik, Erhan Altunay, Engin Gençer, Raife Polat, Seda Binbaşgil, Serhan Yedig, Sevil Duvarcı, Şebnem Şenyener Zeynep Çiftçi Ün, Füsun Levet, Erdal Paksoy, Metin Paksoy, Orhan Argun, Tunç Bozoğlu, Yosi Falay,

Tasarım
Cemal Özken

Elektronik Yayıncılık Koordinatörü
Hulusi ORAN

Matbaa Müdürü
Memduh ARSLAN

Muhasebe Müdürü
Jale ÜRPER

Satış ve Pazarlama Müdürü
Aydın UNGAN

Müessese Müdürü
Ejvet OKTAY

Abone İlişkileri
Dilara Mercan

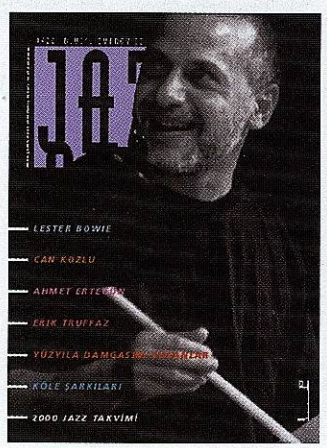

Yönetim Yeri
Jazz Dergisi
Matbaacılar Sitesi
1. Cadde No:115
(Milliyet Gazetesi arkası)
34554 Bağcılar / İSTANBUL
Telefon: 90 - 212 - 629 53 00 *(dahili 311)*
Fax: 90 - 212 - 629 05 74 - 75

Basıldığı Yer
Boyut Matbaacılık A.Ş.

Fiyatı
1.000.000 TL (KDV dahil)

BOYUT YAYIN GRUBU

© 2000 BOYUT YAYINCILIK ve TİCARET A.Ş.

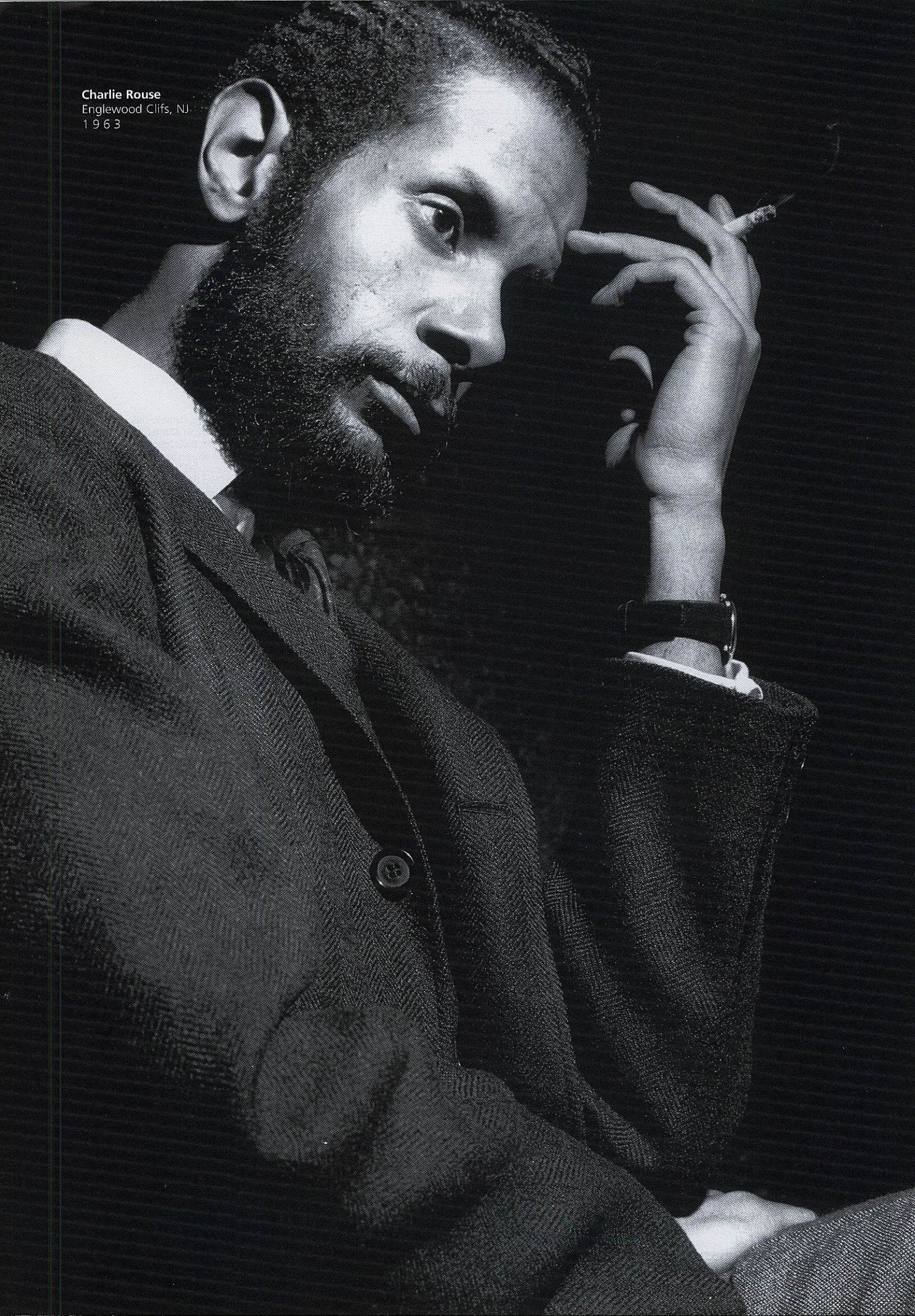

Charlie Rouse
Englewood Cliffs, NJ
1963

içindekiler

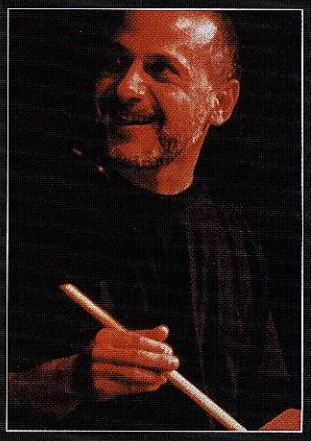

Kapak: *Can Kozlu*
Fotoğraf: Aykut Uslutekin
Yil: 5 Sayı: 17

3 **NARDIS**

4 **RIFFS**
- BASLARDAN BAHİS ***Ahu Ünalp***
- JAZZ LABELS ***Ahu Ünalp***
- AYDIN ESEN – TIMESCAPES ***Serdar Karabatı***
- JUSTIN-TIME
- SWEET & LOWDOWN ***Şebnem Şenyener***
- EROL PEKCAN ***Tunçel Gülsoy***
- MUSTAFA KEMAL AĞAOĞLU
- LESTER BOWIE ***Zeynep Çiftçi Ün***
- MILT JACKSON ***Engin Gençer***
- ART FARMER ***Tunçel Gülsoy***
- CHARLIE BYRD ***Erhan Altunay***
- YÜZYILA DAMGA VURANLAR

20 **ŞU JAZZ DEDİKLERİ**
Ali Sönmez

23 **AD-LIB**
- RABIH ABOU-KHALIL ***Orhan Kahyaoğlu***

29 **HI-FI**
- AMLIFIKATOR KLASMANLARI ***Tunç Bozoğlu***

34 **RÖP.**

- CAN KOZLU ***Tunçel Gülsoy***
- ELVIN JONES ***Cumhur Dülger***
- CÜNEYT SERMET ***Serhan Yedig***
- AHMET ERTEGÜN ***Hülya Tunçağ***
- ARİF MARDİN ***Hülya Tunçağ***
- ALAN GINTER ***Demet İlik***
- GONZALO RUBALCABA ***Sevil Duvarcı***
- JACQUES LOUISSIER ***Victor Bensusan***
- ERIK TRUFFAZ ***Serdar Karabatı***
- ABDULLAH IBRAHIM ***Seda Binbaşgil***
- SELEN GÜLÜN ***Raife Polat***

59 **AVANT-GARDE**
- EUGENE COLUMBO ***Zeynep Çiftçi Ün***
- MARSHALL ALLEN ***Zeynep Çiftçi Ün***

65 **BLUES**
- KÖLE ŞARKILARI ***Benan Dinçtürk***

69 **ANILAR**
- BENNY GOODMAN ***Orhan Argun***
- 2000'LERDE JAZZ ***Yosi Falay***

73 **AYNI TELDEN ÇALANLAR**
- AŞKIN ARSUNAN ***Sıtkı Sırtanadolu***

74 **NELER OLDU**
- 2000'i GÖREBİLECEK MİYİM? ***Füsun Levet***
- ODTÜ JAZZ GÜNLERİ ***Lütfi Varoğlu***
- DON BYRON ***Erdal Paksoy***
- YARDIM KONSERLERİ ***Metin Paksoy***
- NHOP İSTANBUL'DAYDI
- THOMASTIK INFELD 80 YAŞINDA
- AYTEN ALPMAN GECESİ
- BABYLON ***Serdar Karabatı***

82 **NELER OLACAK**

84 **JAZZ NASIL DİNLENİR**
- BEBOP ***Ahmet Emin Akyavaş***
- NİLÜFER VERDİ: NASIL BİR DOĞAÇLAMA

86 **DR. JAZZ**
Rene Macaroğlu

87 **CD VİTRİNİ**
Kerem Görsev&Allan Harris, John Abercrombie & Don Thompson, Michael Brecker, Jimmy Smith, Sarah Vaughan, Niels Lan Doky, Keith Jarrett, Nighthawks, Denny Zeitlin&David Friesen, Lee Konitz, Fazil Say, Al DiMeola, Mike Stern, Trudy Desmond, Myriam Alter, Oscar&Ray&Milt, Curtis Lundy, Jon Ballantine, Erik Truffaz, Jeri Brown, Stefon harris, Patricia Barber, Michael Marcus Trio, Marc Johnson, Ed Thigpen, Ranee Lee, Big Kahuna, Philip Glass, Art Blakey, Joey DeFrancesco, Paul Bley, Alex De Grassi, Joey Barron, Gonzalo Rubalcaba, Don Byron, Fred Hersch, David Murray, Bob James, Scott Hamilton, Pieces of a Dream, Astor Piazzola, Grant Green, Elvis Costello&Bill Frisell, Marian McPartland, Ray Vega, Teri Thorton, Dave Koz, Fourplay, Celebration of Weather Report, Hamiet Bluiett, Duke Ellington, Tribute to Duke, Daniel barenboim, UMO Jazz Orchestra, Tim Brady, Kenny G, Scott Wilkie, Mart Grebb.

99 **SİZİN KÖŞENİZ**

100 **INDEX 99**

101 **KÖRLEME**
- ATEŞ TEZER ***Serdar Karabatı***

103 **RADYOLAR**

104 **BULMACA** ***Serdar Karabatı***

Bass'lardan bahsetmek gerekirse

Bu yazımda sizlere çok büyük bir aile olan baslardan bahsetmek istiyorum. Yüzyıllardır var olan basların gelişimini incelediğinizde gerçekten büyüleniyorsunuz. Var oluşunda taşıdığı mükemmellik günümüzün teknolojisi ve bilgisiyle birleştiğinde ise muhteşem enstrümanlar olarak karşımıza çıkıyorlar. Günümüz modern senfonik orkestralarında kullanılan 3 telli basın tel sayıları 4,5.....v.s şeklinde bir artış gösteriyor. En eski double basların yerleri ise dolmayacağa benziyor. Günümüz müzikal performans çevrelerinde ise akustik baslara ve bunların pratikliğine ise kuşkulu gözlerle bakılıyor. Elektrik gitar ve baslardaki yeni sound atom çağında bir duygusallığa sebep oluyor. Belki de bu sesler geçici modaların ve hatta gürültülerin doğmasına sebep oluyor. Bas viyolin ve bas gitarı 60'lı yılların ortalarına kadar popüler müzik, rock ve soul'de görüyoruz. Müziğin progressive'ce yükselmeye başlamasıyla birlikte bütçelerin kesildiğini, zevklerin değiştiğini, rock ve soul vokaller için desteğin azalmış olduğu bilinen bir gerçek. Zamanla standart bir pop grubu gitar, piyono, org, bas, string ve horn'un yerine yalnızca iki elektro gitar, bir bas gitar ve bir davuldan oluşmaya başladı. 60'lı yılların ortalarında ise pop müzikteki birkaç istisna kayıt ve konser dışında artık bas gitarın adı "bas" olmuştu. Bu periyotta hala eğitimli müzisyenler vardı, ama pop müzik özellikle TV ve sinemada çokça yer alıyordu. Halk tarafından da vazgeçilmez bir durumdu. Bunun sonucu olarak da belki biraz abartılı olacak fakat 20 yaşın altındaki herkes gitarda temel akorları çalabilecek durumdaydı. 1967 ve sonrasında hemen hemen her çocuk bir adet gitar edinmişti. Şimdi bu ikinci milleniuma girerken ise artık müzisyenler basların elektronik ses kalitesi bakımından üstünlüğüne bakıyorlar. Bas gitarın, uzun scale string basların yerine geçecek birşey olmadığının kanısına vardılar. Biraz da elektro double basın gelişiminden bahsedelim. Aşağıda bas viyoline verilen bazı isimleri bulabilirsiniz.

Double-bass, kontrabass, bass-viol, string bass, upright bas, doghouse bas, bass fiddle, bull fiddle, standup bass, concert bass, bosso profundo, washtub bass, clothesline bass, slapstick bass, the cellar, the basement, elektro double bass'ların gelişimi bu yüzyılın üçüncü çeyreğine kadar gelmekte. Bas yapımcılarının amacı pizzicato gibi sesler çıkaran, çalan kişinin müzikal enerjisini tam anlamıyla ifade etmesine izin veren içi dolu ya da birbirine sımsıkı kaynamış maddelerden yapılmış, akustik double baslardan daha iyi sesi olan baslar yaratmaktı. Lloyd Loar tarafından dizayn edilen elektro upright basın fotoğrafını Julius Bellson'un "The Gibson Story" adlı kitabında görüp hayran kalabilirsiniz. Eğer gerçek bir bas meraklısı iseniz Lloyd Loar'ın yarattığı bu bas 1924 tarihlidir ve büyük bir ihtimalle ilk double bastır. Çeşitli nedenlerden dolayı Gibson bu bası üretim için uygun bulmadı. En belirgin nedenlerden biri ise elektrostatiğinde ilkel aksaklıkların bulunmasıydı. Bas frekanslarının ayrıntıları o yıllarda henüz gelişmemişti bu yüzden enstrümanı duyabileceğiniz herhangi bir pratik yol yoktu. Elektronik enstrümanların hızla gelişmesi sonucunda 1930'larda şirketlerin rekabeti başladı. Rickenbacker, Regal, Vega, Gibson ve diğerleri elektro string enstrümanların üzerinde çalışmaya başladılar. 1936'da George Beauchamp, Rickenbacker basını dizayn etti. Bu baslarda manyetik pickup'ın yanında manyetik geçirgen materyal uygulanıyordu. Müzisyenler Rickenbacker baslarına "Bedpost Bass" diyorlardı. Bu enstrümanların hepsi geleneksel bas viyolin boyunları ve kasa yapısının birleştirilmesiyle oluşturulmuştu. 2. Dünya Savaşı sonrasında elektrik basın gelişimi hızla devam etti. 1951'de ise Leo Fender yeni basın tanıtımını yaptı. Ekonomik oluşu, dizaynındaki şıklık ve kolay çalınabilinmesi 60'ların başında pop müzikte bu basın baskın olmasına sebep olmuştur. Fender basların güvenilir ve ekonomik olmasına rağmen birçok basçı ve müzik hayranı; aletin sesinin double basın sesinden daha farklı olduğunu düşünmüşlerdir. Bunlar uzun tonlar üretememekteydi ve bu büyük bir sıkıntı yaratıyordu. "Click bass" akustik bas ile birleşerek 50'lerden 60'lara dayanak oluşturdu. Fender stili basların çalış tekniği belli belirsiz geleneksel bas tekniğine benzer. Ironik olarak birçok günümüz basçısı geleneksel double bası da içine alarak ufuklarını geliştirdiler. 50'lerin ortası ve sonlarında double basların modernize edilme çabalarıyla Rudy ve Ed Dopera Zorko Bası tanıttılar. Bunun özelliği oyuk fiberglass kasası, kesik scaled-down başı ve klavyesiydi. İlk elektro naylon ve string bas fiddle 1958'de Zorko Satış Kataloğunda ilan edilmişti. Gut String'in yararı ancak mekanik çiftli köprü pickup sistemiyle olmaktaydı. Diğer köprüye güç uygulayınca ikinci köprü manyetik içeriyordu. Sabit sargı, manyetiğin hemen yanında yer alıyor ve teller çalındığında manyetikte vibrasyon oluşturuyordu. Zorko'nun oyuk fiberglass kasalı ve akçaağaç saplı modeli daha sonra karşımıza Ampeg Baby Bass olarak çıkıyor. 60'larda Ampeg Baby Bass Amerika'da müzik marketlerde oldukça popüler olmuştu. Geliştirilmiş alüminyum köprülü pickup sistemine sahipti. Aynen Zorko'nun pickup sistemi gibi bu köprüler manyetik pickup aygıtıyla kullanılmıştı. Çelik diyagramlardan yapılmış manyetik oluşumla her diyagramının vibrasyonu sarmallarda sinyaller meydana getiriyordu. Distortion probleminden dolayı zayıf kaldığı için Ampeg pickuplar Zorko pickup'larından daha gelişmiştir.

Ampeg'in ağır kasası termoplastikten yapılmıştı ve Uvex adı verilir. Bu plastiğin uzun ömürlü olmamakla birlikte erime derecesi de çok düşüktür. Her nedense Ampeg'ler Uvex'in yapısında bulunan bir gazdan dolayı kötü koku yayıyorlardı. Birçok Ampeg'in sıcak günlerde ısıdan dolayı biçiminin bozulduğu görülmüştür. Hem Ampeg hem Zorko enstrümanları vurucu ton kalitesi ile az güçle yüksek tonlar verirler. Ama yine de oyuk fiberglass gövdeli Zorko, Ampeg'den çok daha yüksek ton verebilmektedir. Ampeg baslar şu an hala Afro-Kuban müziğinde (percussive vurmalı tonu olduğu için) kullanılıyor. Yüzlerce Ampeg 60'larda üretildi ve çok ses getirdi. Azola Baby olarak bilinen baslar şu an Steve Azola tarafından hala üretilmekte. Bu baslar Ampeg ve Zorko geleneğini sürdürüyor ve yapı olarak da ikisinin arasında bir yerdeler. Azola geçen yıllarda St.Louis müzik firması için Ampeg Baby Bası tekrar çıkardı. 50 ve 60'larda Avrupa'da birçok enstrüman üreticisi elektro string basları üretmeye başladılar. 60'ların sonundaysa basın kendini ekonomik hale getirmiş olması müzisyenleri tam tatmin etmemişti. Müzisyenler taşınabilir baslara ihtiyaç duyuyorlardı. 1970'lerde ise Californiyalı John Dawson tarafından Blitiz Bass dizayn edildi. Bu bas çok az sayıda üretildi tek tük jazz'cı tarafından kullanıldı ve maalesef seri üretime geçemedi. 1978'de Hollandalı Hank Van Zalinge ince omuzsuz piezo elektro köpnü pick up'lı, akustik bası gövdeli bir bas üretti. Bu bas herkesin çok ilgisini çekti. Çok ilginçtir Playboy dergisinin yeniyıl hediyeleri arasında yer aldı. Henk Van Zalinge "Z Bası" adını verdiği bu basların üretimi için bir fabrika kurdu ve yaklaşık 265 Z Bass üretti. 80'lerin başlarında birçok şirket ve kişi tam ölçek uzunlukla elektik double baslar üretmeye başladı. Aralarında dikkate alınması gerekenler ise Clevinger, Bill Merchant's Vertical Bass, the Ollegan Bass, Gunn Bass, Dobro, Hofner JB - 59, Amazing Bass, Will Boulet v.s. Bunca çeşit içinde birçoğu gelişti ve günümüz basçıları tarafından severek kullandıkları enstrümanları haline geldi. Siz de kendinize bas alırken bazı karışıklıklardan kaçınmak için birçok soru sormanız ve ustalara danışmanız gerekebilir.

Ahu Ünalp

Ahu Ünalp

JAZZ LABELS

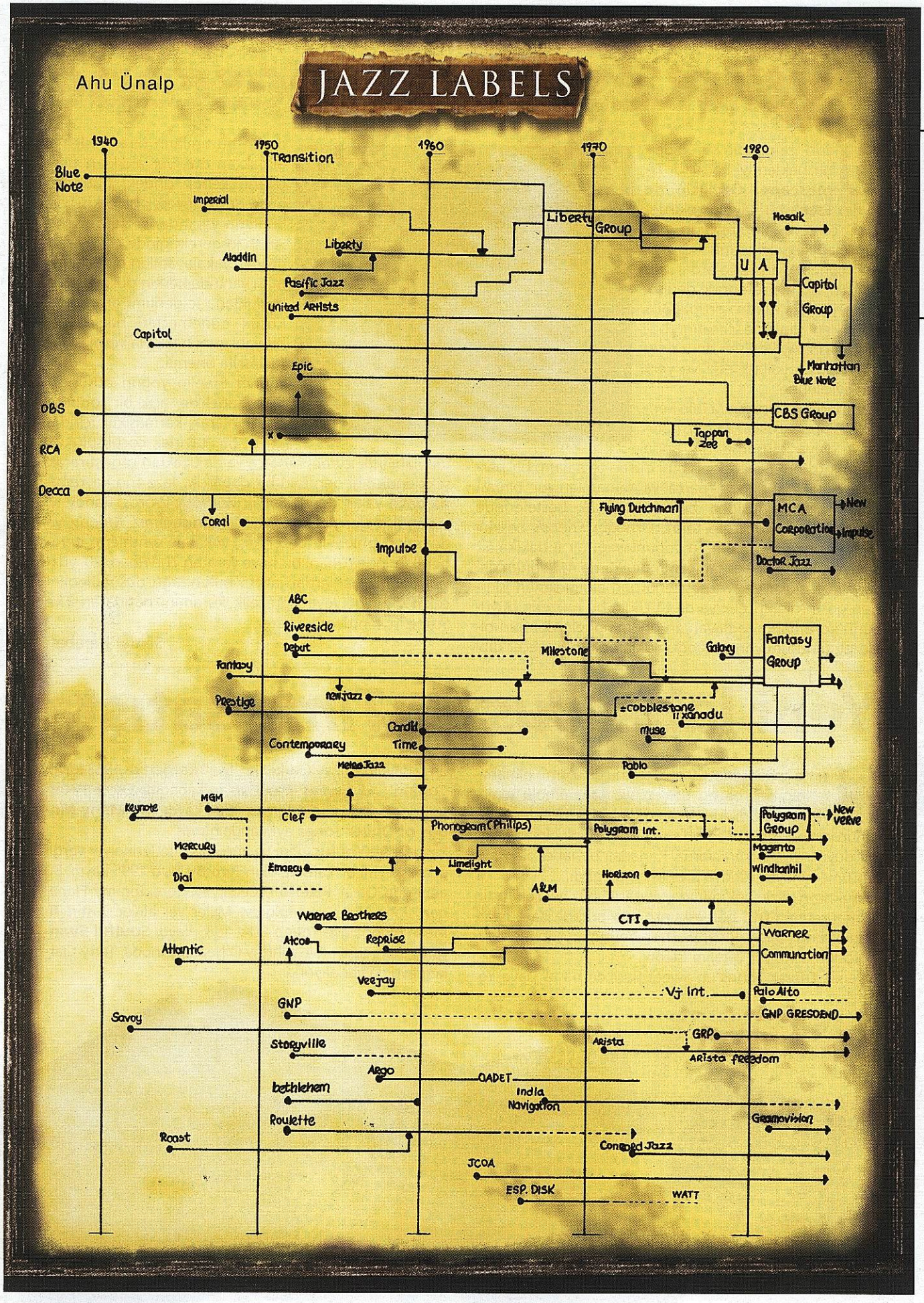

Aydın Esen - Timescape

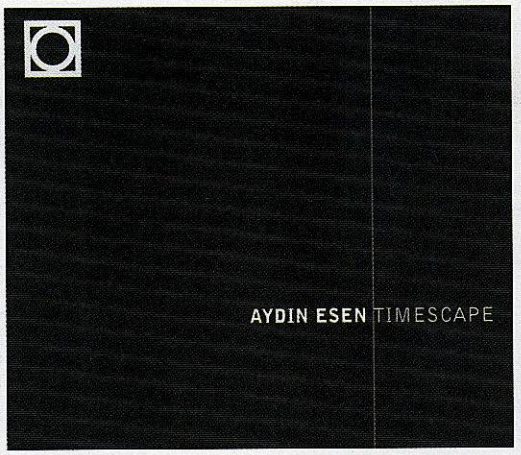

Uzun zamandır süregiden bir beklentiyi karşıladı ***Timescape.*** Özellikle de Aydın Esen'i bu kaydın çekirdeğini, çerçevesini oluşturan düşünceleriyle şekillenmiş bestelerini benzer formasyolarda, ancak hemen her seferinde değişik müzisyenler içeren gruplarıyla sunarken dinleme fırsatını bulanlar için. Aydın Esen dolu dolu bir mektup yolladı eski ve yeni dinleyicilerine.

Birbirinden ayrıştığında bile kendi başlarına çokça anlam ifade eden veya birbirine bir anda uyum gösteremeyecekmiş gibi duran temaların bir parçalanmışlık sınırında, "parça"ya tamamlanıyor olması Aydın Esen'in fusiona benzetilebilecek bestelerinde duyduğum en belirgin taraf. Örneğin *Friends* başlıklı beste bu yönde hislerimin yoğunlaştığı bir 8 dakika 52 saniyeyi kapsıyor her dinleyişimde. Ya da *Millenium*'da. Esen'in tuşlular ve synthesizerlardan aldığı sesleri işlerken gösterdiği incelik ya da titizliğin bu müziğin büyüsünü korumasını sağlayan en önemli öğelerden biri olduğunu düşünüyorum. Çoğunlukla dokunup geçer gibi duran bu tınıların birer süsleme olmaktan öte, yer aldıkları parçaların kendi içindeki bütünlüğünü destekleyecek bir etkisi var. Bunların yanında, Esen-Browne-Smith'in gerektiğinde çok iyi bir groove yakalayabilen bir üçlü olması yanında keskin durmalar ve boşluklarla iç gerilimi artıran ve küçük dönemeçleri hazırlayan bir yaklaşımı hakkıyla vermesi de fazlasıyla önemli.

Albüm Esen'in yoğun düşüncelerle, sadelikle, açık bir sohbete dayalı olarak, karmaşıklık içinde, koyu bir tavırla, çocuksulukla, ulaşılabilirlik içinde, rahatça ya da uzakları çağrıştırarak şekillendirdiği dopdolu bir dağarcık. Jazz trio kavramına daha yakın duran *Speak Without Words*, Randy K. seslendirmeleriyle konserlerde tanıştığımız *Moody* ya da latin ritmleriyle bezenmiş, vokal ile synthlerin beraberliklerinde ruhani bir hava yaratan *The Road*, 20. yüzyıla değişik yanlardan atıfta bulunduğu düşünülebilecek *Why Not* veya görecelik kuramını hatırlatan *The Scape*'in kanıtladığı üzere.

Serdar Karabatı

Yeni label *Justin Time* satışta

Her ne kadar sanal CD alışverişine de alışmış olmamıza rağmen bazen beklemeye tahammülü olmayanlar albümlerini hemen dinlemek de isteyebilir. Onun için her label'ın aslında elimizin altında olması da iyi bir duygu diye düşünüyoruz. Kanadalı bir label olan Justin Time nihayet Türkiye piyasasına da girdi.

Dergimizin Vitrin bölümünde tanıtacağımız pekçok Justin Time üretimi CD'yi göreceksiniz ama burada da bunlardan piyanist Oliver Jones ve Dave Young'un yapmış olduğu çalışmalara yer verelim istedik.

Piyanist **Oliver Jones**'un Sweet Basil'de basta Dave Young, davulda Terry Clarke ile "live" kaydettiği 1988 kaydı **Cookin' At Sweet Basil** ve iç kapağını Oscar Peterson'un yazdığı solo çalışması 1984 kaydı **The Many Moods of Oliver Jones** aynı anda girmiş.

Bascı **Dave Young**'ın ise piyano, bas düetlerine yer verdiği çok keyifli bir çalışma olan **Two By Two** 1995 kaydı. Bu albümde Oscar Peterson, Cedar Walton, Tommy Flanagan, John Hicks ve Mulgrew Miller yer alıyor. Justin Time'ın diğer Dave Young CD'si 1985 kaydı **Soulful Swinging** adını taşıyor ve Johnny O'Neal piyanoda, Terry Clarke davulda yer alıyorlar.

Garanti Kredi Kartı, Asistan Servisi ile ihtiyacınız olduğunda bir telefonunuzla arabanıza çekici, evinize tesisatçı, çilingir, camcı, hatta uzman hemşire çağırır. Seyahatlerinizde bagajınızı sigortalar. Kültür Sanat Kulübü hizmeti ile kültürel ve sanatsal faaliyetlere bilet ayırtır, biletlerinizi evinize teslim eder. İnternet'te güvenli alışveriş yapmanızı sağlar. Otel, uçak rezervasyonlarınızı yapar. Özel indirimlerden yararlandırır. Ödemelerinizde esneklik sağlar, sizi gözetir. Global Calling Card ile yurtdışında yapacağınız telefon görüşmelerinde size birçok kolaylık sunar.

Üstelik şimdi de Garanti Kredi Kartınızda, Yeşil Puan avantajı var. Kartınızla yaptığınız alışverişler ve ödemeler karşılığında puanlar kazanacak ve dilediğiniz armağana sahip olabileceksiniz.

www.garanti.com.tr

Kaçanlar ve kovalayanlar Sweet and lowdown

Şebnem Şenyener / New York

Yeniyıl arifesinde New York tatil havasına girdi bile. Bu şehirde tatilin en güzel işareti hele bütçesi sınırlı olan ve sıcak yerlerde tatile kaçamayan şehirliler açısından peşpeşe yepyeni filmlerin gösterime girmesidir. Tabii bunların başında da bu şehirli yönetmen Woody Allen'ın her yıl sanki çok sevdiği bu şehre yeniyıl hediyesi sunarcasına, hep bu tarihlerde piyasaya çıkan filmleri gelir. Tatil, New York'ta kaçışla eş anlamlıdır. Tatilde, insanlar sinema koltuklarına gömülüp bir kaçış vesilesi yaratmanın keyfini çıkarır. Yönetmen Allen da aynı koltuklara gömülüp filmlerin dünyasına sığınan New Yorklular gibi, kendi filmlerinde anlattığı hikayelerle bir kaçış yolu arar. Özellikle son birkaç yıldır Allen'ın kaçma nedeni oldukça anlaşılır birşeydi. Çünkü, Birlikte üç çocuk sahibi olduğu eski eşi, onüç filminde bizzat rol alan sinema oyuncusu Mia Farrow'un evlatlığı, kızlarından biriyle evlenerek olağanüstü bir skandala, daha da kötüsü acıklı bir aile trajedisine neden oldu. Bu yüzden sadece ailesinden değil, bütün toplumdan dışlanan Woody Allen, kaçış filmlerini yapmaya devam etti ama bu sefer kendi seyircilerini filmlerinden kaçırdı. İşte bu yıl şaşırtıcı bir şeklide Allen, kaçan seyircilerini yakalamak için, geçtiğimiz hafta vizyona giren yeni filminde, eskisi gibi kaçmaya kalkışmak yerine kendisini yakalamaya çalışıyor.

Yarı dökümanter havadaki filmin kahramanı, Emmet Ray isimli hayali bir jazz gitaristi. Aktör Sean Penn'in canlandırdığı Emmet Ray, duygularını sadece gitarıyla dile getirebilen, hayatında ise yüzeysel kalan para canlısı, kadın düşkünü, alkolik, sarhoş bir kleptoman. Zaman zaman kadın satan, eğlenmek için silahı ile fareleri vuran ve trenleri seyreden çocuk karakterli, lükse düşkün, delicesine para harcayan gitarist ile Allen filminde öyle gerçek bir karakter yarattı ki, başlangıçta filmin basın açıklamasını okumayan ve fazla jazz tarihi karıştırmamış olan film eleştirmenleri geçmişte böyle birinin gerçekten yaşadığını zannettiler. Hatta bazı gazetelerde çıkan film eleştirilerinde Emmet Ray sanki gerçekten yaşamış dünyanın en iyi iki jazz gitaristinden birisi olarak yeraldı. Filmde, Ray, sık sık kendisini dünyadaki ikinci en iyi, birincinin ise Fransa'da yaşayan Django Reihardt adlı bir gitarist olduğunu vurguluyor ve Reinhardt'ın bir çingene olduğunu söyleyerek onu aşağılayıp çılgınca kıskandığını da belli ediyor. Bu filmde Allen ilk kez aktörler arasında değil. Filmde sadece röportaj yapılan film yönetmeni, yani kendisi olarak görünüyor. New Yorklu çeşitli entellektüeller ve jazz sanatçıları ise yine kendileri olarak görünmelerine rağmen, filmin hayali kahramanından gerçekmiş gibi söz ediyorlar. Kadınlara sanatının yanında bir hiç muamelesi yapan jazz gitaristi Ray, birgün tesadüfen karşılaştığı dilsiz kıza ilk kez duygusal bir yakınlık duyuyor ve onunla uzun süre beraber oluyor. Bu kızın eski eşi Mia Farrow'a benzerliğine dikkat çeken eleştirmenler, Allen'ın geçmiş filmlerinde kullandığı otobiyoğrafik teknik nedeniyle filmi, bu filmi Allen'ın Farrow'dan özür dileyişi olarak yorumladılar. Filmin yönetmeni olduğu gibi metninin de yazarı olan Allen, dilsiz kız karakteri aracılığıyla kahramanının duygularını diliyle değil de ancak gitarıyla ifade edebilen bir dilsiz olduğunu, dilsiz kızla olan duygusal bağlantısıyla ortaya koymaya çalışıyor. Allen ile filminin kahramanı ile arasındaki pek çok benzerlik, film eleştirmenlerinin yorumlarında doğruluk payı olduğunu ortaya koyuyor. Örneğin Emmet Ray da aynı Allen gibi bir paranoyak. Emmet Ray'da duygularını aynı Allen'ın sinema aracılığıyla yaptığı gibi sadece gitarıyla yani sanatıyla dile getirebilen bir dilsiz.

Allen, Farrow'un evlatlık kızı Soon Yi ile 1997 yılında Venedik'te evlendi ve aralarında yirmibeş yaş fark olmasına rağmen yeni Allen çifti bu yıl birlikte bir çocuk evlat edindiler. 1979 ile 1992 yıllarını birlikte geçiren Farrow ile Allen'ın ise birlikte doğal olarak ürettikleri bir oğulları, evlat edindikleri iki çocukları daha var. Farrow'un ayrıca Allen'dan ayrı olarak evlat edindiği onbir çocuğu var. Farrow ile Allen'ın doğal çocuğu olan Satchel şimdi oniki yaşında, üstün zekası nedeniyle bu yıl Columbia üniversitesine başvurduğundan geçtiğimiz haftanın gazete manşetlerine konu oldu. Woody Allen'ın Farrow'un evlatlığı olan ve onüç yıl süren beraberlikleri sırasında, birlikte büyüttükleri Soon Yi ile cinsel ilişki kurduğu 1992 yılında ortaya çıktı. Yönetmen Allen, bu skandal nedeniyle Farrow'un açtığı davadan sonra, oğlu Satchel'i haftada bir kez ve sadece bir saat gözetim altında görme hakkını edinebildi. Ancak Satchel babasını görmeyi reddettiğinden oğluyla uzun süredir görüşemiyor. Oğlunun adını duyduğunda göğsünü yumruklayan altmışüç yaşındaki yönetmen Allen, bu ayrılığa dayanamadığını zaman zaman da bulunduğu topluluk içinde akıttığı göz yaşları ile gösteriyor. İşte böyle şimdiye kadar ki geleneksel filmlerinde, insanlığın hayat trajedisinden kaçışına araç olarak komediyi kullanan Allen, yeni filminde şiirsel bir dille, gitar ezgileri eşliğinde herkesten özür dileyerek yine komedi ile ama bu sefer kaçmak yerine kendini kovalamakla meşgul. Komedinin tam tanımı da bu değil mi zaten? Trajik hayattan ötürü kaçanlarla kovalayanların birbirine karıştığı bir insanlık hali değil mi komedi?

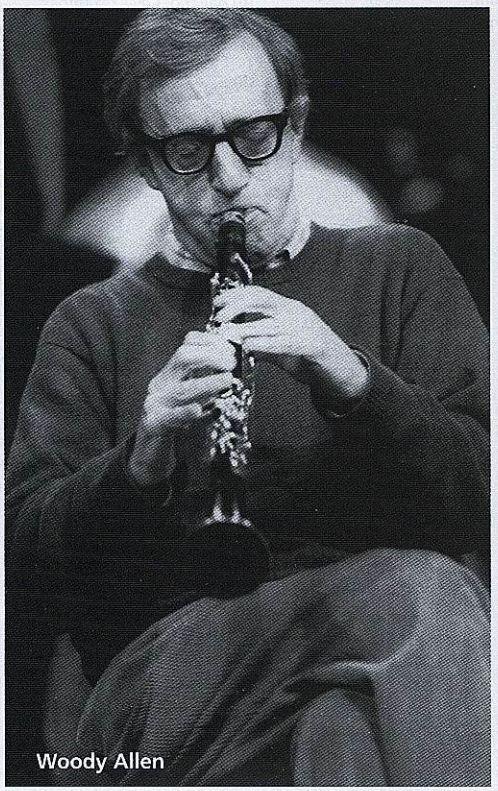

Woody Allen

Caza mı cuz, cuza mı caz

Erol Pekcan; Türkiye'ye jazz'ı sevdiren adamın ardından

Bu yıl da geçen yıl olduğu gibi Kültür Bakanlığı ve Akademi İstanbul tarafından Erol Pekcan anısına 17 Ocak'ta AKM Büyük Salon'da Erol Pekcan severler ve jazz müzisyenlerinin katılacağı bir jam-session düzenleniyor.

O birçok kişiye jazz müziğini sevdirdi ama bunlar içerisinde bir de şair vardı. Can Yücel bir gün kendisine jazz'ı sevdiren dostuna şiir ile sordu: "Caza mı cuz, cuza mı caz". Davulunu kimselere emanet etmez kendisi taşırdı, ama Can Yücel'i davulunun başına oturtmuştu.
Adam karşısındaki kıza sordu: Bana babanı anlatır mısın?

Kızın gözleri uzaklara daldı gitti, o kadar çok anlatabileceği şey vardi ki. Bir yerden başladılar: *"Babam dünyanın en matrak adamı idi. Babam varken arkadaş sıkıntım yoktu. Beraber çok eğlenirdik, çok keyif alırdık. Aramızda baba kız ilişkisi yoktu. Az görüşürdük ama bana komik şeyler anlatarak güldürürdü. Fıkra anlatmayı çok severdi. Amerika'dan sürekli yeni fıkra kitapları getirirdi. O zamanlar Çankaya'da otururduk. Babam Jusmat'da çalışırdı. İngilizce'yi çok iyi konuşurdu. Ama okulda öğrenmedi. Kafasına takmış, kitaplardan kendi kendine öğrenmiş. Herkesten uzak olsun diye mezarlıklara gider çalışırmış.*

Prensipleri vardı ve onlardan hiç ödün vermezdi. Bana karşı da katı olduğu şeyler vardı. Piyano dersi almam için tutturdu. Ben gitar istiyordum, o piyano aldı ama ben çalışmayanca kızdı sattı. Gitar alsaydı belki de bugün çalıyor olacaktım. Konservatuara girmemi istemedi. O çevreyi hiç sevmiyordu.

16mm' lik bir film makinası vardı. Evde bize ve dostlarına Türk filmleri seyrettirirdi. Ayrıca kapıya filmin özgün afişini asar bir de gelecek programı gösterirdi. Ben de arada şakacıktan frigo satardım.

İnsan haklarına çok önem verirdi. Sigara içmeye başladığımı ona ben kendim haber verdim. Birgün beraber içki içerken bana sarı Pall Mall sigarasından ikram etti. Çok şaşırmıştım. Yanımda sigara içmemen benim için saygı değildir. Hadi yak, içki ile çok iyi gider dedi. Birgün film gösterirken bir sigara çıkardım, hemen çakmağını çıkartarak yaktı. Evdeki misafirlerden biri tepki gösterince ona dönerek "sen aramızdaki saygı alışverişine karışmazsın, ben kızıma saygı gösteririm dedi."

Kız durdu, bir sigara içebilir miyim diye sordu, adam başı ile sessizce onayladı. İlk duman tüm sigaralarda en derin çekilenidir, dumanı üfledi ve devam etti:

"Hediye verişi çok ince idi. Birgün annem ve beni Erdek'teki yazlık evimizden almış İstanbul'a getirmişti. Ankara'daki evimize vardığımızda içeri girmeden önce sigorta kutusunu açtı ve birşeyler yaptı, sonra eve girdik. O an elektirikler gelmişti, içeride gözlerimize inanamadık, tüm ev baştan aşağı yenilenmişti, yeni mobilya kumaşları, badana boya, bir çok şey. Pikap yavaşça dönmeye başladı, Blue Moon çalıyordu, annem ve babamın aşk şarkısı. Annem şok geçirdi, benim tüylerim ürperdi. O anı hala unutamam.

Anneler gününde annemden başka tüm teyze, hala ve yengelerime çiçek gönderirdi. Ankara'dan bile İstanbul'a çiçek gönderdiği olmuştur.

Sol harketlerin yoğun olduğu yıllardı. Birgün Ankara'daki evimize döndüm. Apartmanın girişine solcu göstericiler dolmuştu. Bildiri dağıtıyorlardı. Bizim dairenin kapısını açtım bir de ne göreyim. Duvarda bir afiş vardı ve üzerine bir çift çizme sanki havada duruyor gibi idi. Eyvah adamlar annemi babamı öldürdüler diye düşündüm, çok korkmuştum. Sonra afişe yaklaştım, üzerinde bir şiir vardı ve her satırın baş harflerini altalta koyunca ismim yazılıyordu. Çizmeler ise benim için alınmış bir hediye idi ve babam onları afişe seloteyp ile iliştirmişti."

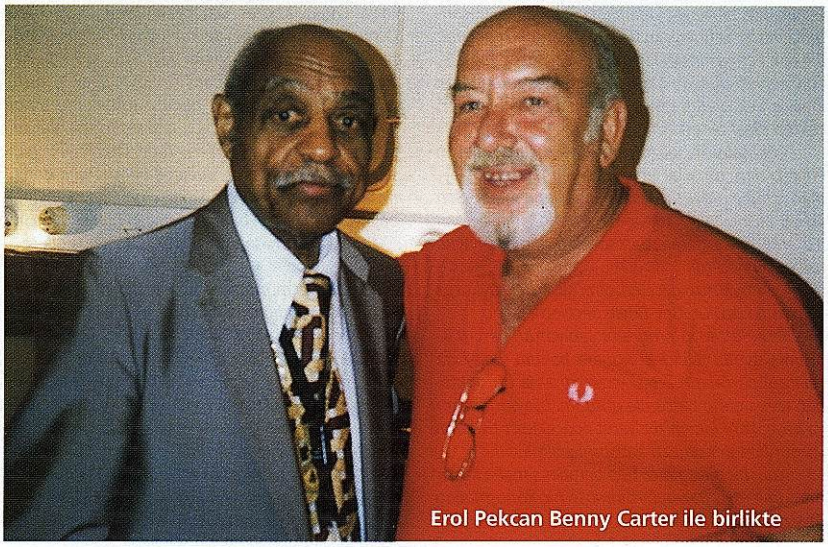
Erol Pekcan Benny Carter ile birlikte

Adam şiiri merak etmişti, kız yanıtladı:

Sensin, **E**n güzeli, **B**u hayatın, **L**eylak, zambak gül gibi, **A**şığız sana

"Sebla uzun kirpikli güzel göz demekmiş. Annem babamın flört ettikleri devirde uzun kirpikli bir güzel kız varmış ve adı Sebla imiş. Ben doğunca bir isim piyangosu yapmışlar. Annem, babam ve anneannem, torbadan Sebla ismini çekmişler."

Adam onun babasına hiç şiir yazıp yazmadığını sordu, kızın cevabı olumsuz idi ama adam o an babasına aynı şekilde bir şiir yazmasını istedi. Sonra kalkıp kızın babasının tek yapmış olduğu albümün CD'sini koydu. Biraz sonra kız ona bir şiir gösterdi:

En güzeldin her zaman
Rahat uyuyamıyorum şimdi
Olsan hep yanımda olsan
Lanet olsun kadere, çok gereklisin şu an.

"Çok paptya severim, papatya mevsimi gelince ilk papatyayı o bana alırdı.

Ben repertuarına aldığı parçaların sözlerini çıkarırdım. 'The man I love' ikimizin de en sevdiği parça idi. Benim için şarkıdaki insan babamdı, onu severdim. O ise beni çocuğu olmamın ötesinde bir sevgi ile severdi. Hakikaten ona benzerdim. Dinleyicilerinin en sevdikleri parçaları aradan yıllar geçse bile hatırlar onlarla tekrar karşılaştığında çalardı. Çok geniş ve sürekli geliştirdiği bir repertuarı vardı. Evde 5000 Long Play'i olan bir insan düşünün, çok renkli bir insandı.

5000 LP' si hala duruyor. Bir radyo programı yapmak istiyorum. Adı 'EP nin LP si' olacak. Değişikliğe meraklı idi, başkalarının yaptığını ötesinde şeyler yapmayı severdi. Ama ilk CD çalıcılara karşı çok direndi. CD sesini çok yapay bulurdu. Hep pikabın iğnesinin doğallığını aradı.

Hayatının iki önemli hobisi deniz ve jazz idi. Yeniköy'de Bilsak ta çalışırken teknesi kıyıda bağlı dururdu. Kaç defa programından sonra gece balığa çıkmış, tuttuklarımızı pişirip yemişizdir.

Teknesi minicik idi, sanırım 8 metre falan. Adı jazz'dı. Minicik olmasına rağmen her türlü konforu vardı. Herşey çok ayrıntılı olarak düşünülmüştü. Bardaklıklar, ufak bir gaz tüpü, daha bir çok güzel ayrıntı.

Müzik onun hayatı idi ve onsuz yapamazdı. Anneme "senin bir tane kuman var, o da jazz" derdi. Her yerde jazz dinlerdi. Tuvaletimizde bile jazz dinlediği bir hoparlör tesisatı vardı. Kulağını deldirip üzerinde jazz yazılı bir küpe takmıştı."

Bir kahve daha alırmısınız, veya bir likör? Kız portakal likörünü onayladı, ilk kadehi içerken tekrar artık yaşamayan insan ile ilgili anılarına döndü:

"İçkiyi çok severdi. Bir yere gittiğimizde içkisi bitmezse bardağı yanına alır cebine koyar sonra arabasını sürerken oradan içerdi. Bana hep içki ve kahveyi bardakta bırakma derdi. İkisini de çok severdi. Gece eve geç geldiğinde bana acele acele konuşarak suko, kahve yap derdi. Suko dediği 'su koy' idi.

İçki kültürü çok iyi idi, hertürlü içkiyi severdi, önceleri çok viski severdi ama son dönemlerinde rakıya sarmıştı. Evinde bir barmenin kullanabileceği tüm aletleri ve takımları bulundururdu, bir de kokteyl tarifleri kitabı vardı."

Peki yemek ile arası nasıl diye sordu adam, beklediği yanıtı aldı.

"Boğazına çok düşkündü, deniz mahsullerini çok severdi. Ayrıca çok güzel yemek de yapardı. Salataları ve börekleri enfes idi. Hep değişik yemekler severdi ve buzdolabımızda kurbağa bacağı, pavurya, salyangoz gibi şeyler olurdu. Bir gün Süheyl ağabey geldi, açmısın diye sordum, şaka olsun diye kurbağa bacağı istedi, ben tutup getirince de çok şaşırdı."

CD değişti, bu sefer kızın sevdiği parça çalıyor-

du, The Man I Love, bir sigara daha yaktı ve babasını anlatmaya devam etti.

"Jazz'a 7 yaşında evdeki pufun üzerinde davul çalarak başlamış. Radyoda Voice of America dinlermiş. Dedem çok sert karekterli bir asker idi. Onun davul çalmasına karşı çıkarmış ama babam inatla davulcu olmuş. Davul çalmayı kendi kendine öğrenmiş, yani alaylı. Bir ara nota dersleri al dedik. 'davulun notası mı olur, o bir duygudur' dedi ve karşı çıktı.

Babannem ud çalardı. Dedemi uyutup beni sinemaya götürürdü.

Dedem çok cimri bir adammış, sanırım ona tepki olarak paraya ve maddiyata hiç önem vermezdi. Parası zaten pek az oldu, olanı da bizlere harcadı. Çok gönlü zengin idi. Yedik içtik, davetler verdik, hoş bir hayat yaşadık. Çok sosyal bir yaşantımız vardı. Sefirler, sanatçılar, hepsi çok renkli idi. Bir çok zengin insandan çok daha güzel yaşadık. Tüm serveti plakları oldu. Her kız çocuğu babasını ideal erkek olarak görür ama benim babam gerçekten ideal bir erkekti.

Çok çalışırdı, bazen gece yarısı eve telefon eder bizleri toparlar eğlenmeye götürürdü. Feyman kulübe gider sabahlara kadar eğlenirdik. Ben sabah bir duş alır okula giderdim. İnanmayacaksınız ama böyle gecelerden sonra girdiğim sınavlarım da iyi geçerdi.

Çok uykusuz geceleri olmuştur. Ben uykusuz kalmasına üzülürdüm. Böyle gecelerden

Birinde radyo programı yapıyordu, benim ısrarımla uyudu. Elindeki notlara baktım. Radyoda çalacağı parçaların listesi yazılı idi ama bir noktadan sonra garip bir cümle gördüm. "Sayın Tanzanya başbakanı ülkemizi ziyaret edecekler". Güldüm yorgunluktan konuları karıştırmış olmalı idi.

Yeni bir plak alınca hep beraber sabaha kadar onu dinlerdik. Bazen birbirimizle hiç konuşmadan sessiz sessiz ağlardık.

Eski eşimin ailesi beni istemeye geldiklerinde babam kör kütük sarhoş oldu. Gelenlere garip garip sözler etti. Herkes gittikten sonra beni göbeğine oturttu ve saatlerce karşılıklı hüngür hüngür ağladık. Nikahımın olduğu gün Ziya'da bir kokteyl verdik, herkes hüngür hüngür ağladı ve gitmemeye karar verdik.

CD bitti, derin bir sessizlik oldu. O ana kadar hep daldan dala atlayarak konuşmuşlardı. Kızın aklına birşeyler takıldı ve tekrar konuştu:

"Babam Türkiye'de jazz'ın Atatürk'ü idi. Atatürk ileriyi gördü ve hep daha ileriye yürüdü. Babam da öyle. En yakın arkadaşları bile onunla Türk jazz'ı olur mu diye dalga geçtiler. Melek gibi insandı. Herkese yardımcı olur herkese birşeyler öğretirdi. Her parçanın değişik versiyonlarını dinletirdi. Fatih Erkoç, Kudret Öztoprak, Tarık Öcal, Tuna Ötenel, hepsi bizim evde kalmışlardır. İmer Demirer'i , Neşet Ruacan'ı Sevinç Tevs'i çok severdi. Ayten Alpman bir gün babam için şöyle dedi: 'O gitti, jazz Türkiye'de bitti'. O herkesi toparlardı, şimdi kimse kimse ile ilgilenmiyor. Jam sessionlar olurdu. Selçuk Sun, Süheyl Denizci, Tuna Ötenel, bu jam session'lara katılırlardı. Birlik ve beraberliğe hep o ön ayak olurdu. Kerem Görsev ise şöyle dedi. 'O bayrağı bize verdi, bıraktığı yerden biz yürüyoruz.'

Babam olmasa idi Türkiye belki de jazz'ı sevmezdi.

Yabancı müzisyenleri çok iyi takip ederdi. Onlardan hatırladığım kadarı ile Chet Baker, Dave Brubeck, Art Farmer, Sarah Vaughan, Tonny Bennet, Miles Davis'i severdi. Big Band müziğine de düşkündü. Demir perde ülkelerinin jazz müziklerine düşkündü. Amerika'ya konferanslar vermek üzere davet edildiğinde Amerikalılar onun jazz bilgisinin derinliğine şaşırmışlardı. Voice of America tarafından da çağırılmıştı ama gerçekleşmedi.

1993 yılında Parliament Jazz festivali sırasında kalp krizi geçirdi. Hastanede yatarken bile aklı festivalde idi ve gidemediği için çok üzgündü. 1933 yılının 11 Haziranında doğmuş, bir başka 11'li günde öldü, 11 Ocak 1994, 61. yaşını göremedi.

Babamın ölümünden sonra herşey bana normal geliyor. Bir yanım eksildi. Depremden de korkmuyorum. Ama hayat devam ediyor. Annem var çocuğum var. Fakat jazz'a küstüm. Babam öldükten sonra İstanbul Festivaline gittim ama konserin yarısında çıktım. Benim değil onun orada olması gerektiğini düşündüm. Jazz festivaline gitmekle ondan birşeyler koparıyormuşum gibi hissettim."

Adam tekrar likör şişesine uzandı, kız istemedi, gitmesi gerkiyordu. Ardında kaybetmiş olduğu bir babası vardı ama önünde de ertesi gün okula hazırlaması gereken bir çocuğu vardı. Adamın kızı tanıdığı günden beri neredeyse bir yıl geçmişti. Kızın babasını anma gününde tanışmışlardı. Adam onun hakkında başka ne demek istersiniz diye sordu.

"Bir jazz kitabı yazmak, bir de jazz okulu açmak istiyordu.

Ocak ayında onu anmak için hoş bir şeyler yapacağız. Bir okulun müzik bölümüne adını vereceğiz. Önümüz ramazan, başka bir anısı aklıma geliyor, bir keresinde çalmadığım bir bu davul kaldı diye sahurda davul çalmıştı.

Ciddi Türk sanat müziğini ve klasik müziği severdi. Ama diğerlerine tahammül edemezdi. Birgün çaldığı kulüpteki müşteri ona dönüp 'Neden Saçların Beyaz Arkadaş' demiş. Adam parçanın çalınmasını beklerken babam cevap vermiş; 'Yaşlılıktan Arkadaş'." Babam dünyanın en matrak adamı idi."

Adam düşündü ve Can Yücel'in Erol Pekcan'a sorduğu soruya cevap verdi:

Caza da cuz, cuza da caz, Erol Ağabey, seni asla unutmayacağız.

Tunçel Gülsoy begog@superonline.com

Mustafa Kemal Ağaoğlu'nu Kaybettik

Sanat çevresinde yayıncı olarak tanınan Mustafa Kemal Ağaoğlu, BİLSAK'ın da kurucusu ve yöneticisiydi. BİLSAK'ın ikinci katını uzun yıllar "Jazz Center" adı altında jazz severler için ayırarak, onların biraraya gelmesine sebep olmuştu. 1985 yılından 1990 yılına kadar süren 5 BİLSAK Jazz Festivalini organize etmişti. Türkiye'de gerçek anlamda festival kavramını ortaya koyan ilk jazz etkinliğidir Bilsak Jazz Festivalleri. İlk kez 1984'de İstanbul Festivali çerçevesinde Chick Corea'nın gelmesinin ardından mutlu olan jazz sever kitlesi Mustafa Kemal Ağaoğlu'nun "3 günde 9 grup, tek biletle konser" anlayışıyla düzenlediği konserlerle günümüzdeki jazz festivaline kavuşmuştur. Mustafa Kemal Ağaoğlu bir süredir akciğer kanseri tedavisi görüyordu. 60 yaşında iken kaybettiğimiz Ağaoğlu'nu 21 Ekim '99'da toprağa verdik.

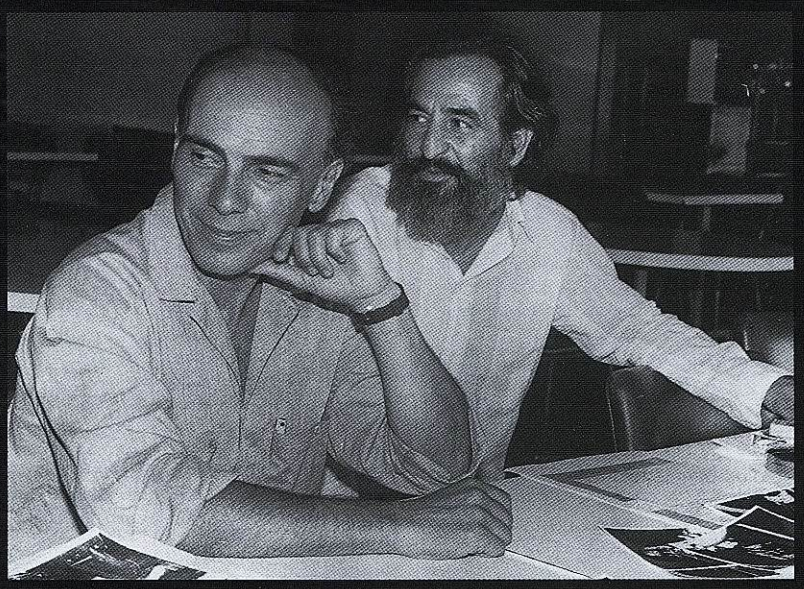

Mustafa Kemal Ağaoğlu
1985 Eylül'ünde 1.Bilsak Jazz Festivalinin basın tanıtımında festivalin müzik direktörü Emin Fındıkoğlu ile.

Lester Bowie (1941-1999):

Trompetin Seçtiği St.Louisli

Zenci müziği tarihini kesintisiz, sürekli devinim halinde, canlı bir yapı olarak algılayan, tasarlayan öncü müzikçilerden Sun Ra, Albert Ayler, John Carter, Charles Mingus, Rahsaan Roland Kirk, Yusef Lateef, Edward Wilkerson Jr., Marshall Allen, John Gilmore ve benzerleri yapıtlarını üretirken hem kendi ırklarının geçmişinden, en eski gibi duran biçimlerden yararlanmışlar, hem de bunlara en yeni, en taze, en yaratıcı düşünceleri eklemlemişlerdir. Lester Bowie'yi de bu soydan müzikçiler kervanına katabiliriz : Büyük Zenci Müziği ifadesiyle tanımladığı müziğin en has örneklerinin yanı başına.

Bowie'yi bir kez duyduğumuzda bile belleklerimize kazıyan yanlardan biri, trompetinden çıkardığı tınıların çoğulluğudur: Ağızlıktan çıkardığı en soluk fısırtılardan, cazırtılara, guruldamalara, dilini sertçe vurarak elde ettiği etkilere, wah-wah tınılarından, genizden çıkardığı seslere bir evren açılır önümüzde. İnsan sesidir aslında en çok yaklaştığı, sevinciyle, üzüntüsüyle, coşkusuyla farklı perdelerde dolaşan insan sesi.

Blues onun müziğinde başat unsurdur, herşeyin temelidir. Ama blues'u iyice bir tanımlamamız gerekiyor ilkin. Afrika müziğinin de içinde blues vardı çünkü. Blues'un pamuk tarlalarında başladığını söylüyor tarihçiler, hepimizin bildiği bir söylem bu. Ama örneğin yahudi müziğini dinlediğimizde, herhangi bir doğu müziğini dinlediğimizde, blues'u orada da duymamız olası pekala. Hem mavi notaları, hem de blues'un kendine özgü yapısını. Bu yapı kuşkusuz 1890'ların çok gerilerine uzanıyor. Bowie Afrika'da Howlin Wolf gibi tınılayan müzikçiler duymuştu, bu müzik de aynı şeydi aslında. Zenci müzikçilerin yaptığı aynı geleneği sürdürmekti. Zenciler Birleşik Devletler'e köle olarak getirildiğinde müziğe sıfırdan başlamamışlardı. Onlar belleklerinin yardımıyla bir müziği anımsamağa çabalamışlardı yalnızca. Güç anlarında onlara destek olan, ayakta durmalarına yardım eden, geleneklerinin ayrılmaz parçası bir müziği, onu zenginleştiren ögelerle besleyerek anımsamağa çalışmışlardı. Bugün de Bowie ve arkadaşlarının yaptığı yine aynı şeydi. Ama çağımız Atom Çağıydı şimdi. Müzikleri yine blues'du ama buna atomik blues demek daha doğru olacaktı artık. Gezegenimizde olup bitenlerle doğrudan bağı vardı bu müzikçilerin, Bowie de bilinçaltında, yeryüzünde ne olup bitiyorsa araştırıyor, sonra herşey şu mavi notalarda can buluyordu.

Babası da trompetçiydi Bowie'nin; daha doğduğunda tanıştı aletiyle. Beşiğinin yanıbaşında duruyordu aleti. Kendi deyişiyle daha kundaktayken üflemeye koyulmuştu.Derslere beş yaşında başladı baba oğul. Aslında o seçmemişti trompeti, trompetin ta kendisiydi bu seçimi yapan.

Kulağı Bull Moose Jackson'un, Louis Jordan'ın, kırklı yılların büyük orkestralarının, Jay McShann'ın notalarıyla doldu ilkin. Sonra St.Louis, Missouri'de geçen lise günleri daha bir hareketlendi. Tina Turner ve yazar Dick Gregory okul arkadaşlarıydı. Kentin müthiş bir trompet geleneği vardı. Miles ve Clark Terry de ünlü hemşehrileri arasındaydı. Bir toplulukta çalmaya başlamıştı bile. Çok asiydi o günlerde. Zeka katsayısı çok yüksekti. Öğretmenleri ona çok kızıyordu; onların istediği kalıplara girmiyordu çünkü. O hep rahat olsun, eğlensin istiyordu. Yaşıtlarıyla arası iyiydi. Örgütçüydü daha o yaşlarda. Daha sonraki yıllarda da da hep örgütlemişti çevresindekileri, hep hoşuna giden şeyleri yapmaya çalışmıştı. Ama hocalarıyla geçinememişti işte, onların genç diye bazı insanlara saygısızlık etmelerine hiçbir zaman katlanamamıştı.

Yaşamını değiştiren trompetçilerden biri çok zeki ve duyarlı bulduğu, bir müzisyen olmadıkça duyarlığının asla yakalanamayacağına inandığı, ne Dizzy gibi ateşli çalan, ne de Miles gibi bir karanlıklar prensliğine soyunan, tümcelerine de, akor ilerleyişlerine de bir yaşam boyu hayranlık duyduğu Kenny Dorham'dı.

Eklemleme konusunda Clifford Brown bir numaraydı onun için. Söyleyeceğini tane tane, anlaşılır biçimde söylemek çok önemliydi çünkü. Herşey kesindi, tastamamdı Clifford'da. Ne çaldığı belirgindi. Çaldığını neden çaldığı da.

Etkilendiği müzikçiler yalnızca trompetçiler olmadı Bowie'nin. Bazı çok özgün teknikler bir çalgıdan başka bir çalgıya uyarlandığında yepyeni ve bireysel tınılar yakalanabiliyordu çünkü. İşte Art Tatum böyle biriydi. Tatum'un ezgiyi çalış biçimi, süsleyişi, aletine olan müthiş hakimiyeti onu çok etkilemişti. O bir parçayı çalarken, bunu Art nasıl çalardı diye canlandırmaya çalışıyordu hep kafasında. Bu da farklı bir trompet tınısı yaratıyordu. Art Blakey ve Sonny Rollins de biçemini oluştururken ona yardımcı olmuş iki devdi.

1955-69 arası rhythm&blues topluluklarında yer aldı. Atmışlarda Fulton, Missouri, Columbia, Chicago gibi yörelerde çaldı, dönemin ünlü Chess Records'un sayısız kaydına katıldı. Sendikalı değildi, adı hiçbir albüm kapağına basılmadı, aldığı düşük ücretlerle karnını doyurdu.

Bowie'nin St.Louis'den Chicago'ya gelişi atmışların ikinci yarısına rastlar. AACM çoktan kurulmuş, genç ve yetenekli bir yığın müzikçi bu çatı altında toplanmıştır. Aslında bu kuruluş Bowie ve St.Louis'in gençlerinin B.A.G (Black Artists Group) bünyesinde toparlanmasına öncü olmuştur. Ve 1967, Art Ensemble of Chicago'nun kuruluşu. Ve 1969, dörtlünün Paris'e yerleşmesi. Ve iki yıl Fransa serüveni, verilen sayısız konser, BYG'e gerçekleştirilen ve telif hakkı alınamayan sayısız plak kaydı.

Fransızlar jazz'ı çok sevmiş bir ulustu oldum olası. Ama Bowie Avrupalılarda kültüre ve sanata kalıtımsal bir yatkınlık olduğunu savlayan düşünceye kesinlikle karşıydı. Birleşik Devletler ve Meksika'da da en az oradaki kadar Art Ensemble'ı coşkuyla karşılayan bir kitle olmuştu aslında. Istakoz gibi, daha önce hiç tatmadığı harika şeylerle karşılaşmıştı Avrupa'da. Ama müzik temel alındığında, bir Amerikalıyla boy ölçüşecek bir Avrupalı görememişti orada. Birkaç iyi müzikçi yok değildi ama onlar zencilerin yaptığı yeniliklerin ardından koşup da bunları sindirene kadar köprülerin altından çok sular akıyordu.

Nedense Amerikan (nedense telif ücretlerini bir türlü ödememekte direnen Atlantic'i saysak mı, saymasak mı?) şirketleri onlara kucak açmamıştı pek. Çok dar kafalıydı bu müzik yapımcıları. Çünkü özgün bir müzikçi, bunların kafalarında yarattıkları bir ulama girmiyorsa eğer, yoksayıyordular anında. Bowie ve yandaşlarının savsözü 'Büyük Zenci Müziği, Geçmişten Geleceğe'nin anlamı çok açıktı, kendilerine hiçbir sınırlama getirmediklerini imliyordular bu ifadeyle. Şu ana kadar yorumlanmış ya da yorumlanmamış olan her şey onlara bir kaynak sağlıyordu. Jazz ile de sınırlamıyorlardı kendilerini. Her türlü müziğe açıktılar. Aslında bir dünya müziği yaratmayı başarmışlardı, bu terim gündeme girmeden yıllarca önce.

Art Ensemble'ın her üyesi dilediği her şeyi yapmakta özgürdü. Yaşamlarını kazanabilmek amacıyla kendi içlerinde bir düzen oluşturmuşlardı beşi de. Dışarda farklı topluluklarla çaldıktan sonra, yeniden bir araya gelir; yeni şarkılar, yeni duygular, yeni düşünceler getirirlerdi. Art Ensemble of Chicago sonsuza kadar sürmeliydi Bowie'ye göre. 'Baylar bayanlar işte karşınızda Art Ensemble of Chicago'- yaşlı hayranlar tekerlekli koltuklarında yerlerini almış, izlemeye gelmişler onları, işte biz bize, diz dizeler. "Bütün kadro yerli yerinde, hiçbir değişiklik yok". Saçları başları apak olmuş hepsinin. O günlere, bugüne neler çalacaklarını tasarlamıştı Bowie. Yarınlara, gelecek kuşaklara, bizim kuşağımıza sunacakları parçaları hazırlamıştı. Bir yaşam boyu her şeyi bir satranç hamlesi gibi uzun uzadıya düşünüp gerçekleştirdiği gibi.

Yaptıkları albümler içinde People and Sorrow'u en sevdiği çalışma olarak görüyordu. En kötü bulduğuysa prova yaparken kaydedilen ve utanmazcasına piyasaya sürülen Certain Blacks'di.

Brass Fantasy'e gelince, bu, New Orleans'ta rastlacağınız türden bir topluluktu, piyanosuz, saksofonsuz, gitarsız. Yetmişli yılların sonuyla, seksenli yılların başı arasında Malachi Thompson, Olu Dara (boş vakitlerinde kornet çalan bir gitarcı değil o), Stanton Davis ve Wynton Marsalis ile birlikte bir trompet beşlisi kurmuştu Bowie. Düşünü 1982 yılında gerçekleştirdi; Almanya'daki bir klasik müzik festivalinde, istediği şeyi yapma olanağı sunuldu ona. Brass Fantasy böyle doğdu işte. New Orleans'ta çalmadılar hiç, çalabilseler korkarlardı bizden diye gülümsüyordu Bowie. Brass Fantasy geliştikçe dağarcığındaki parçalar da genişledi- başta beş beste varken, bu sayı seksenbeşe yükseldi. Topluluk kalınlaştı, başka yollarda araştırma yapabilecek boyut kazandı. Karaderili Amerika'nın müzik tarihi, gündeme getirdiklerinden yalnızca biriydi aslında. Pirinç üflemeli çalgılar topluluklarına açılımlar sunmak amacını güdüyorlardı. Art Ensemble of Chicago bir sanatçılar topluluğu olmasına karşın, Brass Fantasy örneğin Las Vegas gibi yerlerde çalıp, popüler müzikleri yorumlayan, eğlendirmeyi hedef alan bir topluluktu. Daha da ötesi, Fransa'da ya da Avrupa'da jazz'ın icra edildiği yerlerin dışında büyük bir gösteri düzenlemek düşünü kuruyordu Bowie. Madonna'nın söylediği Don't Cry For Me Argentina'yı işittiğinde çok hoşuna gitmişti parça, Brass Fantasy için çok güzel olacağını düşünmüştü. Bir parça yeniden düzenlediğinde farklı verimler alınabilir bundan diye dillendiriyordu bu düşünceyi. Bu nameleri şarkıcısız, piyanosuz, gitarsız yeniden yorumlamak cesaret işiydi kuşkusuz. Spice Girls'ün de bir şarkısını yorumlamışlardı ; bakalım onlar da kendisinden bir şey alacaklar mı diye merak etmişti Bowie.

Jazz ona göre bir duygu, bir kavram, bir düşünce, bir duruş, bir yaşama biçimiydi, belli bir parçalar toplamı, bir dağarcık değildi asla. Jazz aynı anda farklı farklı biçimleri kapsıyordu. Bir sanatsal yapıydı daha çok, asla bir akademik alıştırmaya indirgenemezdi. Kendine özgü biçimi, heyecanları olan bir çağdaş müzikti, şaşkınlığın, öfkenin

tınılarını barındıran. Aslında jazz'ın yaşı bir bebekten fazla değildi. Geleceği de belirsizdi üstelik, şu anki halinden çok farklı bir görünüm taşıyabilirdi gelecekte. Büyür, geliştikçe de dönüşüme uğrardı, aynı kalması olası değildi, jazz'ı donduramazdınız, mumyalayamazdınız. Onun görevi yeni düşüncelerle katkıda bulunmaktı bu deviniye. Jazz sahici bir şeydi, sahici olmak zorundaydı. Hatta gerçeklik dediğimiz şeyin temelinde de jazz yatıyordu aslında, sahici gerçekliğin temelinde. İkiyüzlülüğün kol gezdiği bir dünyanın gerçekliğiyle bağdaşmıyordu bu. Günümüz dünyasında herşey çok karmaşık bir yapıdaydı; bu müzik de bizi hiç durmadan kuşatan bu çok katmanlı yapıya yakışır düzeyde olmalıydı. Brass Fantasy ile gitmek istediği yön buydu işte. Yaptıkları şeyi bir kişi bile anlasa, onun için dava kazanılmış demekti. Ama biraz zaman alacaktı bu belki. Ama otuz yıl da sürse, sonuna kadar direnecekti. Aslında onun da, yoldaşlarının da düşüncelerini ifade ediş biçimi hep yanlış anlaşılmıştı. Ama bazı şeylerin değiştiğini de söylenebilirdi artık. Ama bunun meyvelerini almaları için biraz daha zamana gereksinme duyulacaktı. Bir toplumu sarsmak, yerinden oynatmak için bir yüzyılın, hatta birkaç yüzyılın geçmesi gerekirdi çünkü. Evet, müzik herşeyi değiştirebilir, çevresinde olan biteni kavramaları için insanların bilincine ışık tutabilirdi. Bazı şeyleri temelinden değiştirmek isteniyorsa bunun tek yolu kültürdü, birikimdi, aydınlanmaydı.

Evet, Lester Bowie devrimi Las Vegas'dan başlatmayı tasarlıyordu. Ellisekiz yaşında karaciğer kanserine yenik düşmese, belki de ulaşacaktı hedefine, kimbilir.

John Litweiler'e göre Bowie'nin başyapıtları

Amerikan yeni jazz'ının saygın bağımsızlarından Nessa'nın 5 CD'lik bir kutu olarak yayınladığı ve topluluğa Don Moye'nin henüz katılmadığı zamanların ürünü The Art Ensemble 1967/68'de yer alan *Number One*'daki uzun solosu (akıcı bir ezgiye kattığı zengin ve özgürlük dolu tınılar için), ayrıca *A To Ericka, Quintet* ve *Old* 'daki blues duygusu yüklü çalışları. Atlantic'in Atlantic olduğu dönemlerde Rahssan ve Yusef Lateef'in en az yirmiye yakın albümüne yapımcılık yapan Joel Dorn'un birkaç yıl önce kurduğu 32 Jazz'dan yeni basımları yapılan iki Muse klasiği: Fast Last (Julius Hemphill soloları ve düzenlemeleri için) ve Rope-A-Dope. 1992 sonlarında hüzünlü bir cinayete kurban giden üstün davulcu Philip Wilson ile ikililerini kapsayan Duets (IAI). En az bilinen çalışmalarından Gittin' To Know Y'All? (MPS): büyük orkestralarda ender görülen bir özgür doğaçlama ustalığı nedeniyle; Terje Rypdal, Albert Mangelsdorff, Kenny Wheeler ve Dave Burell'ın da katkılarıyla. Tek başına da trompet çalınır mı diye dudak bükenlerin adamakıllı canını sıkacak All the Magic! (ECM) ikili setinin ilk diski (ya da siyah plağı): bir trompetten neredeyse koskoca bir orkestradan çok daha farklı, çok daha renkli tınılar yakalamayı başardığı için. Brass Fantasy ile popüler şarkılara akıl almaz bir yaratıcılık kattığı Serious Fun (özellikle Smooth Operator, Don't Worry Be Happy yorumları için) ve harika düzenlemeci E.J.Allen'ın değerli katkılarıyla (Gil Evans'a sevgilerle) Night Life, Journey Towards Freedom (The Fire This Time/In&Out). Bir de The Great Pretender (ECM).

Zeynep Çiftçi Ün

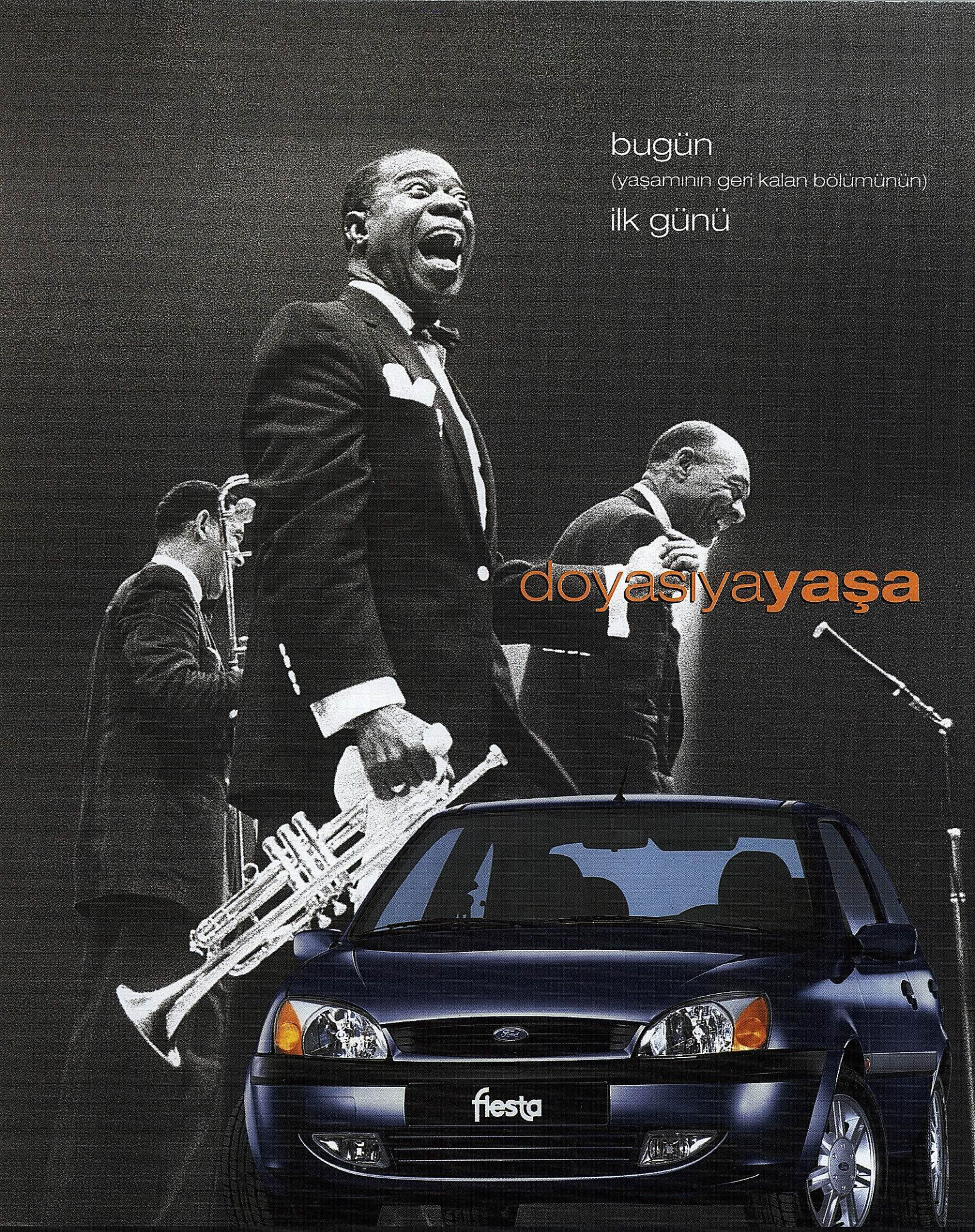

Geliştirilmiş ön ve arka tasarımı, yükseklik ayarlı sürücü koltuğu ve güvenlik paketinde sunulan yan hava yastıklarıyla yeni Ford Fiesta şimdi daha da konforlu ve güvenli. Her yeni günü "gülümseyen" bir yüzle selamlamak için iyi bir fırsat. Ne dersiniz?

yeni ford**fiesta** fun standart özellikler:
• Sürücü hava yastığı • Yüksekliği ayarlanabilir sürücü koltuğu • Arka koltuk başlıkları • ICE 6000 radyo/cdçalar • Gövde renkli tamponlar • Ön sis farları • Alüminyum alaşımlı jantlar • Elektrikli ön camlar • Merkezi kilit • PATS immobilizer • Arka spoyler

yeni ford**fiesta** Ford

ford**direkt** hattı 0800 211 6444

Gecikmiş bir yazının ardından

Küçük Dev Adam: **Milt "Bags" Jackson**

1999'un Kasım ayında, ne yazık ki bir efsaneyi daha kaybettik. Onu ölümünden çok kısa bir süre önce televizyonda bir haberde gördüm. Haberin içeriğini hatırlamıyorum ama sahne şuydu; ön planda Bill Clinton saksofon çalıyor, arkada malet'lerin arkasından pırıltılı gözlerle gülümseyen küçük bir adam: Adı Milt "Bags" Jackson. Ne mutlu ona ki son günlerini o çok sevdiği vibrafonunun başında geçirebilmiş.

Sanat yaşamına henüz yedi yaşındayken kardeşiyle gospel düetleri yaparak başlayan Jackson, piyanodan sonra vibrafonda karar kılmasının nedenini şöyle açıklıyor; "Vibrafon insan sesine en çok benzeyen enstrüman. Tek farkı, şarkıcı bir stil edindikten sonra bu stili pek değiştiremez. Oysa vibrafonda öylesine çok varyasyon var ki, sonsuza dek emprovizasyon yapabilirsiniz". Zamanının kadın şarkıcılarından çok ilham aldığını söyleyen Jackson'ın bu hanımlara ithaf ettiği "Sa Va Bella" adlı albümü dinlemenizi özellikle öneririm.

Vibrafona, daha bebop'ın ilk günlerinde yeni bir standart getiren Jackson'un yeteneği tüm dünyaya damgasını vurmuştur. "National Music Award" ve "French Bicentennial Award" gibi müzik ödüllerinin yanısıra, Berklee Müzik Okulu'ndan fahri doktora almıştır.

Ona güle güle derken, bu dev adamın sanatını ve gizemini biyografik ve teknik ayrıntılarla boğmak istemiyorum. Ancak onun müthiş ballad yorumlarını, swing'ini, blues ruhunu, adeta uçuşan sololarını, serin ve sıcak arasındaki gel-gitlerini, olağanüstü zamanlamasını ve tüm bunları umursamaz gibi görünen ama aslında inanılmaz bir kontrol mekanizmasıyla gerçekleştirmesini bir kez daha vurgulamadan geçemeyeceğim.

Standart bir jazz dinleyicisi için, Jackson cümlelerinin nerede başlayıp nerede bittiğini takip etmek ve teknik açıdan tanımlamak belki çok zor ama biraz deneyimli bir kulak bunu çok iyi algılayıp, beyni ile kalbi arasında hassas bir noktaya yerleştirebilir. İşte Jackson'un erişilmez üstünlüğü de bence burada yatıyor. Jackson o hassas noktayı titreştirmeyi başarıyor.

Hoşçakal sevgili "Bags".

Son Albümleri:

Milt Jackson Meets Clayton Hamilton Jazz Orchestra, Explosive, Qwest 1999

Oscar Peterson, Milt Jackson, Ray Brown, The Very Tall Band, Telarc 1998

Milt Jackson, Sa Va Bella (for Lady Legends), Qwest 1997

Engin Gençer

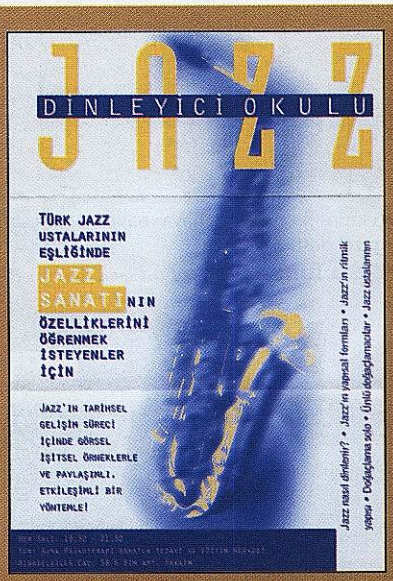

Jazz Dinleyici Okulu

İstanbul Sıraselviler'de geçtiğimiz dönem bir de Jazz Dinleme Okulu açıldı. İki sene evveline kadar jazz konusunda hiçbir kaynak ve eğitim bulunamazken, okullar, kurslar, üniversiteler açıldı. Tüm bunlar bir enstrüman çalmaya yönelik, müzisyen ve öğrencileri kapsayan eğitimlerdi. Bu kez müzisyenlere değil, dinleyenlere yönelik bir eğitimin söz konusu olması hayli ilginç. "Bu işin de eğitimi mi olurmuş" demeyin. Gerçekten de oluyor işte. Biz de konuyu okulun sorumlusu Eray Çavdarlı'ya sorduk. Dedi ki; "İnsanların jazz konusunda daha fazla ilgilerini çekmek için, "Jazz Dinleyici Okulu" adı altında bir etkinliğin yapılmasında arkadaşım psikolog doktor Nevin Eracar ile karar verdik. Kendisinin de bu konuda öğrenmek istediği çok şey olduğunu düşündüğü için, etkinliğin konu başlığı aslında Nevin'den çıktı. Yani aslında hiç kimseye birşeyi zorla yaptıramayacağınız gibi jazz dinlemek isteyenlerin gerçekten, gönülden istekli olmaları gerekir. Bu anlamda bu etkinlikte genel hatları ile yapılacak olan şeyleri kısaca aşağıdaki gibi belirtebilirim. Türk jazz ustalarının eşliğinde, jazz sanatının özelliklerini öğrenmek isteyenler için, jazz'ın tarihsel gelişim süreci içinde görsel, işitsel örneklerle ve paylaşımlı, etkileşimli bir yöntemle, jazz'ın yapısal formları, ritmik yapısı, jazz tarihine bakış, doğaçlama solo nedir, ünlü doğaçlamacılar, jazz ustalarının kronolojisi, periyodik anlamda jazz tarihine bakış, farklı yorumlar, ve jazz'ın nasıl dinlenmesi gerektiği konuları bu okulda işlenecektir".

İlgilenen okurlarımıza her Salı günü 19:30 ile 21:30 arasında bu kursların Aura Psikoterapi Sanatla Tedavi ve Eğitim Merkezi'nde olduğunu belirtelim.

Adresi: Sıraselviler Cad. 58/6, Sim Apt. Taksim.
Bilgi ve başvuru için Eray Çavdarlı'ya ulaşım için 0532-4123467 veya 0216-4690632.

Grover Washington Jr. öldü

Saksofoncu Grover Washington Jr. CBS televizyonu çekimleri sırasında kalp krizi geçirerek öldü. 17 Aralık '99 günü 56 yaşında kaybettiğimiz sanatçı Coleman Hawkins, Dexter Gordon ve Gerry Mulligan'dan etkilenmişti. Winelight ile tanınan sanatçının son çalışması Soulful Strut'dı. İki Grammy ödüllü sanatçı ile ilgili geniş yazımızı gelecek sayımızda bulabilirsiniz.

Art Farmer'ın Ardından: Flumpet Babasını Kaybetti

Haberi gördüğümde içim burkuldu: *"Trompet, flugelhorn ve kendi icadı flumpet'in bebop ustası Art Farmer 4 Ekim 1999 günü kalp krizinden öldü. 71 yaşında idi".*

Ölüm Allah'ın emri, ayrılık olmasa... Teselli için Halil Cibran'a sığındım.

"Eğer ölümün ruhunu gerçekten kavrayabilmak istiyorsanız, kalbinizi tam anlamıyla hayatın gövdesine açın. Çünkü hayat ve ölüm, tıpkı nehir ile deniz gibi Bir'dir."

İnternetde onun anısına açılmış sayfaya girdim, şurda doğdu, şu eğitimi aldı, şunlarla çalıştı, falan filan ve öldü... Peki bitti mi? 71 yıllık bir yaşam 10 cümle ile gerçekten anlatılabilir mi? Kitaplarıma sığınarak biyografisini okumaya başladım:

"Art Farmer 21 Ağustos 1928'de Phoenix Arizona'da doğdu. Önce piyano, keman ve kornet çalmayı öğrendi. 15 yaşında yaşadığı çevredeki big band'lerde çalmaya başladı. Daha lise yıllarında ikiz kardeşi Adddison ile Los Angeles'e gitti ve jazz dünyasına hızlı bir giriş yaptı.

New York'a ilk gittiğinde 1946 yılı idi. Önce Johnny Otis Band de çaldı, burada müzik eğitimi alacak kadar uzun bir zaman da çalıştı. Daha sonra Jay McShann Band'de bir iş buldu. 1948'de Los Angles'a döndü ve Benny Carter, Gerald Wilson, Hampton Hawes, Sonny Criss, Teddy Edwards, Dexter Gordon ve daha birçok müzisyenle çaldı. 1952 yılında kendi bestesi olan "Farmer's Market"i tenor saksofoncu Wardell Gray ile doldurdu.

1953 yılında Lionel Hampton ile yaptığı bir Avrupa turundan sonra New York'a yerleşti ve Hampton orkestrasında Clifford Brown, Quincy Jones ve Gigi Gryce ile birlikte çaldı. Bu dönemde özellikle beraber çaldığı tenor saksofon devi Lester Young'dan birçok şey öğrendi. 1950'li yılların ortasında Coleman Hawkins, Thelonious Monk, Charles Mingus ve Art Blakey gibi ustalar ile birlikte çalıştı.

1954-56 yılları arasında Gigi Gryce beşlisinde çaldı. 1956-58 yılları arasında Horace Silver beşlisinde çaldı. 1958-59 yılları arasında Gerry Mulligan ile hem beraber çaldı hem de iki filmde onunla rol aldı. Tüm bunlar ve Teddy Charles, Teo Macero ve George Russell ile yapmış olduğu avant-garde deneysel çalışmalar ona herşeyi çalabilir bir jazz müzisyeni şöhreti sağladı.

1959'da tenor saksofoncu Benny Golson ile beraber kurdukları Jazztet grubunun liderliğini de paylaştı. Bu beraberlik 1962 yılına kadar sürdü, bu yılda ilk defa flugelhorn çalmaya başladı. Aynı zamanda Jim Hall dörtlüsüne katıldı. 1962-65 yılları arasında Steve Kuhn ile çalıştı ve 1965-66 yılları arasında ilk defa kendi adına Avrupa turnesine çıktı.

1968 yılında Viyana'ya yerleşerek Viyana Radyo Orkestrası'nın bir üyesi oldu. 1980'li yıllarda Benny Golson ile Jazztet'i yeniden kurdular ve birçok başarılı konser ve albüm yaptılar.

Ağustos 1994'de Jazz At Lincoln Center onun adına bir gece düzenledi ve meslek hayatındaki müzikal başarılarını kutladı. Bu geceye katılanalar arasında Gerry Mulligan, Benny Golson, Slide Hampton, Ron Carter, Jim Hall, Geoff Keezer, Jerome Richardson, Lewis Nash ve Wynton Marsalis vardı. Gene aynı yıl Avusturya hükümeti ona altın yüksek hizmet madalyası verdi".

Biyografi burada bitti, belli ki o ölmeden yazılmış. Müziğini bize ulaştıran albümlerin kapaklarında yazılı güzel şeyler var, biraz da onlarda teselli aradım:

"50 yıllık bir profosyenel müzik kariyerinin arkasında bırakan Art Farmer gerçek bir jazz efsanesi ve dünyanın gelmiş geçmiş en büyük flugelhorn ve flumpet ustalarından biridir. Sıcak, yumuşak ve lirik tonu ile başkalarına benzemiyen bir kişilik sahibidir.

Onun trompet, flugelhorn ve flumpetteki duygusal derinliğine bugüne kadar pek az kimse erişebilmiştir. Flumpet flugelhornun koyu, yumuşak ve ılık sesi ile trompetin parlak ve enerjik sesini birleştiren bir hibrid enstrümandır. 1989 yılında bu yeni enstrümanı Art Farmer için yaratan David Monette şöyle demiştir:

'Daha çok Art Farmer gibi duyulacak yeni bir enstrüman yaptım, onun özgün kişisel sesini daha iyi yansıtacak bir enstrüman' ".

Doğum gününe göre hayat amaç sayısını hesaplıyorum, 31/4 çıkıyor, okuyorum:

"Bu tip insanlar istikrar, yaratıcılık ve duygusal ifade sorunlarını halletmek, enerjilerini yapıcı yollarla kanalize etmeyi ve hedeflerine doğru adım adım ilerlemeyi öğrenmek için bu dünyada bulunurlar".

Belki de bu yüzden uzun bir öğrenme ve işbirliği dönemi yaşamış. Belki de flumpet onun duygusal ifade zorluğunun bir çözümü.

Müzisyen ardında müzik bırakır ama özgün bir saz veren jazz adamı az olmuştur.

"Kimileri verirken ne ıstırap çeker, ne de bundan kendine bir mutluluk payı çıkarmak peşinde koşar, ne de vermenin erdemli bir davranış olduğunu düşünür. Bunlar da, o uzak vadilerde açan küçük menekşeler, kokularını yeryüzüne nasıl sunuyorlarsa öyle verenlerdir."

Elimdeki son albümü Polonyalı jazz'cılar ile doldurulmuş, dinlerken tekrar okudum:

"Art Farmer için çokşey söylenebilir ama herhalde hiç kimse onu büyük bir karizmatik insan olarak tanımlayamaz. Sahnedeki görüntüsüne uzaktan bakan bir insan onu saat 9-5 mesaisi yapan bir memura benzetebilir, tek fark o bir kahve termosu yerine trompetini işe ve eve taşımaktadır. Kendisi ile röportaj yapmak isteyen gazetecilere az konuşur, sanki müziğim benim yerime konuşur mesajı vermektedir. Halbuki bu görüntünün ardında onu jazz dünyasının en iyi diyalog ustalarından biri yapan taze bir önsezi ve derinlik vardır.

O bebop'un ve Miles Davis'in tarzlarının ve sound'unun jazz yıldızı olmak için en geçerli şeyler olduğu bir devirde notaların ardındaki derinliği kendine has yumuşak usluplarla çıkarmış ve günün tarz ve eğilimlerini aşan lirik bir özgün stil yaratmıştır."

Jim Hall ile 1963 yılında yapmış olduğu "Live at the Half Note" albüm onun kariyerinde bir çıkış noktası olmuş, albüm hakkındaki bir yazıda her zaman bilinçli bir şekilde gölgede kalmak istediği söyleniyor . Bu albüm için kendi söylediği sözleri okuyorum, bence bunlar onun tüm kariyerinin bir özeti olabilirler:

"Çok intim bir çalışma yapmak istedim. Hani oturup bir insana nefesli sazım ile konuşmak gibi birşey, tek bir insana konuşmak..."

Gene onu anlatan güzel bir cümle dikkatimi çekiyor:

"Çok kişiden öğrendi ama kendisinden başka hiç kimseyi taklit etmedi."

Onun çalışındaki zerafet ve incelik bazı eleştirmenler tarafından kuru bulunmuş. Bu konuda gösterdikleri en önemli kanıt ise 1953 de Clifford Brown ile yapmış olduğu albüm. Ama bu döneminde dahi Miles Davis'in etkisi altında bile olsa kendi kişisel stilini oluşturmaya başladığını eleştirmenler teslim ediyorlar ve onun esas kendi sesini bulmasının 1960'lı yıllarda flugelhorna geçmesi ile tamamlandığında görüş birliğine varıyorlar. Bu enstrüman onun içindeki sessiz ve derin çığlığı daha iyi yansıttıyor.

"Eğer şarkıcılar, oyuncular ve müzisyenler karşınıza çıkarlarsa... onların sundukları armağanlardan da almazlık etmeyin. Çünkü onlar sizler gibi yeryüzünün meyvelerini ve buhurunu toplamaktadırlar. Gerçi sizlere sundukları düşlerin biçimlenmişliğinden başka birşey değildir, ama ruhunuz için donanım ve gıdadır."

Birgün ona sordular, nasıl hatırlanmak istersiniz? Yanıtı kendi gibi mütavazi oldu:

"Güzel müzik dinlemeyi ve çalmayı seven bir insan olarak."

Son albümü 1997'de doldurmuş olduğu "Silk Road" idi. Art Farmer 4 Ekim 1999 günü kalp krizinden öldü. 71 yaşında idi."

"Ancak sessizliğin nehirinden içebildiğinizde gerçekten şarkı söyliyebilirsiniz. Ancak dağın tepesine eriştiğinizde gerçekten tırmanmaya başlayabilirsiniz. Ve ancak yeryüzü gövdenizi geri çağırdığında gerçekten dans edebilirsiniz."

O şimdi ulaştığı bir dağın tepesinde gerçekten flumpet çalmaya başladı. Hoşçakal güzel dost.

Tuncel Gülsoy *begog@superonline.com*

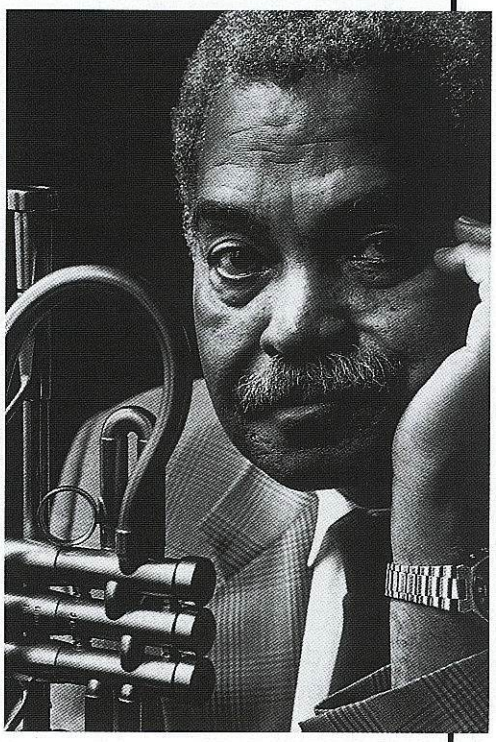

Giden bir ustanın ardından:

Charlie Byrd

Birçok jazz ustasını kaybettiğimiz bir yılın sonuna yaklaşırken Aralık başında aldığımız bir haber yine jazz severleri üzdü.

Jazz'ın bir efsane ismi daha göklerdeki orkestraya katılmıştı; ünlü jazz gitaristi Charlie Byrd 30 Kasım'da, uzun süredir mücadele ettiği kansere yenik düşmüştü.

Charlie Byrd'ün uzun bir sanat geçmişi olmasına rağmen adı Bossa Nova ile özdeşleşmişti.

Charlie Byrd 16 Eylül 1925'de gitarist bir babanın oğlu olarak Suffolk'da dünyaya geldi. Müzik eğitimini Virginia Tech'de aldı.

Charlie'nin askerlik zamanı İkinci Dünya Savaşı yıllarına denk gelmişti. Aslında bu dönem onun için büyük bir fırsat da olmuştu. Ordu ile Fransa'ya gitmiş ve Django Reinhardt ile çalma olanağı bulmuştu.

İkinci Dünya Savaşı yıllarından sonra Charlie Byrd jazz müziğine ara vermiş ve klasik eğitim almıştır. Bu dönemde 1950'de Sophocles Papas, 1954'te de Andrés Segovia ile çalışmıştır. Bu eğitime rağmen jazz'dan kopmayan Byrd, 50'li yılların sonunda Woody Herman ile kayıtlar da yapmıştır.

1961 yılında, Charlie Byrd bir grup sanatçı ile beraber Güney Amerika'ya gitmiş ve Brezilya müziğini incelemiştir. Bu dönem Bossa Nova'nın ortaya çıkmaya başladığı dönemdir.

Byrd döndüğünde bu müziğe odaklanmıştı ve Stan Getz ile hemen kolları sıvadı. Daha önce Jazz Dergisi'nde Stan Getz için yazdığımız yazıda da belirttiğimiz üzere Getz bu müziği dinler dinlemez "aşık olmuş" ve Byrd–Getz birlikteliğinden "Jazz Samba" albümü piyasaya çıkmıştır. 1962'de çıkan bu albümün hit parçası Antonio Carlos Jobim bestesi "Desafinado" Bossa Nova'nın Amerika'da yayılmasında büyük etken olmuştur.

Yine bu albümde yer alan "Samba de Uma Nota So", "Samba Triste" ve Byrd bestesi "Samba Dees Days" zamanın en popüler paçaları olmuşlar ve bu albüm haftalarca liste başı olmuştur.

Byrd Verve'den çıkan bu albümden sonra Riverside, Milestone ve Columbia gibi çeşitli plak şirketleri ile çalışmış 1970'lerden sonra da Concord'da karar kılmıştır. Bu firmadan 20'ye yakın albüm çıkaran Byrd 80'li yıllarda Laurindo Almeida ile beraber de çalışmalar yapmıştır.

Charlie Byrd'ün son albümü de yine Brezilya müziği üzerine olmuştur. 1999 başında piyasaya çıkan *My Inspiration: Music of Brasil* yine Byrd'ün Brezilya jazz'ı çalışmalarını topladığı bir albümdür.

Bu albümde Byrd'e basçı Nilson Matta ve davulcu Duduka Da Fonseca dışında tenor saksofonda Scott Hamilton da birçok parçada eşlik ediyor. Byrd'ün demirbaş davulcusu Chuck Redd ise bu albümde vibrafonda. Söylemeye gerek var mı bilmiyoruz ama albümde yine Antonio Carlos Jobim düzenlemeleri bulunmakta. Biz Concord'dan çıkan ve ülkemizde de bulunan bu albümü dinleyicilerimize tavsiye ediyoruz.

Bir yüzyılı kapatırken, bu yüzyıla damgasını vuran müzik olayı kuşkusuz jazz olarak tarihe geçecektir. Jazz tarihi boyunca da çeşitli kilometre taşları olmuş ve bunlar çeşitli akımlarla bu tarihe damgalarını vurmuşlardır. Swing kralı Benny Goodman gibi. İşte Bossa Nova denince de ilk hatırlanacak isimlerden biridir Charlie Byrd. Hatta bu müziğin ticari başarısında büyük rol oynadığı için (özellikle Jazz Samba albümünden dolayı, hatta Stan Getz'e bu albümde çalmasını öneren odur) en önemli isimlerden biridir. Yılı kapatmadan aramızdan ayrılan bu jazz ustası kimbilir belki yine bir yerlerde Getz ile birlikte Bossa Nova yapıyorlardır.

Erhan Altunay
Erhan@cyberdude.com

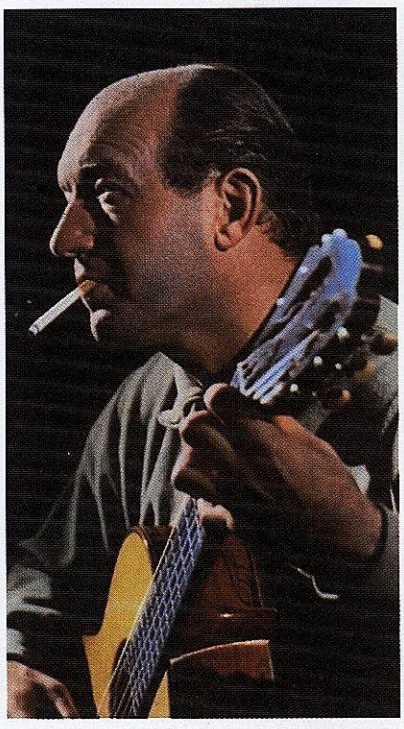

Yüzyıla Damgasını Vuran Albümler

Jazz'ın yüz yıllık tarihindeki değişimler önemli albümlerle belirlendi. Bu tarihin tam anlamıyla objektif bir değerlendirmesini yapmak neredeyse imkansız. Ancak, dergi yazarlarımızdan bazılarının kendi kişisel beğenilerine dayanarak hazırladığı albüm listeleri çok ilginç bir özet sunmakta.

Ali Sönmez

1950 öncesi kayıtlarını biraraya getiren derleme setler:

- Hot Fives & Hot Sevens [1925-1927]/ Louis Armstrong (3 CD)
- Indispensable - Body and Soul [1927-1956] / Coleman Hawkins (2 CD)
- Billie Holiday: The Legacy Box [1933-1958] / Billie Holiday (3 CD)
- The Blanton - Webster Band [1942-1943] / Duke Ellington (3 CD)
- Yardbird Suite: The Ultimate Collection [1945-1952] / Charlie Parker (2 CD)

LP olarak yayınlanmış albümler:

- With the Oscar Peterson Trio [1952] / Lester Young
- Gerry Mulligan Quartet with Chet Baker [1952] / Gerry Mulligan (2 CD)
- Saxophone Colossus [1956] / Sonny Rollins
- Group Masterpieces Vol. 8 [1956] / Art Tatum (w/ Ben Webster)
- Monk's Music [1957] / Thelonious Monk
- Somethin' Else [1958] / Cannonball Adderley
- Moanin' [1958] / Art Blakey & the Jazz Messengers
- Kind of Blue [1959] / Miles Davis
- Art Pepper + Eleven: Modern Jazz Classics [1959] / Art Pepper
- Giant Steps [1959] / John Coltrane
- Mingus Ah Um [1959] / Charles Mingus
- Time Out [1959] / Dave Brubeck Quartet
- Soul Station [1960] / Hank Mobley
- The Blues and the Abstract Truth [1961] / Oliver Nelson
- Village Vanguard Sessions [1961] / Bill Evans (2 CD)
- Go! [1962] / Dexter Gordon
- Getz / Gilberto [1963] / Stan Getz & Joao Gilberto
- Maiden Voyage [1965] / Herbie Hancock
- The Köln Concert [1970] / Keith Jarrett
- The Last Concert [1974] / Modern Jazz Quartet (2 CD)

(Not: Küçük bir "hile" yaparak (!), 20 LP'lik listeye aşağıdaki 5 seti ayrıca ekledim! Seçimlerimi yaparken "her müzisyenden tek bir albüm" prensibini kolladım.)

Tunçel Gülsoy

- Bill Evans Trio / Portraits in Jazz
- Billy Strayhorn-Duke Ellington / Great Times (Piano Duets)
- Charlie Haden-Quartet West / Haunted Heart
- Charlie Parker / Cole Porter Song Book
- Charles Lloyd Quartet/ Canto
- Dave Brubeck Quartet / Take 5
- Michel Petrucianni / 100 Hearts
- Modern Jazz Quartet-Swingle Singers / Palace Vendome
- Miles Davis / Sketches of Spain
- Keith Jarret / Standarts no 1-2
- Kenny Drew-NHØP / Duo
- Jacques Loussier Trio / Play Bach No 1-5
- John Coltrane / Giant Steps
- Ornette Coleman / Sound Museum 1-2
- Theolonius Monk / Thelonious Monk with John Coltrane
- Stephane Grapelli-Joe Pass-NHOP / Tivoli Gardens
- Stan Getz / Jazz Samba
- Sonny Rollins / Saxhophone Collosus
- Vieanna Art Orchestra / Minimalism of Erik Satie
- Weather Report / Weather Report

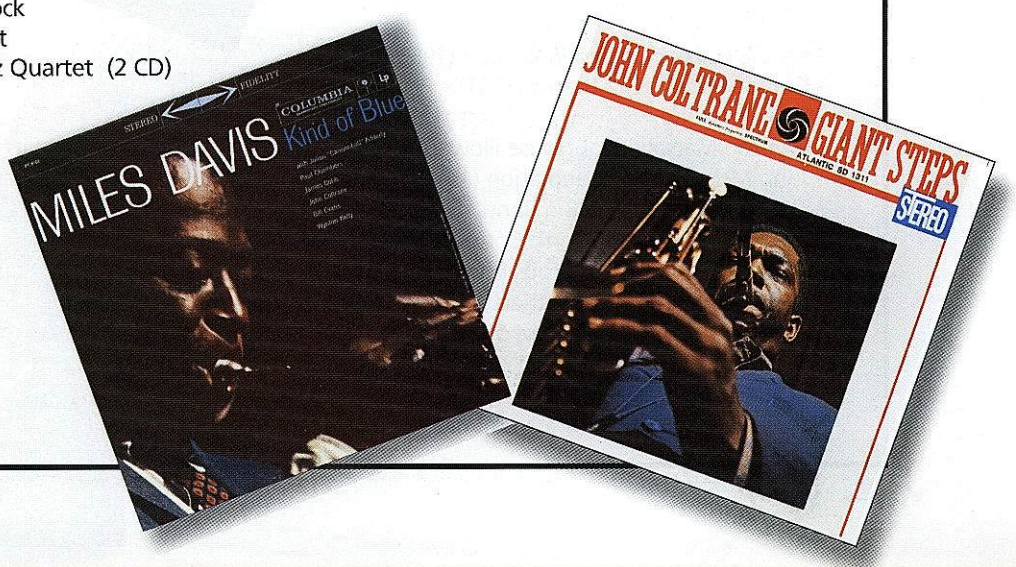

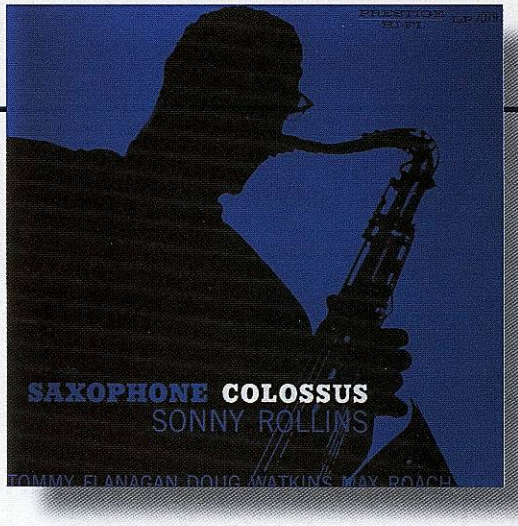

Victor Bensusan

Objektif değerlendirmeye göre:
- Hot five and hot seven, Louis Armstrong
- Carnegie Hall Concert, 1937, Benny Goodman
- 1942 Orhestra with Jimmy Blanton, Duke Ellington
- Saxophone Colossus, Sonny Rollins
- Jazz at the Massey Hall, Parker,Gillespie, Powell etc
- Kind of Blue, Miles Davis
- Giant Steps, John Coltrane
- Ah Um, Charles Mingus
- Free Jazz, Ornette Coleman
- Bitches Brew, Miles Davis

Kişisel değerlendirmeye göre:
- Concert by the Sea, Errol Garner
- Bill Evans trio with S.Lafaro, P. Motian (1962?)
- Art Blakey & the Jazz Messengers, Live at Blue Note
- Kind of Blue, Miles Davis
- Atomic Basie, Count Basie Orchestra
- Ah Um, Charles Mingus
- 80/81, Pat Metheny Group
- D.Gillespie-S.Rollins-S.Stitt
- My Favorite Things, John Coltrane
- Return to Forever, Chick Corea

Hülya Tunçağ

- Count Basie, Swinging the Blues (1937-1939)
- Clifford Brown-Max Roach, Two Giants (1953-1954)
- Duke Ellington Orchestra, Blanton-Webster Years (1939-1942)
- Charlie Parker, CP on Dial (1945-1947)
- Bud Powell, The Genius of BP (1950-1951)
- Sonny Rollins, The Bridge ve Sonny Meets Hawk (1962-1963)
- Dizzy Gillespie's Orchestra (1946-1949)
- Woody Herman, Early Autumn (1948-1950)
- Thelonious Monk, Brillant Corners (1956)
- Stan Kenton, New Concepts of Artistry in Rhythm
- Lester Young-Coleman Hawkins, Classic Tenor
- Miles Davis, The Complete Birth of teh Cool
- Lennie Tristano, Crosscurrent
- Cannonball Adderley-Miles Davis, Something Else
- Miles Davis, Kind of Blue
- Bill Evans, The Village Vaguard Series
- Oliver Nelson, Blues and the Abstract Truth
- Oliver Nelson, Stolen Moments
- John Coltrane, Giant Steps (1959)
- Eric Dolphy, Out to Lunch (1964)
- Herbie Hancock, Maiden Voyage (1965)
- George Russell, Ezz-thetics (1961)
- V.S.O.P
- Wynton Marsalis, Hot House Flowers (1984)
- John McLauglin, Extrapolation (1972)
- Thas Jones-Mel Lewis Big Band, Central Park North Consummation
- Chick Corea-Miroslav Vitous-Roy Haynes, Trio Music (1982)
- Frank Zappa and the Mothers of Invention, Live in Vienna
- Thomasz Stanko, The Music of Kyrsztof Komeda: Litania (1998)
- Joachim Kühn-Jean François, Jenny-Clark-Daniel Humair with WDR Big Band, Carambolage (1991)

Zeynep Çiftçi Ün

- Albert Ayler, witches and devils (freedom)
- Peter Brötzmann, 14 love poems (fmp)
- John Carter, Beşleme (dauwhe (black saint) + fields (gramavision) + dance of thelove ghost (gramavision) + castles of ghana (gramavision) + shadows on a wall (gramavision)
- Carlo Actis Dato, Ankara Twist (splasch)
- Soft Machine, Virtually (cuneiform)
- John Coltrane + Eric Dolphy, The Complete 1961 Village Vanguard Recordings (impulse)
- Vinny Golia, Razor (nine winds)
- Gunther Hampel/Anthony Braxton/Jeanne Lee, Familie (birth)
- The Complete Mercury Recordings of Rahsaan Roland Kirk (10 cd) (Verve)
- Walter Zuber Armstrong/Steve Lacy, Alter Ego (World Artists)
- Yusef Lateef, 1984 (impulse)
- Charles Mingus, Presents C. Mingus (Candid)
- Sainkho Namtchylak/Ned Rothenberg, Amulet (Leo)
- Sam Rivers, Streams (Impulse)
- Louis Sclavis, Clarinettes (Ida)
- Sun Ra, Pleiades (Leo)
- John Surman, The Trio (BGO)
- Aaly Trio & Ken Vandermark, Hidden In The Stomach (Silkheart)
- Edvard Vesala, Ode To The Death of Jazz (ECM)
- 8 Bold Souls, Side Show (Arabesque)

Caz saati uygulaması başlıyor!

Akbank 10. Caz Festivali,
30 Mart - 10 Nisan 2000 tarihleri
arasında İstanbul, Ankara ve İzmir'de!
Akbank'ın gelenekselleşen
caz festivalinde, yine dünyaca ünlü
caz ustaları, cazseverlerle buluşuyor!
Caz tutkunları için, konserlerin
yanı sıra, bu yıl da caz üstüne
seminerler ve film gösterileri var!
Caz saati uygulaması 30 Mart'ta
Sabancı Center'da başlıyor!
Siz de saatlerinizi "caz"a ayarlayın!

AKBANK
Sanatın, Sanatçının Yanında

Organizasyon: POZİTİF

Derleyen: Ali Sönmez
(alisonmezjazz@hotmail.com)

Şu jazz dedikleri...

"JAZZ bir tür beste değil, bir stildir. Her tür müzik parçası Jazz tarzında yorumlanabilir." "JELLY ROLL" MORTON

Genç koleksiyoncu: COUNT BASIE

(21Ağustos 1904 - 26 Nisan 1984)

New Jersey'de, Hudson Nehri kıyısındaki Red Bank'te doğan William James Basie, çocukluk yıllarında annesinin yardımıyla piyano çalmayı öğrendiyse de, aslında davul çalmayı aklına koymuştu. 12 yaşındayken, kullanılmış bir bateri seti alan küçük Basie, kısa sürede mahallede bir grup kurdu. Ama, ileri yıllarda Duke Ellington Orkestrası'nda yer alacak olan Sonny Greer'in davul çalışını görünce, yeteneği hakkında kuşkuya düşerek piyanoda karar kıldı. Bir süre sonra okulu bırakan Basie, New York'a giderek Harlem'de çalan "stride" piyanistlerini izledi. Lincoln Theatre'da her gece bıkmadan dinlediği, ünlü Fats Waller'dan org çalmayı öğrendikten sonra, profesyonel müzik yaşamına vodvil gruplarında çalışarak başladı. Bu arada Blues'culara, şarkıcılara ve hatta sessiz filmlere piyano ve orgla eşlik eden genç müzisyen, 1928 Temmuz'unda Walter Page'in Blue Devils adlı grubuna katıldı. Bir yıl sonra ise, diğer bazı müzisyenlerle birlikte Bennie Moten'in Kansas City kökenli büyük orkestrasına geçti. Moten de bir piyanist olduğu için, Basie önceleri aranjör ve ikinci piyanist olarak görev yaptı. Ama kısa sürede radyo yayınları ve plak kayıtları sayesinde isimlerini duyurdular ve Güneybatı Amerika'nın en beğenilen dans müziği topluluğu oldular. 1935'te, Moten bir ameliyat sırasında ölünce, Basie; Page ve Moten topluluklarından seçtiği müzisyenlerle, dokuz kişilik "The Barons of Rhythm" adlı grubu kurdu. Alto saksofonda Buster Smith, tenorda Lester Young ve davulda Jo Jones'un yer aldığı bu grup, Kansas City'deki Reno Club'da çalmaya, konserleri ise radyodan yayınlanmaya başladı. Radyodaki spikerin önerisi üzerine, Ellington ve Hines gibi Jazz müzisyenlerinin kullandığı "Duke" ve "Earl" benzeri bir asalet unvanının isminin yayılmasında işe yarayacağına aklı yatan Basie, isminin başında "Count" lakabını kullanmaya başladı. Count Basie ve arkadaşlarının yaptığı alışılmadık müziği, Reno Club'dan yapılan kısa dalga radyo yayınları sayesinde, 1935 yılının bir Aralık gecesi Chicago'da duyan genç Jazz eleştirmeni ve prodüktörü John Hammond, hemen Kansas City'ye gitti. Ama elini daha çabuk tutan Decca plak şirketi, sadece 750 dolar karşılığı, Basie ve grubunu üç yıllığına kendilerine bağlamıştı bile. Ertesi yıl 16 kişiye çıkarttığı orkestrasıyla New York'a giden Basie, kötü bir başlangıç yapmasına rağmen, zamanla dönemin en dinamik orkestrasını yaratmayı başardı. "Benim orkestram bir oda müziği grubu gibi hafif, çevik ve hareketli olmalı ve yorumda yükü solistler taşımalı" diyen Count Basie, çalınan parçaların çoğunda, "head arrangement" adı verilen, ve notaya geçirilmeden ezbere çalınan düzenlemeleri, yetkin müzisyenlerinin sololarına bir tür çerçeve olarak kullanıyordu. Dönemin en iyi ritm seksiyonuna sahip olan orkestrasında, diğer big band'lerin aksine, ağırlığı bakır sazlar yerine saksofonlara ve özellikle Lester Young, Herschel Evans ikilisinin zıt ama birbirini tamamlayan tenor doğaçlamalarına vermişti. İşte böylesine yeniliklerle ortaya çıkan Basie, son derece kıvrak bir ritm, mükemmel sololar ve müthiş "riff"lerle, 1930'lu yılların sonunda Jazz dünyasının en başarılı büyük orkestrasına sahip olmuştu. Herschel Evans'ın 1939'da ölümü, Lester Young'ın ise 1941'in Ocak ayında orkestradan ayrılması sonucu sarsılan Count Basie, bu müzisyenler yerine Buddy Tate ve Don Byas'ı alarak yoluna devam etti. Prensip olarak, yazdığı parçalarda, ya da yaptığı aranjmanlarda piyanosuna fazla yer vermemesi yüzünden, Count Basie'nin piyanodaki yeteneği bazen tartışma konusu bile olmuştur. Oysa Basie, bu minimalist yaklaşımı ve ancak gerektiği anda çaldığı bir kaç notayla, hem ritm seksiyonu rahatlatıyor, hem de orkestranın akıcılığına katkıda bulunuyordu. 1940'ların sonunda Swing döneminin kapanması ve küçük grup ağırlıklı Bebop tarzının Jazz'a damgasını vurması sonucu, Basie 1950'nin Şubat ayında orkestrasını dağıttı ve iki yıl boyunca, küçük gruplarla müzik yapmayı sürdürdü. 1952 yılının ortalarında kurduğu yeni orkestra ise ancak birkaç yıl içinde kendine gelebildi ve ünlü plak prodüktörü Norman Granz'ın desteğiyle, başarılı albümlere imza attı. 21 Ekim 1957'de, Roulette plak şirketi için ilk kez stüdyoya giren Count Basie, Jazz tarihinin en ünlü "big band" albümlerinden biri olan "Atomic Basie"yi doldurdu. Count Basie'nin 1952'de kurduğu ikinci büyük orkestrasını, hepsi enstrümanlarında birer virtüöz olan müzisyenlerden oluşan 1930 ve 40'lı yılların orkestrasından ayıran en önemli özellik, yazılı aranjmanlara verilen ağırlık olmuştu. İlk orkestrasındaki Lester Young, Herschel Evans, Buck Clayton, Harry Edison, J.J.Johnson, Buddy Tate, Don Byas, Lucky Thompson, Illinois Jacquet gibi yetenekli müzisyenlerin doğaçlama solo yeteneklerine güvenen Basie, yazılı aranjmanlara fazla önem vermezken, 50'li yılların ortasından itibaren, Neil Hefti, Benny Carter, Quincy Jones ve Sammy Nestico gibi aranjörlerden yararlanmayı yeğlemişti. Genelde Jazz müziğinin eski popülerliğini yitirdiği 60'lı yılların ikinci yarısı, Count Basie için de bir durgunluk dönemi oldu. 1970'in son günlerinde, öncü aranjör Oliver Nelson'un düzenlediği modern Jazz parçalarından oluşan, "Afrique" adlı sıra dışı albümle sesini yeniden duyuran Basie, 1972'den itibaren, 1950'lerde kendisine destek veren prodüktör Norman Granz'ın yeni kurduğu Pablo plak şirketi için albümler doldurmaya başladı. 1976 Eylül'ünde bir kalp krizi geçirmesine rağmen, müzik yaşamını aksatmadan sürdüren Count Basie, 80'li yılların başında ilerlemiş eklem romatizması sonucu, konserlere tekerlekli sandalye üstünde çıkmaya başladı. Sağlığı gün geçtikçe bozulduğu halde, gerek orkestrası, gerekse küçük gruplarla ardarda stüdyoya giren sanatçı Florida'da bir hastane odasında, kanserden yaşama veda etti. Yarım asırlık başarılı müzik yaşamı boyunca, Jazz'ın temel ilkeleri olan blues ve swing'e daima sadık kalan, az ama öz nota çalarak modern piyano eşliğinin ve modern ritm gruplarının temelini atan Count Basie'nin geride bıraktığı en büyük miras olan orkestrasını, önce Thad Jones, ardından da Frank Foster günümüze kadar başarıyla getirmiştir... Basie'nin zengin diskografisinden yaptığımız seçimleri, her zamanki gibi, Jazz'a olan ilginize, bütçenize ve hedeflediğiniz koleksiyonun çapına göre sınıflandırdık. Bunlar arasından belli bir dönemde ülkemize ithal edilmiş olan CD'leri de bir ay-yıldızla işaretledik. Her bölümde öncelikli olarak alınması gereken, en başarılı yapıtları ise birer okla vurguladık.

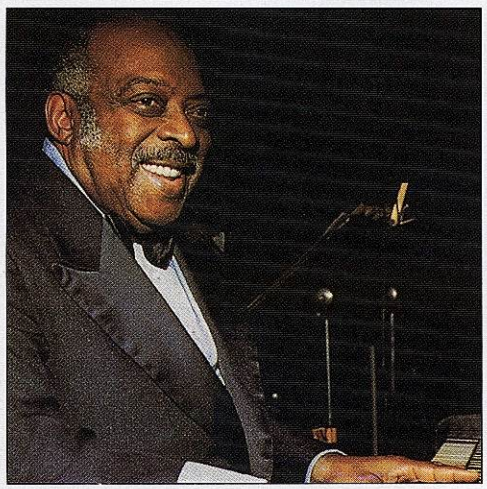

DERLEME ALBÜMLER

(İlk CD'lerini alacaklar ve kısıtlı bütçeler için)

- ➲ Jive at Five (1932-39) ASV LIVING ERA CD-AJA 5089
- ➲ The Classic Tracks (1937-44) KAZ CD 310
- ➲ The Essence of Count Basie (1939-44) COLUMBIA CK 47918
- * The Essential (1939-50) COLUMBIA 467143
- ➲ Compact Jazz (1954-65) VERVE 831364 ☪
- * Verve Jazz Masters, 2 (1954-65) VERVE 519819 ☪
- * Jazz Profile (1958-62) EMI ☪
- ➲ The Best of the Roulette Years (1958-62) ROULETTE 97969
- ➲ The Best of Count Basie (1978-85) PABLO 2405-408
- * The Best of the Count Basie Big Band (1975-83) PABLO 2405-422

ÖZGÜN ALBÜMLER

(Kapsamlı bir koleksiyonu hedefleyenler için)

- ➲ April in Paris (1955) VERVE 825575 ☪
- ➲ Count Basie Swings, Joe Williams Sings (1955-56) VERVE 519852
- * Basie in London (1956) VERVE 833905 ☪
- ➲ Count Basie at Newport (1957) VERVE 833776
- ➲ The Complete Atomic Basie (1957) ROULETTE JAZZ 28635 ☪
- ➲ First Time! The Count Meets The Duke (1961) COLUMBIA 450509 ☪
- * Count Basie and the Kansas City 7 (1962) IMPULSE! MCAD-5656 ☪
- * This Time By Basie (1963) REPRISE 45162 ☪
- ➲ Afrique (1970) DOCTOR JAZZ
- * Basie and Zoot (1975) ORIGINAL JAZZ CLASSICS OJCCD-822
- * Basie Jam: Montreux '77 (1977) ORIGINAL JAZZ CLASSICS OJCCD-379 ☪

KOMPLE SETLER

(Fanatik ve "tuzu kuru" Count hayranları için)

- ➲ The Complete Decca Recordings (1937-39) DECCA JAZZ GRD-3-611 (3CD)
- ➲ The Complete Roulette Studio Recordings (1958-62) MOSAIC MD10-149 (10CD)
- * The Complete Roulette Live Recordings (1959-62) MOSAIC MD8-135 (8CD)
- * The Golden Years (1972-83) PABLO (4CD)

ŞU CAZ DEDİKLERİ

Her Cuma gecesi 23:00-24:00 arası, TRT Radyo 3'te

2000 yılı boyunca her hafta,
"Jazz'ın En Önemli 52 Albümü" kronolojik sırayla tanıtılıyor.

7 Ocak	Hot Five & Hot Seven Recordings (1925-1928) LOUIS ARMSTRONG
14 Ocak	The Complete Decca Recordings (1937-1939) COUNT BASIE
21 Ocak	Live at the Carnegie Hall (1938) BENNY GOODMAN
28 Ocak	The Blanton-Webster Band (1939-1942) DUKE ELLINGTON
4 Şubat	Body & Soul (1939-1956) COLEMAN HAWKINS
11 Şubat	The Savoy Recordings (1944-1949) LESTER YOUNG
18 Şubat	The Thundering Herds (1945-1947) WOODY HERMAN
25 Şubat	The Complete RCA Victor Recordings (1937-1949) DIZZY GILLESPIE
3 Mart	The Dial Masters (1946-1947) CHARLIE PARKER
10 Mart	Genius of Modern Music (1947-1952) THELONIOUS MONK
17 Mart	Complete Birth of the Cool (1949-1950) MILES DAVIS
24 Mart	Intuition (1949-1956) LENNIE TRISTANO & WARNE MARSH
31 Mart	Quartet with Chet Baker (1952-1953) GERRY MULLIGAN

JAZZ ARŞİVİ : GELMİŞ GEÇMİŞ EN BÜYÜK JAZZ KONSERİ

Tarih: 14 Kasım 1952, Cuma; **Mekân:** New York'ta Carnegie Hall konser salonu; **Katılanlar:** Ön grup, ilk konserine çıkan Ahmed Jamal (o nedenle isminin yazılışı biraz değişik); West Coast'tan Long Island'a transfer edilen Stan Getz; "Bebop'ın Kralı" Dizzy Gillespie; o dönemde çok sevdiği yaylıları eşliğinde Charlie Parker; bir tanecik "Lady Day" Billie Holiday ve 25 yıldır zirveden inmeyen Duke Ellington Orkestrası; **Bilet ücreti:** En pahalı yer bile 5 dolardan ucuz! **Sonuç:** O geceki üçer saatlik iki performanstan birini izleyebilenler, doğru zamanda doğru yerdeydiler hiç kuşkusuz...

"EN ÖNEMLİ" JAZZ ALBÜMLERİ (Tabii bana göre!)

Bir yüzyılı geride bırakırken, pek çok yayın organında, "Yüzyılın En"leri seçiliyor. JAZZ dergisi de bu eğilimden kendini kurtaramadı ve dergiye sürekli yazan Jazz dostlarından "en sevdikleri 20 albüm"ün isimlerini vermelerini istedi. Derginin söz konusu ankete ayrılan sayfalarında bu bağlamda verdiğim listeyi bulacaksınız. Orada, Jazz'a gönül vereli beri, farklı dönemlerde dinlemekten keyif aldığım (örneğin Dave Brubeck'in "Time Out"unu dinlemeyeli çok oldu, ama bir zamanlar pikabımdan inmezdi), benim "Issız Ada" seçimlerim var. Yani, yine pek çok başyapıt içermesine karşın, o tamamen sübjektif bir liste. Aşağıdaki liste ise, Jazz müziğinin asırlık gelişimi içinde önemli rol oynamış albümler arasından, "daha objektif" (ama yine de benim yaptığım) bir seçim. Tabii bu listeye pek çok itiraz gelebilir; bunlardan en geçerlisi 1945 öncesinin "Klasik Jazz" dönemine sadece 7 albüm ayırmam olabilir. Veya Jazz'da daha çağdaş bir yaklaşımdan hoşlananlar, listede 1965 sonrasından da sadece 7 albümün bulunmasını yadırgayabilirler. Vurgulamak istediğim, bunun bir "en iyi 52 Jazz albümü" listesi iddiasını taşımadığı. Zaten 1945-1965 arası sadece bana göre değil, pek çok jazzsever ve eleştirmene göre de Jazz müziğinin en parlak dönemi. Belki albüm sayısını 100'e çıkarsaydım, daha dengeli bir liste oluşurdu. "O zaman niye 52 albüm?" diye soracak olursanız; yanıtım çok basit: "2000 yılı boyunca, bu listedeki albümleri teker teker, haftalık radyo programımda dinleteceğim için sayı 52".

Notlar: 1950 öncesine ait kayıtlar, yani ilk 11 plak, o dönemde 33 devirlik long-play'ler henüz ortaya çıkmamış olduğu için, daha sonra derlenmiş albümler... İlgilenen okurlar olabilir diye, üşenmeden her albümün yanına piyasaya süren plak şirketini de not ettim. Ama bu kadar seçkin albümden kaçının compact-disc'ini Türkiye'de bulabilirsiniz, orasını Allah bilir! (Benden bu sayfalarda tanıttığım kitap, CD ve videoları nereden sağlayabileceğini soran okurlara, ne yazık ki önerebileceğim tek çözüm, İnternet aracılığıyla ABD'deki amazon.com; cdnow.com gibi mail-order şirketleri.)

- LOUIS ARMSTRONG Hot Five & Hot Seven Recordings (1925-1928) / COLUMBIA-SONY
- COUNT BASIE The Complete Decca Recordings (1937-1939) / DECCA-GRP-UNIVERSAL
- BENNY GOODMAN Live at the Carnegie Hall (1938) / COLUMBIA-SONY
- DUKE ELLINGTON The Blanton-Webster Band (1939-1942) / RCA-BLUEBIRD-BMG
- COLEMAN HAWKINS Body & Soul (1939-1956) / RCA-BLUEBIRD-BMG
- LESTER YOUNG The Savoy Recordings (1944-1949) / SAVOY
- WOODY HERMAN The Thundering Herds (1945-1947) / COLUMBIA-SONY
- DIZZY GILLESPIE The Complete RCA Victor Recordings (1937-1949) / RCA-BLUEBIRD-BMG
- CHARLIE PARKER The Dial Masters (1946-1947) / DIAL
- THELONIOUS MONK Genius of Modern Music (1947-1952) / BLUE NOTE-EMI
- MILES DAVIS The Complete Birth of the Cool (1949-1950) / CAPITOL JAZZ-EMI
- LENNIE TRISTANO & WARNE MARSH Intuition (1949-1956) / CAPITOL JAZZ-EMI
- GERRY MULLIGAN Quartet with Chet Baker (1952-1953) / PACIFIC JAZZ-EMI
- HORACE SILVER Horace Silver and the Jazz Messengers (1954-1955) / BLUE NOTE-EMI
- ERROLL GARNER Concert by the Sea (1955) / COLUMBIA-SONY
- CLIFFORD BROWN & MAX ROACH At Basin Street (1956) / EMARCY-UNIVERSAL
- DUKE ELLINGTON Ellington at Newport (1956) / COLUMBIA-SONY
- THELONIOUS MONK Brilliant Corners (1956) / RIVERSIDE-OJC-FANTASY
- SONNY ROLLINS Saxophone Colossus (1956) / PRESTIGE-OJC-FANTASY
- ART TATUM & BEN WEBSTER The Tatum Group Masterpieces, Vol. 8 (1956) / PABLO-FANTASY
- GUNTHER SCHULLER The Birth of the Third Stream (1956-1957) / COLUMBIA-SONY
- COUNT BASIE The Complete Atomic Basie (1957) / ROULETTE JAZZ-EMI
- JOHN COLTRANE Blue Train (1957) / BLUE NOTE-EMI
- CANNONBAL ADDERLEY Something Else (1958) / BLUE NOTE-EMI
- ART BLAKEY Moanin' (1958) / BLUE NOTE-EMI
- DAVE BRUBECK Time Out (1959) / COLUMBIA-SONY
- JOHN COLTRANE Giant Steps (1959) / ATLANTIC-WEA
- MILES DAVIS Kind of Blue (1959) / COLUMBIA-SONY
- CHARLES MINGUS Mingus Ah Um (1959) / COLUMBIA-SONY
- ART PEPPER + Eleven - Modern Jazz Classics (1959) / CONTEMPORARY-OJC-FANTASY
- ORNETTE COLEMAN Free Jazz (1960) / ATLANTIC-WEA
- WES MONTGOMERY The Incredible Jazz Guitar of (1960) / RIVERSIDE-OJC-FANTASY
- MAX ROACH Freedom Now Suite (1960) / CANDID
- BENNY CARTER Further Definitions (1961) / IMPULSE!-UNIVERSAL
- BILL EVANS At the Village Vanguard (1961) / RIVERSIDE-FANTASY
- OLIVER NELSON Blues and the Abstract Truth (1961) / IMPULSE!-UNIVERSAL
- GEORGE RUSSELL Ezz-thetics (1961) / RIVERSIDE-OJC-FANTASY
- DEXTER GORDON Go! (1962) / BLUE NOTE-EMI
- STAN GETZ Getz/Gilberto (1963) / VERVE-UNIVERSAL
- HORACE SILVER Song for My Father (1963-1964) / BLUE NOTE-EMI
- JOHN COLTRANE A Love Supreme (1964) / IMPULSE!-UNIVERSAL
- ERIC DOLPHY Out to Lunch (1964) / BLUE NOTE-EMI
- WAYNE SHORTER Speak No Evil (1964) / BLUE NOTE-EMI
- HERBIE HANCOCK Maiden Voyage (1965) / BLUE NOTE-EMI
- SUN RA The Heliocentric Worlds of Sun Ra (1965) / ESP DISK
- MILES DAVIS Bitches Brew (1969) / COLUMBIA-SONY
- MODERN JAZZ QUARTET The Last Concert (1974) / ATLANTIC-WEA
- KEITH JARRETT The Köln Concert (1975) / ECM
- WEATHER REPORT Heavy Weather (1976) / COLUMBIA-SONY
- ART ENSEMBLE OF CHICAGO Nice Guys (1979) / ECM
- WORLD SAXOPHONE QUARTET Revue (1982) / SOUL NOTE
- WYNTON MARSALIS City Movement (1992) / COLUMBIA-SONY

ÖLÜMSÜZ STANDARTLAR

APRIL IN PARIS

Söz: Edgar Yip Harburg
Müzik: Vernon Duke

I never knew the charm of spring
I never met it face to face
I never new my heart could sing
I never missed a warm embrace
Till April in Paris, chestnuts in blossom
Holiday tables under the trees
April in Paris, this is a feeling
That no one can ever reprise
I never knew the charm of spring
I never met it face to face
I never new my heart could sing
I never missed a warm embrace
Till April in Paris
Whom can I run to
What have you done to my heart

I'VE GOT YOU UNDER MY SKIN

Söz ve Müzik: Cole Porter

I've got you under my skin
I've got you deep in the heart of me
So deep in my heart, that you're really a part of me
I've got you under my skin
I've tried so not to give in
I've said to myself this affair never will go so well
But why should I try to resist, when baby will I
know so well
That I've got you under my skin
I'd sacrifice anything come what might
For the sake of having you near
In spite of a warning voice that comes in the night
And repeats, repeats in my ear
Don't you know you fool, you never can win
Use your mentality, wake up to reality
But each time I do, just the thought of you
Makes me stop before I begin
'Cause I've got you under my skin

OUR LOVE IS HERE TO STAY

Söz: Ira Gershwin
Müzik: Vernon Duke & George Gershwin

Its very clear
Our love is here to stay
Not for a year, but ever and a day
The radio
And the telephone
And the movies that we know
May just be passing fancies and in time may go
But oh my dear
Our love is here to stay
Together we're going a long long way
In time the Rockies may crumble
Gibraltar may tumble
They're only made of clay
But our love is here to stay

BİR KİTAP / BİR VİDEO

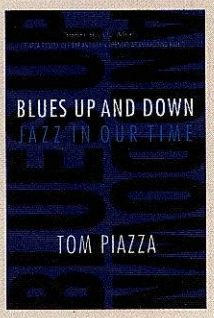

BLUES UP AND DOWN
JAZZ IN OUR TIME

Tom Piazza
St. Martin's Griffin,
ABD, 1999
ISBN 0-312-20132-X
194 sayfa,
Karton kapaklı,
13.95$

1998 yılının üzerinde en fazla konuşulan Jazz kitaplarının başında gelen bu yapıt nihayet karton kapaklı olarak yayımlandı ve (sürpriz!) Türkiye'de de satışa sunuldu (Robinson Crusoe kitapevi; Beyoğlu). Tom Piazza, 90'lı yılların en fazla takdir gören Jazz eleştirmenlerinden biri. Bu arada 1996 yılında yayımladığı "Blues and Trouble" adlı öykü kitabıyla Michener Ödülü'ne layık görüldüğünü de öğrendiğimiz yazarı biz birkaç yıl önce yayımladığı "The Guide to Classic Recorded Jazz" adlı kapsamlı albüm eleştiri rehberinden tanıyoruz. Yine o vesileyle biliyoruz ki, Piazza için Jazz kavramı, ne 70'lerin Jazz Rock Fusion çalışmalarını, ne aynı dönemde Jazz'ı kurtarmak için alternatif bir tür olarak ortaya çıkan AACM ekolünü ve diğer avangard müzisyenleri, ne de günümüzün yüz binler satan Pop Jazz "ürünlerini" içeriyor. Tabii ki, "Jazz'da bir rönesans dönemi açtığı ve genç müzisyenlere yeni standartlar sağladığı" için sıkı bir Wynton Marsalis hayranı olan yazarın 1979-1997 arasında, New York Times, Village Voice, New Republic ve Atlanthic Monthly gibi yayın organlarında yer alan eleştiri, söyleşi ve deneme türlerinde 16 makalesini bir araya toplayan bu yeni kitabı, Jazz müziğinin 80'li ve 90'lı yıllardaki gelişimini işlek bir dil ve "taraflı" bir gözle irdeleyen, ancak derleme türünde olduğu için biraz dağınık bir çalışma. Piazza'nın bir sonra kaleme alacağı kitabında, bu makalelerde savunduğu tezleri daha sağlam argümanlarla destekleyip bir bütün oluşturacağını umalım...

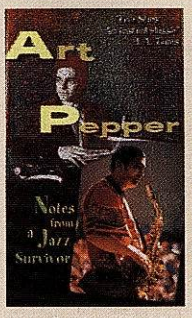

ART PEPPER:
NOTES FROM A JAZZ SURVIVOR

Yönetmen: Don McGlynn
Shanachie SH 6316,
ABD, 1981/1999
50 dakika,
Renkli & Siyah-Beyaz,
i-Fi Mono, NTSC
VHS: 19.95$ / DVD: 24.95$

Alto saksofoncu Art Pepper, tıpkı trompetçi Chet Baker gibi, 50'li yıllarda Jazz dünyasında parlayan, yetenekli ve yakışıklı bir genç müzisyendi. Özellikle 50'li yılların sonunda kaydettiği "Meets the Rhythm Section" ve "Art Pepper + 11 - Modern Jazz Classics" albümleri onun Jazz tarihine geçmiş başyapıtlarıdır. Ne yazık o da, tıpkı Baker gibi, sıkı bir uyuşturucu bağımlısı ve alkolik olduğu için 60'lı yılların büyük bir kısmını hastane ve hapishane köşelerinde geçirmek zorunda kalmış, sanatını geliştirip en verimli olabileceği yılları boşa harcamıştı. 70'li yıllarda üçüncü eşi Laurie'nin büyük desteğiyle bağımlılıktan kurtulan ve jazz dünyasına geri dönen Pepper, son yıllarında yine birbirinden başarılı albümlere imza atmıştı. Pepper ve eşinin ortaklaşa kaleme aldıkları "Straight Life" 1978 yılında yayınlandığında, müzisyenin fırtınalı yaşamına gerçekçi yaklaşımıyla büyük ilgi uyandırmıştı. 1981 yılında çekilen ve geçtiğimiz aylarda hem video kaset, hem de DVD olarak yeniden piyasaya sürülen bu 50 dakikalık belgesel de, bir bakıma bu kitaptan yola çıkarak Pepper'ın müzik serüvenine hızlı ve çarpıcı bir bakış atıyor. Kendisiyle yapılan söyleşide, yaşamının acımasız gerçeklerine içten ve dolaysız bir biçimde yaklaşan Pepper'ı, ayrıca Malibu'daki bir klüpte "Red Car", "Miss Who" ve en sevilen bestelerinden "Patricia"yı yorumlarken izliyoruz. Meraklısı için, tıpkı Chet Baker'ın çileli yaşamına göz atan 1987 yapımı, Bruce Weber imzalı "Let's Get Lost" gibi, kaçırılmayacak bir belge...

Jazz Sözlüğü

J

Jaws - Saksofoncu Eddie Davis'in lakabı "Lockjaw" yerine kullanılan kısaltma. ("*Jaws in Orbit*" - Eddie "Lockjaw" Davis)

Jazz (Jass; Jasz; Jaz) - Bu sözcük 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren ABD'nin güneyinde yaşayan zenciler tarafından çiftleşmek, vajina, cinsel ilişki, ya da cinsel bir meta olarak kadın anlamlarında kullanılmıştır. ("*I Wanna Jazz Some More*" - Helen Gross) Kelimenin kökeni hakkında pek çok farklı iddia vardır: a) Afrika dillerinden Mandingo'da *Jasi*, Wolof'ta ise *Jees* anormal, aşırı, abartılı anlamına gelir. Bunlardan türeyen **jas** sözcüğü yaşam dolu demektir. 19. yüzyılın sonlarında canlılık, enerji anlamında kullanılan **jasm**, ve bunun uzantıları olan **jass** ve **jasmo** formda olma, keyif alma, kendini iyi hissetme anlamında kullanılan deyimlerdi; b) Fransızca'daki **jaser** fiilinin Louisiana'da yaşayan zenci-Fransız kırması Creole'lerin yanlış telaffuzu sonucu bu sözcüğe dönüştüğü ve tahrik etmek, işleri kızıştırmak anlamlarında kullanıldığı da bir başka teoridir. Canlanmak, aktif olmak anlamında zenciler tarafından kullanılan **jass up** fiilinde de ortaya çıkan ve belki her iki kökten de destek gören bu terim, 20. yüzyılın başında New Orleans'ın genelev bölgesi Storyville'de çalınan canlı ve tahrik edici müzik için kullanılmaya başlanmıştır. Özellikle ilk dönemlerde gerici beyazların bu ateşli ve dinamik müziği hep cinsellik ve hayvansı zevklerle özdeşleştirmesine karşın, zaman içinde kelimenin cinsel nüansları unutulmuştur. Bir müzik türü olarak Jazz'ın tanımı ve özellikleri ise geride kalan yıllar içinde pek çok değişikliğe uğramıştır.

Jazz Age - (Sözlük anlamı: Jazz Çağı) Amerikalı yazar F. Scott Fitzgerald'a göre, 1 Mayıs 1919'dan Büyük Ekonomik Buhran'ın başladığı 1929'un Ekim ayına kadar süren dönem. Aslında burada kastedilen, Jazz müziğinin ön planda olduğu bir süre değil, özellikle genç kadınların daha serbest davrandıkları, ahlakçı baskılardan uzaklaşılan, sosyal ilişkilerde rahat bir anlayışın geçerli olduğu "hedonist" bir devirdir.

Jazz Messengers - 1954 yılında davulcu Art Blakey ile piyanist Horace Silver'ın birlikte kurdukları topluluk. **Hard Bop** (bkz. bu sözcük) tarzının öncüsü olan grupta, yıllar boyunca Blakey'nin önderliğinde pek çok müzisyen yetişmiştir.

Jazz Rock - 1968 yılından itibaren, çoğu nefesli sazlar çalan beyaz müzisyenlerden oluşan Blood Sweat and Tears ve Chicago (Transit Authority) gibi orta boyda grupların Rock ve Jazz'ın bir sentezini (bkz. **Fusion**) oluşturma çabalarıyla ortaya çıkan; ama özellikle Miles Davis'in "*In a Silent Way*" (1969) ve "*Bitches Brew*"(1970) albümleriyle pekişen karma tarz. 70'li yıllarda, Tony Williams (Lifetime), Herbie Hancock (Headhunters), Wayne Shorter ve Joe Zawinul (Weather Report), Chick Corea (Return to Forever) ve John McLaughlin (Mahavishnu Orchestra) gibi, Davis'in eski müzisyenlerinin kurduğu gruplarla uzunca bir süre popülerliğini koruyan bu akım, ileri yıllarda özelliğini yitirerek yerini sulandırılmış versiyonu **Pop Jazz**'a bırakmıştır.

Jazz Roll - Jazz çılgınlığı döneminin başlangıcı olan 1918'den itibaren ortaya çıkan, Tango kökenli bir dans türü.

Jazzbo - 1. **"Cakewalk"** (bkz. bu sözcük) dansı sırasında dansçıların didişmesi (Creole'lerin bu anlama gelen "chasse-beau"yu deforme etmesiyle ortaya çıkmıştır); 2. 1910'ların ve 1920'lerin zenci argosunda, son modaya göre giyinen erkek.

Jelly - (Sözlük anlamı: jöle) 1. Cinsel ilişki; cinsel zevkler; 2. Sperm; 3. Kadın cinsel organı;

Jelly Bean - 1. Son modaya göre ve frapan tarzda giyinen kişi; 2. Pezevenk; 3. 1930-1950 arasında karşındakine seslenme sözcüğü.

Jelly Roll - (Sözlük anlamı: içi reçelli hamur işi) 1. Kadın ya da erkek cinsel organları; 2. Ayaküstü ve acele bir çiftleşmeden (bkz. **Cornbread**) öte, çok daha uzun süren, sevecen ve yumuşak bir cinsel ilişki ("*He's a Jelly Roll Baker*" - Lonnie Johnson); 3. Jazz müziğini 1902 yılında yarattığını iddia eden piyanist ve besteci Ferdinand Joseph La Menthe, ya da daha iyi bilinen takma ismiyle "Jelly Roll" Morton'un, yine kendi iddiasına göre olağanüstü cinsel gücü nedeniyle seçtiği isim; **Jelly Roller** - Sevgili ("*You'll Never Miss Your Jelly, Til Your Jelly Roller's Gone*" - Lil Johnson);

Ortadoğu'dan dünyaya esen yeni bir müzik:

Rabih Abou-Khalil

Orhan Kahyaoğlu

Abou-Khalil; Sonny Fortune, Glen Moore, Glen Velez Ramesh Shozham ili birlikte

Bugün, birçok 3.dünyalı müzisyen, kendi kaynaklarından hareketle özel bir jazz sound'unun peşine takılmış durumda. Bazıları bu çabayı özgün ve ayrıcalıklı bir düzeye sıçratıyor. Bir kısmıysa yalnızca jazz'a uyarlıyor. Başka bir bölümüyse, deneysellik adına müziğin temel müzikal ve teknik duyarlılıklarını hiçe sayıp; kendine has bir müzikal kavram oluşturmadan bir batağa saplanıyor. Yazımızın konuğu olan bir 3.dünyalı, Rabih Abou-Khalil, bu tür eğilimler içinde en anlamlı düzeylerden birini yakalayan Lübnanlı bir sanatçı. Onu aslında yalnız bir 'jazz sanatçısı' olarak ele almak zor. Ama, kendinin olan müzik ruhunu biçimleyişinde en önemli katkının jazz olduğunu kimse inkar edemez. Buna rağmen, birçok eleştirmen haklı olarak onun müziğini jazz-dışı birçok ögeyle içiçe düşünmek, algılamak istiyor. Çünkü, Abou-Khalil aslında öncelikle kendi kültürünün, coğrafyasının; son kertede geleneğinin ana müzikal kalıplarından; melodi, ezgi ve ritm duygusundan kıyasıya yararlanıyor. Bunun en büyük kanıtı, biricik enstrümanının Ortadoğu kültürünün en popüler çalgısı ud olması. Dolayısıyla da oryantal müzikler, oluşturduğu tarzın birincil kaynağı. Müziğinde, jazz sanatının ana karakteristik özellikleri bestelerine yediriliyor. Ardından Klasik Batı Müziği, Hint ve Japon müziklerinin otantik ritm ve motifleri bestelerine giriyor. Yer yer, sayısız folklör çeşitlerinden, sayısız farklı form arayışlarından dolayı, onun müziğine "avant-garde" çalışmalar diyenler de var. Birçok Ortadoğulu müzisyen tamamen batı tandanslı bir müziğe yaslanırlarken, ya da jazz'ı yalnızca bir standart model olarak algılar, değerlendirirken; Abou-Khalil Arap müzik geleneğine yeni formlar katarak, ana kaynak olarak geleneksel

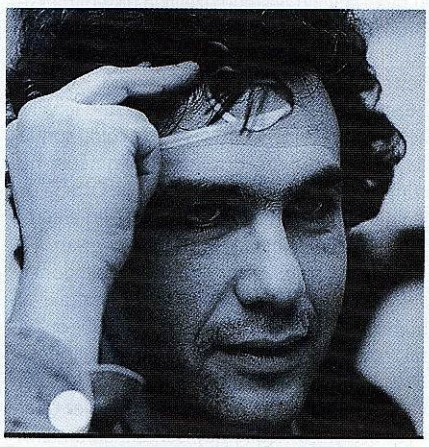

müziğine apayrı bağlamlarda sahip çıkıyor. Bestelerinde Arap melodileri birincil dayanak durumunda. Kendisi gibi, Arap dünyasının birçok virtüözü gruplarının üyesi oluyor. Bunun yanında, özellikle jazz dünyasının kozmopolit müziklerle bağı olan; arayıştan hiç çekinmeyen önemli virtüözleri de Abou-Khalil'ın sayısız albümünde yer alıyor. Özellikle vurmalılarda bazı Hintli sanatçılara rastlanıyor. Evet, ortaya kozmopolit bir müzik çıkıyor. Ama, bu müziğin özel bir estetiği olabileceğini yapıtlarının çoğunda kanıtlıyor Rabih. Dinleyen, onu, ne tek başına bir Arap Udi olarak algılıyor, ne de batılı olmuş bir jazzcı! Ne milliyetçi bir Ortadoğulu, ne batılı fikre öykünen bir oryantalist, bir jazzcı! Bu özelliklerin tümünü kucaklayan, bir dünyalı olarak düşünüyorlar daha çok. Onun albümlerini "World Music" kategorisinde değerlendirmeye çalışanlar da var. Ya da tipik bir etno-jazz'cı gibi düşünenler de. Batı müzik endüstrisinin, yeni pazar arayışının bir sonucu olan bu kavramlarla, ne fikir ne de müzik olarak anlaşamıyor Abou-Khalil. 3.dünya müziğinin batı perspektifiyle yeniden üretilip pazarlanması anlamına gelen kültürel sömürgeciliğe karşı Rabih, Dünya Müziği'nden çok kendi müziğinin oluşturacağı bir dünyanın peşine takılıyor. Etnik müziklerin poplaştırılması, jazz'laştırılmasına yaslanan ticari tavırla hiçbir bağı yok. Jazz'ın asıl ruhundan feyz almakla, jazz'a etnik unsurlar taşıyarak bu müziği zenginleştirmek kişilikli hale sokmakla, etnik ögeleri birer ticari meta olarak algılayan endüstriyel tavır arasındaki çatışkının fazlasıyla farkında. Bu yüzden, aslında oryantal müziklere kıyasıya sahip çıkıyor. Bu müziklerin özünü bozmuyor. Bu yolla, çağdaş bir müziğin, kültürel bazlı bir müzisyen tavrının batı dünyasında varolabileceğini kanıtlıyor. Udun karakteristik tınılarına sadakatla bağlı, müziğinin formlarını zenginleştiren, Batılı kompleksi olmayan bir Ortadoğulu. Görüldüğü gibi, Abou-Khalil batı kültürünün nasiplerini dışlayarak yaklaşmıyor müziğine. Tam tersi bu kültürün müzikal kaynaklarının nasiplerine özenle yaklaşıyor. Aslolanın bir "fusion" ruhuna sahip çıkmak olduğunu biliyor. Besteci ve enstrümantalist kimliğinin yanında, yapıtlarının düzenlemelerine de kendi sahip çıkıyor. Ortaya çıkan öyle bir düzenleme ki, ne batılı müzik tandansına, ne de kendi kültürünün geleneksel kalıplarına yaslanıyor. Apayrı bir düzenleme biçimiyle kurguluyor bestelerini. Bilindiği gibi, Arap müziğinin karakteristik özelliği tek sesli olması. Enstrümanının akord etme biçimini değiştirirken ortaya sahte

bir doğallık çıkarmaya özen göstermiyor. Onun için, müziğini çok sesli yapmak bir mutlakiyet değil. Belirleyici olan müziğinin özünü, ruhunu doğru bir biçimde yansıtabilmek; kendi kişiliğinden ödün vermeden tavrını bestelerine yansıtabilmek. Arap dünyasında, Batı Müziği'ni kopya, orkestrasyonlarla başlar. Bu tavır, ilerler, zenginleşir. Rabih, böyle bir orkestrasyon tavrını dışlayıp, her albümünde kendine özgü bir düzenleme biçimini arar, bulur. Kozmopolitlik onun için bir çelişki değil, yaptığı müziğin özünü, aslını oluşturmaktır. Yanındaki birçok dünyalı müzisyen de bu tavrı benimsediğinden, uygulamada ortaya hep apayrı bir estetik çıkar. Tabii ki bu doz, her albümde aynı tatta değildir. Bazen geleneksel olan, bazense kozmopolit olan öne çıkabilmektedir.

Müzik ruhunu besleyen, biçimlendiren en önemli kaynaklardan biri de free-jazz ve avantgarde jazz akımlarıdır. Etnik öge, dünya jazz'ına 40'lı, 50'li yıllarda girmeye başlasa da, asıl etnik doku yoğunluğu, siyah müzisyenlerin Afrika'nın etnik kültürlerine yoğun biçimde geri dönüş dönemi olan 1960'lı yıllarla hızlanmıştır. Bu jazz artık adından geldiği gibi özgürlük ve yeniliği simgeler. Bu tavrın jazz'da politik bir misyona dönüşmesi de demektir. Yeni disiplinler, doğaçlama teknikleri ortaya çıkarırken; Afrika'nın etnik unsurlarından jazz'cılar kıyasıya yararlanır. Bu tavır gitgide yeni ivmeler kazanıp, birçok 3.dünyalı müzisyenin kendi geleneksel müziğini jazz'la kesiştirmesi anlamına gelir. Arap müziği, özelliği gereği doğaçlamaya çok elverişli olduğundan yeni deneyler Latin Amerika ve yakın doğu ile birlikte Ortadoğulu müzisyenleri de etkiler. Ama, dediğimiz gibi, bir kısmı herşeye rağmen kopyacılığa özenirken Rabih gibi birçok isim –örneğin Ravi Shankar örneğin Gato Barbieri- geleneğe yaslanıp müzik formlarını zenginleştirip tamamen spesifik bir jazz tavrını müzikseverlere muştularlar. Rabih, udun teknik olanaklarını genişletirken, izlediği ana müzikal kurallar kendi geleneğine yaslanıyordu. Ortaya çıkan bestelerdeyse farklı bir aşamaya sıçradı. "Çok kültürlülük" onun asıl tavrına dönüştü bestelerinde. Kopyacı olmadığından kendinin olan bir müziği keşfetmenin yanında; dünyaya böyle bir müzik gözüyle de bakılabileceğini kanıtladı. Ortaya çıkan müzik ne etnik-jazz, ne World Music, ne de geleneksel Arap müziğiydi. Bunların hepsini kucaklayan; çeşitli kültürlerin klasik ve otantik kaynaklarından malzemeler alan kendine özgü bir tarzdı. Tabii ki, albümlerinde çalan çeşitli çizgilerdeki müzisyenler de bu ruhu benimseyen kişilerdi. Batılı müzisyenlerin hedefi oryantalist bir algıdan çok, dünyalı olmanın duyarlılığıyla ilintiliydi.

Ortadoğulu olması dolayısıyla, özel bir mistisizmi aşılıyordu besteleri. Yer yer kozmik dünyaya da göndermeler yapıyordu. Ancak, hüzün, bu duyarlılığın en önemli sembolüydü. Bestelerinde son kertede dramatik bir örgü yakalanıyor. Görsellik bestelerin ana özelliklerinden biri. Onun gözlemci ruhu, çöl kültürünün yarattığı ıssızlık duygusu, müziğinin her deminde varlığını sürdürdü. Bir de gezgin yanı var Rabih'in. müziğiyle dünyanın dört bir yanında kendi ruhuyla varolan bir gezgin kimliğini yapıtlarına taşıdı. Geçmişini gözlemlerken, yaşadığı anın, anıların müziğini bezeyişini kimse yadsıyamaz.

Lübnan'ın ünlü Bekai bölgesinde doğdu, Abou-Khalil. Babası şair olan, sayısız dil bilen entelektüel bir ailenin çocuğuydu. Çocukluğunu ve ilk gençliğini Beyrut'un kozmopolit ortamında yaşadı. Sayısız dil ve müziğin varolduğu bir coğrafyaydı burası. Udu henüz çocukken çalmaya başladı. 1960 ve 70'li yıllar onun çocukluk ve gençlik dönemiydi. Ud, batı dünyasının gitar ve piyanosu gibi Ortadoğu'nun belki en popüler enstrümanı. Beyrut Üniversitesi'nde bir ud virtüözü olan Georges Farah'tan ders aldı. İkinci enstrümanıysa flüttü. Bu enstrüman içinse aynı okuldaki hocasıysa, Prag Flarmoni orkestrası'nda çalan Josef Severa'ydı. Aynı zamanda jazz ve rock plakları alıp dinlemeye başlamıştı. Frank Sinatra, Thelonious Monk ve Ella Fitzgerald ilk plağını aldığı isimler arasındaydı. Müzik ufkunu adım adım genişletse de, onun tutkulu enstrümanı hep ud oldu. Ortadoğu'nun daha birçok ünlü hocasından -örneğin Michel Awad ve Abdurrahman Jabakji- dersler almayı sürdürdü. Bu arada solo çalışmalarıyla Arap dünyasında varolmaya başlamış, birçok Arap virtüözle birlikte çalışmaya sıvanmıştı. Ancak bu uğraş 1978 yılına dek sürdü. Bu yıl, Lübnan'da başlayan iç savaş onun Almanya'ya göçmesine neden oldu. Sanatçı bu yıl Münih'e yerleşti. Müzikten hiç kopmadı. Bu kentin üniversitesinde flüt eğitimini sürdürdü. Ancak onun esas tutkusu uddu. Bu enstrümanı batı dünyasına kabul ettirmenin zorluklarını biliyordu. Şunun farkındaydı; sıradan bir flütçü olmaktansa enstrümanını batılılara kabul ettirmeyi yeğledi, ki bu oldukça zordu. Bu dönem, Rabih için kuşkulu bir perioddu. Batının oryantalist gözü ve kulağı, bu enstrümanı dışlayabilirdi. Ya da bu enstrümana geçici bir heves gözüyle bakılabilirdi. Kendi kültür ve müzik renginden ödün vermeden müziğini kanıtlamak gibi bir mesele vardı. Bir enstrümanın virtüözü olmak da yetmiyordu. Geleneksel olana sadık bir dünya müzisyeni olmanın yollarını arıyordu. Alman müzisyenlerle ortak çalışmalar yaparken; birçok Arap virtüözüyle de sıkı ilişkiler halindeydi. Yıllarca çalıştı. Müziğini zenginleştirdi, kişilikli bir boyuta sıçrattı. Yeni deneyimleri onu bambaşka bir müzikal mecraya götürdü.

Çeşitli stüdyo çalışmalarının ardından, en önemli çıkışı 1987'de "Between Dusk And Dawn"la gerçekleştirdi. ENJA'nın MMP serisinden çıkan bu albümde yıllardır ilişki halinde olduğu çeşitli ülkelerin önemli müzisyenleri yer alıyordu. Geçen yıllar içinde, birçok müzisyen, Rabih'in bu serüvenine saygıyla bakıyordu. Rabih'in besteleri tutuculuğu benimsemekten çok, günün nabzı ve duyarlılığına yanıt verdi. Onun en önemli yol arkadaşları arasında Charlie Mariano ve Glen Moore gibi jazz dünyasının gözde virtüözleri vardı. Bu müzisyenler "fusion" türüne baştan beri sempatik bakmanın yanında; kozmopolit bir müziğin estetiğini de kovalıyorlardı. Mariano, çok önemli bir soprano ve alto saksofoncu. Sam Rivers'dan Charles Mingus ve Eberhard Weber'e uzanan sayısız ustanın stüdyo albümleri ve turnelerinde çaldı. Kendi gruplarıyla dünyayı dolaştı. Oluşturduğu atmosferle jazz tarihinde özel bir yere sahip olan Mariano, Rabih'in çalışmalarının hayata geçmesi ve yerini bulmasında özel bir öneme sahip. Sonraki birçok albümünde Mariano'nun katkılarını şaşkınlıkla izliyorsunuz. Glen Moore'sa bildiğiniz gibi, akustik fusion'ın öncü gruplarından Oregon'un çekirdek kurucularından. Bu bas virtüözü de, sonraki yıllar Rabih'in gruplarında devamlı yer alacak; yeni sound'a özel katkılar taşıyacaktı. Glen Velez ve Ramesh Shotham'sa Arap müziğinin özünü oluşturan vurmalı çalgılara teknik ve ruh açısından yeni açılımlar getiren müzisyenler. Hintli bir müzisyen olan Ramish, albümde her tür güney hint vurmalılarını çalarak, Rabih'ın sound'una ayrı bir dünyevilik kazandırırken; Rabih'ın bir başka yol arkadaşı olan Glen Velez'se ağırlıklı olarak Orta-Doğu ve İrlanda frame davullarını albümdeki bestelerde kullanıyor. Ortaya bu albümde, gerçekten ne doğulu ne de batılı olan bir müzik çıkıyor. Yalnız Abou-Khalil'in olan bir sound! İki ayrı parçadaysa marimbasıyla Christian Burchard ve piyanosuyla Michael Armann'a rastlıyoruz.

Adını veren "Between Dusk And Dawn" albümün mistik atmosferini en iyi yansıtan parça. Kendine has bir doğaçlama tavrı olan bu parçada, Rabih'ın daha önce değindiğimiz Ortadoğu melodileriyle batı müziğini kaynaştırma serüveninde temel altyapı, aslına sadık bir biçimde yorumlanıyor. Alacakaranlıkla fecir arasındaki giz ve değişim yansıtılırken; Ortadoğu'nun müzikal karakter ve ruhu albümdeki tüm parçalara sinmiş. Arap müzik formlarında değişimler yakalanırken, jazz duygusunda sınırsız bir müzik dokusu hissediliyor. "But Dance" adlı darbuka ve perküsyon yoluyla, Arap ve Hint ritmlerinin parçayı kucakladığı söylenebilir. Rabih'in değindiğimiz "The Thing That Came Out Of The Swamp". Abou-Khalil bu parçada duyarlılıklarını flütle anlatıyor. Ama flütü bilinen biçimiyle değil, mistik bir dokuyla çalıyor. Bu parçada devreye giren piyano ve marımba'da bestenin boyutunu zenginleştiriyor. Aslında bu beste de avant-garde jazz geleneğinin derin izlerine rastlanır. "Dawn" adlı bestedeyse sanatçının ud virtüözitesi dikkat çekici. Arap etnik müziğinin derin izleri, kısa darbuka ve diğer vurmalı sololarıyla şekilleniyor. Glen Moore'un bas tavrındaki farklı stili, bu bestede özellikle hissedilmekte. Örgünün en dramatik olduğu parçalardan biri bu. Hüzün, müziklerin tüm canlılığına rağmen bestelere yedirilmiş. Çöl duygusunun, ıssızlığın, hüznün açık izleriniyse son parça "And Finally" açıklıyor. Uduyla, Rabih, sessiz bir çölde sonunda bir vahaya herşeye rağmen ulaşmanın hüzünlü coşkusunu yaşatıyor solosuyla. Ortada öyle ilginç bir düzenleme var ki, besteleri alışılmış hiçbir müzik kalıbına yerleştiremiyor insan.

Abou-Khalil, Arap dünyasında bir dönem yol arkadaşı olan usta virtüözleri, sonraki albümlerde devamlı yanına çağırıyor. Bu, oryantal özünden kaçmayışının en önemli delili. Onunla çalan arap müzisyenlerin teknik, üslup ve ruhlarını hiç değiştirmeyeceği ürünler çıkartıyor ortaya. Örneğin, ney, sonraki albümlerin-

de, klasik yapısı bozulmamış bir jazz nefesli izlenimi veriyor. Rabih, bu süreçte bir ECM teklifini de kabul ediyor. Oluşturduğu yeni dörtlüyle 1987 sonlarında stüdyoya giriyor. Arap dünyasının iki virtüözü, eski iki yol arkadaşı "Nafas" adı verilecek bu albümün neferleri oluyorlar. Birinci virtüöz neyzen Selim Kusur; sonraki yıllar Rabih'in sound'unu biçimlendirecek, zenginleştirecek olan usta, enstrümanının doğal ruhani havasını, hiçbir teknik kopyaya başvurmadan albümde tüm doğallığıyla çalıyor. Diğer Arap müzisyense, bir darbuka fenomeni olan Setrak Sarkissian. Ortadoğu müziğinin ritm duyarlılığını albümde yeni bir boyuta sıçratıyor sanatçı. Dörtlünün son üyesiyse, önceki albümde de gördüğümüz, bu albümde yalnızca frame davulu çalan Glen Velez. Albümün "wakening" adlı giriş parçasında Velez'in vurmalı solosu gerçekten bir uyanışın da estetiğini getiriyor. İki dakikalık yalnız vurmalı bu beste, bir uyanış ve özgürce nefes alışın, güne başlayışın bir habercisi, bildirisi. Bu albümde tüm besteler Rabih'ın değil. "Awaken" Velez bestelerken; "Window" adlı albümün en çekici parçasını dörtlü bir arada bestelemiş. Ney'in çokça öne çıktığı, garip bir Ortadoğu mistiğinin, ruhunun has bir biçimde varolduğu bir beste bu. Bir düş dünyasının müziğe bu denli girdiği, yayıldığı beste herhalde çok az vardır. Bu albümde Rabih besteleri ağırlıkta olsa dahi hiçbir enstrüman çokça öne çıkmıyor. Sololar birbirine eklenirken, insan en çok, doğaçlamanın dünyeviliğini bir kez daha keşfediyor. Ruhun, anlamın, dolu dolu duyarlılığın virtüözitenin de ne kadar önünde durduğunu anlıyoruz. Albümün "The Return" adlı ilginç Abou-Khalil bestesindeyse; en dikkat çekici yan, ney'in ne denli önemli bir jazz nefeslisi olabileceğini şaşkınlıkla hissediyoruz. Hakikilikse jazz'a öykünmemelerinde, kendiliğinden birer jazzc'ı olabilmelerinde. Rabih'ın hem gelenekçi hem jazz'cı yanını enstrümanı yoluyla nasıl birarada var ettiğini de bu parçada yakalıyoruz. Arap vokaliyle başlayan "Incantation", grup müziğinin birçok karakteristik ayrıcalığını tekrar gözler önüne seriyor. Ortaya biraz ECM ruhu, sound'u da mesafeli olarak sinmiş. Ama bu siniş, müzisyenlerin asıllarına olan sadakatlarından ödün vermesini gerektirmiyor. Arap müzisyenlerden oluşan bu kadro, geleneksel bir klasiklerini de yorumlamadan edemiyor. Ünlü Arap besteci Muhammed Abdul Wahab'ın "Amal Hayatı" adlı bu bestesine getirilen yeni düzenleme ve yorum, kendi kültürel miraslarına düzeyli bir biçimde sahip çıkışlarının da göstergesi. Ney ve udun anlatımcı rolünün en çok öne çıktığı parçalardan biri bu. Uçuk bir ud solosunun önde olduğu "Nafas" adlı albüme adını veren bestede Rabih, virtüözitenin de ötesinde bir müzisyen kimliği sergiliyor. Başta olduğu gibi, albümün son parçası da Velez ve davuluna yaslanmış. Grubun en önemli yanı, müziğin herşeyin önünde durması. Ama, öyle bir müzik ki, hiçbir türe direkt bağlanamıyor. Hiçbir kalıba sığmıyor. "Her şey gelenek" demiyorlar. Dikkati çeken bir kavramın peşinde olmaları. Abou-Khalil'in de tüm serüveni aslında "kavramsal". Müziklerinde yaygın bir poetik duyarlılık hissediliyor. Durum böyle olunca, ortaya kendine has bir imgelem çıkıyor. Kavramlarını bu imgelerle beziyorlar. Romantik izlenimcilikle hemen hiç bağları yok. Yaslandıkları kavramın arkasında açık bir anlatımcılığın izlerini yakalamak mümkün. Bu yüzden çöl terimleri bu anlatımın kopmaz parçası. Enstrüman tekniklerindeyse hiçbir kopyacılığa izin vermiyorlar. Batı dünyasının önerdiği, aşıladığı müzik tavrına hep bir seçenek oluşturma çabasındalar.

Aynı tavır, Abou-Khalil'ın sonraki albümü olan "Burka"da da hissediliyor. Gözlemleri zenginleştikçe, müzik ufku ve kendi kavramları da zenginleşiyor. Ortaya devamlı yeni müzikal imgeler çıkıyor. Yaslandığı ritmler beraberinde özel bir atmosferi doğuruyor. Öyle bir nokta yakalanıyor ki; enstrümantalistlerin ustalığından önce, yarattığı yeni renkler, deneyimler dikkat çekiyor. "Zaman" imgesi "Burka" albümüyle birlikte belirginlik kazanıyor. Ne geçmiş, ne geleceğin; an'ın peşinde olan bir müzik nabzı yeni parçalarda hissediliyor. Bu albümde yine kozmopolit ruhlu müzisyenlerle biçimleniyor grubu. Glen Moore, Glen Velez ve Ramesh Shotham yine grubun çekirdek üyeleri. Önemli yenilikse, Charlie Mariano'nun yerine alto saksofonu ünlü virtüöz Sonny Fortune'un çalması. Elvin Jones, McCoy Tyner gibi devlerle genç yaşta çalmaya başlayan Fortune, bir dönem de –1970 ortaları- Miles Davis Group'da stüdyo ve turnelere katılmıştı. Çok güçlü bir solist olan Fortune, Abou-Khalil'in bu albümüne özenli katkılar taşır.

"Burka" aslında etno-jazz özelliklerine en

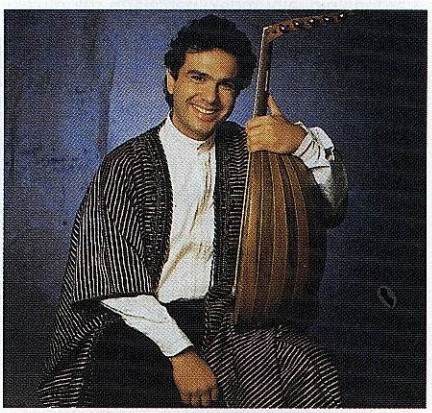

yakın albümlerden biri. Giriş parçası "Fortune Seeker" aslında ünlü saksçıya Rabih'ın bir selamı niteliğinde. İki müzisyenin uçuk soloları yanında, Arap müziğinin özel ritmlerinin kuşatıcılığı dikkat çekiyor. Glen Moore'un içli bas solosuyla başlayan "Burka" adlı bestede baştan sona kucaklıyor. Doğan hüzünlü atmosferin melodik yaratıcısı tabii ki, Abou-Khalil. Fortune'sa parçada hakim olan hüzün duygusunu en iyi dışavuran usta. Aynı durum "Kıbbe" adlı bir başka parçada da geçerli. Parça ud sololarıyla derinleşirken; parçanın hızlı temposunu biçimlendiren aslında ritm seksiyonu oluyor. Abou-Khalil udunun anlatımcı rolünü en çok belirginleştirdiği bestesiyse "Nayla". Sanatçının kavramsal arayışlarının en açık verileri bu bestede oluşturduğu imge gücüyle belirginleşmiş. Grup bu arayışın parçada fazlasıyla farkında. Sonny Fortune'sa bu kavramı kendi özel stiliyle zenginleştiriyor. "Reflections" adlı son bestede, Rabih, virtüöz olmakla, bir ruh adamı, bir müzik kavramı arayıcısı olduğunu sayısız incelikleriyle gözler önüne seriyor.

Albümleri artık devamlı kendi besteleriyle bezeli yarattığı imgelerin çağrışımları gitgide zenginleşiyor. Arap müziği artık bir süs olmaktan çıkıp, sound'un aslını belirliyor. Kültürel arka plan gitgide temelleniyor. Melodi ve ritmler gitgide daha kompleks bir yapıya bürünürken, farklı form ve deneyimlerin yarattığı kazanımlarla apayrı bir müzikaliteye varıyorlar. Avrupa, artık onu tüm karakteristik ayrıcalıklarıyla seviyor. Bunun sıradan bir oryant müziği olmadığını keşfediyor. Bir başka albümü 1990 yılında "Roots And Sprouts" adıyla yayınlanıyor. Arap kültür ve müziğin ana kaynaklarına fazlasıyla yaslandığı bir albüm bu. Bu bağımlılığa rağmen, kozmik dünyayla da bu albümle birlikte ciddi köprüler kurmaya başlıyor. Jazz yönsemeleri bu albümde daha silik. Bunun nedeni, albümün kadrosunda yine ciddi arap virtüözlerinin bulunması. Örneğin neyzen Selim Kusur yine devrede. Arap dünyasının keman ustası Yassin El-Achek'de bu projede yer alıyor. Darbukayı Muhammad Al-Sous çalıyor. Glen Moore ve Glen Velez'se albümün yine çekirdek üyeleri. Bu albümde, uzak doğuya özgü bir mistisizmin izlerine de rastlamak mümkün. 9 parçadan oluşan albümde, grup bir de "Caravan" adlı ünlü jazz klasiğini yorumluyor. Bu tanıdık parçaya yepyeni bir tat ve kişilik kazandırmış Rabih. Albümün çok çekici gelen iki bestesi "Walking For Air" ve "Wordless". İlk parçada, Selim kusur'un ney anlatımcılığı çekici noktalarda. Dinsel ögenin yerini kozmik bir anlatı almış. Neyde bu inceliği yakalamak çok zor ama sanatçı parça boyu bunu gerçekleştiriyor. "Wordless" adlı diğer parçadaysa, inanılmaz ritmik bir başlangıç var. Ney, keman ve ud solo enstrümanlar olarak parçanın büyülü bir atmosfere dönüşmesini sağlıyorlar. Vurmalılarla birlikte keman solonun getirdiği boyut farklı bir dünyeviliği işaret ederken; aynı zamanda müziğin uzamla kuracağı bağın ipuçlarını veriyor. Bu iki parça, albümün ne kadar temel direği gibi dursa da, albümün aslında tamamı, çoğu yapıtında olduğu gibi, sanatçının kavramlarını yenilemesi, zenginleştirmesini de içeriyor. Yalnız kendi müziğinde olan, ama açık dayanakları da –ruhsal ve maddi bir biçimde yakalanabilen- Arap Müzikleri ve jazz olmak üzere birçok müzik akımına bağlanabilen bir soundu gösteriyor. Yalnız, yine de "Nafas" albümündeki kadar oturmuş ve ruhani değil. En azından bu albümde bestelerin kendisinden çok, müzisyenlerin virtüöz yanlarını biraz fazla öne çıkardıkları söylenebilir. "Remembering Machgara" ve "Nida" adlı bestelerde bu tür bir abartıyla karşılaşılabiliyor. Bu yan bestelerin karakterinden çok, müzisyenlerin çalış tekniklerini biraz abarttıklarından.

Geleneksel bir müziğin artistik bir formla nasıl evrenselleşebileceğinin açık verilerini göstermektedir Abou-Khalil müziği. Kendi müziğine yeni bir duyarlılık, farklı bir sorumluluk taşımıştır. Ayrıca bir de, kendine has bir fantazyası olduğu söylenebilir. Bu fantazya, kollektif bir ruhla da yeni anlam boyutlarına sıçrıyor. Tüm bu özellikler yavaş yavaş 90'lı yıllarla birlikte rafineleşmekte. Bu sürecin anlamlı çalışmalarından biri de 1991 yapımı "Al-Jadida" adlı albümdür. Sonny Fortune bu albümde saksofonuyla tekrar devreye girer. Tek fark, Glen Velez'in yerine perküsyona Nabil Kharat'ın girmesidir. Müzikal doz yine kültürel ve müzikal bazda aranan kıvamı bulmuştur. Başlangıç parçası "Catania"da en çekici enstrüman Moore'un basıdır. Arap müziğinin aksak ritmleri üzerine özgün jazz sololarıyla doludur parça. Ama öyle bir jazz ki, bilinen jazz formlarının fazlasıyla dışında duran, farklı melodi karakterleri taşıyan bir jazz tavrı. Basa yüklenen anlatımcı rol, ezgilerin anlamsal zenginlikler doğurmasını da sağlıyor bu bestede. Albümün ikinci parçası "Nashwa"da

çok başarılı bir örnek. Abou-Khalil bu parçada udunu çalarken, jazz'a mı eğilmiş, geleneksel müziklerine mi, bu ayrımı çizemeyecek inceliklerle dolu. Sanatçının duygu dokusu bu bestede bir doruk yakalıyor. Ne tek başına bir gözlemci, ne mistik, ne de kozmik bir boyuta hapsoluyor çalarken. Bu yaklaşımların tümünü kendi kavramları ve enstrümanıyla yeni bir açılıma sıçratıyor. "When The Light Go Out"da ise yumuşak ve hüzünlü bir ud soloyla başlıyor parça. Moore'sa tek başına ritm tutuyor önce. Ud, yer yer gitar oluyor ama, gitar gibi çalınmıyor. Udun kişiliği bu baladda özenle öne çıkıyor. Ama ortada bir virtüözite yok; yalınlık, derinlik ve içtenliği var. 8 parçadan oluşan bu albümün diğer iki önemli bestesiyse "Story Teller" ve "Vadim". Evet aslında bir öykü anlatıyordur Rabih. İçinde tarih, kültür, coğrafya ve müzik evrenini kucaklayan bir öykü. Yabancılığın yerini hüzün; tutukluğun yerini coşku ve ruhsal donanım almaktadır. Ud kadar saksofon da bu parçada anlatıcı rolündedir. Abartısız bir artistik formla karşılaşılır bu bestede. Sonraki çalışmaların habercisi, ön tasarımıdır sanki bu duyarlılık. "Vadim" parçasındaysa tam bir "etnojazz" örneğinden söz edilebilir. Ama genel tanımıyla değil, yalnız Abou-Khalil'e ait bir etnojazz. Bu parçanın başı ve sonu Sonny Fortune'un hüzünlü sololarıyla bezeli. Parçanın müzikal açılımlarıysa önceden değindiğimiz sayısız müzik türünü kapsıyor neredeyse. "Al-Jadida" tüm bu özellikleriyle yepyeni bir estetik ve oturmuş bir müzik kavramının habercisi niteliğinde.

Arap enstrümanlarına ilişkin yeni anlatım formları, Rabih'ın bestelerinde devamlı ön plana çıkmaya başlar. Hedeflenen, evrensel bir oryantal müzik çabasıydı. Bireysellik onun anlatım formunun kopmaz bir parçası. Onu, birçok 3.dünyalı müzisyenden ayıran, bu özeniydi. Udu gitar gibi çalmanın bir maharet olmadığının farkındaydı. Bazı bestelerinin istisna kesitlerinde yer yer gitar hissi uyandırdığını inkar etmemek gerekir. Ama, bir bütün olarak besteleri analiz edildiğinde, tamamen bireysel bir edanın devamlı öne çıktığı görülür. Müziğin her türüne, özellikle de Avrupa klasik ve modern müziklerine sempatiyle bakar. Ama bu bakış, batının oryantalist tavrını -ilkel ve modern karşıtlığı zihniyetini- dışlar. Rabih, bu ikilemi de aşıp, çok kültürlülüğü artık 90'lı yıllarda açık bir müzik tavrı olarak sunmaktadır.

Tüm bu tavır, 1992'de çıkan "Blue Camel" albümüyle en düzeyli noktasına ulaşır. Bu, müzik yoluyla yaşayan, globalleşme zihniyetine bir estetik karşıtlığı getirir. Müziğinin özü bu albümde de Ortadoğu kültürü, mistiğidir. Jazz'la çöl kültürü bir arada algılanacak; müzikal bağ inanılmaz bir kaynaşım ve estetiğe dönüşecektir. Albümün bir başka düşünsel bağlamıysa, çöl imgesinin çağrışımlarından hareketle, endüstriyel insanın issizlığını, yabancılığını göstermekte. Has olan, hakiki olandır ön planda duran. Jazz'ın asıl köklerinin Afrika ritmlerine, yaslandığının besteler yoluyla altı çizilmektedir. İlkel bilincin, günümüz duyarlılığına farklı ve anlamlı bir destek olduğunu müziğiyle yansıtmakta. Bu çok anlamlı bir özgürlük tavrıdır. Bu müzik tavrı farklı bağlamda, özgürlüğün simgesi "free-jazz"a bir destek niteliğinde. Batı dünyasının resmi tarihine, müzikle bir karşı duruşu temsil eder.

"Blue Camel"da çok sayıda önemli müzisyen yer alıyor. Bu müzisyenlerle farklı anlam ve anlatım biçimleri çıkıyor ortaya. Albümde, yine hem doğulu, hem Avrupalı, hem Latin, hem de ABD'li ustalar var. Arap stiliyle jazz arasında çizgi bu yolla ortaya çıkıyor. Besteler modal bir özelliği sahip. Arap müziği modlarının yanında, klasik ritmler birarada varoluyor. Ama yine de, grup, kendine özgü doğaçlama biçimleriyle klasik formların uzağına gidebiliyor. Armonik gelişmeden çok, daha ritmik bir doğaçlama tarzı öne çıkıyor; bestelerin karakteri yorumlandığında apayrı bir mecraya sıçrıyor. Bilinen formlar, müzisyenlerin bireysel doğaçlama tavrıyla yeni bir kişilik üretiyor.

Albümde, deneyimli Charlie Mariano bir ustalığı temsil ediyor. Sanatçı özellikle "Ziriab" ve "On Time"da sanatçının stil özgünlüğü ve çalıştaki zerafet dinleyeni büyülüyor. "A Night In The Mountains" adlı bestedeyse grup olarak benzerine az rastlanır bir lirizmle karşılaşılıyor. Deneyimli usta Kenny Wheeler özellikle bu parçada trompetiyle çöl duyarlılığını özenle sergiliyor. "Rabou-Abou-Kabou" adlı parçadaysa tüm nefeslilere özel ve gizil bir anlatımı götürdüğü açık. Rabih'se ud çalıştaki edasını en iyi bu parçada yansıtıyor. Çeşitli vurmalılar çalan Ramesh Shotham, Nebil Khaiat ve usta kongacı Milton Cardona'nın, albümdeki parçaların çok müzikli

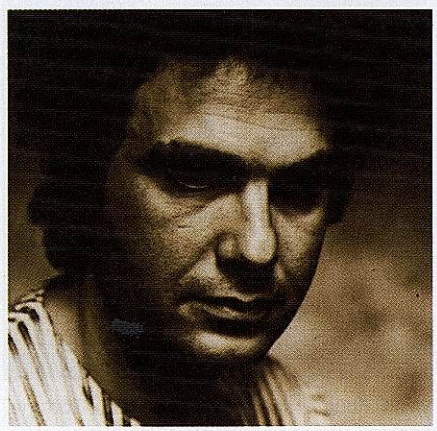

bir çehreye bürünmesinde özel bir rolü var. Bu albümü, tek tek değerlendirmek anlamlı değil. Ortada aslında gizil bir konsept var. Albüm, aslında tek bir parça izlenimi veriyor. Büyük bir kültürel mirasın, müzikal bir kaynaşımı olarak ortaya çıkan "Blue Camel" bir müzik felsefesini simgeliyor. Abou-Khalil'ın ulaştığı bir müzikal doruk. Issızlık da, endüstriyel hayat da içiçe. Ama, bu içiçelikte Rabih'ın duyarlılığının 3.dünya kültürlerine yine de ruhuyla yaslandığı söylenebilir.

Aynı müzikal ve düşünsel bağlam, sanatçının bir sonraki albümünde de açıkça hissediliyor. Rafinelikle verilen bir ödün yok. "Blue Camel"da oturtulan Rabih'ın temel müzik kavramı, bu albümde özel açılımları beraberinde getiriyor. "Tarab" adlı bu yeni albümde, neyzen Selim Kusur ve basçı Glen Moore yine gündeme geliyor. Batının ana melodi, ritm ve armonilerine sıkı sıkıya bağlı olmadan da; en azından ilkel yapıların uçuk duyarlılıklarını da müziğine harmanlayarak bir evrenselliğe ulaşılabileceğinin açık bir belgesidir "Tarab".

Bu albümde farklı form ve ritimlerle; ana müzikal köprü, Arap ve Batı müziklerinin kesişme noktalarıyla doluydu. Albüm çok özel bir ayrıcalık taşımıyordu. Ama, bu, tavrının sıradanlığa yönelmesinden çok, önceki albümün rafineliğinin farklı bir uzantısı durumundaydı. Selim Kusur'un neyiyle yarattığı büyülü atmosfer neredeyse tüm alhbümün tavrını simgeliyordu. Abou-Khalil'se, artık virtüöziteyi dışlayıp, ruhaniliğin tamamen peşinde olduğunu kanıtlıyor. Albümün çekici üç parçası "After Dinner", "Orange Fields" ve "Arabian Waltz" oldu. Değindiğimiz üçüncü parça, sonraki yıllarda bu albüme adını vererek, bir Abou-Khalil klasiği olacaktı.

"Tarab"da jazz unsurlar görece arka plandayken, önceki albümle kurdukları estetik bağda bir kopma yoktu. Ancak, 1994'de yayınlanan yeni albüm "The Sultan's Picnic", müzikal mantık açısından "Blue Camel'ın tam anlamıyla bir devamı niteliğinde. Bir yazar bu albümler için "zamanın sürgünleri" diyor. Evet, kökleri Arap kültürlerine yaslansa da, dünyanın dört bir yerinden müzik kaynaklarından yararlanıldığından bu müziği bir türe yaslamak neredeyse imkansız oluyor. Tek başına oryantal değil. Ama, free-jazz ya da jazz-fusion da değil. Bu sayısız kavramsal, türsel bağlamlar peşinde koşulurken, bir de bu müziği "World Music" kavramı içinde düşünenler de var ki, aslında bu tanımın belki en ötesinde yapılıyor albümler. Bir sürgünün kendinin olan dünyası önemli: Yoksa, dünyada yapılan müziklerin peşine takılmak değil. Abou-Khalil aslında tam bir sürgün. Nerede konacağı, hangi müzik dünyasına kökten yerleştiği belli olmuyor. Yalnızca özenli bir biçimde çok-kültürlülüğü benimsiyor.

İşte "The Sultan's Pionic" tam bu tavrın farklı bir habercisi. Enstrümanların seçimi, albümün şekillenmesinde belirleyici öge. Çok-kültürlülüğü enstrümanların kendisi belirliyor. Devreye yeni olarak bu albümde, tuba ve serpent çalan ünlü Michel Godard devreye giriyor. Armonikasıylaysa Howard Levy. Ünlü Mark Nausee'se bir batı müziği enstrümanı olarak davul çalıyor. Bu üçlü, sonraki yıllar, Abou-Khalil'in oluşturduğu yeni kadronun çekirdek üyeleri oluyorlar. Bu albümde Charlie Mariano, Steve Swallow ve Kenny Whecler adlı üç eski üye tekrar yer alıyor. Milton Cardona ve Nabil Khaiat vurmalılarıyla yine devrede. Ama ortada, batı merkezli bir düzenleme yok. Durum, "Blue Camel"daki gibi çok seslilik özeninden çok, yeni enstrümanların farklı doğaçlama ruhuyla bezeli. Enstrümanlar çoğalınca, müzikte özel bir kuşatıcılığı getiriyor. Ortada artık yeni ve uçuk bir enstrümantasyon var. Bazı enstrümanlar eski ve ilkel. Ama, günümüzün ruhunu net bir biçimde yansıtabiliyor.

En az "Blue Camel"daki kadar yoğun bir müzikal spectrum var bu albümde. Armonikanın getirdiği lirizm, beraberinde bluesy bir hava da doğuruyor. Ortaya çıkan sound'daki çeşitlilik benzersiz bir düzey yaratmış. Rabih Abou-Khalil'in bu albüme taşıdığı ilginç bir boyut, albümün önemli parçası "Solitude"da kullandığı bas-ud. Klasik jazz'a bir selam yollayan bu bestede sanatçı, ortaya değişik bir müzikalite çıkarıyor. Ortaya apayrı bir balad tavrı çıkarıyor yeni deneyiyle. "Sunrise In Montreal" ve "Dog River", albümün diğer iki önemli parçası. Özellikle "Dog River"da ud ve nefeslilerin ortak doğaçlaması ortaya benzersiz bir tablo çıkarıyor. Bu parçada, Howard Levy'nin duygusal armonika solosu, aynı zamanda farklı bir lirizmi taşıyor. "Lamentation" adlı besteyse, adından geldiği gibi bir ağıt, matem atmosferiyle dolu. Rabih'ın Ortadoğulu hüznünü, diğer enstrümanların do-

Yaşamıntümkeyiflerindebiraradayız.

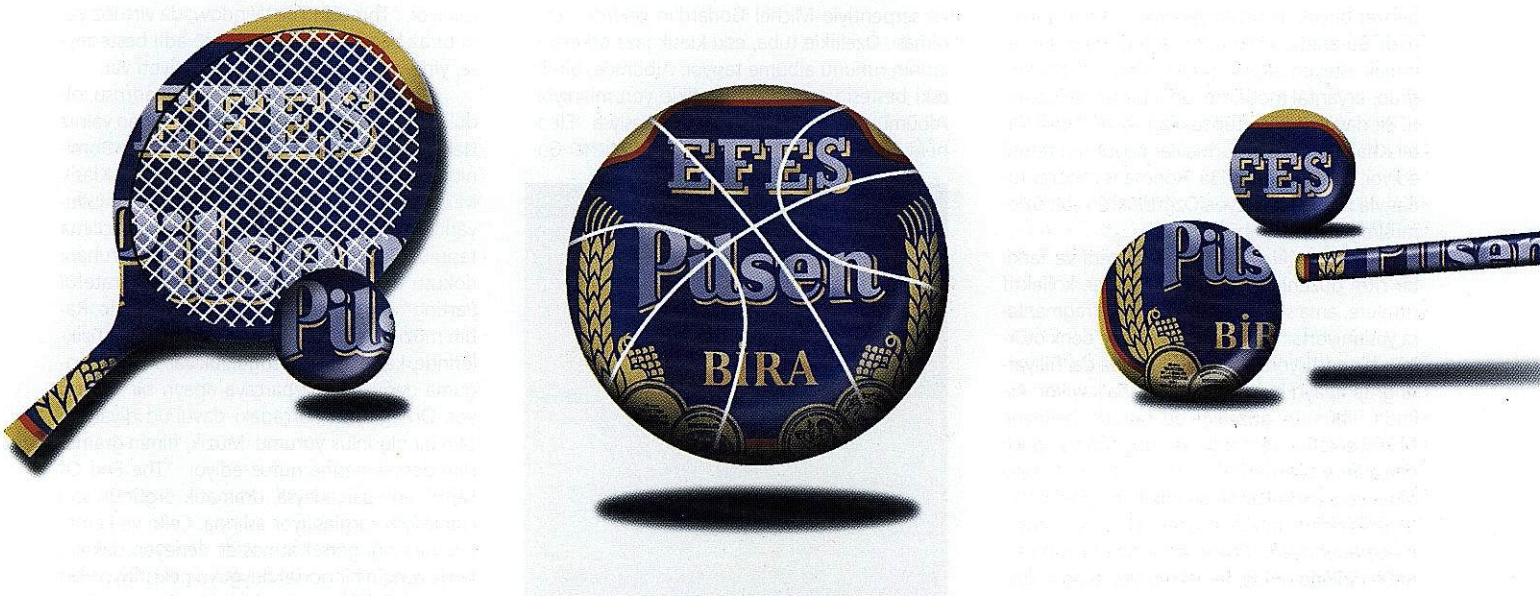

Potada zaferler Efes Pilsen'le yaşanıyor;

kortlarda oyun, set ve maçlar Efes Pilsen'le izleniyor;

tiyatroda perdeler Efes Pilsen'le açılıyor;

sinemada gonglar Efes Pilsen'le çalıyor;

bilardo masalarında klepsler Efes Pilsen'le çekiliyor;

konser salonlarında bis'ler Efes Pilsen'le yapılıyor;

Assos'ta tarih Efes Pilsen'le gün ışığına çıkıyor.

Efes Pilsen'in kültür ve sanata katkıları artarak sürecek,

yaşamın tüm keyiflerinde daima bir arada olacağız.

EFES Pilsen'in kültür ve sanata katkıları artarak sürecek.

ğaçlamaları zenginleştiriyor. "The Happy Shek" ise, özellikle tubanın ritm sololarıyla parçaya apayrı bir alt yapı ve müzik dokusu taşıyor. Müziğin ruhunu enstrümanların kendi tadı beziyor çoğunlukla.

Abou-Khalil'in müziğine sempatik bakan Avrupalı önemli yaylı grupları olmuştur. Kranos Yaylılar Dörtlüsü bunlardan biriydi. Rabih'in iki parçasını yorumlamışlardı. Kronos gibi, bir başka grupsa 1995'de bir stüdyo albümü için sanatçıyla buluştular. Apayrı bir deneyimin kapıları aralanıyordu. Evet, bu grup ünlü "The Balanescu Dörtlüsü". Bu grubun düşü, sanatçının bestelerini bir başına çalmak değil; bu ustayla ortak yeni bir deneyime sıvanmak oldu. Balanescu Dörtlüsü, iki keman, bir viyola, bir de viyolonselden oluşuyor. Grup, repertuvarına yıllardır sayısız müzik türünden örnekler alarak albümler çıkardı. Kökü doğaçlamaya yaslanan deneyci bir gruptu. Abou-Khalil'le buluşmalarındaysa, tamamen sanatçının besteleri yorumlanacaktı. Grubun her tür folklöre eğilimli olması, buna benzer birçok deneyim yaşaması olumlu yanlarıydı. Bu arada, sözkonusu yaylı dörtlüsüyle çalışmak isteyen sayısız jazz'cı olmuştu. Bu kez grup, oryantal motiflere farklı bir tat taşıyacaktı. Bir davul ve zil virtüözü olan yol arkadaşı Nabil Khaiat albümün vurmalılar boyutunu temsil ediyor. Michel Godard'sa, Rönesans ruhunu tubasıyla bestelere taşıyor. Özgürlükten çok özlemi simgeliyor bu albümde tuba.

Rabih, yaylılar için parçalara yeni ve farklı bir ritm düzenlemesi yapmış. Yaylılar, kollektif ritmlere, ama solo çalarken bireysel fragmanlara yaslanıyorlar. Rabih, bestelerini ne denli oturmuş bir partisyona yaslamaya çalışsa da, fiiliyatta grup apayrı bir müzik mecrasına kayıyor. Aslında albümün güzelliği de burada beliriyor. Müzisyenlerin yeteneği ve doğaçlama gücü parçalarda çok daha belirleyici oluyor. Ortaya çıkan yeni yorumlar bir an Rabih'in temel problematiğinden uzaklaşıp uzaklaşmadığı sorusunu beraberinde getiriyor. Ama, albüm daha ayrıntılı dinlendiğinde, temel müzikal arayışından ödün vermediği; tersine müziğine yeni bir açılım ve deneyim taşıdığı anlaşılıyor. Daha çok jazz standardı kimliği taşıyan eski parçası "Ornette Never Sleeps", yaylılar yoluyla yeni ve farklı bir kişiliğe bürünmüş albümde. Aynı düzeyde doygun bir kaliteyi yakalayan diğer iki parça "Dreams Of A Dying City" ve sevilen bestesi "Arabian Waltz". Albüme adını veren "Arabian Waltz"da yaylıların getirdiği farklı doku parçaya yepyeni tatlar taşıyor. "No Visa" adlı yeni besteyse, Rabih'in yeni yol arkadaşı Michel Godard'ın büyülü tuba solosuyla etkili. Bu yorumda biraz nostaljik bir hava var. Ama, bu özlemin köklerinin çöl ruhuna, çöl romantizmine yaslandığı kolayca söylenebilir. Altı parçadan oluşan bu ilginç albüm, Rabih'in iç dünyasındaki çöl yolculuğunun anlamlı bir vahası durumunda.

Arap müziğinin temel taşlarından biri de dinsel boyuttur. Dinî müziklerin yarattığı mistifikasyon, dolaylı da olsa Rabih'ın çoğu bestesini etkiler. Bu kültürün içinde varolan tarihsel doku ve gizil kibirlilik sanatçının çoğu bestesine siner. Ama en önemli öge, Rabih müziğinde de çok belirgin olan "bilgelik"tir. Onun müzik tavrını batılı müzik endüstrisine bir seçeneğe dönüştüren ana öge, bilgece tavrıdır. Bu tavrın reel politikayla hiç ilintisi yoktur. Dinî algıları dışlar bu tutum. Kendine has bir bireyselliktir müziklerinde yeşeren. Bu tavrın temel izleklerini taşıyan bir başka önemli albüm 1997 yapımı "Odd Times". Bestelerinde yarattığı imgelemin en içli dışa vurumlarını bu albümde keşfetmek mümkün. Şiirsel boyutsa, bu imgelemin uzantısı olarak etkili bir rafineliği beraberinde getiriyor. Albümdeki, ritm ve modlar, sayısız etkilenimi parçalara yedirmeyi başarıyor. Ritm ve melodiler tüm kompleksliğine rağmen yeni bir duygusal yapının gelişmesini önleyemiyor. Batı dünyasının "Ortadoğu'nun Lut'u" diye düşünüp algılamasını artık bu ustalık döneminde tamamen durdurmuş biçimde. Rabih Abou-Khalil dünya müzikleriyle olan akrabalığı bu albümde belirgin. Ama "Dünya Müziği" tanımıyla hiç bağı aslında olmadığı açıkça kanıtlanıyor.

"Odd Times"da en son kadrosuyla varoluyor. Vurmalılarda, davuluyla Mark Nauseef ve frame davullarıyla Nabih Khaiat yine devrede. Rabih'ın sound'una yeni ve biraz da bluesy bir boyut taşıyan Howard Levy, albümün en önemli ikinci solisti. Ama, en önemli olan, yine tuba ve serpentiyle Michel Godard'ın çekirdek üye olması. Özellikle tuba, eski klasik jazz orkestralarının ruhunu albüme taşıyor. Albümde, bir-iki eski bestesi yepyeni bir kimlikle yorumlanıyor. Albümün en yeni ve çekici iki parçasıysa "Elephent Hips" ve "Q-Tips". Tuba ustası Michel Godard, özellikle "Elephent Hips"de çok önemli bir anlatımcı rol üstleniyor. Bir ağıt izlenimi veriyor bu beste. Armonitanın yumuşak temposu gizil bir lirizmi gün ışığına çıkarıyor. "Q-Tips"ın, Arap motifleriyle bezeli hüzünlü bir girişi var. İlkel tınıların, evrensel müziğin kapılarını nasıl araladığının ana izleklerini bu parçada yakalıyoruz. Rabih'in ud doğaçlaması, albümün ana melodik karakterini belirliyor. Yeniden yorumlanan "The Happ Sheik" ise özellikle vurmalıların yarattığı yeni anlatımlarla, Afrika ruhunun, özgürlükçü duyguları karşılıyor. Ve ilk defa bu albümde ilginç bir davul solosu var Mark Nauseef'in. Duyarlılığı bir konsepte dönüşebilen ilginç bir albüm bu. Rabih'in zaman'ın ötesinde bir yer ve duruş peşinde koşmasının temel verileri bu albümde açıkça hissediliyor.

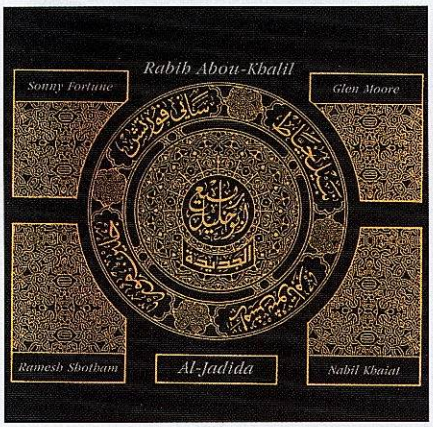

Evet, Rabih, kozmopolik müzisyenlerle yirmi yılı aşkın bir süre birlikte çaldıktan sonra, yalnız kendinin olan bir müzik tavrını günışığına çıkarmış durumdadır. Merkezi, kültürlerarası bir köprü oluşturmaktır ve bunu tam anlamıyla başarmıştır. Batı'nın oryantalist edasına müziğiyle bir tavır alıştır yaptığı. Tabii ki bu, batı dünyasından etkilenmeme değil. Bu kültürden yerinde ve dozunda etkilenmekti. Asıl mesele endüstriyel zihniyetle hesaplaşmaktı ve bunu da başardı. Ciddi gözlemciliği kadar, entelektüel tavrının da bu yolculukta özel payı var.

Abou-Khalil'in son yayınlanan albümü 1998 yapımı "Yara". Bu albüm, Yılmaz Aslan adlı direktörün filmi için yazdığı müziklerden oluşuyor. Müzikal imgeyle, görsel imgenin en çok kesiştiği, birlikte varolduğu bir çalışma bu. Düşsel dünya her anlamda bu parçalarda ön planda. Bu parçalarda Rabih'in bir ermiş edası var. Filmin dramatik örgüsüne uygun bir metodi ve ritm duygusunu içtenlikle üretmiş. Besteler film için yazıldığından, popüler bir boyutu olması aslında kaçınılmaz. Ama, Rabih, bağlamdan çok ödün vermeyip, kendi müzik janrını sürdürmeyi yeğliyor. Fikirsel boyutun, duygu kadar önemli olduğunu parçalarda açıkça sezinliyoruz. İnsan unsuru, renkler ve biraz da kozmik yönsemelerle buluşup ortaya apayrı bir dramatizasyonu çıkarmış. Müziklerde resimsel yan çoğu kez dikkat çekiyor. Müziğinin bir adaptasyon fikriyle yazılmadığı kolayca keşfediliyor. Giriş parçası "Requiem"de, udun yarattığı hüzünlü anlatım aslında tüm albümü kucaklıyor. "Through The Window"da virtüöz yanı biraz belirgin. "Bint El Bahr" adlı bestedeyse, yine yumuşak bir ritmin hakimiyeti var.

Albümde yer alan müzisyen kadrosu oldukça değişik. Bu dörtlüde son kadrodan yalnız Nabil Khaiat var. Diğer iki üye, kemancı Dominique Pifarely ve Çellist Vincent Courtois. Klasik Müzik geleneğinin albüme getirdiği yeni duyarlılık, Rabih'in müzik algısını başka bir açılıma taşımız. Bu müziklerin rafinelik kadar, ruhani dokusu ön plana çıkmayı başarıyor. "Grateful Parting" adlı parçada çellistin getirdiği solo, Rabih müziğine apayrı bir tat taşıyor. Film müziklerinde, kaçınılmaz bir soğukluk var. Ama bu soğuma değindiğimiz parçaya apayrı bir ısı taşıyor. Örneğin bu parçadaki davul-ud diyalogu tam bir olgunluk yorumu. Müzik, filmin gramerine derinlemesine nüfuz ediyor. "The End Of Faith" adlı parçadaysa, dramatik örgünün son cümlesiyle karşılaşılıyor aslında. Çello ve kemanın yarattığı görsel atmosfer, ilerleyen dakikalarda zengin bir görsel duyguyu pekiştiriyor. Ud çalarken Rabih'in çok çekici düşsel imgeleri sololarıyla parçaları zenginleştiriyor.

Abou-Khalil'in müziğinde hep önde olan görsel imge, bu film müziğinde bir doruğu yaratıyor. Kendi köklerinde, garip bir çöl duyarlılığına hep yaslanan sanatçı, bu kez artı olarak yeni bir tiyatral boyutu da taşıyor bestelerine. Her yeni albümü farklı bir ufkun habercisi. Ortada yalnızca bir "fusion" olduğunu vurgulamak haksızlık olur. Arap folk ve etnik ezgilerinin birinciliği hep ön planda olabiliyor. Jazz, Afrika köklerine yaslanıp özel ritm zenginliklerini içinde barındırıyor. "World Music"se tanımına hiç yakışmayan bir tür, bir yorum. Sanatçı, aslında ud gibi özel bir Ortadoğu enstrümanını batı dünyasına hiçbir abartıya başvurmadan tanıtmayı başardığı için önemli. Bu enstrümanı ne lut gibi sergiliyor, ne de gitarın akordlarına başvurup udun özünü bozarak. Onun hedefi kültürel bir köprü. 3.dünya'nın duyarlılığını, hüzünlü hayatını melodi ve ritmleriyle geniş kesimlere taşıdığı için özel. Jazz'ın, müziğinde özel bir ağırlık taşımasının nedeniyse, bu müziğin, Rabih'in felsefesini simgeleyen "özgürlük" duygusunu temsil etmesi. Aslında toplam 13 albümü olan sanatçının, temel bir problematiği olan nadir dünyalıklardan biri olduğunu kabul etmek gerekir.

Amplifikatör klasmanları

Elinizdeki güç amplisini değiştirmeye ya da yeni bir amplifikatör almaya karar verdiniz.

Tunç Bozoğlu
"mailto:tunc@lotushifi.com"

Dinleti odası bulunan bir hi-fi satıcısına uğradınız ve satıcı size iki adet amplifikatör dinletti. İlk dinletilen amplinin sesi daha çok hoşunuza gitti, başladınız iki cihazın teknik özelliklerini karşılaştırmaya. O da ne?, hoşunuza giden ve size göre daha güçlü ses veren amplinin çıkış gücü diğerinin yarısı kadar bile değil! Satıcıya bunun doğru olup olmadığını sordunuz ve aldığınız cevap kısaca amplilerin birinin *A klas*, diğerinin ise *AB klas* çalıştığı oldu. Tabii ki bu cevap sizi tatmin etmedi, ancak ayrıntıya girmediniz ve o günden sonra da bu konu ile ilgili kitapları karıştıracak vakit bulamadınız. Eğer durum böyle ise yazının devamını okuyun derim.

Bir müzik sistemindeki tüm cihazlar arasında düşük voltajda dolaşan ses sinyali amplifikatörden hoparlörlere yollanırken yüksek voltajlı sinyale dönüştürülür. Dolayısıyla bir amplifikatörün giriş katında düşük voltajlı, çıkış katında ise yüksek voltajlı sinyal yer almaktadır. İşte bu iki sinyalin salınımı arasındaki ilişkiye bağlı olarak ampliler *A, B, AB*... gibi klasmanlara ayrılırlar. Bu sınıfların her biri için belirleyici unsur ise amplinin ***çıkış katı tasarımıdır***.

Sınıflandırma, çıkış katında yer alan elemanların – bunlar lamba ya da değişik tipte transistörler (bipolar, MOSFET, JFET, IGFET, IGBT vs.) olabilirler – sinüs eğrisi formun-

KAV-300i:
High-end dünyasında oldukça ses getiren KrellKAV-300i model amplifikatör 4 ohm hoparlörler ile kullanıldığında 2 x 300 watt A klas çıkış gücü üretebiliyor.

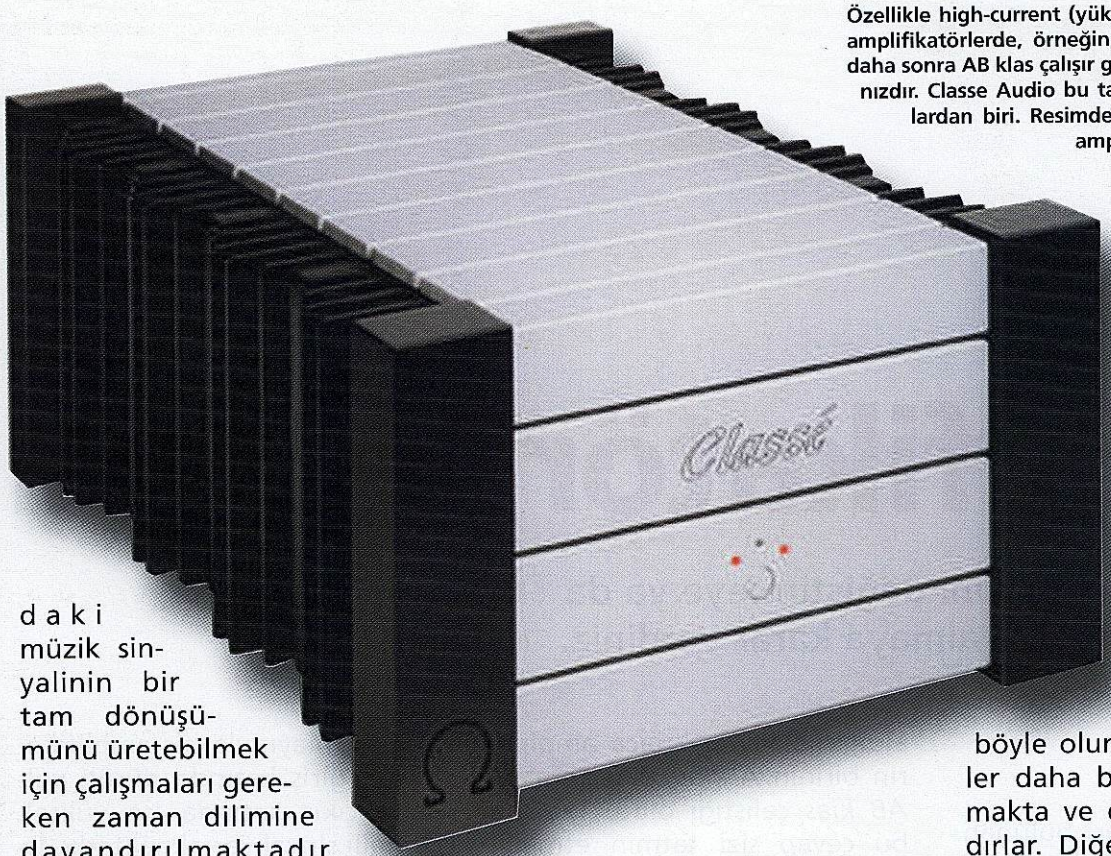

NEW1MEGA:
Özellikle high-current (yüksek akım) tasarımlı audio amplifikatörlerde, örneğin, 50 watt'a kadar A klas daha sonra AB klas çalışır gibi bir ibareye rastlamışsınızdır. Classe Audio bu tarz ampliler üreten firmalardan biri. Resimde firmanın, iki adet mono amplinin tek bir şasede yer aldığı (amplinin iki adet ceryan prizi bulunuyor) Omega model 2 x 1000W gücündeki amplisi görülmekte.

daki müzik sinyalinin bir tam dönüşümünü üretebilmek için çalışmaları gereken zaman dilimine dayandırılmaktadır. ***Output bias current*** terimini duymuşsunuzdur. Herhangi bir sinyal olmadığı anda çıkış katındaki elemanlar (lamba ya da transistörler) üzerinde dolaşmakta olan akımı belirten bu veri aynı zamanda amplifikatörün hangi klasmanda çalıştığının da bir göstergesidir.

Çıkış katında tek bir eleman yer alıyorsa çalışma şekli *A klas* olacaktır, yani çıkıştaki eleman üzerinde her an akım bulunacak ve sinyal eğrisinin bir tam dönüşümünü bu eleman güçlendirilecektir (burada sinyalin tam dönüşümünden kastedilen, sinyalin hem pozitif hem negatif kutbunun aynı çıkış elemanında işlenmesidir). *A klas* çalışma şekli bu niteliğinden dolayı en doğrusal neticeyi vermektedir. Eğer çıkış katında tek bir eleman değil de çiftler halinde yer alan cihazlar bulunuyorsa, yani *push pull* (itme çekme) tarzı bir çalışma şekli söz konusu ise o zaman *A, B, AB* gibi klasmanlar da söz konusu olabilmektedir. Daha iyi izah edebilme açısından iki adet çıkış elemanından oluşan basit bir çıkış katını ele almak yararlı olacaktır. Buna göre;

A klas çalışma şeklinde çıkış katındaki elemanlar üzerinde sürekli bir akım (*bias current*) bulunmaktadır. Bu da amplifikatörün, sinyal olsun olmasın her an çalışır durumda olduğu anlamına gelir. Her an çalışır durumda olan bir amplinin daha randımanlı çalışacağını düşünebilirsiniz ancak gerçekte durum tamamiyle farklıdır. *A klas* ampliler randımanı en düşük olan amplilerdir. Yaklaşık %20 olarak ifade edilen randımanları, hoparlöre bir birim güç yollayabilmek için *A klas* amplilerin duvardaki prizden beş misli güç almaları gerektiği anlamına gelmektedir. Durum böyle olunca da *A klas* ampliler daha büyük, daha ağır olmakta ve daha çok ısınmaktadırlar. Diğer yandan çektikleri aşırı elektrik akımı nedeni ile günümüzün çevreci yaklaşıma da ters düşmekteler. Tüm bu eziyetlerin karşılığında elde edilen fayda ise *A klas* amplilerin daha doğrusal çalışmaları ve sinyaldeki bozulmanın (*distortion*) daha az olmasıdır.

B klas çalışma şekli *A klasın* tam karşıtıdır. Bu çalışma tarzında çıkış elemanları sinyalin tamamını değil sadece negatif veya pozitif yarısını işlemektedirler. Sinyalin yarısı işlendikten sonra çıkış elemanı üzerindeki denge akımı sıfır olacak yani çıkış elemanı kapalı konuma geçecektir. Bu aç/kapa arasında

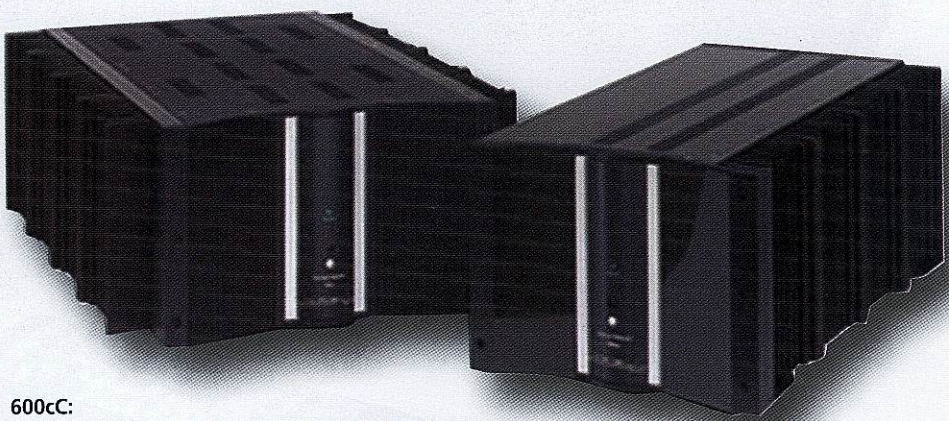

600cC:
Krell FPB 600 stereo (resimde sağda duran) ve FPB 650 mono tasarımlı amplileri yüksek seviyede A klas güç üretebiliyorlar. Örneğin FPB 600, 8 ohmda kanal başına 600 w, 4 ohmda 1200 w, 2 ohmda ise 2400 watt üretebiliyor.

SHURE®

KSM32

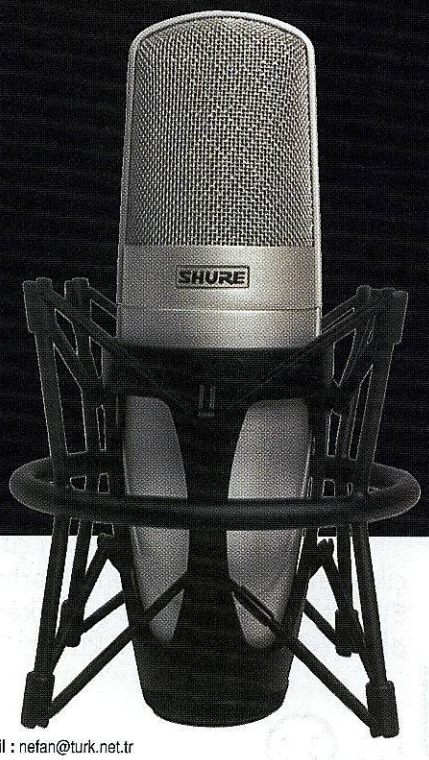

Shure KSM 32 Cardioid Condenser Mikrofon (20 Hz - 20 kHz)
Tüm stüdyo ve sahne uygulamalarında fiyatı ve performansıyla rakipsiz.

NEFAN
TİCARET ve SANAYİ LTD. ŞTİ.

Yıldız Posta Cad. Vefa Bey Sok. No: 26 Yeşil Apt. A Blok D: 5 Esentepe - İSTANBUL **Tel :** (0212) 288 41 39 - 275 97 52 **Fax :** (0212) 266 95 58 **E-mail :** nefan@turk.net.tr
Şube: Bağlar Cd. 159/3 Seyranbağları / ANKARA **Tel :** (0312) 447 07 92 **Fax :** (0312) 447 07 93

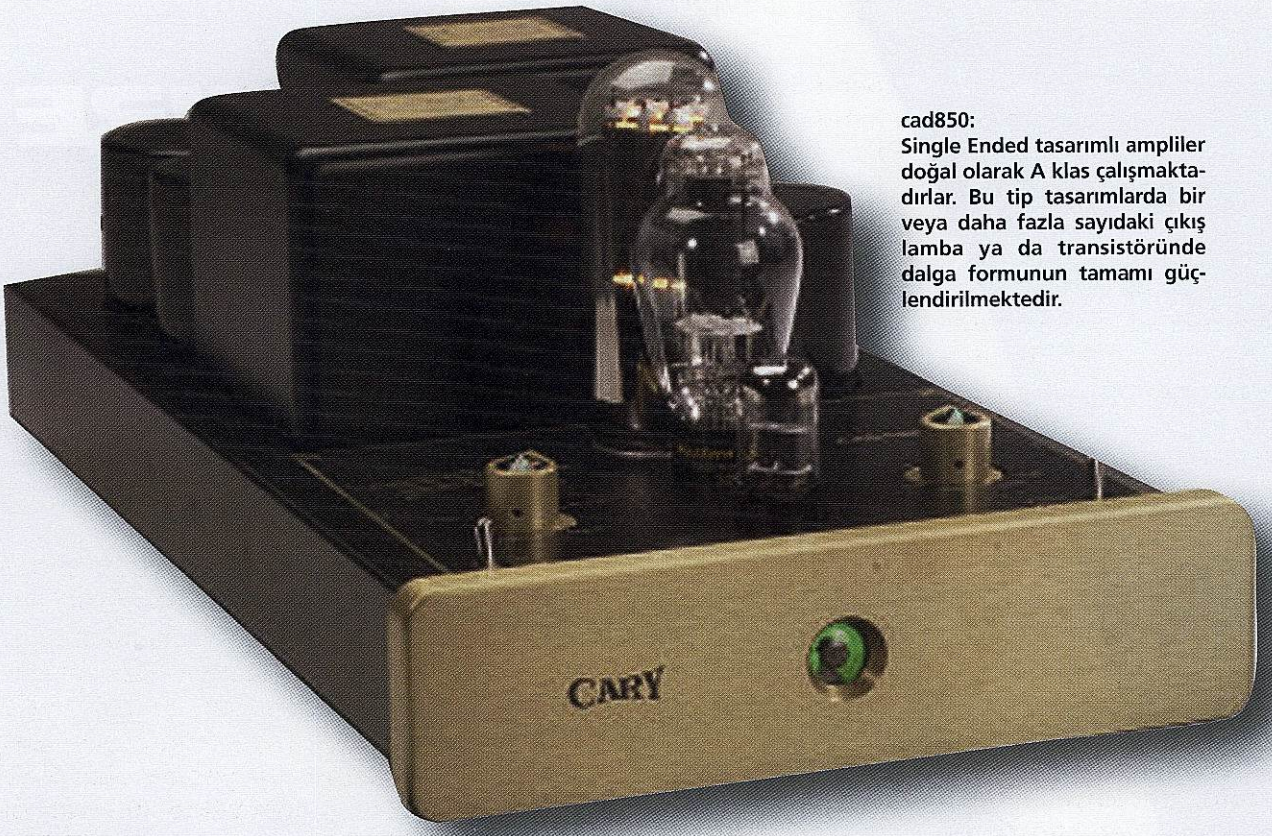

cad850:
Single Ended tasarımlı ampliler doğal olarak A klas çalışmaktadırlar. Bu tip tasarımlarda bir veya daha fazla sayıdaki çıkış lamba ya da transistöründe dalga formunun tamamı güçlendirilmektedir.

geçen zaman nedeni ile *crossover* yani kesişme noktasında (sinyalin pozitiften negatife geçtiği noktada) yüksek oranda bozulma oluşmaktadır. Bu nedenle *B klas* tasarımlara voltaj gereksinimi kritik olan cihazlar, örneğin pil ile çalışan telsizler ve buna benzer diğer haberleşme cihazları haricinde, pek rastlanmaz.

AB klas adından da anlaşılacağı üzere bir ara tasarımdır. Bu tasarımda çıkış elemanlarının belirli bir tanesi sinyalin yarısından biraz daha fazlasını işlemektedir. Her iki eleman da aynı anda açık konumdadırlar, ve üzerlerinde *A klasta* olduğu gibi tüm güçte değil ama ani sinyal değişimlerine yetecek kadar sürekli akım bulunmaktadır. Böylelikle bir yandan *B klas* tasarımın devamsızlığı giderilmiş olmakta, diğer yandan da *A klas* tasarımın randımansızlığından kurtulunmaktadır. Bu tasarımın randıman oranının %50 olması onu en popüler *audio* ampli tasarımı yapmıştır.

AB + B klas tasarımda iki çift çıkış elemanı kullanılmaktadır. Bir çift eleman *AB klas* çalışırken diğer çift *B klas* çalışmaktadır.

C klas tasarım radyo frekansları (RF) dağıtımı için radyo ve televizyon yayımcılığına ayrılmıştır. Her çıkış elemanı sinyalin bir yarımının tamamını değil ancak belirli kısmını işler. Bu tasarım sayesinde yüksek randıman ve çok yüksek çıkış gücü elde edilmektedir. İşin ilginç yanı *C klas* tasarımın yarattığı sinyal bozukluklarının RF alıcı cihazlar tarafından doğal olarak bertaraf edilmesidir.

D klas tasarımlı ampliler *switching power amplifiers* olarak adlandırılmaktadırlar. Bundan da anlaşılacağı üzere, bu tasarımda çıkış elemanları çok hızlı açılıp kapanmaktadırlar; her bir sinyal dönüşümü süresince en az iki kere (*Nyquist teoremine bağlı olarak*). Çıkış elemanları ya tam kapalı ya da tam açık konumda olacakları için bu tasarımda teorik olarak herhangi bir ısı da üretilmemektedir. Yine teorik olarak *D klas* bir çalışmada randıman %100 olacaktır, ancak bunu gerçekleştirmek için gerekli olan sıfır empedanslı, süper hızlı açıp kapanan elemanlar henüz üretilememektedir.

E klas ampliler kare dalgaları güçlendirmek için tasarlanmaktadırlar. Bu ampliler tabii ki hoparlörleri sürmek için değil önceden ayarlı devrelerde, osiloskop veya RF-ölçer gibi cihazlarla birlikte kullanılmaktadırlar.

Aşağıdaki ampli klasmanları da yaygın olarak kullanılmakta, ancak "resmi" tasarım değildirler.

F klas tasarımlar, ayarlı devrelerle kullanılan güç amplileri için diğer bir örnektir. Bu tasarımdaki ampliler titreşimli devrelerle çalışmaktadır.

G klas tasarım, yüksek güçte akım yaratmak gerektiğinde trafo voltajını düşük seviyeden yüksek seviyeye çıkarma işleminden oluşmaktadır. Bunu yapmanın ise bir kaç yolu bulunmakta. En basit şekli, *AB klas* bir çıkış katının bir diyot veya transistör yardımı ile iki adet trafoya bağlı olarak kullanılmasıdır. Çıkış katı daimi olarak düşük güç sağlayan trafodan faydalanırken yüksek müzik sinyallerinde yüksek akım sağlayan trafodan beslenir. Bu tasarımı uygulamanın diğer bir yolu, iki adet *AB klas* çalışan çıkış katı kullanmak ve bunları iki

ayrı güçteki trafolara bağlamaktır. Burada hangi çıkış katının kullanılacağını giriş sinyalinin yoğunluğu belirlemektedir. İki adet trafonun kullanılması ile randıman artmakta ve belirli bir boyut ve hacim için daha fazla güç elde edilebilmektedir. *G klas* tasarım *Hitachi* tarafından destek görmüş, ilk olarak firmanın 1977 yılında ürettiği HMA 8300 model power-amplide bu tasarım uygulanmıştır. Günümüzde profesyonel seslendirme amplilerinde tercih edilen bir tasarım şeklidir.

H klas tasarım *G klası* bir adım daha ileriye götürmekte. Bu tasarımda yüksek trafo voltajı bizzat giriş sinyali tarafından modüle edilmektedir. Böylelikle trafo, giriş sinyalini takip edebilmekte ve gerektiği yerde gerektiği kadar çıkış gücü üretebilmektedir. *Soundcraftsmen* tarafından destek gören ve ilk olarak firmanın 1977 yılında ürettiği MA5002 amplisinde kullanılan *H klas* tasarımın randımanı *G klas* ile aynıdır.

Profesyonel seslendirme alanında bir cihazın, özellikle de *power* amplifikatörün taşınabilir olması, fazla ısınmaması, dayanıklı olup çabuk arızalanmaması tabii ki tercih edilmektedir. Bu nedenle de ses kalitesinden ödün verilebilmekte ve yukarıda bahsettiğim D, G ve H klas tasarımlar gün be gün daha da ileriye götürülerek kullanılmaktadırlar. Bu tasarımlar sayesinde, örneğin 2 x 300 watt gücünde bir power amplinin boyutu sadece 7.5 cm yüksekliğinde olabilmektedir. Profesyonel hoparlörlerin çok yüksek duyarlılıkta olmaları (1 watt güç verildiğinde 1 metrede 110 dB veya daha üstünde bir ses şiddeti yaratabilen hoparlörler) yüksek *watt* üreten bu ampliler için bir avantajdır. Ev ortamında kaliteli müzik elde edebilmek için üretilen *high-end* hoparlörlerin duyarlılıkları ise genellikle düşüktür, dolayısı ile bu hoparlörleri çalıştırabilmek için sadece watt değil oldukça yüksek akım, yani amper de gerekmektedir. Bunu, 12V güç üreten 1.5V'luk 8 adet pil ile yine 12V güç üretebilen bir otomobil akösünün karşılaştırması ile açıklayabiliriz. 8 adet kalem pil, 12V güç isteyen bir el fenerinin ampulünü yakmaya yetecek ancak bir otomobilin farlarını yakamayacaktır. Otomobil farlarında kullanılan ampullerin flamanlarının ısınmak için daha yüksek akım istemeleri gibi *high-end* tasarımlı hoparlörlerin de yüksek amper üretebilen amplilere ihtiyaçları vardır. İster *A* ister *AB klas* olsun *high-end* amplilerde kullanılan trafoların boyutlarının büyüklüğü bu amper ihtiyacını karşılayabilmek içindir.

REF300:
Sadece amplifikatör resmi alınacak!
Audio Research lambalı amplilerinde push-pull tasarımı tercih ediyor.
Resimde firmanın 280w gücündeki Ref300 model mono amplifikatörü görülmekte.

Gelelim klasman dışı amplilere; ***Krell***'in ürünleri bunun için iyi birer örnek oluşturmaktalar. Amerikan kökenli olan *Krell* , yıllardır, *A klas* çalışan ve diğer *A klas* amplilerden özellikle bas frekanslarda yarattığı etki ile ayırt edilen cihazlar üretmektedir. Bundan birkaç yıl önce çıkarttığı *KAV-300i* model entegre (*tek parça*) amplifikatörü tüm dünyadaki eleştirmenlerden çok olumlu notlar almıştır. Dış görünüş açısından çok ince bir yapıda olan KAV-300i, 4 ohm yükte 300 watt gibi yüksek bir güç ile birlikte dengeli bir ses üretebilmektedir. Bu cihazın olağanüstü performansının sırrı şurada yatmakta; alışılagelmiş ampli tasarımlarında amplinin giriş katında ve daha sonra iç devrelerinde düşük seviyede dolaşan, ancak hoparlörlere yollanırken yüksek seviyeye (220V) dönüşen sinyal, *KAV-300i*'de hemen girişten sonra yüksek seviyeye dönüştürülmektedir, yani *KAV-300i*'nin içinde sinyal, 24V olarak değil de 220V olarak dolaşmaktadır. Bunu başarmak için de amplinin içerisinde çok sayıda direnç yerine binlerce transistör yer almaktadır. Bu özelliği ile boyutlarından beklenmeyecek bir güç üreten *KAV-300i*, dinamik hoparlörlerin yanında, amplifikatörler için oldukça zor birer yük olan elektrostatik ve ribbon tasarımlı hoparlörlerle de rahatlıkla kullanılabilmektedir.

A, AB veya *H klas* olsun, power amplinin gücünün temizliği kullanılan devre elemanlarının kaliteli ve değerlerinin birbirleri ile çok yakın olmasına, kullanılan trafoların güçlü, kablo ve bağlantılarının kaliteli olmasına bağlıdır.

RÖP.

Can Kozlu Domatesin Kokusunu Özlemek

Onu Kuştepe Bilgi Üniversitesinin karşısında mütavazı ama tertemiz bir Gaziantep pidecisi olan "Erenler"de bulduğumda lahmacununu bitirmiş çay içiyordu, karşısına oturdum. Lahmacun yer misin? diye sordu, ama içim gitmesine rağmen bana ayırdığı iki saati aşmak korkusu ile hayır dedim. Bana da çay getirdiler ve daha ne olduğunu anlayamadan koyu bir sohbete başladık.

Tunçel Gülsoy
begog@superonline.com

Bulunduğumuz mahalle 1950'lerde gecekonduları yıkılan "yeni" İstanbulluların daha iyi şartlarda yaşama umuduyla yerleştikleri bir bölge. Türkiye'nin farklı yörelerinden gelenler burada yaşıyorlar, yeni değerler üretiyor. Yeni kent kültürü burada Kuştepe'de ete kemiğe bürünüyor. Mahallenin tam ortasında bir ada gibi duran Bilgi Üniversitesi bu mahallenin yaşamını derinden etkileyen ve değiştiren bir kültür mabedi.

Hesap geldi, inanılmayacak bir para, garson Can'a büyük bir saygı ile pusulayı getiriyor. Mahalle okulun ve hocanın değerini biliyor. Can hesaba göre yüklü bir bahşiş bırakırken konuşuyor:

"*Biliyor musun, Üniversite'ye bakan evlerde mahalleli okula saygısından balkonlarına çamaşır asmaz.*" Hemen balkonlara bakıyorum, doğru, bu ilk Kuştepe dersinden sonra okula giriyoruz. Aslında sohbet daha o ilk içilen çayda başlamış akıp gidiyor. Onun dolu dolu olduğunu hemen hissediyorum, soru sormak bile gereksiz o yanıtlar veriyor.

"*Annem Emel Kozlu piyanist idi. Evde ciddi bir kulak eğitimim oldu. Çocukken evimizdeki Grundig marka radyoya kulağımı dibine kadar dayıyarak müzik dinlerdim. Babam Bülent Kozlu İş Bankası genel müdür muavini idi. Ankara'da yaşardık. O zamanlarda Mithat Fenmen, İdil Biret ve şimdi soyadını hatırlayamadığım bir müzisyen Vahdet hanım konserlerden sonra sık sık bize gelirlerdi. Annemin o devirde bir yolunu bulup yurt dışından getirdiği plakları dinlerlerdi. Vahdet hanım benim kulağımın olduğunu söyleyince annem beni 6 yaşında iken klasik müziğe başlattı. Jazz zaten o günlerde söz konusu bile olamazdı. Önce çok iyi ama sert bir müzik hocam oldu. Birgün derse geç kalınca beni çok azarladı. Rus ekolü bir hoca idi kızınca cetvel ile ellerime vururdu. Seneler sonra annemden öğrendim. Ben geceleri kalkıp sayıklamaya başlamışım. Bir gece annem benim yanımda yatmış ve sayıklarken piyano dediğimi duymuş. Depresyon geçirmişim. Sonra bana başka bir hoca buldular, genç bir kız. İlk hocamın aksine yumuşak ve yavaş öğreten bir hoca idi. Bu da beni çok gevşetti. Birgün hocam benim notaları okumadığımı ve doğaçlama yaptığımı farketmiş. Annem dersleri kesti.*

12 yaşımda babamı kaybettim. Çok dramatik idi. Ağabeyim Amerika'da okuyordu. Bir Dostoyevski romanı gibi şeyler yaşadım. Annemin dairesine karlı bir kış günü at arabasında eşyalarımız taşınırken sessizce ağladığımı hatırlıyorum. Oğlum da benim gibidir, herşeyi içine atar. Tüm bu olaylar bana küçük yaşta başımın çaresine bakmayı öğretti. Özgür ve bağımsız oldum ama işlerini başkalarına delege edemeyen bir insan oldum. Bu yüzden de çok tenkit edildim."

Beraberce okulu geziyoruz. Can Müzik bölümünü küçük bir Berklee modeli gibi düzenlemiş. Küçük çalışma odaları var. Öğrenciler bazen tek bazen gruplar halinde çalışıyorlar. Can beni bu odalarda gezdirirken gurur duyduğu hemen belli oluyordu. Bazen öğrenciler ile karşılaşıyoruz, hepsine gülerek selam veriyor. Sonra bir başka oda açılıyor ve öğrencilerden oluşan bir küçük jazz grubu Carlos Jobim'in unutulmaz Siyah Orfe filmi için yaptığı müziği çalıyorlar. Genç bir saksofoncu Stan Getz'in solosunu bitirince çok güzel bir kız sesi şarkıya devam ediyor. Kim bu

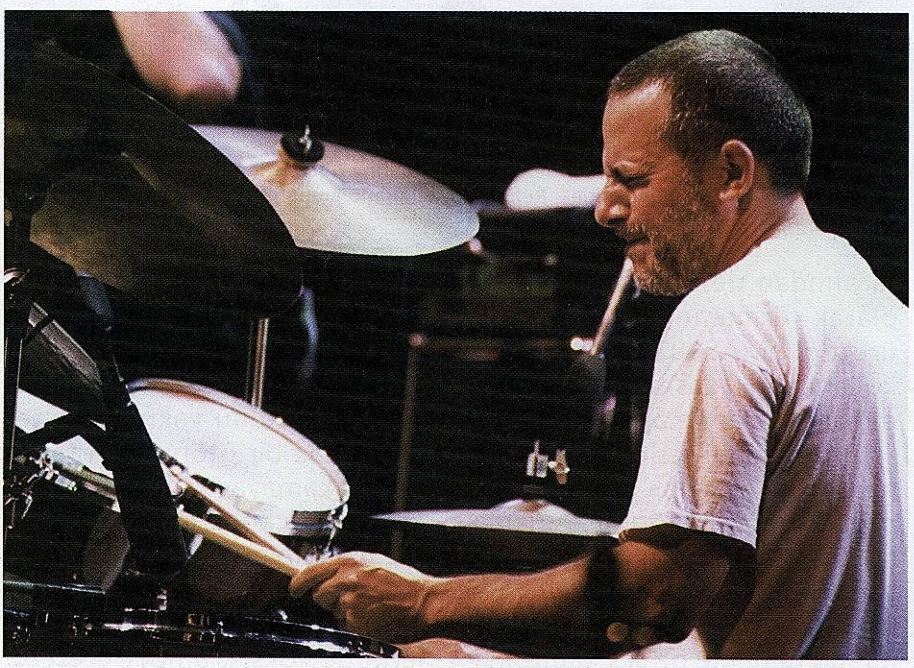

Aykut Uslutekin

DOUBLEMOON
RECORDS

Wax Poetic
Three

Brooklyn Funk Essentials
feat. Laço Tayfa
In The BuzzBag

Craig Harris &
The Nation of Imagination
feat. Barbaros Erköse
Istanbul

İlhan Erşahin
Trio
Home

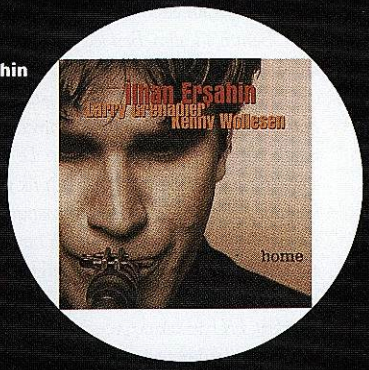

"Caz, bu gezegenin etnik müziği."

İstanbul Blues
Kumpanyası
Sair Zamanlar

Burhan Öçal &
Jamaaladeen Tacuma
feat. Natacha Atlas
Groove alla Turca

Aydın Esen
Timescape

Baba Zula
3 Oyundan 17 Müzik

RH POZİTİF

Rh Pozitif Müzik Yapım Sanayi ve
Organizasyon Tic. A.Ş.
Yeni Yuva Sokak No. 27/29,
80060 Cihangir, İstanbul/Turkey
Tel: (90212) 292 97 71/72
Fax: (90212) 292 97 73

diye soruyorum, cevap veriyor, 'Jülide, çok yeteneklidir'. Okulu ve öğrencilerini bir başka yazının konusu yapmaya karar veriyoruz. Boş bir oda bulduğumuzda ilk sorum onun öğrencilerine bakışı ile ilgili oluyor. Bu arada hem onlardan hem de jazz'dan konuşuyoruz.

"Öğrencilerime hep söylediğim birşey vardır: Biz size bu işin zanaatini öğretiyoruz, teknik bilgiler veriyoruz, repertuar öğretiyoruz. Zenaat size tıpkı bir mimarın bina inşa etmesi gibi müziğin yapısını kurmanızı sağlar. Akedemik olarak bunları öğretmek mümkündür. Ama gerçek bir sanatçı olmak için bunun ötesinde birşeyler var. Önce insan olarak bilinçli ve güvenilir olmak gerekir. Sonrası ise çok çalışmak ile ilgilidir. Bakın Bill Evans bunu nasıl anlatıyor: 'Jazz yüzde doksandokuz ter dökmek yüzde bir de ilhamdır'. Birincisi olmadan ikincisi olmaz. Böyle bir tavır almadan hiçbir yere varamazsınız. Günümüzde elektronik de müziğe ve müzik eğitimine girdi, ama akustik bir enstrümanı çalabilmek, ona hakim olabilmek için gereken zaman değişmedi. *Sanat ise bir insanın yaratıcılığı ve iç dünyasının inceliği ile ilgili bir şeydir. Bu yetenek varsa sanatçı olunabilir. Okul müzisyen yetiştirir ama sanatçı yapamaz.*

Jazz'ın özgürlüğü içermesi, esoterik yönü gençlerin bu müziği yanlış değerlendirmesine yol açabiliyor. Bir umursamazlık, kuralsızlık havası olabiliyor. Jam session'ı "kaptırmak" gibi tuhaf bir söz ile ifade ediyorlar. Bu yanlış bir intiba. Jazz derbederlik içermez. Tam tersine doğaçlamanın içerisinde çok belirgin bir yapı vardır, yoksa kaos olur Sanatta şansın yeri var. Bazı insanlar daha şanslı olabiliyorlar ama sonunda şans da bir "brake", yani bir geçici ara. Fırsat hadisesinde büyüklüğün fazla yeri yok. Hep bir önce çıkmış olduğun basamağın üstüne basarak yükseliyorsun. Amerika'da her zaman bir gözlem altındasın, seni hep "check" ederler. Berklee'de her an bir Garry Burton ile karşılaşabilirsin, bir sınıfta karşına çıkıp seni dinleyebilir. Bir konserden sonra bir başkası için davet alabilirsin. Hep ortalıkta olman lazım. Sahnede ne yaptığın kadar ne yapmadığın da gözükür. Hakketmediğin bir başarı senin için negatif de olabilir. Bir seviyeye hazır değilsen taşıyamazsın, çıkmak değil çıktığın yerde kalmak önemlidir. Her an yeni bir başarı için hazır olmalısın, ancak son çaldığın kadar iyisindir. Bana bugüne kadar kimse diplomamı sormadı. Ben ancak bir gece evvel çalabildiğim kadar iyiyim. Eskiden iyi çalmış olmak önemli değildir. Ama deneyim iyi olabilmeyi sürdürebilmek için çok önemli.."

İçinde oturduğumuz odada bir piyano var, Petrof, Rus malı, her taraf yepyeni, dal odaya günlerce çal, hoş bir ortam. Can sürekli daldan dala atlayarak konuşuyor, doğaçlama ama bir "belirgin yapı"ya dönüyoruz.

"Babam eşsiz bir insandı. Tam bir İstanbul beyefendisi, etik sahibi. Onu yıllar geçtikten sonra daha iyi anladım. Önemli konularda hep onun ne diyeceğini düşünürüm. Benim için her zaman mistik bir varlığı var. Abim Cem Kozlu ile beni birbirimize bağlı olarak eğitti. Abim benden çok farklıdır. O daha politikdir, ben daha nadanım. Kendimi pek kontrol edemem, kızınca söylerim. Babamdan ve denizden geçen bir bağ var aramızda. Babamızı kaybetmek daha sonra bizi yakınlaştırdı. Bana hep destek oldu. Sorbonne Üniversitesini bitirmemi istedi."

Ağabeyi Türkiye'nin çok iyi tanıdığı bir isim, Cem Kozlu. Ondan bahsederken hep saygılı ama çok fazla ayrıntıya girmiyor, bazı şeyleri kendisine saklıyor.

"Deniz üzerindeki bir eğitimin baba oğul ilişkisinde çok derin bir yeri vardır. Bir tekne almayı düşünüyorum. Benim babamdan aldığım eğitimde o zamanki küçük teknemizin çok etkisi oldu, onun üstünde çok vakit geçirdim. Dover yapısı bir Manş teknesi idi. Ağabeyim ile birlikte o tekneyi 20 yıl yaşattık, bir ara İstanbul'un en yaşlı teknesi oldu. Şimdi o tekne Koç müzesinde duruyor."

O konuştukça son zamanlarda okuduğum Can yayınlarından çıkmış olağanüstü Marcello Mastroianni'nin anılarını aktardığı "Hatırlıyorum" gözümün önüne geliyor. Kitabın giriş bölümü 'Yaşlı bir Fil Gibi'de aktörün hatırladığı birçok şeyi anlatılıyor. Bir muşmula ağacı, çocukluğu, annesi, yediği yemekler, dinlediği müzikler, ikinci dünya savaşı günleri, ilk sevgilisi, daha birçok güzel şeyi. Can'ın anlatıkları Marcello'nun havasına uyuyor. Ben de Can'ın hatırladıklarını aktarırken aynı uslubu kullanmak istedim.

"İlk dinlediğim jazz plaklarını hatırlıyorum, Abdullah Kuran'ın oğlu arkadaşımdı ve bana babasının plaklarını getirirdi. Galiba 11-12 yaşlarında idim. Be-

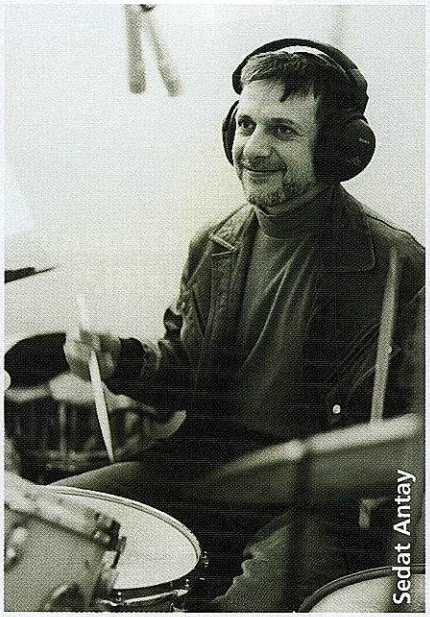

atles olayını çok çabuk geçtim. Shadows, Cream, Air Force, Led Zepplin, Deep Purple derken epey yol aldım. Bu müziklerin içerisinde blues'un uzantısı olarak doğaçlama vardı. 14 yaşımda iken bir zil-trampet ikilisi hediye aldım. Saint Joseph okul orkestrasında çalmaya başladım. Bu 17 yaşıma kadar sürdü.

Ağabeyimin bir gün bana ilk gerçek davulumu getirişini hatırlıyorum. Sonor Swinger. Ama kolay olmadı. Davulu Almanya'dan dönerken almıştı ve Bosfor turizim otobüsü ile getirirken sınırda el koymuşlardı. Ne hayal kırıklığına uğramıştım bilemezsin. Sonra onun arkadaşlarından biri ile Edirne'ye gittik, o davulu gümrükten kurtaracak bir formül bulmuştu. Güzelim davulumu gümrük ardiyesinde çamaşır makinalarının arasında tozlar içerisinde gördüğümde ağlamıştım. Davulu İstanbul'a getirmek de ayrı bir macera oldu. O zamanlar otoban falan yoktu, davulu tren ile İstanbul'a getirmek için gece bindik. Sabah gözlerimi açtığımda vagonumuzun bir istasyonda durduğunu farkettik. Ama dışardaki levhaları okuyamıyorduk. Harfler bilmediğimiz bir alfabe ile yazılmıştı. Korkarak davuluma sarıldım. Meğer o zamanlar Edirne İstanbul tren yolunun bir kısmı Bulgaristan'dan geçermiş, Tren bir Bulgar istasyonunda durmuş, harfler de Kiril alfabesi. Öğrenince rahatladık."

Ancak davul bu zorlu göçten sonra yeni vatanında sahibinin müzik dünyasındaki büyük gelişmenin tanığı olur. Can Saint Joseph okul orkestrasında çalar, 1971 de Herbie Mann Türkiye'ye gelir, hepsi hayran olurlar ve onun gibi çalmak isterler. Hemen bir flütçü bulup çalışmaya başlarlar. Bu grupta Rene Macaroğlu, Eril Tekeli, Argun Dündar, Setrak Bakırel vardır. Rene onları çalıştırır. 1972 yılında Milliyet liseler arası müzik yarışmasında hem beste hem de icra dalında yüzlerce okulun arasından sıyrılarak birinci olurlar.

"Yarışmayı düzenleyen Milliyet gazetesinin attığı manşeti hatırlıyorum: Zafer Cazın. Bunu hiç unutmam. Bu olay bizim okulu da uçurdu ve o sert imajını olumlu yönde değiştirdi. Bu birincilik çerçevesinde birçok başka okula gittik ve konserler verdik. Olayın olumsuz yönü de oldu. Bir yıl sadece müzik ile ilgilendim, okulu boşladım. Ama birşey öğrendim. Hayattaki hiçbir başarıda çok sevinmeyeceksin. Her başarı aslında uzun bir yolculukta durup alınan soluk, mola. Sonra herşey yeniden başlıyor ve yolculuk devam ediyor."

Bir gün Saint Joseph biter ama Can'ın müzikal yolculuğu devam eder.

"Benim idealim Berklee jazz okuluna gitmekti ama ailemizin maddi olanakları el vermedi. Üç arkadaşım Fransa'ya müzik okumaya gitmişlerdi. Ben de Fransa'ya gittim ve Grenoble Üniversitesinde matematik okumaya başladım. Birgün Le Figaro gazetesinde bir ilan gördüm. Fransa'nın ilk jazz okulu açılıyordu. Adı CIM, Centre Informatique Music. Kurucusu Alain Guerrini çok önemli bir adamdı. 24 saatte karar verdim ve Paris'e giderek okula kayıt oldum ama okulun diplomasının Türkiye'de geçerliliği yoktu. Eh bari bir de geçerli diplomam olsun diye Sorbonne Üniversitesinin Ekonomi bölümüne devam ettim. Bu bölüm bana kolay geliyordu. Bir yandan da para kazanmak için otelde gece bekçiliği yapıyordum. Ayrıca akşam 8 sabah 8 nota kopyaladım. Sabah iki üç saat uyku ile Sorbonne'a gider, öğleden sonra ise müzik okuluna devam ederdim. Böyle iki sene geçti. Müzik okulunda girdiğim derslerin aslında üçte birinin parasını veriyordum. Birgün rahmetli Alain beni çağırdı, durumu farketmiş, helal olsun sana dedi ve bana burs verdi.

Okulda 100 kadar öğrenci vardı, çoğu varlıklı ailelerin çocukları, güzel şık evlerden ve çevrelerden geliyorlar. Ben ise onlara göre fakir ve açım ama onlardan çok daha hırslı ve atılganım. Bu yüzden de öğrenmeye çok daha alçak gönüllü olarak yaklaşıyorum. Artık Alain in koruması altında idim. Bana çok imkan sağladı ve arkamdan ileri itti. Birgün geldi beni kolumdan tutup hoca olarak derse soktu. Bu doğaçlamaya yönelik bir kulak eğitimi dersi idi ve ben bu vesile ile ilk paniğimi de yaşadım. Bir yandan da tromboncu Michel Zwerin ile çalıştım. Ornette Coleman, Carla Bley, Charles Mingus çalardık. 1979'da bir yarışmaya katıldık. Concours de la Defence. Zımba gibiyiz, çok iyi çaldık ve birincilik çantada keklik. Son anda bir yarışmacı daha var dediler. Bir adam kucağında taşıdığı çocuğu sahneye getirdi. Oğlan 15 yaşında idi ve bu ilk yarışmasıydı. O bir çaldı, hepimiz apıştık kaldık. Oğlan bizim ötemizde bambaşka bir düzeyde. Sonra ona özel bir ödül ver-

diler ve bizi gene birinci yaptılar. O çocuğun adı...

Yoksa Michel Petrucianni miydi ? diye atıldım. Can evet deyince bir anda gözlerim yaşardı ve ağlamaya başladım. Can şaşırmıştı. Ben Michel'i dinleyen bir jazz sever olarak anılarımı, dinlediğim albümlerini, İstanbul konserini, onun hakkında yazdığım yazıları anlattım. Bu sefer Can beni dinleyerek destek verdi. İyi bir jazz adamı olarak hemen desteğe geçmişti ve beni toparladı. Duygu yoğunlum geçince devam ettik.

"Alain beni çok ilginç çevrelere soktu. Bir kulüpteki house band'in ritm seksiyonunda çalarken çok önemli adamlar ile beraber çaldım. Sık sık yabancı solistler gelir biz de onlara eşlik ederdik. Barney Kassel ile çaldım. Chris Wood normalde bir gecede üç set çalardı. Bir gece bana son setinde bir davul solosu verdi, madden ve manen bitinceye kadar soloyu yaptım ve set bitti. Tam davulumu toparlarken bana "Dur Can, nereye gidiyorsun?" demez mi. Dördüncü sette beni spetula ile kazıdılar. Otele dönünce odasına gittim, öyle sırt üstü yatıyor. "Gel" dedi. "Bu bir maraton koşusudur, bu akşam birşey öğrendin". Sonra sırtını döndü ve uyudu. Solisitin arkasında çalarken ne olacağı belli olmaz. Daima bir rezervin olacak.

O gece çok önemli birşey öğrenmiştim, insanın her zaman bir rezervi olmalı."

Gün gelir Paris okul yılları da biter ve oturma iznini uzatamaz. Ünlü davulcu Daniel Humair ona tek yön bir bilet alarak Amerika'ya gitmesine yardımcı olur.

Hamisi Alain bu karara çok üzülür ama yapabileceği birşey yoktur. 8 yıl yaşadığı Fransa'dan bir gecede ayrılır. Bu ülkeye bir daha ancak 10 yıl sonra dönecektir.

"Amerika'ya gelişimin ikinci gününde Ali Perret ile tanıştım ve beraberce çalmaya başladık. Amerika Fransa'dan çok farklı idi, kimse beni rahatsız etmedi. Etnik kökenin önemli değil.

Ben Amerika'da jazz kompozisyonu okudum. Birgün farkettim ki doğa denen birşey var. Sanat doğanın içerisinde bir halka, müzik sanatın içerisinde bir başka halka ve jazz da müziğin içerisinde bir halka. Davul da jazz'ın içerisinde bir halka. Birgün geldi herşeyi yukarıdan görebilir bir hale geldim ve bir doygunluk noktasına ulaştım. Bir "change", değişiklik aradım. Konserler artık bana bir değişiklik gibi gelmedi, onları birer teknik olay gibi görmeye başladım. Teknik ise geldiğim yerde beni etkilememeye başladı. İnsan gençken teknik onu etkileyebiliyor. Ama yaşın ilerleyince şunun farkına varıyorsun. Söylediğin şeylerin tapusu sende değilse inandırıcı olamıyorsun. Sende ise karşındakini ikna edebiliyorsun. Müzik beni tatmin etmeyince halkalarımı genişletmeye karar verdim. Bugün geldiğim yerde ilham almak için müziğe ihtiyacım yok. Hatta sound check'e bile gitmek istemiyorum.

Yıllardır müziğin içindeyim, çalıyorum, eğitiyorum, konuşuyorum. Beynimde bir yorgunluk var. Belki analiz edemediğim bir yeni müzik beni "charge" edebilir, yeniden dolarım. Bende milyonlarca insan gibi evime gidip müzik dinlemek ve keyif duymak istiyorum. Ama yeni birşey olsun. Referansını ve jargonunu bilmediğim yeni birşey."

Bu şekilde yıllar geçer. Ama yurt dışında geçirilen uzun yılların bir de beklenmeyen bir duygusal faturası birikmektedir. Bunu Can şöyle ifade eder:

"Amerika'da ya çal, ya öl havası hakimdir. İnsanlar ertesi gün ölüp gidecekmiş gibi çalıyorlar. Herşeyde bir aciliyet bir telaş var. Bir de korkunç bir rekabet var, insan ilişkileri çok berbat, yaşamdan zevk alamıyorsun. Amerika'da iken ghetto'larda yaşadım. Doğadan nimetlenemedim, denizin toprağın kokusunu özledim. Hani belki toprak çekti. Tavuğun dibinden çıkan yumurtayı özledim.

Amerika'dan döndüm, kendime, kendi kafama göre bir ev kurdum, herşeyini kendi yapmaya alışmış biri olarak evimi de kendim kendim inşa ettim, Önce Finli bir ustabaşı buldum, daha sonra 7 Zileli işçi bana yardım etti. Bir yılda bitirdik.

Bugün bahçemde domates yetiştiriyorum. Nedendir bilmem buranın domatesi bir başka güzel kokuyor. Depremin ertesi günü moralim bozuktu, kendi tavuğumun yumurtalarından bir menemen yaptım yedim, moralim düzeldi. Burada yepyeni bir hayat kurdum. Bir iki ufak tefek şey beni buralara döndürdü.

Can'ın jazz konusundaki düşüncelerini soruyorum. Sözlerinde kızgınlık var.

"Jazz da yeni bir nesil var. Bunlara genç Türkler de diyorlar. Başlarını Wynton Marsalis çekiyor. Bunlar jazz'ın 60'lı yıllarından sonrası ile ilgilenmiyorlar.

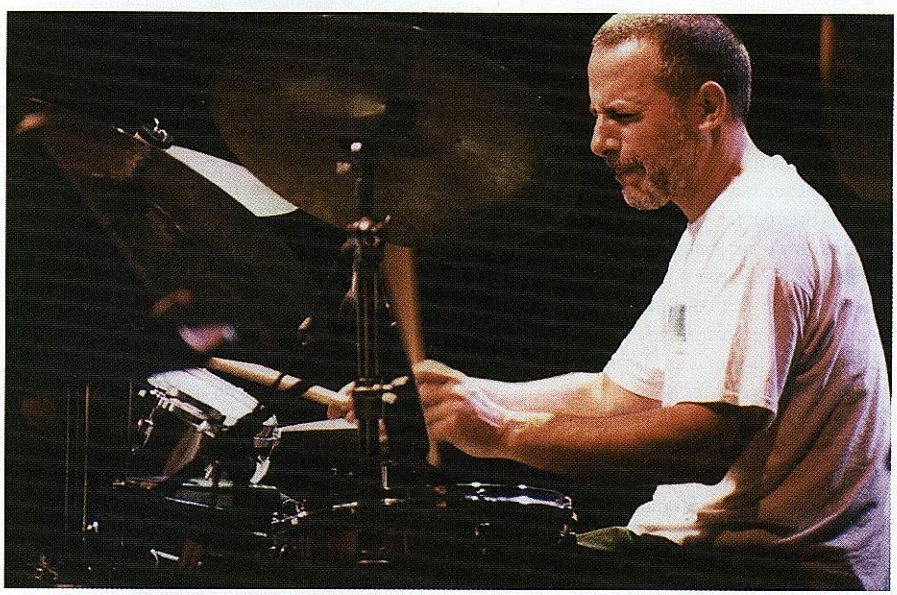

Aykut Uslutekin

Çoğu virtüöz olan bu gençlere plak şirketlerinin ciddi bir desteği de var. 30 yıl öncesinin müziği daha içgüdüsel, spontane keşfedilmiş bir müzikdi. Tabi bu yüzden biraz da çapaklı ve saf olamayan bir müzikti bu. Ama bugünün gençleri o yılların müziğini bugün yeniden analiz ederek ve temiz olarak çalıyorlar. Ama tapu kendilerinde değil ve ortaya steril ve heyecan vermeyen bir müzik çıkıyor. Bu hareketin amacı bir toplanıp, durma, toparlanma ve jazz'ın geçmişine sahip çıkma. Repertuarları koruma. Ama tüm bunlar jazz'ın önünde bir ikilem oluşturuyor. Bir görüşe göre jazz hep yaratıcı olmak ve ileriye yönelik olarak yapılmamışı keşfetmek zorunda. Şimdi hangi görüş doğru bilemem, bu beni aşan bir soru. Bizden önceki nesil Herbie Hancock, Wayne Shorter, McCoy Tyner, Chick Corea eğer kariyerlerinin en verimli devirlerinde yaratıcılıklarını zorlasalardı bugünkü neo klasik harekete gark olmayacaktı. Bunların hepsi 1970'li yıllarda öncelikleri böyle olduğu için alanlarını başka yönlere kaydırdılar. Miles (Davis) onları bir yere getirdi ve koydu. Onlar ise Miles'dan aldıkları çekleri bozdurmak için başka başka yönler dağıldılar. Wayne Shorter önemli bir kompozitor olarak bir yere vardı. Keith Jarrett bir istisnadır o hep kendini başka bir yere koydu. Diğerleri için ise önce fusion sonra da confusion (karmaşa) başladı. Birgün geldi herkes jazz elden gidiyor diye bağırmaya başladı ve işte o zaman jazz'ın eskisine dönen Wynton Marsalis ve genç aslanlar ortaya çıktı. Herbie Hancock ve Chick Corea'yı affetmiyorum, onlar yüzünden jazz'da 30 yıllık bir duraklama ve bu duraklamaya karşı ağır bir tepki oldu.

Ancak Can Kozlu'nun jazz hakkında öğrendikleri sadece Amerika ile sınırlı değil, bir başka ilgi alanı olan etnomüzikoloji ona jazz'ın bambaşka bir boyutu hakkında ip uçları veriyor.

"Etnomüziklog yönüm var. Amatörce başladı, uzadı gitti. Dünyadaki bazı stilleri öğrendim. Batı Afrika, Hint, Güney Hindistan, bunlar çok önemli müzikal zenginlikler. Hepsinin ortak bir özelliği de var. Etnik müzik son derece tutucu ve dışa kapalı. Mesela en haşin olanlar Kübalılar, hiç kimseyi içlerine almazlar. Ama ben alçak gönüllülükle onlara yanaştım ve diyalektlerini öğrendim. Jazz'a bulaşmış olmak önce bende bir zorluk yarattı ama öğrenme sürecine bir ön yargı ve tavırla giremezsin. Etnik müzikleri öğrenmenin hem zenaatına hem sanatına faydası olur, dünyayı daha iyi anlar kendini daha iyi ifade edersin. En moderninden en gerisine kadar tüm çağlar boyunca yaşamış toplumlarda bir davul kültürü var. Bu yüzden de davulcular tüm dünya kültürlerine diğer müzisyenlerden daha açıkırlar. Her gittikleri yerde ortak bir dil ve anlayış bulurlar. Bir Yehudi Menuhin çingene kemanına ilgi duyabilir ama davulda bu yaklaşım ve kaynaşma çok daha kolaydır. Şu anki aklımla yeniden davul çalmayı öğrensem Batı Afrika'ya giderek işe başlardım. Etnik müzikte insanlığın öğrenmesi gereken birçok şey keşfettim. Bunlardan en önemlisi müziğin cemaat boyutu. Tek başına anlamsız olsan bile bir bütünün küçük bir parçası olabilirsin. Tek başına çaldığın zaman anlamsız olabilir ama hep beraber çalarken anlam kazanır bireylerin tek tek toplamından daha büyük bir bütünün parçası olabilirsin. Kibir Afrika kültüründe hiçbir şekilde kabul edilebilir birşey değildir, asla cemaatı küçümseyemezsin. Bunu anlayamayan jazz'ı da anlayamaz. Bu jazz'ın da olmazsa olmaz bir koşulu. Az şey ile çokşey söyleyebiliyorsun.

Jazz'ın bir tarifi varsa o da ekip çalışmasıdır. İfade yeteneği de bir başka boyutudur. Az şey ile çokşey

söylemeyi öğreniyorsun. Batı kültüründe davulun yeri orkestranın en arka tarafındadır. Ama bir Afrika davulunda 8-9 tını vardır. Davulcu bunları değişik sıralarda çalarak çok fazla şey ifade edebilir. Teknik ve virtüözite yok. Sadece ortak bir dil ve ifade gücü var. Virtüözite bireyselliği ve solistliği getiriyor. Solistlik ise yalnızlıktır. Zenci bireyselliği ne zaman öğreniyor, kölelik kalktıktan sonra. Afrika'dan geldikten 250 yıl sonra yalnızlığı ve bireyselliği tanıyor, blues söylemeye başlıyor, zenci bireyselliği ortaya çıkıyor.

Jazz uç bir cemaat anlayışı ile uç bireyselliğin tek potada eritildiği başka bir sanat dalı. Böyle bir başka sanat dalı yok. Bireysellik olmasına rağmen hep çalarken başkalarının açığını kapatıyorsun, birisini heyecanlandırıyorsun, eşlik ediyorsun, kıskanıyorsun, seviniyorsun, solo yapıyorsun. İşte bu yüzden ben jazz'ı seviyorum ve yapıyorum. Bu benim için bir oyun. Çok entelektüel olursan bu oyunu oynayamazsın, müzik yapamazsın, aynı sahneyi paylaşamazsın. Mesela Fransızlar oynayamıyorlar, biraz iç güdüsel ve çocukça olmak lazım.

Jazz da kimi beğendiğime girmek istemiyorum. Sana tesir eden kişiler başkalarının tanıdığı ünlü kişiler olmayabilir. Benim en büyük hocalarım beraber çaldığım müzisyenler. Ben davul çalmayı davul çalmayan müzisyenlerden öğrendim. Tüm geçmişimde beraber çaldığım insanların bugün geldiğim yer ve anlayışta etkisi vardır. İnsan çaldığı ve dinlediği herşeyin bir toplamı oluyor. Bu açıdan baktığınızda çoğu jazz müzisyeninde bir Charlie Parker var, adam bir lisan getirmiş. Jazz kavramı öyle bir yere geldi ki içi boşaldı. Herşey işin içine girdi. Jazz eşittir doğaçlama değil. Başka müziklerde de doğaçlama var. Bireysellik ve cemaat anlayışı içiçe. Jazz bence en demokratik müzik. Kendi sınırlarının bittiği yerde başkasının sınırları başlıyor. Ama doğru sınır çekmezsen de cemaat seni kabul etmeyerek dışlıyor."

Okay Temiz'in benzer duyguları taşıdığını söylüyorum. Birbirlerini çok iyi tanıyorlar ama ortak bir çalışma yapabileceklerini belki şimdi farkedebilirler. Cemaat denince aklımıza içinde yaşadığımız ve toplum dediğimiz cemaat geliyor. Cemiyet hayatı açısından Can Kozlu'yu merak ediyorum. 1991'de arkadaş çevresinden bir finans uzmanı hanım ile evlendiğini eşlerin ayrı mesleklerde, birbirlerini tamamlamalarını çok doğru bulduğunu öğreniyorum. 6.5 yaşında bir oğlu ve 4 yaşında bir kızı var. Çocuk yetiştirmeyi dünyanın en romantik olmayan şeyi olarak görmesine rağmen çocuklarına çok düşkün olduğunu hissediyorum. Geç evlenmiş olmasına rağmen eşinin kıymetini bildiğini vurguluyor. Sonra bugün geldiği noktanın ilerisini irdeliyoruz.

"Türkiye'nin gündemi çok yapay. Burada herkes kendi konusunun dışında konuşuyor. Gün oluyor gençleri özellikle öğrencilerimi görüp umutlanıyorum, gün oluyor ülke idaresini görüp üzülüyorum. Belli bir yaşa ve yere gelince çevrendeki insanlar seni bir yerlere getirmek istiyorlar. İnsanları çok erken emekliliğe ayrıyorlar burada. Tedirgin oluyorsun. Hoca olmak güzel ama gençlerden öğrenilecek şeyler var. Benim yaşımdakiler çoğu zaman gençlere kapalı olabiliyorlar. "Ağabey bilir" dokunulmazlığı oluyor. Bu noktaya gelen insanlar astığı astık kestiği kestik insanlar oluyorlar. Arkaları ile bağları kopuyor, halbuki öğrenmenin sonu yok.

Bugün 46 yaşındayım. Daha yapmayı düşündüğüm şeyler var. İlk olarak bir albüm meselesi var, insanlar albümü olmayan bir müzisyeni yadırgıyor. Müziğin dışında da hayallerim var. Bilgi Üniversitesindeki öğretmenliğim, çiftlik evime sera yapmak, çocuklarımı istediğim gibi büyütmek. Sonra deniz hasretim var. 3 yıldan beri bir yelken grubum var, denize çıkıyoruz. Yelkencilik ve gemicilik öğreniyorum. Biz ailece birşeye merak sardık mı onu esaslı bir şekilde inceleriz. Uzun deniz yolculuklarında okuyarak deniz bilgilerimi arttırıyorum. Deniz ve gemicilik çok kapsamlı bir konu. Yelken, navigasyon, meteoroloji, dizel motor, bin bir çeşit şey. Zaten derlerki hayatının sonuna kadar uğraşsan da iyi bir denizci olamazsın. Denizde geçirilen üç gün karadaki üç haftaya tekabül eder. Ağabeyim ile birlikte tekne yapıyoruz. Boyumun ölçüsünü alayım istiyorum. Oğlum da benim gibi denize ilgi duyuyor, geçenlerde dümen tutarak bizi marinaya soktu."

Bu noktada konuşmamızın başındaki baba oğul eğitiminde denizin rolu konusuna tekrar değiniyoruz Tabi hoca kimliği ağır basıyor ve jazz yolculuğuna çıkan gençler için verebileceği öğütleri soruyorum.

Türk insanı az yetenekli değil ama jazz'a soyunacak kişilerin bilmesinde yarar var. Bu uzun ince bir yol ve çok zorluklarla dolu. Nefeslerinizi ona göre ayarlamanız lazım.

Türkler çalmak istedikleri jazz'ın syntax ve lehçesini yeterince bilmiyorlar. Sadece nota okuyarak çalınan müziği anlamak ve çalmak mümkün değil. Mesela bir davulcuyu anlamak için mutlaka beraber çaldığı solisti bilmek lazım. Elvin Jones'ı tanımak için John Coltrane'i, Max Roach'ı tanımak için Charlie Parker'ı, Jack deJohnette'i anlamak için Keith Jarrett'i bilmen gerekir. Max Roach'ı dinlemeden anlayamazsın, sadece notaları görerek olmaz, aksan yanlış olur.

Türkiye'de insan 25 yaşında 2 CD yapmamış, 10 festivale katılmamışsa kendisini kaybetmiş bir insan olarak hissedebiliyor. Bu işin ustası olabilmak oldukça uzun zaman alabiliyor. Müziği uzun dönemde para, ün, statü gibi farklı nedenlerle yapabilirsin ama mutlaka yaşamının bir bölümünde müziği müzik için yapmak zorundasın yoksa belirli bir seviyeye gelemezsin. Müzik öyle bir ortam ki uzun zaman herkesi aldatamazsın, söylediklerinin tapusu sende değilse ve boşlukların varsa bu mesleği yürütemiyorsun. Sahnede çaldığın zaman aslında bir strip tease gibi, herşeyin ortaya çıkıyor, görülüyor. Aldatmaca mümkün değil. Bu sanat vasatı da kaldırmıyor. Çok iyi ol, çok kötü ol, ama bence en korkuncu vasat olmak. Çok iyi ol, çok kötü ol ama sakın vasat olma. Olayın bir başka yönü de disiplinli ve çalışkan olmak.

Hayatının bir döneminde enstrümanınla başbaşa bir inzivaya çekilmen lazım. Hepimiz gerçeği hep dışarıda arıyoruz, biraz da içimize bakmamız lazım. Böylesi bir inziva insanı depresyona da itebilir ama içerisinden çıkabilirsen çok daha özgüvenli, inandırıcı ve bütün bir sanatçı olabiliyorsun. İnsanın kendini araması ve bulması en zoru. Ben bunu Amerika'da yaşıyarak öğrendim.

Çal, seni çal, yüreğini çal, referans yok, kendin ol. Bu bizim kültürümüze yabancı birşey, ağır birşey. İnsanlarımız korkarlar. Amerika'da söylenen bir söz vardır "Jesus said pray, Parker said play". Türkçesi kafiyeyi kaybediyor ama şöyle denebilir: 'İsa dua et dedi, Parker çal dedi'. Duygusal referanslarını yok et, emniyet ağlarını at, çalmanın hakkın olduğunu bil."

Andre Gide Oscar Wilde'ın De Profundis adlı kitabına yazdığı önsözde yazarı şöyle anlatır:

"İnsanı eserinin arkasına gizlemeye çalışmak yerine şimdi yapmaya çalışacağım gibi önce insanın eşsizliğini göstermek gerekirdi, sonra da eser aydınlanırdı zaten. Yunan filozofları gibi Wilde da bilgeliğini yazıya dökmez, konuşmasıyla ve hayatıyla aktarırdı; bilgeliğini tedbirsizce insanların uçucu belleğine emanet ederdi, suyun üzerine yazar gibi. Hayat hikayesini onu daha uzun süre tanımış olanlar yazsın; onu can kulağı ile dinlemiş olanlardan biri, burada sadece bazı kişisel anılarını anlatacak."

Ben birgün Can Kozlu'yu yakından dinlemek fırsatını buldum, can kulağı ile dinledim. Onu yılın jazz davulcusu seçen birçok dergi okuyucumuz gibi ben de yaşadığı şeyleri kendi özgün albümünde bizlere kalıcı olarak bırakmasını istiyorum. Ama onu tanıdıkça aslında en büyük eserinin kendi yaşamı olduğunu farkettim. Tüm sert ve soğuk görünüşünün ardında sımsıcak ve hayatın zor yollarında olgunlaşmış bir ruh buldum.

Onun hayat hikayesinin günün birinde yazılacağına da eminim. Ama bunu onu uzun süre tanımış olanlar yapacak. Ben sadece onunla geçirdiğim kişisel bir öğleden sonrayı sizlere aktardım.

Sevgili Can umarım ülkende domatesin kokusu her zaman sana güzel gelir.

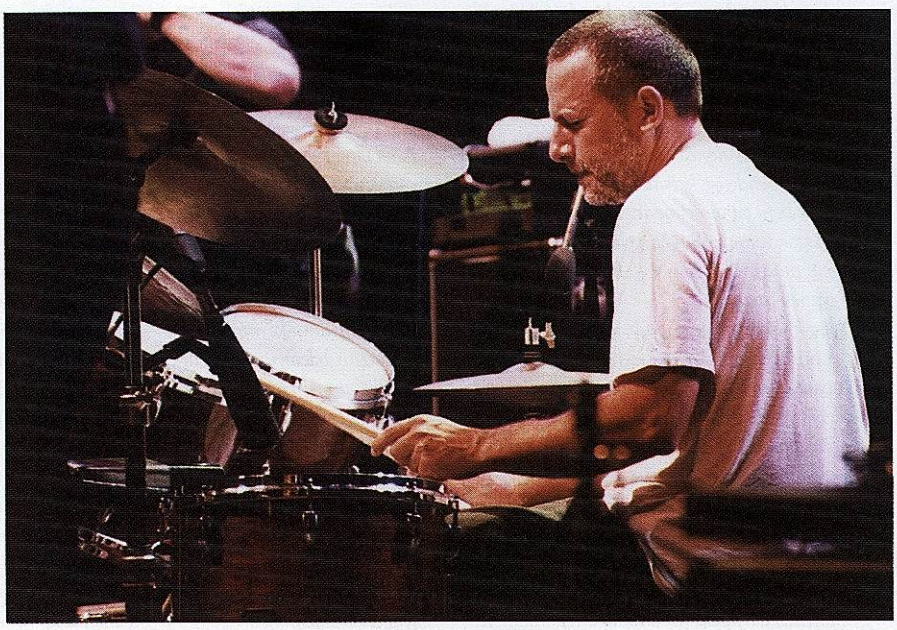

Aykut Uslutekin

Master of Masters: Elvin Jones

Cumhur Dülger

İsterseniz değişik bir soruyla başlayalım. Genelde müzisyenler ve yerel organizatörler için bir sanatçıyı turne dışında bir ülkeye konser vermek için organizasyon düzenlemenin çok zor ve parasal yönden de pahalı bir iş olduğunu düşünüyorum. Fakat siz bitirdiğiniz bir Avrupa turnesinin ardından New York'a döndünüz ve hemen sonra, iki konser için Türkiye'ye geldiniz. Buraya gelip çalmayı siz istemişsiniz. Neden bir turnenin ayağına Türkiye'yi dahil etmediniz de ayrıca gelmek istediniz ?

İlk önce bana çok özel bir soru sorduğunu belirtmek isterim. Dediklerinin tamamı doğru. Müzisyen ve yerel organizatörler için böyle bir organizasyon yapmak hem pahalı hem de yorucu oluyor. Ben turnede bile bazen uzak ülkelere gitmenin problem olabileceğini düşünürüm. Neyse. Evet dediğin gibi buraya gelip çalmayı ben istedim. Bunu tek nedeni ülkenizde olan deprem faciası. Bu depremi haberlerde izledim ve çok ama çok üzüldüm. Birşeyler yapamamak beni daha da üzdü. Sonra buraya gelip insanları eğlendirip onlara bir yarar sağlamak istedim. Çünkü Türk İnsanı ve Türk jazz dinleyicisi benim için çok özeldir. Onun için buradayım ve burada olmaktan çok mutluyum.

Davul çalmaya 13 yaşında başladınız. Neden davul da başka bir enstrüman değil?

Evet ben davul çalmaya okuldayken 13 yaşında başladım. Fakat daha 2 yaşında iken etrafa ve herşeye vururmuşum. Eşyalara, duvarlara ve yerlere. Hayatımda benim için enstrüman olarak sadece davul vardı. Sadece onu düşündüm. Bu sorunu ancak böyle yanıtlayabilirim. Ama neden davul çaldığımı daha net olarak anlatmam zor. İçimden geldi, hissettim ve çalmaya başladım.

Kariyeriniz boyunca jazz müziğinin inanılmaz isimleriyle çalıştınız. Miles Davis, Bird Powell, Art Farmer, J.J. Johnson ve tabiki John Coltrane. Herhalde bu durum dünyadayken cenneti görmek gibi bir şeydir. Müzikal hayatınızı bu durum nasıl etkiledi?

Benden tüm duygularımı anlatmamı istiyorsun. Aslında burada benim için önemli olan tek şey, belli bir dönem sonunda Elvin Jones diye birinin kendisi tanıtması ve sonra bu insanlarla çalmasıdır. Bence asıl önemli olan bu. Ben hiçbir zaman durmadım. Hep çalıştım ve sonra bu insanlarla çaldım. Yani tembellik yapmadım. Sonunda bu insanlar beni tanıdı ve benimle çalmak istedi. Bu durum sanırım her insanın başarmak ve yapmak istediği bir şeydir. Ben bunu elde ettim. Şunu da söylemem lazım, bu insanlarla birlikte dinleyicilere bir şeyler vermekte benim için çok önemliydi.

Sizin dışınızda ailede piyanist Hank Jones ve trompetçi Thad Jones var. Bu iki kardeşinizin de müzikle ilgilenmesi evde nasıl bir atmosfer oluşmasına neden oluyordu? Müzikal kariyerinize de bu isimlerin etkisi nedir?

Biliyorsun ağabeyim trompetçi Thad Jones'u yedi yıl önce kaybettim. Piyanist ağabeyim ise çalışmalarına devam ediyor. Onlar benim bu günlere gelmemim temel nedenleridir. Benim çalışmam ve çabalamam için çok uğraştılar. Ben onlara ağabeylerim olarak hiçbir zaman bakmadım. Onlar benim için başkadır. Bazen hocalarım, bazen kahramanlarımdır. İnan ben onlar için bu duyguları taşıyorum. Ayrıca her çalışımda onlar beni sınav yapıyor gibi bir his taşırım. İkisi de süper müzisyenlerdir. Kısaca onlar olmasaydı bugün Elvin Jones olmazdı.

Dün akşam konserde sizi izledim. Katılır mısınız bilmiyorum ama, bence sahnede oluşan müzikte farklı iki yol vardı. Biri Elvin Jones'un yolu diğeri, diğer müzisyenlerin yolu. Elvin Jones ve diğer müzisyenler aynı yönde fakat ayrı arabalarda gidiyorlardı. Fakat temel kontrol sizdeydi. Özür dilerim ama bu durum bana şunu hatırlattı. Anneler nasıl ev işleriyle uğraşırlarken aynı zamanda çocuklarla da ilgilenirler, bilirsiniz. Sahnedeki hava ona benziyordu. Bu kontrollü nasıl sağlayabiliyorsunuz?

Tespitin oldukça ilginç, hoşuma gitti. Bu tespitin temelde doğru olduğunu söylemeliyim. Ben onlardan farklı olabilirim. Fakat benim çaldığım her sahnede tek bir şey hakimdir. Onun adı da "saygı" dır. Ben çaldığım müzisyenlere saygı duyarım. Bu çok önemlidir. "Saygı" sahnede oluşan müziği etkiler. Kontrole gelince. Ben sahnedeyken diğer müzisyenlerin çaldığı müziği aynı zamanda dinleyiciler gibi dinlerim. Fakat bu dinleyiş sadece kasetten müzik dinlemek gibi değildir. Mutluluğu hissetmektir. Bana çalarken aynı zamanda müzik dinlemeyi annem ve ağabeyim öğrettiler. Sanırım meydana gelen saygı ve kontrol sahnedeki müziğin oluşmasına neden oluyor. Umarım anlatabilmişimdir.

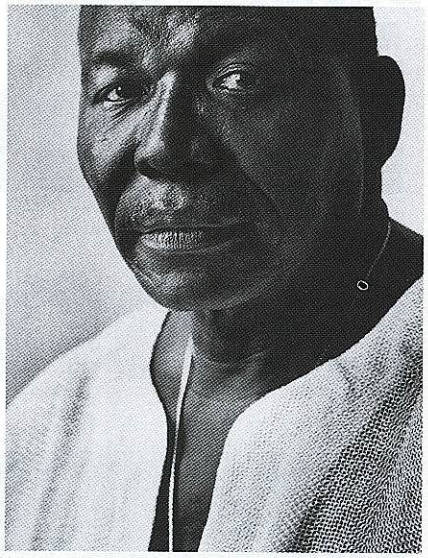

1996 yılından beri Yamaha Drum Corp. sizin için üretmiş olduğu, Maple Custom "Elvin Jones Jazz Machine" modelini kullanıyorsunuz. Anlaşmanız daha ne kadar sürecek ve bu sponsorluk anlaşmasından memnun musunuz?

Bu anlaşma tüm hayatım boyunca, ölünceye kadar devam edecek. Bir kere Yamaha davullarının dünyanın en kaliteli davulları olduğunu düşünüyorum. Bu sponsorluk anlaşmasından da çok memnunum ve böyle bir çalışmanın içinde olduğum içinde gurur duyuyorum. Aslında ben Yamaha'nın birkaç önde olan müzisyenlerinden biriyim. Yamaha'nın ürettiği yeni bir modelini denemek için beni Japonya'ya çağırması beni çok memnun ediyor. Düşünsene herkesten önce o davulu siz çalıyorsunuz ve şöyle olursa daha iyi olur diyorsunuz. Çok güzel birşey. Dedim ya bu durumdan çok memnunum.

Dün akşam piyanistinizin kaza geçirmesinden dolayı zorunlu olarak Türk jazz piyanisti Kerem Görsev'le çaldınız. Bu konuda ne diyeceksiniz?

Herşeyden önce Kerem Görsev kesinlikle çok iyi bir müzisyen. Müziği bilen ama aynı zamanda öğrenen biri. Örneğin dün akşamki seti çok az çalışarak başarıyla çaldı. Bu akşam başka bir set çalacağız. Dikkatli ve yetenekli bir müzisyen olduğunu düşünüyorum.

Son sorum şu. New York'lu jazz eleştirmeni Whitney Balliet sizin için, "davulun doğasını değiştiren adam" diyor. Bunun için ne diyeceksiniz?

(Gülerek) Bu soruyu benim cevaplamam doğru olmaz. Bu sorunun cevabını derginin okuyucularına bırakıyorum.

Mr. Jones benim için çok önemli ve son derece zevkli bu röportaj için teşekkürler.

Hiç sorun değil. Benim için de ilginç ve çok zevkli bir röportaj oldu. Sana ve derginize başarılar dilerim.

RÖP.

Cüneyt Sermet'le, "Cazın İçinden"in ikinci baskısı ve jazz'a yaklaşımı üzerine konuştuk

İyi müziğin cennetine çağrı

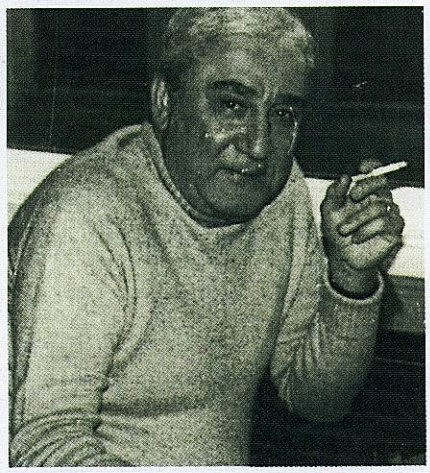

Cüneyt Sermet, kontrbasçı, eğitimci, radyo programcısı ve Türkiye'nin en kıdemli müzik yazarlarından biri. Hocasına kızdığı için konservatuardan ayrılan, oğlu Hüseyin Sermet'i asker disipliniyle eğitip ülkemize parlak bir piyanist kazandıran Cüneyt Sermet, ABD ve Fransa'da bulunduğu yıllarda jazz'a yön veren birçok ünlü isimle yakın arkadaş oldu. 1956'da, sert eleştirilerinden etkilenen ABD'deki Jazz Araştırmaları Merkezi Başkanı Prof. Marshall Stearns'ın teklifiyle ilk kitabını yazdı. Fakat kitabı basılmadı. 40 yıl sonra, "Cazın İçinden" için yeniden daktilosunun başına oturdu. Çevirilerin dışında, Türkiye'de bugüne kadar müzik üzerine yayımlanan birkaç özgün çalışmadan birini yazdı. 1990'da yayımlanan kitabın, geçen ay genişletilerek ikinci baskısı yapıldı. Sermet şimdi klasik müzik piyanistleri üzerine kapsamlı bir eser hazırlıyor. Uzun yıllardır Didim'de eşiyle gürültü ve stresten uzak yaşayan Sermet'i telefonla aradık.

"İyi müzik cennet gibidir, mutluluğu paylaşıldıkça büyür" deyip ekledi: "Bu kitabı gençlerin iyi müziği ayrıt etmeyi öğrenmesi, etraftaki bir sürü gürültü arasından gerçek cenneti keşfedebilmesi için yazdım."

Serhan Yedig

Kitabın 1958'deki ilk versiyonu da bu kadar kapsamlı mıydı?

Aşağı yukarı bu hacimdeydi.

40 yılda nasıl gelişti; her dinlediğinizi not alıp, metne eklediniz mi?

O kadar çok ev değiştirdik ki, ilk metni kaybettim. Sadece ilk kitaptaki uzun Louis Armstrong bölümüyle ilgili notlar kalmıştı elimde. Yeni kitapta bunlardan ve 1960larda TRT'de yaptığım jazz programlarının metinlerinden yararlandım. Gerisi, 1987-89 arasında, yeniden yazıldı. Yayımcı bulmadan, kendim için yazdım. Ben daktiloyla yazarım ve sonra metnin üstünde oynamam.

İkinci baskıya 50 sayfa eklemişsiniz, bu arada Wynton Marsalis, Fatih Erkoç gibi övdüğünüz bazı müzikçilerin notunu indirmişsiniz.

Umutla baktığım bazı gençler birden kendini kaybediyor, yanlış işler yapıyorlar. Marsalis 1990'larda çaptan düştü, garip ve komik cümlelerle jazz çalmaya kalkan klasik müzik trompetçisine döndü. Erkoç ise dünya çapında bir tromboncuyken popçu olmaya karar verdi. Şimdi yıldızı parlayan gençler trompetçi Roy Hargrove, Nicholas Payton bence. Tenor saksofoncu Joshua Redman jazz'ın geleceği için bir umut. Piyanist Mulgrew Miller, Richie Beirach da öyle.

Lionel Hampton Orkestrasının konserinde coşkunuzdan masanın üstüne fırladığınızı yazmasanız, klasik müzik eleştirmenleri gibi eliniz şakağınızda ciddi bir yüz ifadesiyle jazz dinlediğinizi düşünecektim. Jazz'ı bu kadar analitik dinleyince zevk alabiliyor musunuz?

Jazz'ı klasik müzik kadar dikkat harcamadan, kendini kaptırmadan dinlemesi için insanın soba borusu gibi duyarsız olması lazım. Evde bile iyi birşey dinlediğimde her tarafım ayrı oynar, hatta ayağa kalkıp tepinirim. Bu arada yapılanları analitik olarak değerlendirmekten vazgeçmem. Düşüncelerimi not alırım.

Kitabınızda jazz bilgesi gibi genç kuşağa büyülü bir dünyanın kapısını aralıyor, başarılı müzikçileri överken hatalarını gördüğünüzün kulağını çekiyorsunuz. Kitabı yazarken, gözünüzde okuyucu profili oluşmuş muydu?

Yerli, yabancı müzikçiler, dinleyiciler... Müzik dinlemek egoist bir uğraşı değildir. İyi müzik, dinleyicisini cennete ulaştırır. Bu cennet paylaşıldıkça büyür. Ne kadar çok insan cennete girerse o kadar mutlu olursunuz. Duke Ellington da söyler bunu. Kulak hassasiyeti, seçme yeteneği arttıkça zevk alma oranınız artar. Meraklı bir dinleyici profesyonelden daha iyi bilebilir müziği. Eskiden TRT'deki radyo programlarımda iyi müziği, neden iyi olduğunu açıklayarak çalardım. Kötüleri de belirtirdim. Kitabımda da aynı yaklaşım sözkonusu.

Binlerce kayıttan oluşan geniş bir arşiviniz olmalı, eve nasıl sığıyorsunuz.

Paris'te yerel kütüphanelerde diskotekler kurulması için çalışırken kendime de kayıtlar yaptım, büyük bir klasik müzik arşivi oluşturdum. Jazz arşivim de geniştir. Hırdavat toplamam, en iyileri saklarım sadece. Yine de evimiz duvardan duvara müzik ve kitap dolu. Günümün yarısı kitap okuyarak, yarısı müzik dinleyerek geçiyor.

Müziğin dışında hobiniz var mı?

Makine mühendisliği okudum. Otomobillere bayılırım. Deli gibi araba kullanırım. Siyasi tarih meraklısıyım. Oğlumun öğrenimi için Fransa'ya gittiğimizde eşimle dört yıl Sorbone'da tarih okuduk.

Jazz'da çağları anlatırken enstrüman hiyerarşisinde en üste trompet ve diğer nefesli çalgıları koymuşsunuz. Kontrbasa bile torpil geçmemişsiniz. Neden?

Kontrbas jazz'da geç gelişmiştir. 1940'ta Jimmy Blanton'dan önce kayda değer basçı bulunmaz. Saksofon bile jazz'a geç girmiştir. Trompet, kornet, klarinet ilk giren çalgılardır. İlk önemli solistler bu enstrümanların virtüözlarıdır. Ben de bu sırayla anlıyorum. Ama kontrbas günümüzde gelişip dehşet verici bir seviyeye geldi. İyi ki, 1950'lerde evlenmeye karar verince, kontrbası bırakmışım. Beni kontrbas diye çalacak basçılar var şimdi.

Dave Holland, Eberhard Weber, Gary Peacock gibi basçıların 45-50 dakikalık solo albümler kaydetmesi bazı jazz eleştirmenlerini çok kızdırıyor. Eşlik çalgısıyla gereksiz cambazlık yaptıklarını söylüyorlar. Siz ne diyorsunuz bu işe?

Ben de pek iyi bakmıyorum bu işe. Deneme olabilir ama müzik olmaz, gülünç olur. Ama kontrbas bir orkestranın bel kemiğidir. Kontrbasçı saçmalıyorsa önünde bir saksofoncunun harikalar yaratması imkansızdır.

Jazz'da hangi formu daha çok seviyorsunuz. Trio, quartet ya da bigband?

Büyük orkestra müziğiyle yetiştim. Bu müziğe bayılırım. Şimdiki dinleyiciler bu döneme yetişemediği için jazz'ı küçük grup müziği sanıyor. Büyük orkestra terbiyesi jazz'cıya dinlemeyi, anlamayı, yeni ufuklar aramayı öğretir. Davul, bas, saksofon üçlüsüyle sahneye çıkmak büyük yaratıcılık ister. Şimdikiler kendini tartmadan sahneye fırlıyor, sonuç pek yakışıklı olmuyor. Zaman bol diye gevezelik yapıyor, kafa ütülüyorlar. Ayrıca küçük grupların müziğinde düzenleme, form anlayışının artık gelişmesi gerekiyor.

Kafa ütüleme deyince aklıma geldi. Free jazz akımından pek hoşlanmıyorsunuz. Hesapsız, kitapsız doğaçlama yapılmasına, haritasız, pusulasız serüvene çıkılmasına karşısınız. Bilinmezin cazibesi sizi etkilemiyor mu?

Serüven güzel şeydir. İşi saçmalığa dökmeden tabii. Bir temelin üzerine emprovizasyon yapılıyorsa, riske giriliyorsa ortaya güzel şeyler çıkabilir. Biz de yaptık bunu. Ama temel yoksa düttürü olur. Tamam, jazz'ın en önemli özelliği özgürlüğüdür, yalnız bunu başkasını rahatsız edecek hale getirmemeli.

Büyütecinize Fatih Erkoç'tan başka ümit vadeden genç Türk jazz'cı takıldı mı?

Ben trompetçi İmer Demirer'i baştan beri çok beğenirim. Dünyanın en ünlüleriyle boy ölçüşebilecek harika sololarını duydum. Ne yazık ki tanınmıyor. 1950'lerde Melih Gürel diye bir kornocu vardı. Trombon kolaylığıyla çalardı. Count Basie'nin orkestrasına istediğini duymuştum. Türkiye'de kaybolup gitti. Arif Mardin de jazz için büyük kayıp oldu.

Jazz 21.yüzyılda hayatta kalabilecek mi? Nadir övgülerinize mazhar olan Joshua Redman bu konuda endişeli...

Gençler arasında çok iyi isimler var. Trompetçi Roy Hargrove, Nicolas Payton mesala. Jazz'ın geleceği konusunda ben de endişeliyim. Çevrede o kadar zavallı müzik var ki, üstelik gençler bunları dinliyor. Jazz'cılar bu ortamda ekmek parası kazanıp ayakta kalabilirler mi, bilmiyorum. Umut veren gelişmeler de var. Büyük orkestralara dönüş var. Üniversitelerde orkestralar kuruluyor. Marsalis'in, GRP'nin orkestraları mesela. Orkestra okuldur, dinlemesi de büyük zevktir. Klasik müzikte olduğu gibi jazz'da da bir saçmalama devri yaşandı. Şimdi gelenekten kopmadan evrimci yaklaşımla güzel şeyler yapılıyor yine...

Hangisine daha hoşgörüyle yaklaşırsınız, enstrümanın piri ama müziğinin bütününe bakıldığında çok yaratıcı olmayan bir jazz'cıya mı, yoksa solist olarak yaratıcı ama enstrümanında ortalamayı aşamayan bir jazz'cıya mı?

Jazz standartı çaldıklarında yaklaşımlarına bakarsınız. Birinin virtüözitesi sınırlıdır, eli yüzü düzgün çalar, Öbürü çok parlaktır ama saçmalar. Tabii ki birinciyi seçersiniz. Yine de iyi fikirleri sunmak için iyi enstrümana hakim olmak gerekir. Standart çalmıyorsa, temel nedir, yapmak istedikleri nedir, Öne ne koyar, arkaya ne koyar buna bakarsınız. Dizzy Gillespie hem virtüöz hem de yaratıcıydı. Öğrencisi John Faddis virtüözdü, çoğunlukla saçmalardı. Ama Miles Davis daha az yetenekle daha iyi şeyler yaptı.

Klasik piyanistleri incelediğiniz kitap nasıl gidiyor?

Üç dört senedir çalışıyorum, bitmek üzere. 130 kadar piyanisti inceledim. Kariyerlerinin nasıl bir süreç izlediğini, hangi bestecilere nasıl yaklaştığını, becerdiği beceremediği noktaları anlatıyorum. Diskografilerini sıralıyorum. Klasik müzikte yorum önemlidir. Önünüzdeki notayı gazete gibi okursanız olmaz. Bunu vurguluyorum.

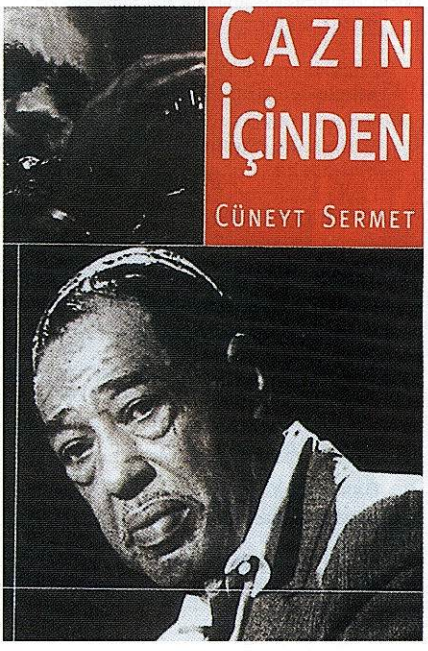

RÖP.

Jazz'ın Koruyucu Meleği: Ahmet Ertegün

22 Eylül 1999. New York. 6.Cadde'de 1290 numaralı gökdelene yayılmış bulunan Atlantic Records'ın 26. katı. Ahmet Ertegün'ün mütevazı odası. Abartısız ama müzik dolu bir yaşamın anılarıyla, belgeleriyle dopdolu. Kendisiyle bir hafta önce, dostum Kaan Soyak'ın aracılığıyla randevu alınıştım. Hem de onca yoğun işi arasında bana ve Jazz Dergisine zaman ayırması onur vericiydi. Zamanın değerini bilen bir kişi olarak hemen söyleşiye geçtim.

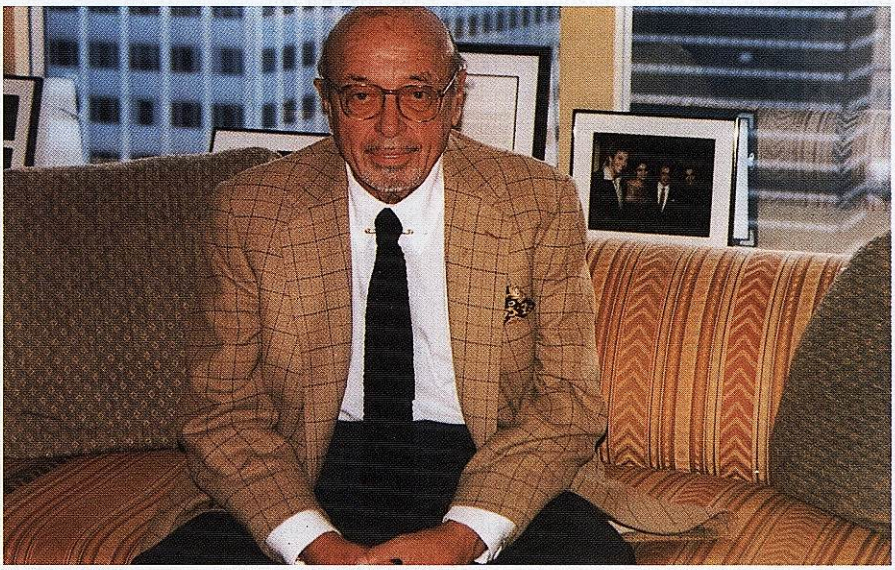

Hülya Tunçağ

Jazz serüveniniz nasıl başladı?

Ben çok küçükken başladı. Ağabeyim, küçükken bana jazz plakları dinletirdi. 1932 senesinde, Londra'da babam büyükelçiydi. Palladium Tiyatrosuna götürdü. Orada ilk defa Cab Calloway'in orkestrasını dinledim. O zaman sekiz ya da dokuz yaşındaydım. Bir sene sonra aynı yerde Duke Ellington orkestrasını dinledim. Sonra 1935 senesinde babam Washington'da elçiyken burada birçok müzisyeni dinleme imkanını buldum. O zamanlar Washington'da beyazlar ve zenciler ayrı yerlerde oturuyorlardı. Beyaz tiyatrolar, beyaz mağazalar, beyaz lokantalar zencilere yasaktı. Zencilerin de kendi sinemaları, tiyatroları ve lokantaları vardı. Aynı zamanda da, New York'daki ünlü Apollo Tiyatrosu gibi bir Howard Tiyatrosu vardı Washington'da. Apollo'da çalan bütün orkestralar Washington, Baltimore, Philadelphia ve Chicago'da ona benzer yerlerde çalarlardı. O zaman bütün ünlü ve önemli orkestraları dinledik. Chick Webb, Fats Waller, Jimmy Lunceford.

Zaten tam büyük orkestralar dönemiydi o sıralar.

Evet, bütün bu önemli orkestralarda çok ünlü jazz müzisyenleri vardı. Aynı zamanda beyaz tiyatrolarda da Benny Goodman, Tommy Dorsey, Bunny Berigan, Casa Loma, Bob Crosby gibi tanınmış orkestraları dinlerdik.

O yıllarda evdeki yaşantınız, ev ortamı nasıldı?

Annem müzisyendi zaten, müziği çok severdi. Ben iki yaşımdayken Türkiye'den ayrılıp İsviçre'ye gittim. Babam Atatürk'ün hukuk müşaviriydi. Atatürk onu Cenevre'ye Birleşmiş Milletler'e elçi olarak gönderdi. Daha sonra Paris'e elçi oldu. Ardından Londra'ya ve Washington'a. Küçüklüğümden beri annem, Türkiye'den plak getirtirdi. Çok severdi Türk müziğini. Kendisi de ud, piyano ve gitar çalardı. Kulaktan. Çok güzel sesi vardı. Dans ederdi. O zamanlar iyi aile kızları sahneye falan çıkamazdı. Fakat annem çok bir müzisyendi. Yalnızca Türk müziğini değil, bulunduğumuz her yerden değişik plaklar alırdı. O yüzden bizim evde her zaman müzik vardı. Ağabeyim de ben de jazz'a çok meraklıydık. Cumartesi akşamları genellikle sefarethanede orkestralar çalardı. Dans edilirdi. Biz de pazar günleri orkestrada çalan müzisyenleri öğle yemeğine davet ederdik. Yemekten sonra da her zaman jam-session yapılırdı. Türk Sefaretindeki bu jam-session'lar çok ünlüydü. Ben, ağabeyim, birkaç arkadaşı ve müzisyenler birlikte olurduk. Çok ünlü müzisyenler çalardı. Lester Young, Johnny Hodges, Rex Stewart gibi. Sonra ağabeyimle birlikte ilk kez Washington'da jazz konserleri düzenlemeye başladık. Beyaz ve zencilerin karışık bulunduğu orkestraların çaldığı konserlerdi. Yalnız sahnede değil dinlemeye gelenler de hem beyaz hem de zencilerdi. Daha önce hiçbir toplantıda, konserde beyazlar ve siyahlar karışık olmamıştı.

Aslında bu bir devrim o zamana göre.

Evet, sanıyorum 1942-43 senelerinde Nasuhi ağabeyim California'ya gitti. Orada jazz müziği mağazası olan bir kızla evlendi. Birlikte ilk kez plak şirketi kurdular. O sırada ben Washington'da üniversite okuyordum. Ağabeyimin iki plak şirketi oldu. İlki "Jazzman"di. Eşinin şirketiydi asıl. İkincisi ise "Crescent" adlı bir şirketti. "Crescent Records"ın iki anlamı vardı. Türk bayrağındaki hilal ve New Orleans'ın "The Crescent City" diye anılması. Zaten yalnızca New Orleans müziği kaydetti bu şirket. Eski New Orleans müzisyenlerinin son plaklarını çıkardı. Kid Ory, Jimmie Noone. Ama bu daha çok bir hobi gibiydi. Plakların satışı azdı. Aynı zamanda ağabeyim UCLA'da profesörlük yaptı. Jazz ve blues üzerine. Ben de o sırada George Town'da üniversiteye gidiyordum. Babam ölünce annem ve kızkardeşim Türkiye'ye döndüler. Ben de sözde doktoramı yapmak için burada kaldım.

Kaç yaşındaydınız o sırada?

Yirmi, yirmibir yaşlarındaydım. Daha sonra kendi kendime jazz ve blues üzerine session'lar düzenlemeye başladım. Çok hevesliydim. Bizim bir dişçimiz vardı Washington'da, Doktor Sabit. Bana onbin dolar verdi ve Atlantic Records'u ilk kez böyle kurdum. Ortak olarak bu işte deneyimi olan arkadaşım, Herb Abramson'ı da aldık. Çok küçük bir şirkettik. Ama mucize oldu ve bir yıl içinde iflas etmedik.

Zaten jazz da tüketimi zor bir müzik. Mutlaka kolay olmadı.

Evet, ama biz yalnız jazz değil, siyahları hedeflediğimiz müzik yapıyorduk. Siyah pop müzik gibi. Başlangıçta başka şeyler de denedik. Shakspeare'in sonelerini, oyunlarını kaydettik. Üniversite kampüsünde satılmak üzere ama yürümedi. Başka şeyler de yaptık ama herşeye rağmen işi sürdürdük. Ve iki, üç yıl sonra siyah müziğin en başta gelen plak şirketlerinden biri olduk.

Bu bir mucize...

Doğru, çok çabuk oldu çünkü. Başlangıçta

Organics'ten ekstra hacim

www.livinghair.com

Saçınızı güçlendirir,

%40 ekstra hacim kazandırır.

Organics'in zayıf ve ince telli saçlar için geliştirdiği Yeni **Ekstra Hacim Şampuanı**, özel formülüyle saçınızı güçlendirir ve %40'a varan ekstra hacim kazandırır. Organics ile zayıf ve ince telli saçlar artık çok daha güçlü ve dolgun.

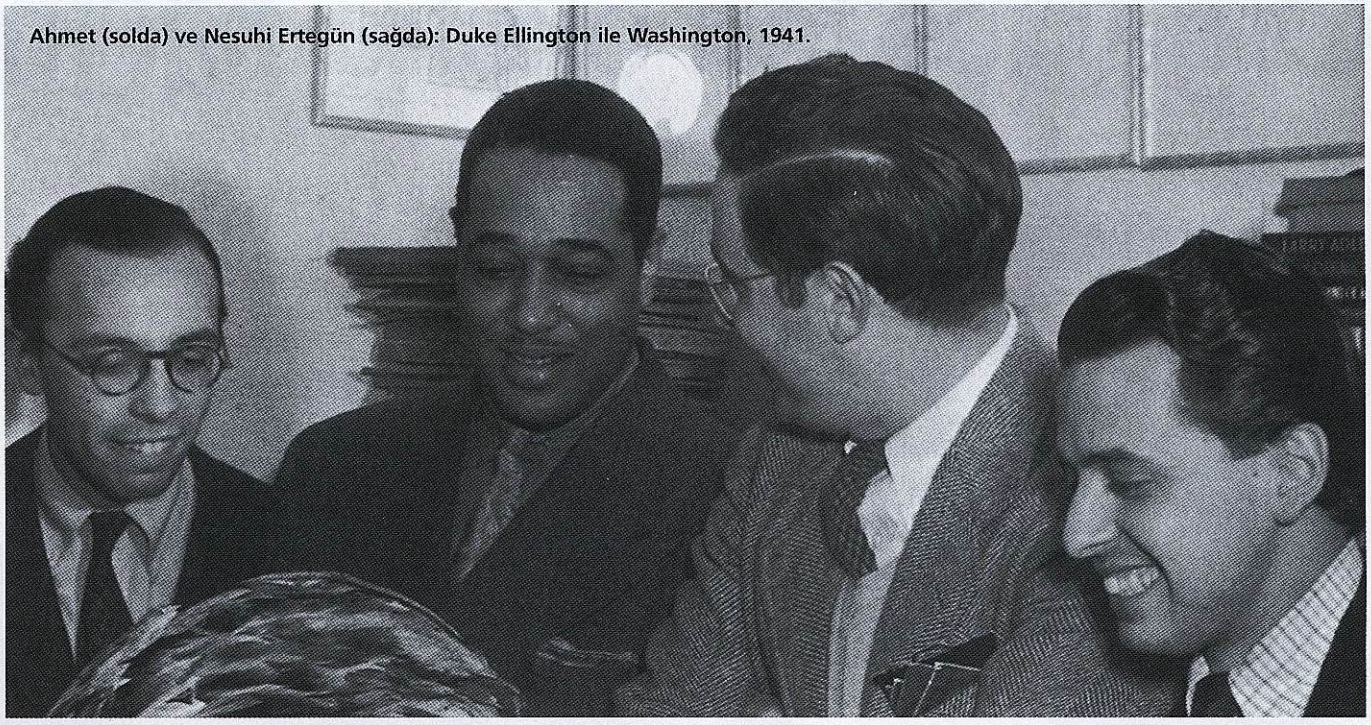

Ahmet (solda) ve Nesuhi Ertegün (sağda): Duke Ellington ile Washington, 1941.

büyük yıldızlarla kontrat imzalamıştık. Ray Charles gibi.

Hangi yıllardı?

1947'de başladık, 1952'de büyümüştük.

Peki siz hiç bir çalgı çalıyor musunuz?

Hayır hiç bir şey çalmıyorum.

Ağabeyiniz çalıyor muydu?

Hayır o da çalmıyordu.

Demek sizler dinlemeyi, keşfetmeyi ve organize etmeyi seçtiniz.

Evet, ben daha çok kritik olarak dinlemeyi seçtim. Çünkü, çalmak başka birşey, anlamak başka. En büyük resim kritikleri resim yapamaz.

Evet nerede kalmıştık. 1950'lerden sonra çalışmalarınızın çizgisi ne oldu? Çünkü Bebop dönemini tamamlamıştı.

Ama biliyor musunuz, biz jazz plaklarını ikinci planda yapıyorduk. Siyah pop müziğine ağırlık veriyorduk.

Tabi daha iyi satış yapıyordu.

Evet ama bir Aretha Franklin çok şeye bedeldi.

Sizler siyah pop ya da soul müzik alanında en iyileri yarattınız. Bu da büyük bir başarı.

Tabi hiç kolay değildi.

Daha sonra rock müziğine nasıl bir geçiş yaptınız?

1950'lerin sonuyla 1960'ların başında dehşetli bir yeni beyaz müziği çıktı. Blues üzerine. En iyileri ise California'da birkaç topluluktu. Byrds, Jefferson Airplane.

Buffalo Springfield.

Evet o topluluk. Sonra birdenbire İngiltere'de Eric Clapton, Beatles, Jeff Beck, Jimmy Page'ler filan. Ben bu tür müziğe de çok hevesliydim. Bu alanda da başarılı olduk. Led Zeppelin, Rolling Stones en iyi plaklarını bizimle yaptılar.

Peki ben şunu merak ediyorum. Bütün bu çalışmaların yanı sıra jazz müziği de fonda bir yerde devam ediyor mu, ya da tutkusu?

Evet, ben şimdi Lincoln Center'dan geliyorum. Jazz merkezinde Wynton Marsalis ile birlikte çalışıyoruz. Bugün sizden önce bir toplantımız vardı. Yeni bir jazz merkezi oluşturuyoruz. Colombus Circle'da yeni bir bina yapılıyor. Bizim de bu binada üç, dört katımız olacak. 1300 kişilik bir tiyatro, swing salonu diye dans edilebilecek büyük bir salon ve parka bakan bir duvarı boydan boya cam 600-700 kişilik bir salon yapılacak. Bu salonda da daha relax bir jazz dinlenecek.

Sizin bu yeni jazz merkezinizde seminerler, workshoplar olacak mı?

Tabi olacak. Halen Lincoln Center'da başlamıştık. Her yıl yarışmalar yapılıyor. Duke Ellington yarışması gibi. Okullar katılıyor.

Kazananlara ne sağlıyorsunuz?

Ödül veriyoruz. Onlara başka yerlerde konser sağlıyoruz. Ayrıca ünlü müzisyenlerin ders verdiği sınıflar. John Lewis gibi. Seminerler konserler yapılıyor. En büyük amacımız artık çalınmayan jazz parçalarını yeniden yaşama geçirmek. Mesela Jelly Roll Morton, King Oliver'in parçalarını orijinal haliyle orkestramız çalıyor. Bu yıl Duke Ellington'ın 100. doğumyılı olduğu için tüm repertuarını gündeme getirdik. Daha sonra, Lunceford'ı yapacağız. Belki Benny Goodman.

Belki Fletcher Henderson orkestrası, değil mi?

Mutlaka. Bunları plakların dışında canlı konserlerle yaşatmak istiyoruz.

Sizi jazz müziğinde en etkileyen solistler kimler?

O kadar çok var ki. En büyüğü herhalde Louis Armstrong.

Doğaçlamanın ilk ustalarından olduğu için herhalde?

Evet, swing'i bulan iki kişi var. Bu duyguyu. Armstrong ve Jelly Roll Morton. Başka beni çok etkileyen çok müzisyen var. Bix Beiderbecke, Pee Wee Russell, Bobby Hackett, Roy Eldridge, Lester Young. Lester Young bana en yakın müzisyenlerden biri. Tabi Charlie Parker (Bu arada Ahmet Ertegün'den sevgili Chan Parker'ın iki gün önce öldüğünü öğreniyorum ve söyleşiye bir, iki dakika ara veriyoruz).

Evet başka kimleri beğeniyorsunuz?

Klarinetçi Omar Semian aklıma ilk gelenlerden biri.

Davulculardan kimler?

Zutty Singleton, Sidney Catlett, Baby Dodds, Dave Tough. Belki de en iyisi Dave Tough'du. Gene Krupa da çok iyiydi. Shelly Manne, Max Roach, Connie Kay. O kadar çok var ki.

Türk jazz müzisyenleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

İyi müzisyenler var sanırım. Ama burada da çok iyi müzisyenler var ve iş bulamıyorlar. Devamlı değil günlük iş buluyorlar. Bu da onların hevesini kırıyor. Son yıllarda Türkiye'de jazz seven gençlerin olduğu kulağıma geldi. Ama ben Türkiye'de yaşamadığım için yakından bilemiyorum. Benim bildiğim, büyük müzisyen Emin Fındıkoğlu var. İlhan Erşahin'i burada biliyorum. Tuna Ötenel bizim evde çalmıştı. Eskiden Muvaffak Falay'ı tanırdım. Önder Focan'ı duydum. Arif daha iyi bilir. Zaten onunla da konuşacaksınız.

Bu arada Jewel, Tori Amos gibi şarkıcıları tanıttınız, çok başarılılar. Özellikle Tori Amos bana Kate Bush'u anımsatıyor. Bunca yetenek arasından nasıl yakalıyorsunuz bu sesleri?

Tori Amos ile yaptığımız ilk plak hiç satılmadı. Biz onu İngiltere'ye götürdük. Londra'da bir ev aldık. Kulüplerde çalmaya başladı. Orada birden bire parladı. Çok ilgi gördü. Ondan sonra buraya getirdik. Asıl California'dan. Her artistin başka bir derdi var. Jewel da ilk albümünü çıkardığında yalnız bir single söz konusuydu. Bu çizgiye gelmesi iki yıl sürdü. Yavaş yavaş satılmaya başladı. Sonra Brandy var. Çok iyi bir ses. Benim çok sevdiğim Rap'çi küçük bir kız var. L'il Kim. Ayrıca üç tenorun albümleri. İşte böyle bir günden birgüne yaşıyoruz.

Aslında sizinle konuşmaya doyamıyorum ama işinizin yoğunluğunu biliyorum. Bu nedenle size veda etmek zorundayım. Çok teşekkür ediyorum, hem kendi adıma hem de Jazz Dergisi adına.

Ben de teşekkür ederim.

Arif Mardin ile bir öğleden sonra

Ahmet Ertegün ile yaptığım söyleşiden iki gün sonra, Atlantic Records'ın yirmisekizinci kattaki odasında Arif Mardin ile buluştuk. Kendisi Jewel'in Christmas albümü için yoğun bir tempo içindeydi. Bana iki session arasında bir saat ayırma inceliğini gösterdiği için zaman geçirmeden söze girdim:

Hülya Tunçağ

Siz hem jazz hem de pop dünyasında efsane haline gelmiş bir kişisiniz. Bu noktaya nasıl geldiniz, bize Berklee eğitiminizden başlayarak anlatır mısınız?

1955 yılı mıydı unuttum, Dizzy Gillespie'nin jazz orkestrası dünya turuna çıkmıştı. O turnede İstanbul'a ve Ankara'ya geldiler. Orada ben hem Dizzy Gillespie'nin hem de orkestranın aranjörlerinden Quincy Jones ile tanıştım. Quincy ile arkadaşlık kurduk. Birkaç ay sonra aranjmanlı bestemi, Amerika'nın Sesi'nde (Voice of America) çalışan Türk müdürlerden Tahir Sur adlı arkadaşımıza yolladım. O da Quincy Jones'a telefon ediyor ve benimle daha önce tanıştığını, dolayısıyla bu üç parçamı Voice of America için kayıt yapıp yapamayacağını soruyor. Jones da o zamanın ünlüleri -ki bugün de yaşayanlar var aralarında; Hank Jones, Phil Woods gibi ünlülerle benim o üç parçamı kaydediyor. O günlerde de Quincy Jones, bir bursa kendi ismini verecekmiş ve Quincy o mektubu bana yolladı; "bir namzet arıyordunuz ben onu buldum, işte Arif Mardin'dir" diye bursu veren Berklee'ye kaydı da yolluyor. Tavsiyesini de ekliyor. Bana hemen ardından burs geldi. Dört yıllık eğitimi, bir buçuk yılda bitirerek mezun oldum.

Neydi o parçalar, adlarını söyler misiniz?

Biri Blues, diğeri Piyon Jumps (Piyon Cüneyt Sermet'in kedisiydi).

Siz Cüneyt Sermet için de bir parça yazmıştınız, Sermet's Dream?

Elbette, çünkü Sermet benim "mentor"umdu. Hepimizin.

Evet, üçüncü burs parçanız hangisiydi?

Üçüncünün adını hatırlayamadım şimdi. Neyse, bu parçaları dinleyince, bu aranjmanları ben mi yaptım diye şaştım. Çünkü profesyonel müzisyenler çalıyordu ve icra şaheserdi. İşte bu şekilde Berklee'ye girdim.

Bu parçalar büyük orkestra için mi yazılmıştı?

Hayır, on kişilik bir topluluk yani küçük orkestra içindi.

İki trompet, bir trombon, üç saksofon, üç de ritm.

Berklee'den sonra ne yaptınız?

Nesuhi Ertegün'ü tanıyordum. Bazı jazz festivallerinde görmüştüm. Babaları rahmetli Münir Ertegün, çok bilinen bir insandı. O bakımdan galiba ben onun ilgisini çektim. Başka bir jazz seminerinde üç haftalık burs almıştım. Bu seminerde jazz ünlüleri öğretmendi. John Lewis piyano, Max Roach davul öğretiyordu. Öğrenciler heyecan içindeydi. O fakülte için bir parça yazdım. Bu ünlü öğretmenlerimiz benim parçamı çaldılar. Nesuhi Ertegün'ün bu çok ilgisini çekti. Birkaç sene sonra da bana iş teklif etti. En küçük asistan olarak Atlantic'de başladım.

O yazdığınız parça sanıyorum "Faculty Meeting"di değil mi?

Evet ,"Faculty Meeting"di.

Atlantic'de belli bir departmanda mı başladınız, jazz gibi, yoksa genel bir asistanlık mıydı?

Rahmetli Nesuhi Ertegün'ün o zamana kadar bitirilmemiş birtakım kayıtları vardı. John Coltrane'in belki de onbeş, yirmi parçası albüm olmadan master bandlarda duruyordu. Benden bu kayıtları dinleyip bir albüm halinde toparlamamı istedi. Birinci işim buydu. Eski parçaları dinlemek, değerlendirmek. Böylece ben onun asistanı oldum. Daha sonra da müzik açısından değil de idari açıdan stüdyo menajeri oldum. Plak endüstrisinin ilk basamaklarından biri. Kalite kontrolü, müzisyenleri tutmak, kayıt saatlerini ayarlamak filan. Bu şekilde başladıktan sonra yavaş yavaş basamakları tırmanarak yaylı çalgılar aranjmanları, nefeslilerin aranjmanları derken prodüksüyona geçtim. İlk prodüksüyonum The Rascals topluluğuydu.

Evet, The Young Rascals olarak ünlü olmuşlardı "Groovin"le.

Evet. Daha sonra Herbie Mann, King Curtis; bunlar da benim jazz tarafımı tatmin ediyorlardı. Daha sonra pop müziğe doğru kaydım.

Pop müziğe kaymaktaki amacınız neydi? O modayı sevmek mi yoksa işin gereği miydi?

Sevmediğim şeyi yapmam. Her müzik dalında değer verdiğim sanatçılar var. O bakımdan benim için zor bir durum değildi. Hatta belki de yeni ufuklar keşfetmek bakımından daha enteresandı. Yani jazz'ı unutayım da gidip biraz para kazanayım diye birşey yoktu. Zaten jazz'ı hiç unutmadım.

Haklısınız jazz'ı unutmak olanaksız. Çünkü kanımıza giren bir virüs gibi. Zaten anımsadığım kadar bütün bu çalışmalarınıza paralel jazz'la ilginizi sürdürdünüz.

Tabii. Hala sürüyor. Hatta son zamanlarda da sürüyor. Phil Collins'in bir jazz orkestrası var. Average White Band'in 1970'lerdeki ünlü parçası "Pick Up the Pieces"i, Collins'in orkestrası için aranje ettim. Geçen Temmuz'da Montreux Festivalinde çalındı, orkestrayı ben yönettim. Ayrıca, Almanya'da Warner müziğin eski yöneticisi. Ziggy Logg arkadaşımız bir jazz plak şirketinin sahibi. Arada bana telefon eder. Flamenco aranjmana ihtiyacım var der. Bana bir

süit yaz der. Tabi bu benim için başka bir ufuk. Bir kuvvet şurubu gibi birşey. O zaman İspanyol müziğini incelemem lazım. Bütiin bu araştırmalardan sonra Ellington'vari ya da Thelonious'vari bir parça ortaya çıktı. Ardından Köln'e gidip orkestrayı yönettim. Ertesi yıl bir daha başka birşey yaptık. Bu sefer, ölmeden önce Eddie Harris için onun parçalarından birini düzenledim. Aşağı yukarı her yıl ya da iki yılda bir ben Avrupa'ya gidip Ziggy için Hamburg'da WNDR, Köln'deki WDR orkestralarınca çalınmak üzere beste ve aranjman yaparım.

Özellikle WDR, yani Batı Alman Radyo orkestrası, Avrupa'nın en görkemli topluluğu.

Çok doğru. Çok iyi müzisyenler var orkestralarda.

Bu yıl da birşey yaptım. Duke Ellington'ın 100. ölüm yıldönümü için bir Ellington süiti hazırladım. WNDR Big Band çaldı. Albümü de çıktı.

Bu kadar üretken olmanıza rağmen kendi adınıza sayılı albüm çıkardınız.

Evet, önce "Glass Onion" diye bir plağım çıkmıştı. 1969'da yapılmıştı. Aranjörlük açısından ele aldığım bir albümdü. Hatta o zaman eşim dedi ki, "kendin iyi bestecisin, niye başkalarının parçalarını alıyorsun?" Hakkı da vardı. Ama benim için değişik bir çalışmaydı. Beatles'ın Glass Onion, Rolling Stones'un Sympathy for the Devil adlı parçalarını aldım. Daha birçok tanınmış parçayı alıp değişik bir şekilde sundum. İçinde bir tane de benim parçam vardı. Sonra 1974 yılında "Journey" albümüm çıktı. Tümüyle benim bestelerim yer alıyordu. O zaman çok genç yaşta bulunan Brecker Brothers, Hubert Laws, Gary Burton falan çalıyordu albümde.

Airo Moreira ve Flora Purim de vardı hatırladığıma göre?

Evet, doğru. Yakında bir, iki parçanın ilavesiyle bu parçalarımı topladığım yeni bir albüm çıkacak. Büyük bir "collection" hazırlıyorum. Yalnız bunlar değil, bir de bitmemiş parçalarım var. Bunları da kaydedeceğim ve büyük bir "collection" olacak.

Merakla bekleyeceğim bu olayı. Son yıllarda ünlü ettiğiniz şarkıcıların parçaları da yeni bir düzenlemeyle yer alacak mı bu çalışmada?

Evet, onları da istiyorum.

Bunun yanı sıra jazz adı altında günümüzde yapılan ve teknolojinin de içinde bulunduğu akımlarla ilgili düşünceleriniz nelerdir?

Teknoloji de jazz'ın içine girsin. Herşey eskisi gibi olsun demiyorum. Hiç beğenmediğim fusion, benim için ilginç birşey değil ama Joe Zawinul, Weather Report hariç. O zamanki fusion denemelerini ben beğenmiyorum ama Weather Report'un dışında. Çünkü onların müziği başka, onlar zaten şahane müzisyenler. Birkaç yıldır tekrar eskiye dönüş oldu. Charlie Parker'ı yeniden keşfetmeye başladılar. Yirmili yaşlı genç müzisyenler jazz'ın o en güzel parlak devrini eşelemeye başladılar. O çok iyi birşey.

Greg Osby, James Carter, Joshua Redman gibi.

Evet, yahut Cyrus Chestnut, hatta Marcus Roberts değil mi? Ama bunlar çok yetenekli insanlar. Şimdi bunlar bir yana, teknoloji dediniz, ambiant müzik falan. Bir takım sololar yapıyorlar. Ben bu denemelere karşı değilim. Yapılsın belki iyi birşey çıkar ortaya.

Sizin yeni denemelere böyle yaklaşmanız bana doğal geldi. Siz zaten 1970'lerin başında üne kavuşturduğunuz "The Rascals" gibi topluluklarla da ileriye dönüktünüz. Bu tür topluluklarda jazz duygusu hep vardı.

Haklısınız çünkü ben The Rascals'ın albümünde dünyanın en iyi bascılarından Richard Davis'in çalmasını istemiştim. Jazz elemanlarını topluluğun müziğine soktuk o zaman.

O zaman siz jazz müziğinin diğer müziklerle kaynaşmasını da onaylıyorsunuz. Özellikle dünya folk müziğiyle.

Tabii, iyisi yapılırsa. Mesela, 1940'larda New York'da Küba müziği Latin müziği ile jazz birbirine girdi. Charlie Parker ünlü Machito orkestrasına solist oldu. Dizzy Gillespie besteler yaptı. Cubana Bob, Cubana Be gibi. Biz hayatımızın sonuna kadar "Confirmation" çalmayacağız.

Tabii Bird gibi çalmaya olanak yok. Ancak başka bir açıdan yaklaşılabilinir jazz klasiklerine. Peki sizce, Türkiye'deki müzisyenleri düşünecek olursak, uluslararası jazz platformuna sıçramak için, kendi müziğimizden mi yola çıkmalı yoksa standart jazz formatlarından mı?

Bu sanırım sanatçıların stresli ruh halleri. Ben gençken yaşadım bunu. Ne yapmak lazım diye düşündüm. Daha şanslıydım, çünkü Amerika'ya gelebildim. O zaman ben bir rüya içindeydim. Babama ben big band aranjörü olacağım dediğimde, babam peki para kazanacak mısın diye sordu. Ben de tabii kazanacağım dedim. O yıllarda da big band diye bir şey yok, hepsi yıkılmak üzere değil mi efendim? Belki üç tane falan kalmıştı. Duke Ellington, Count Basie falan. Onların da aranjöre ihtiyacı yok. Ben böyle bir rüyayla geldim buraya. Başka bir mecraya girdim. Bence fazla şöhret düşünmeden "en iyisini yapabileyim, ben buna inanıyorum, ister ambiant olsun, ister etnik olsun" diyebilsin, yaptığına inansın. Eğer inanarak yaparsa herkes kabul eder. İnanmadan yapıp, ben şunu taklit edeyim, şunun gibi çalayım dedi mi olmaz. Kalbini ve ruhunu, inancını o müziğe bağlayacak. Belki o müzisyen özgün tarzına da böylelikle ulaşacak. Tabii, inanmazsa kimse kabul etmez, beğenmez. Bu akıma ben de gireyim canım, ben de böyle yapayım dedi mi sanat yapamaz. Bu stresler, bu evhamlar ancak inançla gider.

Size son olarak şunu sormak istiyorum. Siz hem pop hem de jazz olarak müziğin geleceğini nasıl görüyorsunuz?

Müziğin geleceği şöyle oluyor. Çemberler, daireler. Geliyor, arkaya doğru dönüyor, tekrar gidiyor. Hiç birşey, yani nostalji dediğimiz şey asla en eskiye gitmiyor, ona benzer gibi dönüyor ve ilerliyor. Yani beş adım ileriye iki adım geriye, bizim mehter marşı gibi, yalnız müzik değil dünyadaki tüm sanat akımları ileriye böyle gidiyor. Daima ileriye gidiş var fakat arada bir eskiye bir dönüş oluyor. Mesela pop müziğinde. Makineleşti, plak alıcıları beğenmediler, hemen ortaya şarkı söyleyen insanlar çıktı. Derken computer sistemle eski sistem birleşti, yeni birşey oldu. Bugünkü Rhythm and Blues, birara dinlenmez durumdaydı şimdi bakıyorsunuz Brandy var, Maxwell var. Doğrudürüst sesi olan insanlar tekrar ortaya çıktı. Ama diyeceksiniz ki belki one sene sonra bambaşka bir tür çıkacak. Daha sonra o türün bir önemi kalmayacak, eskiler ortaya çıkacak. Yani bu çemberler hep devam edecek.

Bu arada paralel gidişler de var. Teknoloji bu kadar ileriyken bakıyorsunuz bazı müzisyenler akustiği seçiyor. Hatta doğal kayıt ortamlarında albüm yapıyorlar.

Evet, MTV'deki "Unplugged" konserleri gibi. Fişi prizden çek diyorlar şimdi mesela Rap müziğinden soz ediyoruz. İlk çıktığında önemliydi. "Message" gibi. Sözleri şiirdi. O zamanki siyahların görüşüydü. Bugünkü Rap'de iyiler de var. Bazıları da çok bayağı oluyor, küfürlü, hatta sizin için önemli, çünkü kadınları hor gören, aşağılayan sözleri var. Bunun yanında çok da iyi, enerjik müzik, play-back'leri var. Bakıyorsunuz, ne kadar güzel diyorsunuz, bir de sözlerini dinliyorsunuz, Allah Korusun! Amerika'nın da kuvvetlerinden biri bu. İsteyen dilediğini söyleyebilir. Sansür yok. Bugün Clinton'ın sözlerini computer'e koyup Rap plağı haline getirirler ve kimse de hapse girmez.

İkinci kez son soru soruyorum size. Aslında konuşacak çokşey var sizinle ama zamanınızı almak istemiyorum. Sorum şu. Size değerlendirilmek için kaset, DAT içinde seslerini, bestelerini gönderenlerde ilk neye dikkat edersiniz? Hemen nasıl değerlendirirsiniz?

Önüne gelen bana kaset yollarsa iade ederiz, çünkü büyük problemimiz oluyor. Kanuni bir problem bu. Söz gelimi amatör bir besteci bana kaset yolluyor ve ben bunu dinliyorum. İki olay ortaya çıkıyor: Ben beste yaparken -belki unutmuş oluyorum- bu parçanın beş notası aklımda kalıyor ve parçamın içine giriyor ve adam beni dava ediyor. Veya hiç dinlemiyorum bile. Rastlantıyla birşey benziyor. Ama kaset bende durduğu için bana hesabını sorabiliyor. Hayır diyorum ama problem oluyor. Onun için biz hemen resmi olarak iade ediyoruz. Ya da yayıncı ve avukat kanalıyla gelen kasetleri kabul ediyoruz. Aradığım ilk noktaya gelince, önce hangi şarkıcıya uyar diye bakıyorum. Özellikle bir erkek için yazışmış bir parçayı kadın şarkıcıya zorla söyletemezsiniz. O zaman besteciye telefon edip (he'yi she'ye çevirebilir miyiz) diye izin alırız, ya da cümleyi. Daha sonra türüne bakarım. R&B ya da dans gibi. Sonra bu şarkının içinde ne mesaj var ona bakacaksınız. Aşk mı, ayrılık mı, kavuşmak mı? Ben her şarkıya küçük bir film gibi bakıyorum. Ortaya çıkacak olan mesaj nedir, nasıl bir orkestrasyon kullanayım, dinleyicinin kafasında imajlar nasıl uyacak, bir prodüktörün yapması gereken de bu.

Peki sesini yollayan amatörleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

Mutlaka canlı olarak dinlemeliyim. Mesela kasette çok iyi bir ses dinlediniz, menajerine telefon edilir, bir piyanist tutalım, eşlik için, ya da kendi topluluğu varsa gelsin dinleyelim deriz. Ondan sonra karar verilir.

Peki sayın Mardin. Sizinle çok kapsamlı ve tatlı bir söyleşi yaptık Çok teşekkürler ediyorum.

Rica ederim, ben de çok memnun oldum.

Alan Ginter

Alan, profesyonel anlamda müzik icra etmeye onüç yaşında doğduğu yer olan Newark, New Jersey'de başladı.

Demet İlik

İçki satılan kulüplerde minor olarak çalışmasını sağlayan özel bir izni vardı. Bir genç olarak, Newark'tan yolu geçen Martha Reeves, the Vandellas, The Shire Jimmy, Jimmy Mc Griff, Jackie "Moms" Mabley, Dakota Staton, O.C.Smith, Gloria Lynn, Arthur PrySock ve diğeri icracılara destek verdi. Ayrıca ondört yıl boyunca New York'un içi ve çevresindeki büyük otellerde çalan orkestralarda çaldı. Sahne, sinema, televizyon ve plak şirketlerindeki birçok ünlüye destek verdiği Catskill Mountains'da çalıştı. 2. Avenue Yiddish Tiyatrosundan Broadway'e, Big Band Era'dan televizyona, radyo'dan CD kayıtlarına uzanan bu yıllarda Alan'ın birlikte olduğu isimler koca bir kitabı doldurabilirdi. Alan ayrıca Temple Üniversitesi, Philadelphia in Radio, Televizyon ve Film Prodüksiyonu kurumundan BS (Master) derecesi aldı.

1970'li yılların başında Alan ve ailesi batıya gitti. Önce Phoenix, Arizona ve daha sonra kuzey Californiya'ya. İşte bu yıllarda Mose Allison, Eddie Harris, Bud Shank, Shorty Rodgers, Zoot Sims, Joe Henderson, Vince Herring, Dianna Reeves, Art van Dam ve Buddy Collette gibi jazz üstatlarıyla; The Drifters, Little Anthony, The Kingsmen ve Herman's Hermits gibi pop grup ve şarkıcılarıyla çalıştı, müzik yaptı. Bunlardan birçoğunun müzik direktörlüğünü yaptı. The Best Little Whorehouse in Texas'ın müzik direktörlüğünü üstlendi. Üç profesyonel senfoni orkestrasının ve Sierra Nevada Camerata, gezici Barok oda orkestrasının baş yaylı basıydı. 10 yıl boyunca, Alan CBS kablolu televizyonu adına, country western televizyon şovu olan "The Morris Taylor Show"da her hafta program yaptı ve country yıldızları Conway Twitty, Wyvon Alexander, Doc Watson, The Limelighters ve Avenue String Band ile turlara çıktı. Çok geniş bir yelpazede müzik çeşitleri sunan kendi orkestralarını yönlendirdi ve Sakramento Uluslararası Jazz Festivalinde 9 yıl başarılı bir icracı olarak boy gösterdi. 1976'da Warner Brothers adına çalışan tanınmış kayıt sanatçısı Japon Eiko Shuri ile Hawai ve Japonya turuna çıktı ve bu bir çift canlı müzik albümünün piyasaya çıkartılması meyvesini verdi ve üç kıtanın ulusal televizyonlarına çıkıp program yaptı. 1980'li yıllarda Alan, Bachelor of Arts derecesini Master derecesini ve Kaliforniya eğitim güven belgesini, hepsi müzik dalında olmak üzere, California State Universtiy, Chico'dan elde etti. 1987'den 1992'ye kadar Alan kliniklerde ve workshoplarda ana okulundan, üniversiteden mezuniyet aşamasına kadar uzanan dilimde öğretim üyeliği ve yöneticilik yaptı. Profesyonel seviyelerde ders verdi ve Kuzey Kaliforniya'da Palermo School District'te müzik direktörlüğünde bulundu. 1993'te Santa Cruz Cooperative School District'in bütün okulların müzik ders programlarının tasarımı ve pratiğe konulması yönünde çağrışına uyarak, Alan eşiyle birlikte Santa Cruz, Bolivia'da bir yıl kaldı. Oradayken Santa Cruz Filarmoni Orkestrasının kurulmasında görev aldı ve birinci yaylı bas olarak çaldı. 1994'den 1999'a kadar, Alan, Ankara Bilkent Üniversitesi hazırlık okulunun müzik departmanı başkanıydı. Türkiye'ye geldiğinden bu yana, Alan, sürekli biçimde Ankara Uluslararası Müzik Festivalinde boy gösterdi, ulusal televizyonlarda göründü, kayıtlar yaptı, ve jazz sanatçıları Ethel Ennis, Joe Lee Wilson Eric Light-

sey, Tuna Ötenel, Janusz Szprot ile birlikte jazz icra etti. 1997'de, Viyanalı şarkıcı Elly Wright ve Polonyalı şarkıcı Marek Bawata ile Polonya'nın Pulawe şehrinde jazz workshop'ta öğretmenlik yapmaya çağrıldı. 1998'de uluslararası bir grup jazz yıldızıyla CD kaydetti. Cambridge Üniversitesi, Princeton Üniversitesi ve Düsseldorf'daki Uluslararası müzik okulu festivallerinde, The Hague, Londra ve Cenevre'de bulundu. Alan Ginter, Ankara'da kendi ritm ve blues orkestrası Ginter and the Soul Brothers'ı lanse ediyor.

Ankara'daki müzik yaşamınız nasıl başladı?

Bana altı yıl önce bir konservatuvarda müzik programı başlatmam rica edildi. İlk gelişimde ünlü Amerikalı blues sanatçısı **Joe Lee Wilson** ile bir konser yaptık. İki ay süresince birçok müzisyenle tanıştım. Kendi müzik grubumu oluşturdum. O günden beri Ankara'da çalışıyorum.

Müziğe niçin ve nasıl başladınız, bir bas sanatçısı olarak müzik geçmişiniz ve eğitiminiz nedir?

Profesyonel anlamda çalışmaya onüç yaşında başladım. Ocak ayında müzik yaşamımın 40. yılına giriyorum. Ailemde müzisyen yoktu ama müzik günlük yaşamda çok önemliydi, bu yüzden destek oldular. New York'un dışında otellerde, kulüplerde çalardık. Tecrübeniz arttıkça çalıştığınız otellerde büyük olur. Greenwich Village'de kafelerde swing, light jazz çalardık. Yirmi yaşına kadar ciddi değildim, müzik eğlenmekti. Sonra ciddiye aldım. Klasik eğitim aldım. Öğretmenlerin bana klasik eğitim alırsam her tür müziği biçimlendirebileceğimi söylemişlerdi. Üniversite öğrenimimi Radyo-Televizyon-Film Prodüksiyon üzerine yaptım. Müzik eğitimimi bunun yanı sıra sürdürdüm. Eşim de çok destek oldu. Müzisyen olmak, müzisyenle evli olmaktan daha kolaydır.

Çok çeşitli müzik türleri ile ilgilenmennize karşın, jazz'ı diğerlerinden farklı kılan nedir sizin için? Tabiki neden bas?

Bildiğim kadarı ile yalnızca iki çeşit müzik var: İyi icra edilen ve kötü icra edilen. Önceden şunu da öğrendim. Herkesin mutlaka bir bas icracısına ihtiyacı var. Müzik benim yaşamım. Herhangi bir fırsat çıktığında bunu değerlendirdim. Stil ve janra bakmadan olabildiğince özenle icra ettim. Şarkı söylemek ve öğreticilik yapmak, müzik adamı ve icra olarak kariyerimde doğal bir gelişim sağladı. Jazz beni daha başında yakaladı. Birçok müzisyenin kitaplar devirerek öğrenmeye çalıştığı bu müziği ben hergün radyodan dinliyordum. Jazz, o anda, kendiliğinden gelişen birşeydir. Talepati yoluyla zihin iletişimi çok önemlidir. Düşünce ele yansır. Biri birşey çalar diğerleri katılırlar. Çalanlar biribirleriyle iletişim halindedirler. Jazz çalmak, daha önce denemediklerini denemek, bir yerleri kaşımaktır. Alışkanlıkları tekrarlamamaktır. Orijinal şeyler yaratabilmek için çabalamaktır. O an gelişir. Zaten böyle olmazsa jazz olmaz.

Birçok ülkede çaldınız. Türk jazz müzisyenleri için neler söyleyeceksiniz?

Japonya, İngiltere, Kanada, Meksika, Amerika Birleşik Devletleri, İtalya, Avusturya, Almanya'da çaldım. Türk jazz müzisyenlerini oldukça yetenekli ve bilgili buluyorum. Dünyanın diğer yerlerindeki jazz müsizyenleri kadar iyiler. **Tuna Ötenel** ile birlikte çalıyoruz. Dünya ölçüsünde bir jazz piyanisti. **Mehmet Kütükçüoğlu**'nun saksofon çalışını beğeniyorum. Orijinal bir yetenek. **Yahya Dai** de çok iyi. Çok yönlü, birçok stili deniyor. **İmer Demirer** uzun soluklu çalıyor. **Selçuk Sun** benim en sevdiğim basçı. **Sibel Köse** de dünya çapında bir şarkıcı.

Türkiye'deki jazz dinleyicileri hakkında ne düşünüyorsunuzuz?

Dünyanın her yerindeki gibi. Amerika'daki jazz dinleyicilerine benzer buluyorum. Bilgililer, jazz'ı takdir ediyorlar. Ama bir çelişki var. CD ve kasetler alıyorlar, jazz kulüplere gitmiyorlar. Jazz kulübü patronu olmak da kolay değil. Jazz'ı sevenlerin desteklemesi gerekiyor. Evlerde çalamayız. Örneğin TED'in Kızılırmak sokaktaki mezunlar derneği lokali. Bakın orası güzel bir jazz kulüp olabilir.

Birçok müzisyenle beraber oldunuz. Favorileriniz kimler?

Mose Allison çok farklı ve zor biri. **Eddie Harris** de kendine özgüdür. Komik ve zordur. Ama çalışırken çok keyif aldım. **Zoot Sims**'le ölmeden önce çalıştım. Jazz dünyası için çok önemli biriydi. Birçok önemli isimle bir arada olma şansım oldu. Bunların arasında latin ve salsa müzisyenleri dansçılar da vardı.

En sevdiğiniz basçı kim ya da kimler?

Bu sorudan nefret ediyorum. Bütün basçıları severim. Hepsi benim favorimdir. Ama beni kimlerin etkilediğini sorabilirsin. **Ray Brown** basçıların büyükbabasıdır. **Ron Carter** ve **Jimmy Garrison** da etkiledi. Son iki yıldır **Jay Leonhart**'ı çok beğeniyorum. Kısa bir süre önce Ankara'daydı.

Farklı müzik türleri dinliyor musunuz?

Koleksiyonumda her çeşit müzik bulabilirsin. Klasik, rack'n roll, blues, country ve **Frank Sinatra**. Ben onüç-ondört yaşlarındayken, öğretmenim, swing öğrenmem için onu dinlemem gerektiğini söylemişti. Türk Müziği'de çok egzotik, arabesk de ilginç geliyor bana belki kızacaklar ama. Türk popu da Amerikan popuna hiç benzemiyor.

Kontrabasınız ve amplifikatörünüz çok orijinal biraz söz eder misiniz?

Basımı çok seviyorum. 22-23 yıl önce almıştım. Alman malı 125 yaşında olabilir. Belkide Türkiye'deki en iyi orijinal baslardan biri. **Wilhelm Erwig** Amplifikatörüm **Walter Woods** tarafından Los Angeles'de yapıldı, el yapımıdır. Çok hafiftir. Belki 1,5 kilo falan ama çok güçlüdür.

Geçen yıl Viyana'da kaydettiğiniz CD hakkında neler söyleyeceksiniz?

Elly Wright (Viyanalı jazz şarkıcısı) tarafından davet edildim. Sanat yaşamının 40. yılı için düşünmüş bu CD'yi. Birçok ülkeden müzisyen bir araya geldik. Bratislava'dan İsviçre'ye New York'dan Viyana'ya kadar. Türkiye'den ben vardım. Radyo ve televizyonda program yaptık. Bir hafta süreyle çeşitli yerlerde çaldık.

2000 yılı için projeleriniz var mı?

Türk müzisyen arkadaşlarla gelecek yıl bir kayıt yapmak istiyorum. Rock'n roll müzisyenleri ile de bir çalışma yapmak istiyorum. Şarkı da söylemeyi düşünüyorum.

Genç jazz müzisyenleri için neler önerirsiniz?

Jazz öğrenmek bugün oldukça zor. Sahip oldukları şey kaset ve CD'ler. Aynı tarzları aynı kişileri dinliyorlar. Amerika'da da böyle. Birbirine benzer şeyler yapılıyor, pek farklılık yok, canlı dinlemek de önemli. **Charlie Parker'ın** bir sözü var: "Önce çalgınızda ustalaşın, sonra müzikte, ardından herşeyi unutup çalın".

Türkiye'de devam mı?

Karım ve ben burada yaşamayı seviyoruz. Türk müzisyenlerinden ve dinleyicilerinden aldığım destek de beni mutlu ediyor. Burada olmak egzotik ve heyecan verici.

12 yıldır eğitmenlik yapıyorum ama önce müzisyenim. Kendimi öğreten müzisyen olarak tanımlıyorum. TED Ankara Vakfı Kolej'inde müzik koordinatörü olarak çalışıyorum, çok mutluyum. 21 Aralıkta Milenyum Konserimiz var. Evet devam.

Not : Bu röportajda emeği geçen sevgili Necmiye Dörtkaşlı ve Cemal Karahan'a çok teşekkür ediyorum.

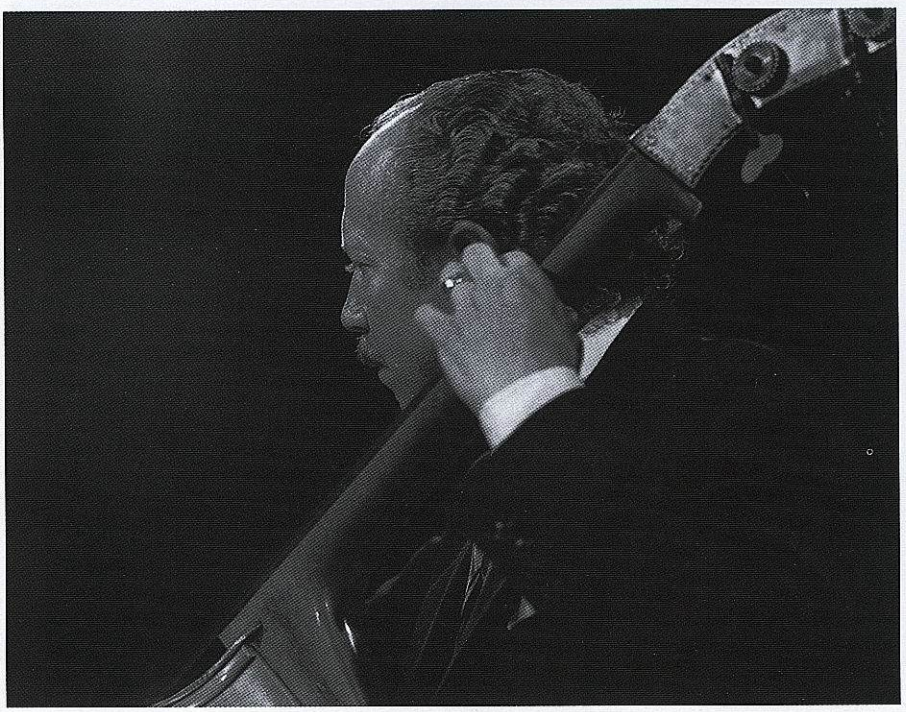

Gonzalo Rubalcaba ile: Inner Voyage

Blue Note basın bülteninden
Çeviren: Sevil Duvarcı

Piyanist Gonzalo Rubalcaba'nın içinden Küba'yı söküp atamazsınız, ancak o, günümüzde yaşamını adanın popüler, folk ve jazz-kökenli Afro-Karayib tarzlarına adayanlar gibi bir "Kübalı piyanist" de değil. Rubalcaba'nın müziği tamamen farklı bir tarzda: ulusal, etnik, tarihi ve tür kökenli ayrımları kabul eden, ancak bununla beraber tüm ayrımları aşan, son derece orijinal. Müziği, Rubalcaba gibi, eşsiz derecede lirik, kendiliğinden ve aşırı derecede etkileyici; bir enstrümantalist, besteci ve topluluk lideri olarak müthiş yeteneklerini, ve ancak kalıcı eserlerde bulabildiğimiz insan duyarlığını yansıtıyor.

İlk ABD çıkışlı trio albümü Inner Voyage, Rubalcaba'nın 15 yıllık uluslararası konser kariyerinin verdiği tecrübe, yoğun konservatuar eğitimi ve aşikar müzikal mirası (babası hala Charanga Rubalcaba'nın lideri) değişim zamanlarında bile kararlı kalabilmenin kaynağını yansıtan çıkış noktası. Aile, arkadaşlar ve bir çeşit meydan okuma, üç yıldır yaşadığı Florida'daki evinde görüştüğüm Gonzalo'ya kuvvet veriyor.

Howard Mande

Gonzalo, son üç yılda Kübalı topluluğunu dağıttın, Santo Domingo'dan Florida'ya taşındın ve beraber çalıştığın insanlar çemberini genişleterek Ignacio Berroa, Michael Brecker ve Joe Lovano gibi müzisyenleri de çevrene dahil ettin. Hedeflerin değişti mi?

Kübalı kuartetim, 84'de başlayan bir septet olan Grupo Proyecto'nun bir devamıydı ve artık bir paydosa ihtiyacım vardı. 88'de high-tech elektronikleri içermeye devam eden bir kuintet oldu, ve 90'da bana yeni imkanlar ve büyük destek veren davulcu Julio Bareto ile bir kuartet meydana geldi. Bu, 91 yılı boyunca devam etti. O sırada, bir grup kurma hayalime, kavram ve dil söz konusu olduğunda hedefime ulaştığımı hissettim. Bu, şu an hala yapılması gereken şey, Latin kavramıyla Amerikan fikrini birleştirmek.

Kuartetim olduğu sırada bile, Charlie Haden, Jack DeJohnette, Ron Carter, John Pattitucci, Paul Motian ile, sistemli olmadığı durumda ise uzun süre birlikte çalıştığım insanlarla trio albümler yaptım. Ignacio Berroa ve Jeff Chambers ile üç yıldır çalışıyorum. Michael Brecker ile harika zaman geçirdim, fakat ne yazık ki bu şimdilik stüdyo çalışmasıyla sınırlı kaldı. Joe Lovano ile gerçek bir uyum içinde çalıştığımızı hissettim, sahnede ve sahne dışında birlikte zaman geçirdik ve bunun devamının geleceğini düşünüyorum.

ABD'de yaşamak bakış açını etkiledi mi?

Aslında, hayır. Kübalı müzisyenlerin jazz diline Amerikalı müzisyenlerden farklı bir

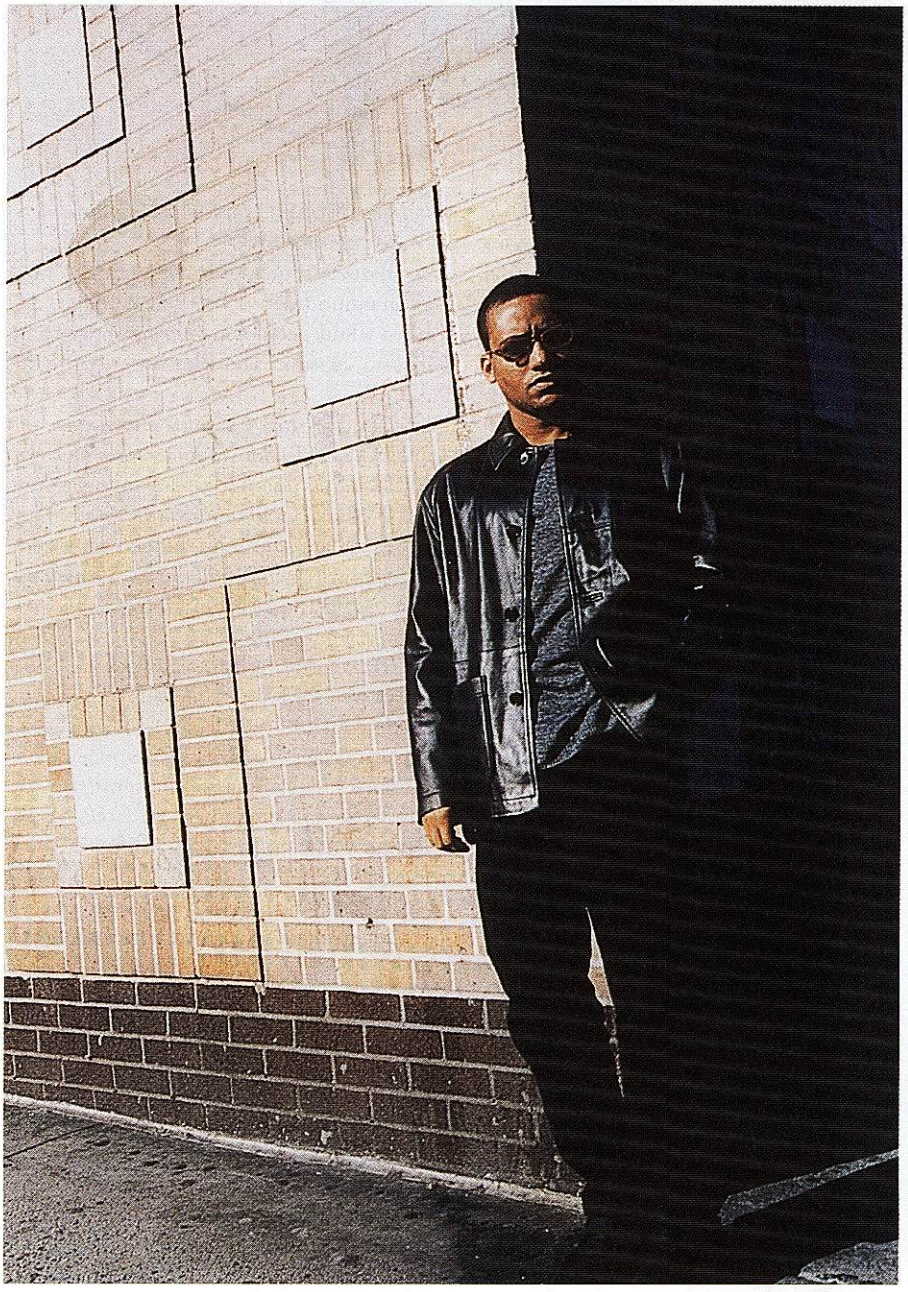

bakış açısı var. Zannediyorum ki, ABD'de yaşamak jazz ruhuna daha yakın olmamı sağlıyor ve müziğimdeki değişimin sebebinin bir bölümü de bu. Fakat, yapı, ölçü, armoni ve melodik bağlamda konuşacak olursak, jazz'ın evrimsel akışına gerçekten yön vermiş, tanınmış pekçok isimle aynı doğrultuda olduğumu hissetmiyorum. Küba'ya bakacak olursak, bazı az bilinen jazz eserlerine daha fazla aşina olmalarının, kavramsal açıdan konuşuyorum, oradaki müzisyenler için çok sağlıklı olacağını düşünüyorum.

Örneğin?

Mesela, Kübalı müzisyenlerin doğuştan virtüözler, virtüözlüğün yaradılıştan gelen bir Küba değeri olduğuna inanıyorum. Bir sürü perküsyon ve ağır dans olan bir Santeria töreni görüyorsunuz ve perküsyonun karmaşıklığını, böyle çalmanın ne kadar zor olduğunu duyuyorsunuz, ancak bu hayatında müzik öğrenmek için hiç okula gitmemiş insanlar tarafından çalınıyor. Onlar gerçek virtüözler. Küba müziğinde herhangi bir tarz - popüler, ticari, dans müziği- jazz'daki herhangi birşeye meydan okuyabilecek ölçü ve ritimleriyle başka bir yerde bulabileceğinizden çok daha karmaşık. Kübalıların doğuştan virtüözler olduğunu göz önüne alırsak, ben bir istisna değilim. Asla virtüözlüğü bırakmayacağım --eğer bırakırsam, kim olduğumdan vazgeçerim. Fakat, kollara ayrılmanın gereğini kabul ediyorum, yaptığım şey bunu üzerinde yoğunlaşmak.

Bazı eleştirmenler **Inner Voyage**'ı önceki albümünüzden daha içten buldular, daha az teknik sergileyen –her ne kadar bana ilk trio çıkışınız **The Blessing**' i hatırlatsa da.

The Blessing, beş ya da altı yıl önce bu kadar farklı değildi. Kalbim, tutkum farklı şekillerde de olsa her zaman yaptığım herşeyde oldu. Bu albümün farklı bir tür hazırlığa ve farklı bir tona ihtiyacı vardı, çünkü daha yürekten bir albümdü. Ve aynı zamanda, 36 yıldan sonra biraz gelişme göstermeyi umuyorum.

Tutkularınız gelişti, olgunlaştı mı?

Şöyle söyleyeyim, iletişim kurmanın farklı yollarını bulduğum için şanslıyım. Umarım, eğer insanlar şu an yaptığımla daha önce yaptığımı karşılaştırmaya başlarsa, niteliğiyle ilgili sorulardan çok farklı estetikleri-farklı kavramları- karşılaştırmaya özen gösterecekler.

Portreleriniz, ya da "yansımalar", hepsi benzer armonik yaklaşımlara mı dayanıyor?

Tam olarak değil, içerdikleri unsurlara nazaran her biriyle çok dikkatli ilgilenildi. "Yolanda" saf klasisizmle, ikinci kısmında, empresyonizmi bağdaştırıyor. "Joan" neredeyse tam empresyonizm, ve "Joao" bir çeşit post-romantik parça; biraz empresyonizm var ama çok fazla değil. Sınırlarının çizildiğini kabul ederek batı müziğinin tarihsel dönemlerinden bahsediyorum. Stravinsky'i, bununla sınırlı olmasa da, bir post-romantik olarak tanımlayabiliriz. O, eşsiz, pekçok kabul görmüş tarzı idare edebilen ve bunları kendi döneminde, kendi amaçları doğrultusunda kullanabilen biriydi. Ben de onun yaptığı gibi tüm tarzları kullanmaya -sadece onları taklit etmek değil, ancak yaptığım şeyi yaratmak için kullanmaya çalışıyorum.

Müziğinizde blues, ya da Brezilya müziğinin "saudadé"yi ifade eden tüm türleri gibi çok fazla karamsarlık -farklı yüzler- var. Bunlara benzer bir Küba kavramı var mı?

Blues deyince aklıma hiçbirşey gelmiyor. Saudadé, evet, bu terimi biliyorum. bizi insan olarak tanımlayan şeylere daha fazla girmek istediğimi düşünüyorum. Özür dilerim, birşeyleri sınıflandırmakta zorluk çekiyorum. Genel ihtiyacı anlıyorum --şöyle söylüyoruz, "Pekala bu böyle, bu böyle. Ama ben bunun ötesine gitmek, onun neye benzediğini değil, onun tadının nasıl olduğunu, nasıl koktuğunu, bir dokusu olup olmadığını tartışmak istiyorum. Yerel unsurlardan mı oluşuyor, yoksa bulunduğu mekanı aşarak evrensel kavramlar mı içeriyor? Ne kadar yere ulaşmış?

Günümüzde sanatsal stillerin sınıflandırılması, uzmanlaşması ve izolasyonu, yaşamda ve tarihte kalıcı olan şeylerden çok daha az bizi ilgilendiriyor. İlgili olan şeyler bizi düşündürüyor, bizi güldürüyor, bizi ağlatıyor ve tepki verdiriyor. Bir gömlek aldığımda, nerede yapıldığı beni ilgilendirmiyor. Onu beğenmem, iyi yapılmış olması, benim için anlamı olması beni ilgilendiriyor. Bu düşünceler müziğim için de geçerli.

Zarafet -tüm gömleklerinizde arzuladığınız bir nitelik mi?

Ben her zaman zarafetin öğrenilen birşey, eğitiminin alındığı bir değer olmadığına inandım. Onda sınıf ya da ekonomik duruma ilişkin hiçbirşey yok. Zarafet doğuştan gelen bir tavırdır; sosyal, mali ya da dini bir grupla sınırlı değildir. Zarafet her bir insanın doğasında vardır.

Hayatının büyük bir bölümünü Küba dışında yaşayarak geçirmiş Kübalı yazar Alejo Carpentier'ın Küba kültürünün safhaları hakkında söylediği şeyi severim. İlki, kültürleşme süreci -kültürü biriktirmek, yaşamın tutarlı yolu. İkinci, kültürün yozlaşma süreci, kültüre dış etkenlerin karışması -fethedenlerle temas kuran ilk Kübalılar, Kızılderililer ve Afrikalı siyahlar gibi. Ardından, kültürleşme-ötesi dönem --kolonileşme süreci sonrasında şimdi gelişen dönem. Ne olduğumuzu anladığımız ve olduğumuz şeyden memnun kaldığımız bir dönemdeyiz, ancak daha yapılması gereken çok şey var. Bu devam eden bir süreç. Benim gibi müzisyenler kültürleşme-ötesini ileri götürüyor.

RÖP.

Jacques Loussier

Derleyen: Victor Bensusan

Fransa'nın batısındaki Angers şehrinde 26 Ekim 1934'te doğdum. Piyano çalmaya 10 yaşında başladım. Bu geç bir yaş kabul edilebilir, ama daha erken yaşta çalmaya başlayan çocuklarda pedala yetişmek veya doğru notalara basabilmek için parmaklar arası yeterli genişlik gibi sorunlar ortaya çıkabilir.

İlk önce klasik müzik eğitimi aldım. Bu 1944 yılındaydı ve o yıllarda birçok şeyi yapabilmek çok zordu. Savaş devam ediyordu ve ülkem işgal altındaydı. Jazz vardı ama çok yaygın değildi, ayrıca Almanların pek hoşuna gitmiyordu.

Savaşın sonlarına doğru, piyanoda çok yetenekli olduğum söyleniyordu. Hala Angers'te oturuyordum ama öğretmenim benim Paris'e gitmemi tavsiye etti, ben de gittim. Orada klasik müzik ve kompozisyon eğitimi alıyor ve gerçekten çok çalışıyordum. Ailem çok fakirdi, ben de geçimimi temin edebilmek için Paris'te gece kulüplerinde çalışmaya mecbur kaldım.

İki müzik türü arasında sıkışmıştım. Ama benim için büyük bir keşif olan jazz müziğini dinlemek çok hoşuma gidiyordu. Beni ilk etkileyen piyanist bir İngiliz-di: George Shearing. Daha sonra Modern Jazz Quartet ve John Lewis'i dinledim. Büyük bir piyanist olan John'a ve daha sonraları keşfettiğim Keith Jarrett'a hep hayran olmuşumdur. Art Tatum'a gelince, ne denebilir ki? O en büyüğüydü ve tümüyle doğaldı, sanki piyano onun bir uzvuydu. Fakat, dinlemesini çok sevdiğim halde çalmak istediğim müzik onunki değildi. Birincisi ben siyah değilim ve onun gibi çalabilmek için siyah olmak gerekir. İkincisi de, müzikal ortamımın klasik oluşuydu.

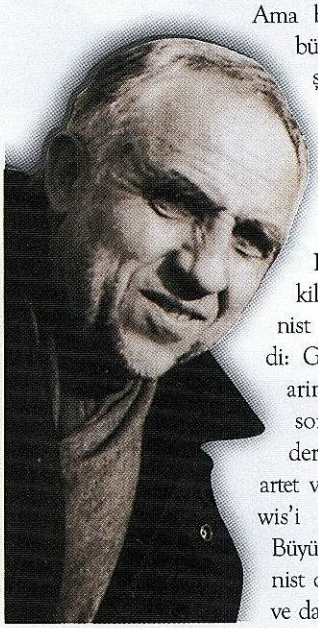

Doğaçlamaya ilgi duymaya başladım ve yalnızken Bach'ın müziği üzerine doğaçlamalar yapıyordum. Eminim ki, Johann Sebastian da bu yaptığımı onaylardı. O, çağının en büyük doğaçlamacısıydı ve doğaçlama 18. yüzyıl müzikal geleneğin bir öğesiydi.

Play Bach Trio'ya gelince, o 1959'da ortaya çıktı. Benimle ilgilenen Decca plak şirketi, benimle tam olarak ne yapılabileceğini kestirememişti. Çok iyi piyano çaldığımı biliyorlardı. Paris ve Londra'daki önemli Decca yetkilileri ile benim için bir toplantı ayarladılar. Uzun süren tartışmalardan sonra onlara biraz klasik müzik, biraz jazz, biraz Güney Amerika hatta Çingene müziği bile çaldım. Tartışmalar devam etti, hala benim ne çalmam gerektiği konusunda tereddütleri vardı. Ben de onlara özel repertuarımdan çaldım. Birden irkildiler ve ne çaldığımı sordular. Onlara Bach ve benim doğaçlamam olduğunu söyledim. "Harika, işte aradığımız bu" dediler. Ben format olarak piyano, bas ve davul triosunda karar kıldım çünkü Modern Jazz Quartet ve özellikle John Lewis'i çok seviyordum. Maalesef bizim bir Milt Jackson'umuz yoktu.

John ile iyi arkadaşız ama bir süredir görüşemiyoruz. Miraval şehrinde bir kayıt stüdyom var ve John bir keresinde bir kayıt yapmak için oraya gelmişti. Gelişinde birçok konuda görüşme fırsatı bulduk.

İlk triom, Fransa'nın o yıllardaki en iyi jazz müzisyenlerinden olan kontrabasçı Pierre Michelot ve davulcu Christian Garros'tan oluşuyordu. Onlar, Fransa'yı ziyaret eden birçok Amerikalı müzisyenle çalışma fırsatı bulmuşlardı.

Acaba Bach bizim trioyu beğenir miydi? Eminim ki, Bach şimdi yaşasaydı jazz çalardı ve onun zamanında olmayan davul setinin ritmik ve tonal olanaklarıyla ilgilenirdi. O her zaman org ve diğer çalgılarla yeni anlatım biçimleri arayışında olmuştu.

Yaratıcılığımıza gelince; bir konserde çaldıklarımızın yüzde elliden fazlası doğaçlamadır. Benim düzenlemelerimi temel alarak belli bir müzikal iskelet üzerinde çalarız. Bu el yazısı kağıtta da görebileceğiniz gibi boşluklar "doğaçlama-kontrabas" ve "doğaçlama-davul" olarak işaretlenmiştir. Bundan sonrası soliste kalmıştır. İster dört mezür, ister dört dakika çalar. Tabi ki solist doğaçlamasından sonra bizi biraraya getirmezse kaos olur. Birbirimize neler olduğunu anlatacak gizli müzikal işaretlerimiz vardır. Çalacağımız parçaları ve akorları biliriz. Parçaları önceden provada çalarız ama doğaçlamaları bilmeyiz. Eğer ilham gelmişse, her parçayı olması gerektiğinden daha uzun çalabiliriz ve bunu önceden kestiremeyiz.

Eleştirmenlerin yorumlarını pek umursamam. Eğer eleştiri yapıcıysa ve eleştirmen neyi yanlış veya kötü yaptığımızı söyleyebiliyorsa itirazım yok. Ama çoğu zaman söyleyemezler. Galiba bazen belli sanatçıları eleştirmek moda oluyor ama kimi zaman bu eleştiriler hiç sınır tanımıyor. Ben dünyaya inmiş bir tanrı olduğumu iddia etmiyorum. Sadece, düşündüklerimi ve hissettiklerimi ifade etmeye çalışıyorum.

Benim yaptığım müzik özel ve kişiseldir. Jazz temaları üzerine doğaçlama yapamıyorum, bu yüzden de hiç denemiyorum. Bunu yapabilen birçok müzisyen var ve ben en çok Keith Jarrett'ı beğeniyorum. Bence o, melodi, tını ve teknik açısından olağanüstü bir doğaçlama gücüne sahip. Böyle üstün biriyle ben nasıl rekabet edebilirim ki? Ben becerebildiğim ve başarılı olduğum bir tarza sadık kalıyorum. Zaten de bu tarzı dünyada tek icra eden benim. Bence, Bach'ın müziği oldukça ritmiktir. İçine biraz swing kattığınızda onu mükemmele ulaştırmış olursunuz.

UNIVERSAL JAZZ'IN YENİ DÜNYASINA HOŞ GELDİNİZ!

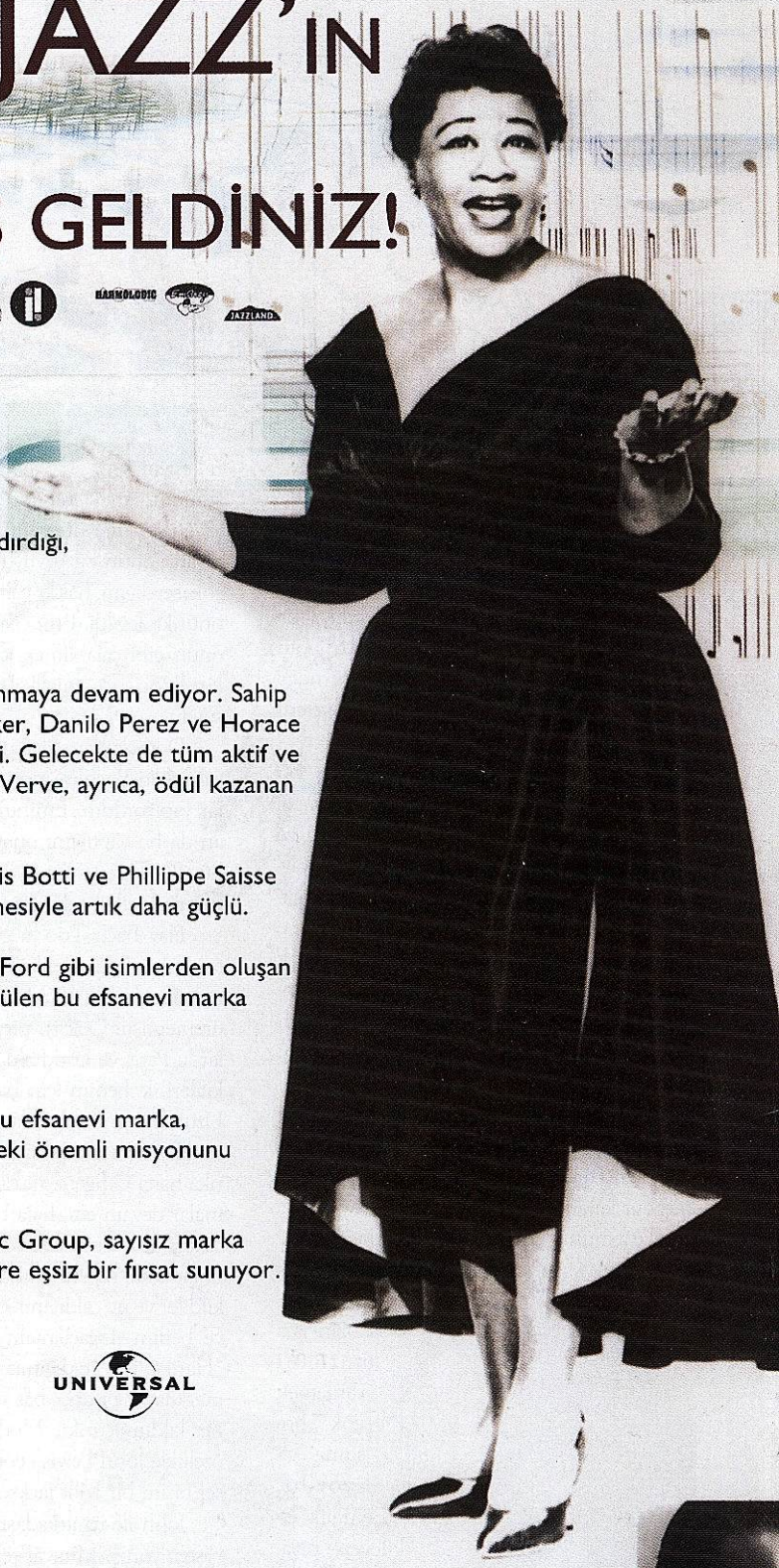

Universal Music Group; Verve Records ve The GRP Recording'in birleşmesiyle doğan The Verve Music Group'un bünyesinde barındırdığı, dünyanın en geniş caz repertuarını gururla sunar.

Verve Music Group altında dört firma yer alıyor:

Verve Records: Verve, geleneksel cazın en güzel örneklerini sunmaya devam ediyor. Sahip olduğu inanılmaz repertuar, Diana Krall, Eric Reed, Michael Brecker, Danilo Perez ve Horace Silver gibi Impulse! sanatçılarının da eklenmesiyle daha da güçlendi. Gelecekte de tüm aktif ve geleneksel sanatçıların albümleri Verve Records'tan yayınlanacak. Verve, ayrıca, ödül kazanan serileri yayınlamayı sürdürecek.

GRP Records: Günümüz caz müziğinin lider markası GRP, Chris Botti ve Phillippe Saisse başta olmak üzere eski Verve Forecast'e bağlı isimlerin de eklenmesiyle artık daha güçlü.

Blue Thumb: VMG'nin Clarence "Gatemouth" Brown, Robben Ford gibi isimlerden oluşan devasa caz-dışı repertuarını bundan böyle, yeniden hayata döndürülen bu efsanevi marka yayınlayacak. Blue Thumb, blues, alternatif ve dünya müziğinin en iyi örneklerini sunmaya devam edecek.

Impulse!: Aktif Impulse! sanatçıları Verve Records'a katılırken, bu efsanevi marka, arşivindeki tarihi kayıtları yeniden yayınlayarak dünya caz tarihindeki önemli misyonunu sürdürecek.

Universal Music Group bünyesinde yeniden yapılanan Verve Music Group, sayısız marka ve sanatçısıyla caz müziğinin harika dünyasına uzanmanız için sizlere eşsiz bir fırsat sunuyor.

UNIVERSAL

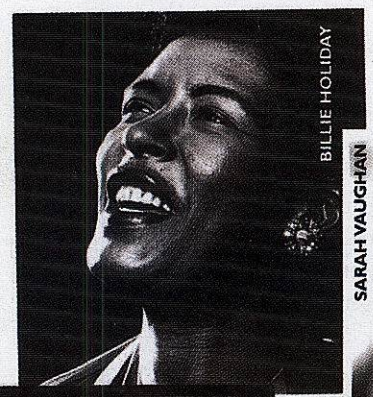

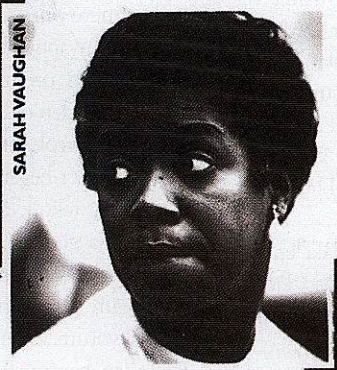

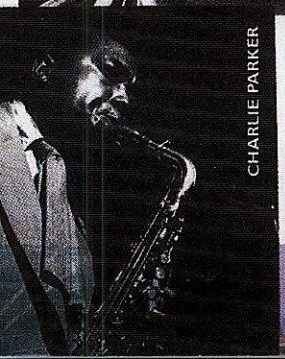

YENİ ALBÜMLER

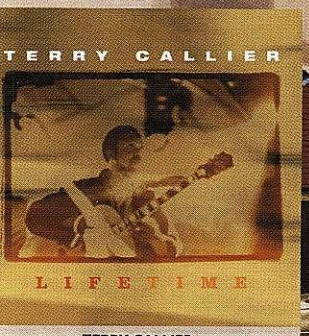

TERRY CALLIER
LIFE TIME

LUIS FRANK Y SU TRADICIONAL HABANA

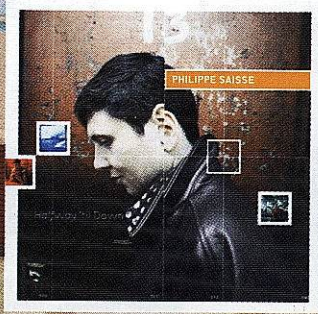

PHILIPPE SAISSE
HALFWAY 'TIL DAWN

MARIA JOÃO MÁRIO LAGINHA
LOBOS, RAPOSAS E COIOTES

TERI THORNTON
I'LL BE EASY TO FIND

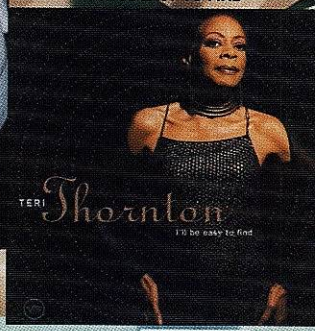

OE LOUIS WALKER
ILVERTONE BLUES

NAWFEL
OK now,are you guys ready for an experience !!!
Well... I've got enough Blues and Funky Grooves to make you wait till the 3rd millennium. c'mon follow me

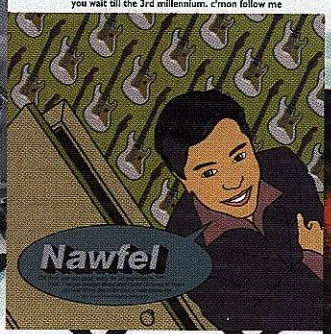

MICHAEL BRECKER
TIME IS OF THE ESSENCE

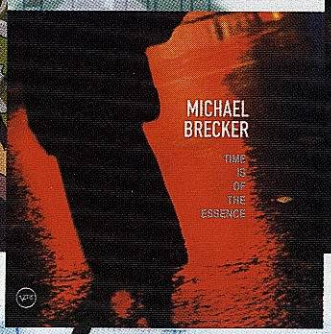

MINO CINELU

WIBUTEE
NEWBORD THING

NIELS LAN DOKY
ASIAN SESSIONS

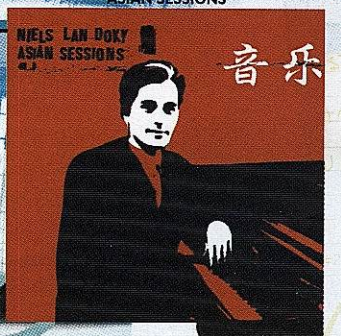

BILL EVANS
FURTHER CONVERSATIONS WITH MYSELF

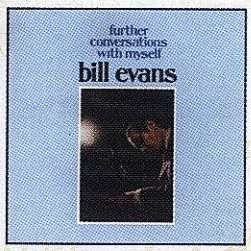

VERVE MASTER EDITION

Verve Master Editions, 50'li ve 60'lı yıllara ait Verve kayıtlarının yeni basımlarından oluşuyor. Orijinal kayıtlar, 20-bit teknolojiyle remaster edildikten sonra, daha önce yayınlanmamış stüdyo kayıtları, kayıt hataları, single'lar hatta sanatçıların konuşmaları eşliğinde yeniden hayata döndürülüyor. Şu an elli başlıktan oluşan bu seriye ait albümlerin tamamen renkli "digi-pack" kartonetlerinde orijinal LP içeriklerin yanında fotoğraflar, notalar ve çeşitli yazılar yer alıyor.

Louis Armstrong	**I've got the World on a String**
Bill Evans	**Further Conversations with Myself**
Stan Getz	**The Steamer**
Modern Jazz Sextet	**Modern Jazz Sextet**
Charlie Parker	**Big Band**
Woody Herman and the Herd	**Live at Carnegie Hall (1946)**
The Oscar Peterson Trio	**Very Tall**
Wes Montgomery	**Tequila**
Dizzy Gillespie	**An Electrifying Evening**
Dinah Washington	**Sings Bessie Smith**

UNIVERSAL

Satış ve Dağıtım
Tel: (0 212) 520 85 99
Fax: (0 212) 520 85 48

RÖP.

trumpet'n'rhodes'n'drum'n'bass

Erik Truffaz & Marcello Guiliani

Serdar Karabatı

Size drum'n'bass grubu diyenler var, oysa jazz çalıyorsunuz...

Erik - Evet, tamamıyla bir jazz grubu; *drum'n'bass*ten alıntılar yapan bir jazz grubu denebilir.

Marcello - Grupta herkesin pop müzik geçmişi var bir şekilde, dolayısıyla hepimiz drum'n'bass benzeri müzikleri zaten hep dinliyoruz. Bunlardan kendi müziğimize aldığımız öğeler var, ama müziğin iskeleti tamamen jazz üzerine kurulu. Aslında bizim elektronik ağırlıklı bir dörtlümüz de var, ama bu grupta tamamen akustik çalmayı istedik.

Erik - Çünkü sahnede özgür olmak istiyoruz; albüm kayıtlarında, yani *Out of A Dream* ve *The Dawn* için de korumak istedik bu serbestiyi. Formlar biraz değişiyor albümden albüme, ama özünde hep söyleşmeyi andıran, birbirimizi dinlemek ve grup içi etkileşimini korumak üzerine kurulu bir anlayışla çalmak istiyoruz. Jazz denilen müziği çalıyoruz kısacası.

Marcello - Bir makine varken sahnede, doğaçlama çalmak çok zor. Diyelim ki birden durmak ya da farklı bir ritme geçmek istedin, bunu yapabilmek için makineyi önceden programlamış olman lazım. Evinde oturup bilgisayarda beste yapıyorsan özgürsündür yine, ama sahnedeki farklı bir durum. Sahnedeki özgürlüğümüzü oraya yalnızca enstrümanlarımızı alıp çıkmakta buluyoruz.

Erik sana özel bir sorum var. Jazz tarihinde Miles Davis, Chet Baker, Freddie Hubbard gibi sayısız farklı stilde çok iyi trompetçiler gelmiş geçmiş. Bir trompetçinin günümüzde kendini gösterebilmesi, bu isimlerden ayrıştırabilmesi mümkün mü?

Erik - Düşünsene birbirinden farklı ne kadar çok insan sesi var. Nasıl konuştuğun her in-

sanın ayrı bir sesi, ayrı bir konuşma biçimi varsa, her bir enstrümantalistin de böyle farklı birer sesi olduğuna inanıyorum. Tabii ki Miles Davis'ten, ya da Avrupalıları ele alırsak Paolo Fresu veya Kenny Wheeler'dan etkilenmişimdir bir şekilde, ama ben elimden gelenin en iyisini yaptığımda kendi sesimi, kendi dilimi oluşturduğuma inanıyorum. Başka enstrümanlar ve müzisyenler için de geçerli bu.

Marcello - Şunu ekleyeyim; Erik solo yaparken temel görevimiz onu desteklemeye çalışmak. Bazı geceler iyi oluyor bu, bazı geceler çok kötü çalabiliyorsun. Değişiyor yani performanslar.

Erik - Wayne Shorter'ı izlemiştim New Morning'de bir kaç yıl önce, iyi bir gecede değildi. Herkese olabilir bu.

Marcello - Profesyonellik demek zaten kötü olduğun bir gecede bile verebileceğinin en iyisini vermektir.

Dün akşamki performansı nasıl buldunuz?

Erik - Benim için pek iyi değildi. Sahnede ses iyi değildi, birbirimizi iyi duyamadık, ayrıca çaldıklarımı da beğenmedim. Mektup yazmak gibi biraz bu iş; hani yazmaya başlarsın ama bir, iki paragraf sonra yırtıp atarsın kağıdı, kurduğun cümleleri beğenmeyip... Tabii bir farkla, sahnedeyken bırakıp gitme şansın yok!

Bu arada, konu dönüp dolaşıp İtalya ve Fransa'daki jazz ve müzisyenlerle ilgili bir noktaya geliyor. Erik İtalya'da bir atölye çalışmasına katıldığından, Marcello ise Paris'te birlikte çalıştığı şarkıcıdan ve Stephano Di Battista'ya olan hayranlığından bahsediyor...

Paris ile ilgili ne söylemek istersiniz?

Erik - Çok değişik müzikler var; bebopçılardan tut, elektronik müzik yapanlara veya house takılanlara kadar.

Marcello - Fransa'da her şey Paris'te olup bitiyor, kayıt şirketlerinin hepsi orada ve bütün müzisyenler de Paris'e yerleşiyor bu nedenle. İtalya'da müzisyenlik çok zor, bir kere işler düzenli değil, paralar doğru dürüst ödenmiyor, bir sürü sorun... Genç İtalyan müzisyenlerden de Paris'e gitmiş olan epey isim var. Paolo Fresu da orada yaşıyor örneğin.

Paris'in elverişli ortamına karşın bu ilk kaydı yapmanız pek de kolay olmamış bildiğim kadarıyla.

Erik - Dört yıldır birlikte çalıyorduk bu albüme gelene kadar. Bundan önce de bir albüm yapmış, belki on kere konser vermiştik. Ayrıca, bir ulusal yarışmada ödül kazandık. Bunlara rağmen hep işin peşinden koşmak gerek, buraya da çabalayarak geldik. EMI'da çalışan bir arkadaşımız vardı, ona dinlettik çalışmalarımızı ve sonunda anlaşmayı sağladık.

Marcello - Hem deneyim hem de biraz şansa ihtiyaç var bu işte. İkisi bir arada olmalı. İyi oldu bu albümün çıkması.

Yeni albümün farkı ne?

Erik - *The Dawn* birinci bölümdü, yeni albüm ikinci bölüm olacak.

Marcello - Aslında *The Dawn*'ı çok çabuk gerçekleştirdik. Bir jam sessionda ben Nya ile takılmıştım; ilk başta bir rock grubunda çalmayı ve Erik'i solist olarak bu gruba davet etmeyi düşünüyorduk. İsviçre'de falan konserler verdik, sonradan çok hoşumuza gitti bu birliktelik. Bu sıra *Yuri's Choice* adlı besteyi Blue Note'dan genç bir yapımcı dinlemiş ve beğenmişti, onun desteğiyle çabucak bu ufak albüm çıktı ortaya. Kasım'da çıkacak olan ise bildiğimiz anlamda bir albüm olacak.

Gündemde başka gruplar veya çalışmalar var mı?

Erik - Piyanist bir arkadaşım ve bazı DJ'lerle çalışmalarım var; farklı projeler.

Marcello - Bir gitaristle trio olarak da çalıyoruz. Stephane Grapelli ile çalan gitaristi biliyor musun, Marc Fosset'yi?

Tabii ki! Burada festivalde çalmıştı Grappelli ile, Martin Taylor da diğer gitaristti hatta*.

Marcello - Marc binlerce standart bilir, müthiş bir müzisyen! Burada dinlediğin grupla ilgili plan ise yeni kayıttan sonra bir, bir buçuk sene boyunca turne yapmak. Albüm çıkardıktan sonra sürekli yapıyoruz bunu.

Erik - Albüm için yaptığın müziği uzun süre çalınca müzik yavaş yavaş şekil değiştirmeye başlıyor ve yeni fikirlere yol veriyor. Araya yeni bir beste giriyor bazen, bu şekilde belki yeni bir albümün materyali de hazırlanmış oluyor.

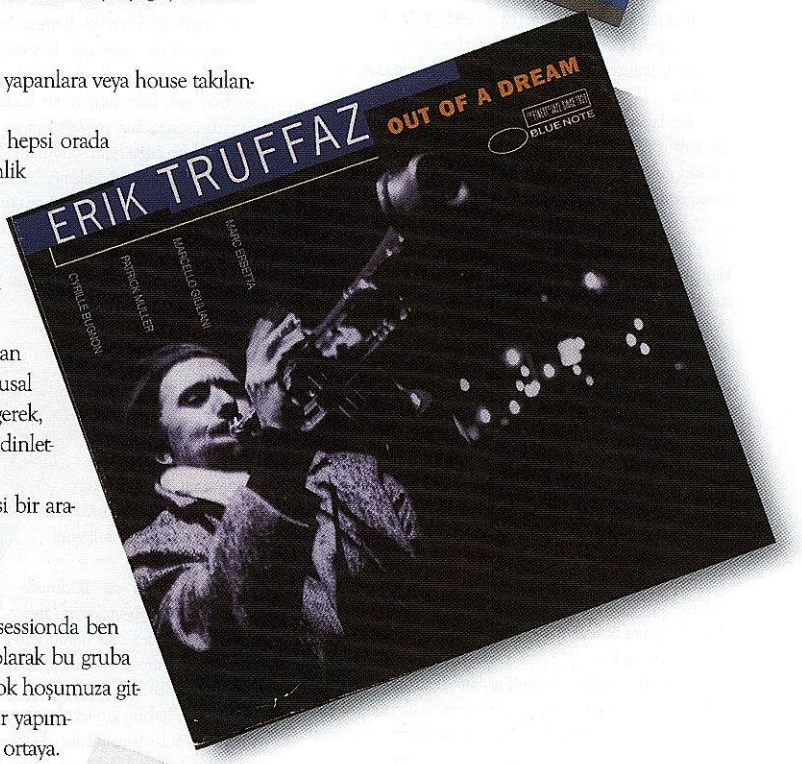

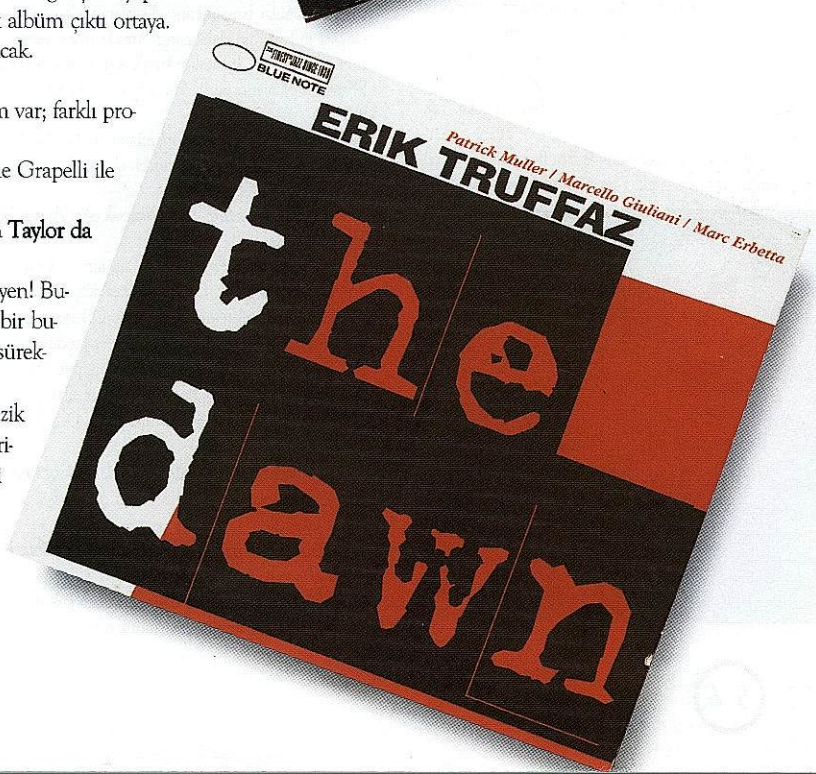

* 17. Uluslararası İstanbul Festivali
22 Haziran 1989, AKM Büyük Salon.

RÖP:

"Her Zaman Dualarımdasınız!"

İşte böyle diyordu Güney Afrikalı usta piyanist Abdullah İbrahim Türkiye'de yaşanan deprem felaketiyle ilgili olarak.

Seda Binbaşgil
esintiler@turk.net

Doğrusu bu ya, trio'suyla sahneye çıktığında, değil onunla röportaj yapmak, benimle konuşacağından bile emin değildim. Sahnede upuzun boyu ve simsiyah giysileri içinde insanın gözünü korkutacak kadar mesafeli, ciddi ve bir o kadar da heybetli görünüyordu. 15 Kasım akşamı New York City'nin yaklaşık bir yıl önce açılmış jazz kulüplerinden Joe's Pub'daydım. Şehirdeki diğer jazz kulüplerine göre çok daha ferah olan bu mekan, kaliteli dinleyici kitlesiyle de hemen ilgimi çekti. İlk defa bir jazz kulübünde konser dinlerken saygısız yan masaların utancını taşımadım.

Jazz kulüplerinde konserlerine gittiğim diğer müzisyenlerden farklıydı Abdullah İbrahim. Sessizce çıktığı sahneyi bir buçuk saat sonra terkederken, parça aralarında bir kere bile durakalamamış ve çaldıklarını tanıtmak bir yana, ağzını bile açmamıştı.

Bir parçadan diğerine hiç durmadan geçerken adeta bir klasik batı müziği suiti icra ediyordu. Çaldığı parçaların çoğunun son albümü; "African Suite"ten olduğuna bakılırsa, belki böyle çalmayı daha uygun bulmuş olabilirdi, ama bence gerçek neden; dinleyicilerle rahat iletişim kurmakta zorlanan, çekingen bir yapıya sahip olmasıydı.

Bir buçuk saat boyunca, hayranlıklarını ifade etmelerine izin verilmeyen dinleyiciler, konser sonunda Abdullah İbrahim selam verdiğinde, onu dakikalarca ayakta alkışladılar, usta piyaniste duydukları takdiri nihayet belirtebilmenin coşkusuyla. İşte ilk kez o zaman İbrahim'in yüzünde belli belirsiz bir gülümseme yakaladım.

Arkasından kulisin yolunu bulmaya çalışırken, -evet- değil onunla röportaj yapmak, benimle konuşacağından bile emin değildim. Çünkü ne kendisinin böyle bir röportajdan haberi vardı, ne de benim birisiyle nasıl röportaj yapılacağından. Ne de olsa ilk denememdi.

Heyecanla ve nereye gittiğimi bilmeden hızla yürürken, çarptığım kişiye özür dilemek üzere başımı kaldırdığımda karşımda onu buldum. Son derece ciddi beni dinlerken, bir çırpıda İstanbul'da bir radyo istasyonunda jazz programı sunduğumu ve kendisiyle bu programda yayımlanmak üzere bir söyleşi yapmak istediğimi söyledim. O ciddi asık suratlı adam bir anda yerini son derece anlayışlı, sevimli, babacan birine bıraktı. Teklifim seve seve kabul edilmişti.

Beraberce karısı vokalist Sathima Bea Benjamin'in de bulunduğu küçük bir odaya gittik. Tam sessiz sakin bir ortamda hemen söyleşime başlayacağımı düşünüp sevinirken, oda bir anda insanlarla doldu; kimisi müzisyen, kimisi hayranları. Alçak gönüllü bir tavırla hepsiyle tek tek ilgilendi. Odada kalan müzisyenlerle beni tanıştırmak inceliğini gösterdi. Ama vakit geçip -tekrar sahneye çıkmasına az zaman kalmıştı- benim sabırsızlandığımı hissedince, yapması gereken bir röportajı olduğunu söyleyerek karısı dahil olmak üzere herkesi odadan çıkardı.

Sizi biraz evvel canlı olarak dinlemek benim için büyük bir zevkti ve bir ilkti. Ama pek çok kişi için de belki bir ilk, çünkü yoğun bir şekilde jazz kulüplerinde çalıştığınızı sanmıyorum.

Haklısınız. Jazz kulüplerinden uzak durmaya çalıştım yıllarca. Bunun da iki sebebi var: Birincisi; bu kulüplerde çalarken ister istemez "pasif sigara içici" konumuna düşüyorsunuz ki bu hiç hoşuma gitmiyor. *Burda Abdullah İbrahim, hiç sigara kullanmayan ama uzun yıllar bu tür kulüplerin sigara dumanlı ortamında çalışmış bazı meslektaşlarının akciğer kanserinden ölmelerini buna bağladığını söylüyor.* İkincisi ise; zaten bu tür kulüplerde sizi pek kimse dinlemez. *Aklıma bir gece evvel Charlie Haden'ı dinlediğim jazz kulübünün gürültülü, saygıdan uzak ortamı geliyor ve Abdullah İbrahim'in bu kulüpte çalmadığına şükrediyorum.*

Artık devamlı olarak yaşadığınız yer New York City'mi?

Hayır hem Capetown hem New York City. Şu anda bir dizi konser için New York City'de bulunuyorum. Ama Capetown'da da önemli projelerimiz var. Mesela orada bir Müzik Akademisi kurduk ve Johannesburg'da bir diğerini daha kuruyoruz.

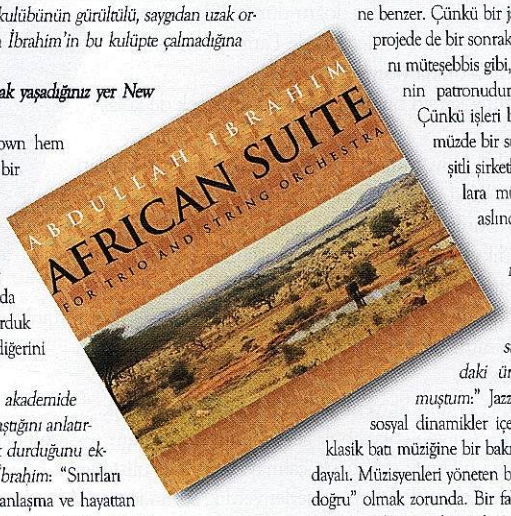

Ders verdiği bu akademide hangi konularda yoğunlaştığını anlatırken, hangilerinden uzak durduğunu eklemeyi de unutmuyor İbrahim: "Sınırları belli, dar alanlarda uzmanlaşma ve hayattan kopuk olan, "teknik için teknik geliştirme" gibi yüzeysel konular bana yabancı. Derslerimde bu tip konular olmayacağından emin olabilirsiniz. Ama bunların yerine "insanları biraraya getiren, kardeşliğe kucak açan müzik hakkında bilgilenmek isteyenlerin derslerimi ilgi çekici bulacaklarından eminim.

İbrahim, derslerine hazırlanırken, zengin müzik deneyiminin yanısıra, İslam'ın öğretilerinden de yararlandığından bahsediyor.

Peki. Bu iki şehrin dışına çıkarsak eğer, Avrupa'da da faal misiniz mesela?

Hem de nasıl. Avrupa'ya sık sık turneye çıkıyoruz. Daha yeni Leipzig'den geldik. Leipzig Operası'nda "Capetown Travellers" isimli bir müzikal sahneye koyduk. Orkestrası, multi medya gösterileri, projeksiyonlarıyla dopdolu bir prodüksiyon. Bu arada unutmamak lazım, tabi ki son albümümüz "African Suite"i de çaldık Leipzig'lilere. Çünkü önemli bir albüm. İcra edenler arasında trio'mun yanısıra "Avrupa Birliği Gençlik Orkestrası" da var.

Şu sıralar yeni bir albüm üzerinde çalışıyor musunuz?

Sadece yeni bir albüm değil, bir çok değişik proje üzerinde çalışıyorum.

Eminim. Zaten çok üretken bir müzisyensiniz. Bir kaç sene evvel

İstanbul'daydınız. Bir daha ne zaman geleceksiniz?

Çok derin bir tarihiniz ve müzik geçmişiniz var. Festival organizatörleri tarafından tekrar davet edilmeyi ve ülkenizde biraz vakit geçirebilmeyi çok isterdim. Ayrıca sizin müzisyenlerinizle çalmak da çok hoş olurdu.

Zaten sizin yaptığınız da bir tür "fusion" değil mi? Jazz'ı Afrika duygularıyla yoğuruyorsunuz. Aynı şeyi belki ileride Türk müziği için de düşünebilirsiniz.

Tabi. Aslında bu etnik ögeleri jazz'la birleştirmek derinden, kalpten gelen birşey, bir sinerjidir.

Zaten bir yerde okuduğuma göre siz yaptığınız müziği jazz olarak tanımlamayı da sevmiyorsunuz. Müziğinize "halkın/insanların müziği" adını veriyorsunuz.

Bizim müziğimiz belli bir kesime değil, tüm insanlara hitap eden bir müzik ve her türden birtakım özellikler barındırıyor: dünya müziği, jazz, klasik müzik..

Bir yerde jazz müzisyeni ile müteşebbis arasında bir analoji kurduğunuzu okumuştum. Bunu açabilir misiniz?

Tabi. Elindeki son kuruşunu ne olacağı belirsiz, riskli bir projeye yatıran bir müteşebbis işadamı, bir jazz müzisyenine benzer. Çünkü bir jazz parçasında da, böyle riskli bir projede de bir sonraki adımı kimse bilemez. Ayrıca, aynı müteşebbis gibi, jazz müzisyeni de sadece kendisinin patronudur, kimse için çalışmak istemez. Çünkü işleri bir anlamda risk almaktır. Günümüzde bir sürü genç ellerinde diplomaları çeşitli şirketlerde iş arıyorlar. Bu aptalca. Onlara müteşebbis olmaları öğretilmeliydi aslında.

Abdullah İbrahim'in analojileri meşhur. Daha evvel yaptığı bir röportajda da klasik müzikle jazz müziğini kıyaslarken, klasik müzik orkestrasını bir fabrikadaki üretim bandına benzettiğini okumuştum:" Jazz müziğinin formülü ve kavramı sosyal dinamikler içeren tek müzik türüdür. Mesela, klasik batı müziğine bir bakın. Formülü Endüstri Devrimi'ne dayalı. Müzisyenleri yöneten bir orkestra şefi var ve herşey "tam doğru" olmak zorunda. Bir fabrikadaki üretim bandı gibi yani. Bağımsız düşünmek yasak. Müzisyenler solo çalmaktan acaip korkuyorlar. Bir kere klasik müzik çalan 18 müzisyenle çalışmıştım. Solo yapmak isteyen var mı diye sordum. Bir kişi bile çıkmadı. Yanlış yapabilme korkusu içlerine işlemiş. Halbuki jazz dediğin doğaçlamadır, solo çalmaktır."

İbrahim, Türkiye'de yaşanan deprem felaketlerini de yakından izliyor. Röportajın başında Türk olduğumu öğrenir öğrenmez Türk Halkı'na benim aracılığımla taziyelerini iletmek istedi. Düzce depremi 5 gün önce olmuştu ve İbrahim benden o konuda bilgiler aldı. Kendisine bir de ufukta korkuyla beklediğimiz bir İstanbul depreminin göründüğünden ve bunun bir felaketle sonuçlanma ihtimalinden bahsedince, elimi iki elinin arasına aldı ve sesi titreyerek iki kez üst üste şunu söyledi:"Her zaman dualarımdasınız".

Ulusunun özgürlüğünde çok önemli katkıları olan Abdullah İbrahim'le olan röportajım bittiğinde aramızda öylesine sıcak bir diyalog kurulmuştu ki, sahnede görüntüsüyle beni önceleri korkutmuş olan bu heybetli piyanisten ayrılmak doğrusu zor geldi. Bana verdiği bu fırsat için kendisine teşekkür ederken ismimi, telefonumu almayı ihmal etmedi ve "birbirimizle bağlantımızı koparmamalıyız. Bilgi paylaşmalıyız. Bunları bir şekilde koordine etmemiz lazım" dedi.

Beni kapıya kadar geçirirken aklıma Mandela'nın İbrahim için söylediği şu sözler aklıma geldi:" Bach? Beethoven? Bizde çok daha iyisi var". Mandela'nın bu sözleri sadece müzikal açıdan söylemediğini artık biliyordum.

Bu lezzetlerde çeşit var...

...bu çeşitlerde lezzet var.

Birçok evin sofrası, enfes Banvit'lerle her gün bir şölene dönüşüyor. Çünkü, Banvit ve Banvit ürün dizisi Beyaz Mutfak'ta 50'yi aşkın çeşit var. Sosisler, burgerler, köftelikler, dönerler var. Formuna dikkat edenler için diyet ürünler, damak lezzetine düşkün olanlar için acılı, özel soslu ürünler var. Kısacası Banvit'te beyaz etin sağlığı ve lezzeti var.

Gelin, siz de beyaz etin binbir çeşidini mutfağınıza taşıyın, pratik Banvit'lerle, yaratıcılığınızı kullanarak tadına doyulmaz yemekler yapın.

BANVİT BEYAZ MUTFAK
SAĞLIKLI • LEZZETLİ • PRATİK

banvit
"PİLİCİN ADI"

Banvit A.Ş. Balıkesir Asfaltı 8 km Bandırma Tel: 0 266 733 86 00 Faks: 0 266 733 86 18 www.banvit.com

RÖP.

Selen Gülün: İstanbul'da genç bir jazz müzisyeni olmak

Raife Polat

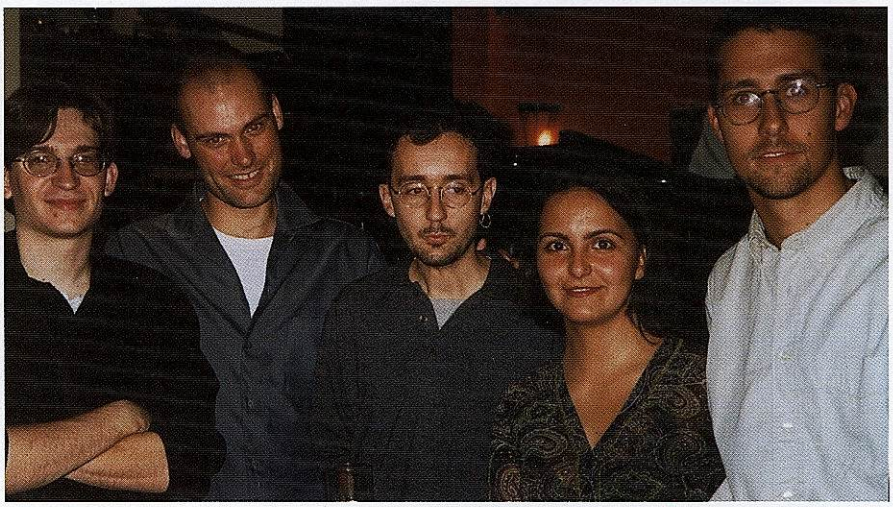

"Biraz idealist davranıp, öğretmenlik yapmak için döndüm Türkiye'ye. Ben birşeyler öğrenebilmek için çok zorlandım çünkü ve imkan varken birşeyler öğretebilmek çok güzeldi. Ama şimdi kafam karıştı". Selen Gülün Amerika'dan Türkiye'ye dönme nedenini böyle özetliyor. İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde öğretmenliğe devam ediyor ama müzik yazmaya ayırabildiği zamanlar azalınca kafası karışmış. "Oraya gidip bir çanta yükleniyorsun, buraya gelince çantadan yavaş yavaş birşeyler atmaya başlıyorsun ve gitgide boşalıyorsun. Yaratıcılığı destekleyen faktörlerle ilgili bu. Yerine yeni birşey koyamıyorsun. Çok enteresan. Bunun sebebini de tam olarak çözebilmiş değilim aslında. Ama biraz etrafta olup bitenlerle ilgili galiba. Amerika'da, iki yıl içinde yirmi tane parça, üç tane big band aranjmanı, iki big band parçası yazdım sipariş üzerine, ama buraya geldiğimden beri iki tane parça yazabildim ancak. Bir şekilde hayat şartları çok zor. İnsanlar birbirinin çok zamanını alıyor. Hiç birşey kolay yürümüyor. Yapılan herşey zamanından biraz daha çalıyor. Bu da kendine yönelik birşey yapmanı, kendine dönüp içinden birşey çıkarmanı zorlaştırıyor".

Türkiye'ye kendisi gibi Berklee'den mezun olmuş, yaşamını paylaştığı saksofoncu (aynı zamanda obua, klarinet ve flüt de çalıyor) Mike Wilkens ile birlikte gelmiş Selen Gülün. Wilkens de Bilgi Üniversitesi'nde öğretim görevlisi ve Selen Gülün'ün Just About Jazz adını verdiği grubunun bir üyesi.

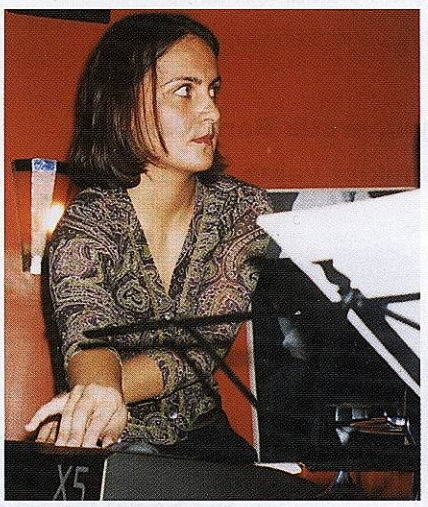

Grubun diğer elemanları Avrupalı müzisyenlerden oluşuyor. Jan Larsen gitarda, Patrick Zambonin basta, Jörg Mikula davulda boy gösteriyor. Ağırlıklı olarak Selen'in kompozisyonlarını çalan grup, Kasım ayında Dulcinea'da verdikleri iki konserle İstanbullulara da seslenebilme olanağını yakaladı. Konserler, bu tip grupların değişmez yazgısı olarak çok fazla ilgi görmedi. Yine de bir yıl sonra bir araya gelebilmeleri çok mutlu etmiş Selen'i ve bu grupla albüm yapma isteği daha da belirginleşmiş.

Şimdiye kadar dört kez prova yapıp, sekiz kez de konser vermiş bir grup Just About Jazz. Fakat başka oluşumlarda da birlikte çaldıkları ve çok iyi arkadaş oldukları için birlikte kolay müzik üretebiliyorlar. Kısacık geçmişlerinde, 1998 yılında Berklee Performance Center'da verdikleri konserin kayıtlarından oluşan bir albümleri de var hatta. Ancak bu albüm yalnızca Berklee'nin dağıtımını üstlendiği ve kütüphanesinde bulundurduğu bir çalışma. "Berklee'nin salonunda konser verebilmek için seçilmiş olmak gerekiyor ve son derece büyük bir organizasyon bu. Berklee gelecek vaad eden grupların bu tip prodüksiyonlarını yapıp yarın öbür gün bir yere geldiklerinde, bu kayıtları ortaya çıkarıyor ve 'bakın ilk kez biz kaydettik onları' diyor. Albüm çok büyük ilgi gördü. Dağıtımını da kendileri yaptılar. Ben onlardan izin alarak dağıtımını yapabilirim ama onun yerine yeni bir albüm kaydetmeyi tercih ediyorum. Buraya gelmeden önce de bu konuda Boston'da birkaç yer ile görüşmüştüm. Burda bir albüm bile yapılsa, prodüksiyonunun orada yapılabileceği üzerinde konuşmalar yapmıştık. Hala da geçerli bu. Ama asıl önemlisi

hangi ortamda daha rahat çalışabileceğimiz. Örneğin, gitarist 'buraya gelin, Norveç'te daha iyi yapabiliriz kaydı' derse oraya gidebiliriz. Şu anda herkes bunun araştırmasını yapıyor. Bir anda girip çalıp, kaydederek yapacağımız bir albüm istiyoruz".

"Bir de küçük bir Avrupa turnesi yapmak istiyoruz. Norveç, İsviçre, Avusturya ve İngiltere'de çalma durumumuz var. Biraz daha ekleyebilirsek bunlara harika olacak. Ama bu yakın zamanda olabilecek bir turne değil. Aynı şekilde Chicago'ya gitme durumumuz var. 2000 yılı içinde gerçekleşecek hepsi ama kesin tarih belli değil. Şimdi festivallere başvuracağız. İstanbul Jazz Festivali'nde çalma şansımız olursa harika olur".

Selen Gülün, yapacak daha çok şeyi olduğuna inanıyor. Örneğin uzun süredir kafasında var olan müziği notalara dökmemiş henüz. Gerçekten hissederek yazması gerektiğini söylüyor bu müziği ve şu sıralar böyle bir zaman yaratamıyor kendine. Daha çok çalabilmek, yaratıcı, çağdaş üretimlerin içinde yer alabilmek istiyor. Bunlar olabildiğince mutlu oluyor. Ve İstanbul'da bu tür oluşumların fazlalaşmasını umuyor. Hepimizin dileği de bu değil mi zaten?..

Eugenio Colombo:
Paralel Beşliler ikilemi artık ürkütmüyor onu

Zeynep Çiftçi Ün

Bir: Usta eleştirmen Francesco Martinelli'nin ağzından Jazz Dergisi okurlarına özel.

Colombo müziğe aşık doğduğundan beri. Hırsı yok hiç, kendini tanıtacağım diye bir derdi yok; düzeyini ve üstün yeteneğini göz önüne aldığımızda, albümlerinin sayıca azlığının nedenini anlamış oluyoruz. İtalya özgür jazz'ının iki öncüsü Gaslini ve Schiano onu neredeyse aynı zamanda keşfetmişlerdi; o gün bugündür Colombo her türlü müzikle haşır neşir. Sanatın öteki dallarına da kayıtsız değil. Yaşamını müzikle kazanmaya karar verdiğinde, hiç çaba harcamadan klasik biçemde saksofon çalmayı öğrendi, bir konservatuarda eğitmenliğe başladı. Tekniği kusursuz bir çalgıcı. Çok özverili ve titiz bir öğretmen. Bir müzikte ruh hissediyorsa, yapılan teknik yanlışları umursamıyor. Şakıya şakıya çalmasını işiten çağdaş saksofon ustaları Ned Rothenberg, Steve Lacy ve Evan Parker hayranlık duymuşlardı ona. Jazz'ı çok sevse de, evini ziyaret ederseniz eğer, size bir Pakistan halk şarkısı, bir Monteverdi bestesi, ya da geniş halk müzikleri dağarcığından bir albüm dinletir. Elbette çok sevgili Coltrane'ine, Rahsaan'ına, Dolphy'sine arada sırada dönmeden edemez. Bariton, alto, soprano, sopranino saksofon, pikkolo, do, alto ve bas flüt çaldığı çalgılar. Boş zamanlarında -trenle yolculuğa çıktığında- kafasından geçen müzikal düşünceleri kağıtlara çiziktirir, sonra çalgılarına döker bunları. Özeleştiriden kaçmaz, hiciv duygusuna fazlasıyla sahiptir. Ufacık tefeciktir, bu nedenle iki çalgıyı ağzına sokup da çok güçlü tınılar çıkardığında insanları şaşkınlığa sürükler. Cadice başlıklı bestesi Amerika'yı keşfeden adaşının adıyla oluşturduğu bir sözcük oyunudur; çoğu bestesinin adlarında da gülmece duygusu taşıyan, zekice göndermeler, anıştırmalar vardır hep. Pos bıyıkları Eugenio Türkiye'yi ziyaret ettiğinde insanları hep gülümsetmiş; ona bakarsanız karşılaştığı türkler kendisini hep köylü sanmışlar da ondan. Bu öyküyü konserlerinde anlatmaya bayılıyor, özellikle de bir solo yaparken! Bıyıklarıyla yapmadığı muzurluk yok; en çok sevdiği de şu: ağızlığını gür kılların altına saklayarak, zilinin çalışını işittiği bir cep telefonlu kestiriyor gözüne, ağızlığı yardımıyla öykünüyor bu sese; burada cep telefonu kullanandan geçilmiyor, ulusal bir çılgınlık bizimkisi; o zaman görmeyin zavallının halini, telefonunu aramaya koyuluyor deli gibi, ceplerini, çantalarını karıştırıyor. Müzisyen arkadaşlarıyla harika bir dayanışma içinde , kimse onun arkadaşlarına kötü bir oyun oynadığını görmedi asla. Dürüstlüğüyle nam saldı dört bir yana. 'Instabile Orchestra'nın başkanlığını yapıyor şu anda. Hiç karşılıksız, binbir türlü bürokrasiyle savaşıyor, tümünün üstesinden geliyor; çok yumuşak konuşuyor ama tuttuğunu koparan biri. Geçenlerde kendisini izlediğimde tubacı Michel Godard ve trombonu Yves Robert ile Avrupa özgür jazz'ı doğrultusunda bir şeyler çalarken buldum onu. Piyasaya henüz çıkmayan Toxon/Giuditta kantatlarının yapımında birlikte çalıştık. Kendisinden hiç ödün vermeden her türlü ortamda çalabilecek bir müzikçi.

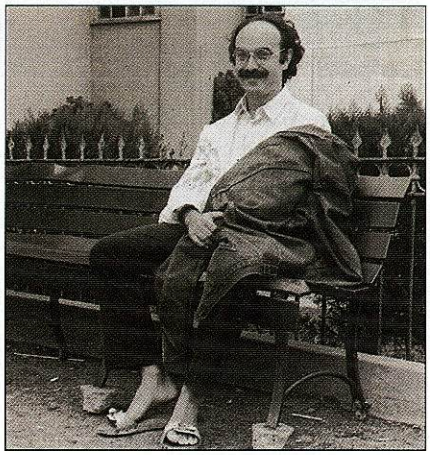

İki: Burcu

Kamış üflemeli müzikçileri terazi, boğa ve başak kadar bağrına basmamış olsa da, Gato gibi, Serge Chaloff gibi, Paul Desmond gibi, Anatoly Vapirov, Jimmy Lyons ve George Cartwright gibi ayrıcalıklı sanatçıları yetiştirmiş bir burçtan: Yay. 10 Aralık 1953 doğumlu. Romalı.

Üç: Sıfatı

Tiyatro ve sinema oyuncusu Şefik Döğen'e çok benziyor. Daha doğrusu Döğen'in yetmişli yıllardaki görüntüsüne. Çift yaratılmışlar sanki. Saçlarını erken dökmüş, çok gür bıyıkları var.

Dört: Boyu Posu

Çok kısa, çok ufak tefek. Küçükken anası ve babası onu cokey yapıp çok para kazanmasını istemiş olabilirlerdi, eğer Co-

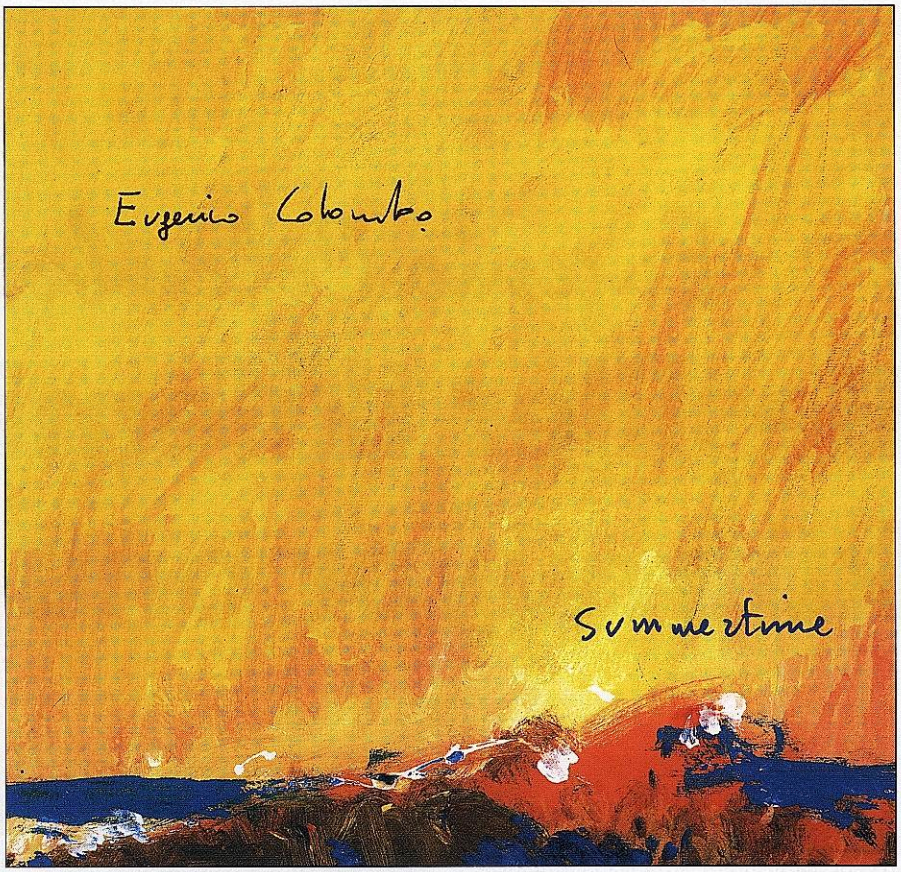

lombo'nun gözleri ciddi bozuk olmasaydı.

Beş: Kendi Ağzından

Benim kuşağım kitle iletişim araçları ve bilginin bombardımanına tutulmuş ilk kuşak sayılır aslında. Bunun da getirdiği üstünlükler yadsınamaz ; bizden önceki kuşaklar için Charlie Parker'ın plaklarını bile edinmek güçtü belki, oysa biz neye gereksinme duyduysak kolayca edindik onu. Ama bu bolluk aynı zamanda büyük bir bireysel yalnızlığın da doğmasına neden oldu, müzisyenler arasındaki ilişkiler geriledi böylece, çünkü herkes farklı şeylerden hoşlanıyor, ötekilerin yaptıklarını bilmiyordu: geleneğin akışı binlerce taklitin içinde tıkanıp kalmıştı. Bundan yirmi, otuz yıl öncesine kadar, örneğin, New York ya da Kansas City'den bir jazz'cı geleneklerine birçok farklı öge ekleyebilir, hatta geleneklerine ters düşen şeyler yapabilirdi, ama eninde sonunda çevresiyle bütünlük taşıması zorunlu olan bir müzik üretiyordu. Ben belli bir gelenekten geliyorum diyemem, birçok geleneğin de üzerimde iz bıraktığını, müziğimi beslediğini söylemem çok güç. Somut bir örnek verirsem, konturpuan bize paralel beşlilerden uzak durmamızı buyurur, oysa Bali müziğinde yığınla paralel beşli var; o zaman ben bir parça yazarken, bunları kullanacak mıyım, kullanmayacak mıyım? Yani günümüzde, olanakların artışı yadsınmaz bir gerçek, ama başvuru için yararlanılacak bir geleneğin yokoluşunun yarattığı bir tür melankoli ve bir belirsizlik durumu da var. Bütün bunlar beni sahip olduğum en bireysel şeyin, bedenimin üzerinde yoğunlaşmağa itti, yoga yapmağa örneğin, nefes alıp verişlerime dikkat etmeğe, dairesel nefes teknikleri üzerine derin bir araştırmaya (bu konuda çok zaman harcadım) itti. Giacinto Scelsi ile bir ilişkim olabildiyse, onun da bu konulara ilgi duymasındandı bu, benim de ona ilgimin kökeninde aynı şey vardı. Böylece, ben bedenime dikkat ettikçe, çalışım da bundan etki gördü. Kuşkusuz bu söylediklerim paralel beşliler sorununu çözmüyor ama ben bedenimi algıladıkça daha bir güven içerisinde duyumsuyorum kendimi.

Altı: Kısa Bir Yaşam Öyküsü

Çalmaya kendi başına başladı, aletleri kendi başına çözdü. Nam almış Testaccio Müzik Okulu'nun etkinlikleri arasına, dönemin özgür jazz anlayışının bir temsilcisi ve bir bestecisi olarak katıldı. İlk etkilendiği müzisyenler Thelonious Monk, Charles Mingus, Eric Dolphy, Roland Kirk ve Steve Lacy'di. Deneyimli altocu Mario Schiano'nun Sud albümü yaşamında gerçekleştirdiği ilk kayıt oldu. Hemen ardından Giorgio Gaslini Favola Pop'una davet etti onu. Saksofon dörtlüsü I Virtuosi di Cave ile 1977 yılında Red Records'a kendi adlarını taşıyan plağı doldurduklarında birkaç bestesi de yer almıştı bu çalışmada. 1978 yılında Evan Parker ile ikili çaldı, piyanist Martin Joseph ile Red Records'a bir albüm gerçekleştirdi. Giancarlo Schiaffini ve Michele Iannaccone ile oluşturduğu ve aralıklarla günümüze kadar getirdiği SİC Trio'yu kurdu ve Red'e iki plak yaptı. Tommaso Vittorini'nin önderliğindeki görkemli ama kısacık ömürlü Grande Elenco Musicisti Big Band'ın üyesi oldu. 1982 yılında Frosinone Konservatuarından saksofon dalında mezun oldu. 1983 yılından başlayarak M.Dall'Ongaro'nun yanında bestecilik eğitimi aldı.Besteci, Colombo için Darstellung adlı yapıtını yazdı. Colombo hem solo çalgılar için (saksofon, flüt, trombon, klavsen), hem de saksofon dörtlüsü, yaylılar üçlüsü, içinde doğaçlamacıları da barındıran büyük orkestra ve pirinç üflemeliler için besteler yaptı. 1984 yılından beri önce Matera , sonra Campobasso ve 1989 yılından başlayarak da Frosinone Konservatuarlarında saksofon hocalığı yaptı.1986 yılında Sabra başlıklı bestesiyle Franco Evangelisti besteciler yarışmasına katıldı. Aynı yıl, Curriculum Vitae albümünde farklı bileşimler denedi: solo, Luca Spagnoletti ile ikili, Fratelli Sax adını taşıyan saksofon dörtlüsü, ve Massimo Nardi (g), Bruno Tommaso (b) ve Ettore Fioravanti (d)'dan oluşan ve tüm İtalyan jazz tarihinin en yaman ama en az tanınan topluluklarından biri sayılan Fortuna dörtlüsü.

Splasc(h) 1987 yılında tüm çalgıları (sopranino, soprano, alto, bariton, flütler) ustalıkla üflediği Summertime albümünü yayınladı. 1988 yılı Clusone Jazz Festivali'nde pirinç üflemeliler ile doğaçlamacılar için yazılan Sorgente Sonora'nın ilk seslendirilmesi yapıldı. Canlı kayıt otuz üçlük olarak piyasaya verildi, bestenin yanı sıra Jimmy Rushing, Ma Rainey, Jelly Roll Morton ve Benny Golson yapıtları da yorumlanıyordu bu albümde. 1990'dan bugüne Italian Instabile Orchestra'nın da bir üyesi. Topluluk için İppopotami ve Scongiuro bestelerini yaptı, Schiano'nun Sud adlı bestesinin yeni düzenlemesini kaleme aldı. 1993'te, Floransa'daki Popoli Festivali bir yapıt ısmarladı ona; üç klasik lirik kadın sesi (soprano, mezzo ve kontralto) ve jazz üçlüsü (saksofon/flüt, bas ve davul) kutsal kitaptaki metinlerden yola çıkan bir oratoryo besteledi Colombo da. Modena Festivali'ndeki yorumu bir albüm olarak yayınlandı. Aynı yıl Cadice başlıklı Zürih, Noci, Roma ve Moers'deki tek başına çalışmalarını kapsayan ve ticari dağıtım ağına girmeyen bir mini CD üretti. Yıllardır İtalyan halk müziği şarkıcısı, araştırmacı ve besteci Giovanna Marini ile ilişkisi sürüyor. Marini üç çalışmasında yer aldı Colombo (SIC Trio, Testaccio Orchestra ve Fratelli Sax ile birlikte).

Basile Sallustio'nun yönettiği Mon Frere, Ma Soeur vendus pour quelques lires ve Carla Apuzzo'nun yönettiği Rose e Pistole filmlerini müziklerini gerçekleştirdi.

Yedi: Summertime

22 Şubat 1987 tarihinde tek başına verdiği bir dinletinin kaydı bu. Hemen tüm çalışmalarında besteciliğini öne çıkaran Colombo'yu çalgıcı olarak değerlendirmek için mükemmel bir olanak sunuyor bize. Jazz tınıları taşımıyor yorumlar, ama Rahsaan'ın, Mingus'un kokusu da yok değil. Özellikle her iki yüzün uzun yorumları dikkat çekici. İlki flütünde neredeyse tüm ileri çağdaş teknikleri sergilediği Primo Une Il Gallo Canti: birden çok notanın aynı anda üflenmesi, sesin çalgıyla bir arada kullanılışı, perdelere vurularak yaratılan marimbayı anımsatan tınılar. İkincisi dairesel nefes alış veriş tekniğinin gözkamaştırıcı biçimde uygulandığı sopranoya ayrılan Problemi di Equilibrio. Rahsaan esinleri taşıyan parçalardan ilkinde alto ve sopranoyu aynı anda çalan Colombo Summertime'ın çok özgün bir yorumunu sunuyor, ikincisindeyse (Dianora) sopranino ve bariton gibi hiç beklenmedik bir bileşimde çok taze bir blues anlayışı gösteriyor. Baritona ayırdığı La Regione della Balene'de ise overtonlardaki yeteneği öne çıkıyor. Bir kulak verin derim; LP hala tükenmedi çünkü.

Sekiz: Giada

Sihirli bir albüm Giada. Her dinleyişimde içimde yeniden dinleme arzusu uyandıran bir albüm bu. 1990 yılının Mayıs ve Haziran aylarında kaydedilmiş. En dikkat çekici yorumlar keman, çello ve kontrbastan oluşan yaylı çalgılar üçlüsünün kullanıldığı besteler. İlki Caffe Arabo klasik çalgıcılar için yazılmış. Colombo'nun çok sesli müzik oluşumunun ürünü ama sonuç bir Bartok, bir Shostakovich öykünüsü olmanın çok uzağında. Rugiada ve Ricercato'da yer alan yaylılar üçlüsü ise jazz kökenli müzikçiler. Altosuyla Colombo da topluluğa katılıyor. Sampling tekniğinin kullanıldığı Tarlo Armonico, Zodiaco, Giada,

Daga bence bir ders niteliğinde. Afrika'nın, Asya'nın çeşitli yörelerinden derlenen çeşitli halk müziği tınıları, kimi vokaller, elektronik sesler blues yüklü bir altoyla, ezgili flütlerle bütünleşip çok farklı kanallara yöneliyor, açılımlar getiriyor. Bir başyapıt.

Dokuz: SIC Trio, Passemezzo

Albüm üçlünün 1994 yılı içinde verdiği üç ayrı dinletinin onbir yorumunu içeriyor. Colombo'nun yanında, Schiaffini (trombon) ve Michele Iannacone (vurmalılar) bulunuyor. Üçlünün anlayışı hiçbir ezgiden yola çıkmadan, bütünüyle anlık esinlerden oluşan doğaçlamalara yönelmek doğrultusunda. Yirmi yılı aşan birliktelikleri tinsel bir bütünlük oluşturmuş aralarında: birbirini sürekli dinleyen, yönlendiren, özgür jazz'ın gürültüye indirgenemeyeceğini kanıtlayan çok sağlam bir üçlü SIC Trio. Benzersiz tınıların peşinde onlar, farklı renkler, gerilimli anlar yaratıyorlar. Özgür jazz'cıların hırçınlıkları yerini üçlüde oda müziklerinde rastlanan bir dinginliğe bırakmış. Schiaffini hem açık, hem tıkaçlı çalışında jazz geleneksel yeniyle, çok sesli müzik evrenini bütünleştiriyor, çok kişisel bir söylem sunuyor.

On: Guida Blu

Doksan dokuz yılı içinde dinlemiş olduğum albümler içinde beni en çok mutlu edenlerin başında bu çalışma geliyor. Mart 99'da kayıtları yapılan Mavi Rehber Splasc(h) etiketinden çıktı piyasaya. Colombo'nun yirmi yılı aşkın bir süredir aralıklı olarak çalıştığı bascı Bruno Tommaso ve davulcu Ettore Fioravanti'nin yanında, yeni bir ad, yetenekli piyanist Gianni Lenoci de göze çarpıyor. İki parçada konuk, tanıdık bir ad: Giancarlo Schiaffini (trombon). Bestelerde bir Afrika ve Latin müzikleri havası esiyor. Daha bildik ve tanıdık gelen bir jazz bu defa karşımıza çıkan. Sopranosu ve flütü daha çok baskın burada. Kirk'e adanan parçadaysa (Codice) altosunu ve sopranosunu bir arada üflüyor. Hüzünlü (Hiver), gerilimli (Cecilia), sıcak (Mazes, Everest), ağır (Hymn) ve soyut yorumlar sıralanıyor birbiri ardına, çok sesli müzik alanındaki birikimi de sergileniyor (October Song). Bütün türler özgür jazz'dan, blues'a, halk şarkılarından, modal yapılara kadar birbirinden içine geçiyor doğallıkla. Muhteşem bir kaynaşım bu.

Onbir: Kendi ağzından Jazz Dergisi okurları için özel

Halk müziklerine olan tutkum oldukça eskilere dayanıyor.Türk müziğini plaklardan duymuş ve aşık olmuştum. Yetmişli yıllarda, ilkin İtalya'ya konserler için gelmiş olan Cinuşen Tanrıkorur'u dinledim, sonra da onu tanıma olanağı buldum. Aynı yıllarda buraya gelen Konyalı dervişlerin gösterilerini de ilgiyle izledim. 1993 yılında ailemle birlikte Türkiye'yi ziyaret ettim, ancak birkaç gün kadar kalabildik İstanbul'da. Çok sevdik bu tarihi kenti, çok güzel zaman geçirdik, ama gördüklerimiz sıradan turistlerin gördükleriydi kuşkusuz. İzlenimlerim Noel tatilini geçirmek için farklı bir ülkeye giden yığınla turistinkinden farksız bu nedenle. Müziğime ilgi duyanlara da, duymayanlara da en iyi dileklerimle.

Oniki: Yapıtları (azıcık)

1973 Mario Schiano, Sud (Splasch)
1973 Giorgio Gaslini, Favola Pop (PA/LP)
1977 I Virtuosi di Cave (Red)
1978 Strutture di Supporto, Cioe... (Dischi della Quercia Q)
1978 SİC Pezzo (Red)
1978 SİC Altri Pezzi (Red)
1978 Çeşitli Sanatçılarla, Laboratorio della Querchia (Horo)
1978 Martin Joseph ile, Duets and Solos (Red)
1986 Curriculum Vitae (Ismez/Polis)
1987 Stefano Maltese Open Music Orchestra, Hanging in the Sky (Splasch)
1988 Summertime (Splasch)
1989 Sorgente Sonora (JEN)
1989 Vittorino Curci, Notizie dal Sole vero (Splasch)
1989 Fortuna (33)
1990 Giada (Splasch)
1992 İtalian İnstabile Orchesta , Live in Noci and Rive de Gier (Leo)
1993 Cadice (mini cd)
1993 Bruno Tommaso, Meditango (Onyx)
1994 İtalian İnstabile Orchestra, Skies of Europe (ECM)
1995 Toprak, Ateş, Su, Nefes başlıklı sergi müziği (mini cd)
1997 Giuditta (Neljazz)
1997 SIC Trio, Passemezzo (Splasch)
1997 İtalian İnstabile Orchestra, European Concerts 1992-94 (Neljazz)
1998 Italian Instabile Festival (2 cd) (Leo)
1999 Guida Blu (Splasch)

A'dan Z'ye Marshall Allen

Zeynep Çiftçi Ün

Amacı: "Daha iyi bir dünya yaratmak, daha iyi bir enerji yaratmak, benim amacım bu işte. Bu yolda sürdürmeğe çabalayacağım, ruhum bu yolda ışık tutacak bana. Hangi yolda ilerleyeceğimi kestiremiyorum şu anda, ama tinsel olan kılavuzluk edecek bana. Bilgi birikimim aslında sorun yaratıyor bana, önümde aşamayacağım engeller oluşturuyor. Ben de tinselliğe sığınıyorum bu nedenle. İşte vardığım nokta. Ben müziği alacağım, toparlayacağım, içine tinselliği katacağım, çünkü Sun Ra'dan kalan bu bana, savrukça kullanamam bu mirası. Daha iyi bir dünya yaratmak yolunda yararlanmak zorundayım bu mirastan".

Barrage, Paul Bley Beşlisi (ESP): Paul Bley (10 Kasım 1932, Montreal, Kanada) ile Sun Ra arasında büyük bir yakınlık olmalıydı. Belki de atmışlı yılların başında, büyük şirketlerin dışladığı, anlayışsız bir müzik sanayisine başkaldıran ve yaratıcılıklarını hiçbir denetimin törpülemesine izin vermek istemeyen, bağımsızca üretimde bulunmak isteyen New York'da yaşayan müzikçilerin kurduğu Jazz Composer's Guild çerçevesinde olmuştu bu yakınlaşma. Çünkü Ra'nın yaşadığı süre içinde Arkestra dışında Allen iki albüm doldurdu yalnızca: biri Bley, biri de 1965-69 arasında çalıştığı piyanist Olatunji ile. İki kayıt da Ra'nın izniyle gerçekleşti kuşkusuz. Ayrıca John Gilmore da ender plaklarından birini, Turning Point'i Bley ile birlikte, yine Bley'in kısa ömürlü ama önemli yapıtlar barındıran katalogu IAI'ye 9 Mart 1964'de doldurdu. Ustanın da yetmişyedi yılındaki iki solo piyano albümü (Solo Piano ve St.Louis Blues) yine IAI'den yayınlanmıştı. Paul Bley Beşlisi'nin 20 Ekim 64, New York kayıtı Barrage'da altoda Allen ve piyanoda Bley'in yanında efsane davulcu Milford Graves var; bascı Eddie Gomez, trompetçi de Phladelphia'lı Dewey Johnson. Bestelerin tümü Paul'un o dönemki eşi Carla Bley'e ait. (Carla eski eşini mahkemeye verecekti yıllar sonra, bestelerini sürekli yorumlamasına karşın, telif haklarını ödemediği için.) Batterie, Ictus, And Now The Queen, Around Again, Walking Woman ve Barrage yarım saati bile bulmayan, bu kısacık albümün parçaları. Kötü ve özensiz bir kayıtın müziğin ayrıntılarını yokettiği , ama hırçın altosuyla Allen'ın her solosunun ışıldadığı bir çalışma.

Chicago: Askerlik ve Paris'te müzik eğitiminin ardından yurda dönüşte doğruca Chicago'ya gitti Allen. 1953-54 yılları olmalıydı. Annesini görmeye gelmişti. Babası Philadelphia'daydı. Bir erkek ve altı kız kardeşi vardı. Üçü ondan büyük, üçü ondan küçük. Chicago'da jam sessionlarda çaldı, sonra küçük bir topluluk kurdu: vibrafon, alto, bas ve davul vardı yanında. Danslarda, kulüplerde filan çalıyorlardı. Ama Marshall yaşamını kazanabilmek için Rivier Camera şirketinde kamera objektifleri temizliyordu. İş biraz titizlik istiyordu, zordu ama o üstesinden geliyordu zorlanmadan.

Çaylaklar: "Topluluğa yeni gelen müzikçilerin yeteneğini ya ben ya da Gilmore denetlerdik. Sun Ra bu görevi bize vermişti. Yenilerin yetiştirilmesinden biz sorumluyduk yani. Ben hemen anlardım kimin ne yapabileceğini. Herşeyi gösterirdim onlara, çok sabırlı biriyim çünkü. Eğer içtenlikliyse gelen, çalma aşkı duyuyorsa içinde, benim için fazlasıyla yeterliydi bu".

Dışarısı: Ra'nın yanında otuzbeş yılı aşkın bir süre kalmamın nedeni onun yaptığı şeyleri kavrayabilmek için duyduğum merak ve güçlüklere meydan okuma isteğiydi. Hep yaratıcı şeylerle uğraşır, hep duyumsayacağım şeyler söylerdi bana. Neden bırakacaktım ki onu? Nereye gidecektim ayrıca? Ne yapacaktım?

Evdeki: "Bir ailem var. Büyükbabayım ayrıca. Arkestra üyeleriyle aynı evde yaşamadım, çünkü ailem vardı. Ama zamanımın çoğunu evde onlarla birlikte geçirdim. Ailelerin eve girmesi yasaktı. Ev müzisyenlerin çalışmaları için, kendilerini geliştirmeleri vardı, başkalarınca rahatsız edilmemeliydiler. İşler ancak böyle yürüyebilirdi".

Fransa: Askerliği boyunca kırklı yılların Avrupa'sında karşılaştığı herşey çok yeniydi Allen için, çok etkilenmişti bu gördüklerinden. Böylece ordu'dan 1949'da terhis olduğunda, Paris'e gitti dosdoğru. Konservatuarda eğitim görmek amacındaydı. Uluslararası Konservatuar 1940'a 1950 yılında yazıldı. Amerikan ordusu üyelerine sağlanan burslardan yararlandı bunun için. 1951 ya da 52'ye kadar sürdü eğitimi. Toplam 7 yıllık bir deneyimdi aşağı yukarı. Don Byas'ın da aralarında bulunduğu ABD'li ve Fransız bir yığın müzikçiyle çalıştıysa da, bu dönem içindeki tek kaydı Moody ile gerçekleştirdiğiydi (1949).

Güncel / A Song for the Sun (EL RA): Kayıtları 98 yılı içinde yapılan CD doksandokuzda yayınlandı. Ustanın altı yıl önceki ölümünden bu yana Arkestra'nın ilk albümü bu. Çizgisi biraz farklı ama. Allen, bu albümle dinleyicinin birlikte mırıldanmasını, dans etmesini, zorlanma-

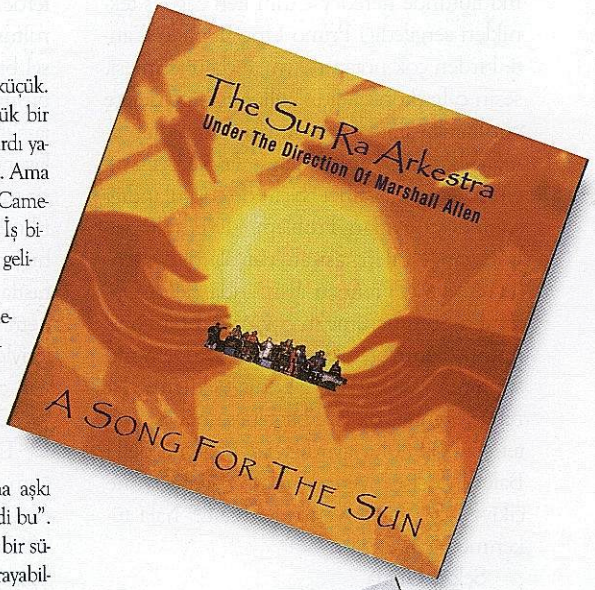

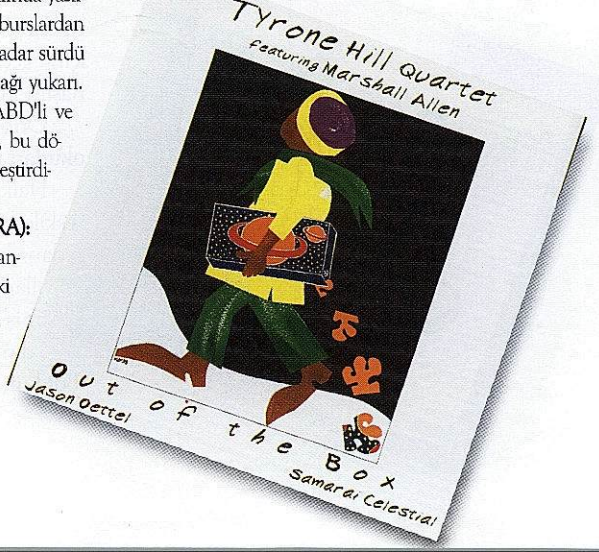

masını istedim, diyor. Başka albüm yapma olanağı bulursa daha karmaşık şeyler yorumlayacaklarını ekliyor. Chicago'daki ilk Arkestra konserlerinin de dans amaçlı olduğunu örnekliyor. Düzenlemelerin olabildiğince yalın olmasına çalışmış Allen. Biraz da farklı parçaların çalınmasına. Toplulukta müthiş adlar var yine: Ta Chicago döneminden eski toprak Charles Davis, Monk'un sürekli bascısı John Ore, Alabama Birmingham'ın bir başka yıldızı Micheal Ray (ama çoğu trompet solosu David Gordon'a ait), yetmişlerde Rahsaan ile de başarılı çalışmalar yapan tromboncu Dick Griffin, gözde davulcu Luqman Ali örneğin. Chicago'da zaman zaman Arkestra'nın solistliğini yapan Art Jenkins de yıllar sonra Marshall ile birlikte. Seksenli yılların ikinci yarısından beri sürekli olarak kendini geliştiren gitarcı Bruce Edwards da albüme önemli katkısı olanlardan. Ben en çok Allen'in, hepsi birbirinden esinli sololarını, ağır ve gizemli Galactic Voyage, Better Music ve ağır blues Blue Set'i sevdim bu çalışmada.

Harikası (1999 Yılının)/ Mark-n-Marshall: Monday&Tuesday (CIMP 2 CD): 16 ve 17 Mart 1998 tarihlerinde kaydedilen ve ertesi yıl iki ayrı CD olarak piyasaya çıkan bu çok güçlü toplam, bir ilki simgeliyor aslında. Allen'ın yaptığı ilk solo albüm bu; yetmiş dört yıllık bir yaşamda az rastlanan bir ilk. Büyük Alman müzikçi Gunter Hampel'in yetmişli yıllardaki Galaxy Dream Band'lerinden tanıdığımız Mark Whitecage (kendisine telif haklarını asla ödemeyen tekbenci Gunter'e ateş püskürüyor) içkinin çok yaraladığı parlak yeteneklerini atmışından sonra iyice sergilemeye kararlı gözüküyor bu çalışmada da. 1944 doğumlu olmasına karşın adı son yıllardaki Cimp kayıtları ve Cecil Taylor'un topluluğuyla öne çıkan Dominic Duval bas, Luqman Ali de davul çalıyor. Allen büyük bir alçakgönüllülükle aktarıyor bu deneyimi kapakcık notlarında. "Dominic benden bu kayıt tasarısına katılmamı istediğinde, evet dedim, bir önderlik deneyimi yaşamak için değil, başka müzikçilerle birlikte çalma hazzını tatmaktı isteğim. Rahatlatıcı ve yaratıcı bir havası vardı kayıt ortamının, yapımcının ailesi ve teknisyenlerin olağanüstü konukseverliği, çevremizdeki kırsal doku müthişti. Daha önce bir araya gelmemişti bu topluluk, yalnız ben Luqman ile Arkestra'da çalışmıştım, Dominic de Mark ile birlikte birçok Cimp albümünde bir arada olmuştu; yemek yerken, birbirimize düşüncelerimizi aktarma olanağı bulduk. Bir ortak noktada buluşunca, müzik başladı. Yaratıcı çabalarında içtenlikli olan müzisyenlerle bir arada çalışmak mutluluktu doğrusu".

İkizler: "Sun Ra hem çok yaratıcı biriydi, hem de benim gibi ikizlerdi (Allen 25 Mayıs 1924, Louisville, Kentucky doğumlu). Anlaşabileceğim biriydi yani. Doğal bir yakınlık vardı aramızda. Çok yetenekli biriydi, çalıyordu, yazıyordu, bir yığın özgün düşüncesi vardı. Ben bu çapta bir insan hiç tanımadım yaşamım boyunca. Bu senin için bir nimet, bir dene bakalım, dedim kendime, onu tanıdığımda. İşte böyle geçti yıllar, hiç ama hiç pişmanlık duymuyorum".

Joe'nun plakçı dükkanı (Chicago'da): "Joe Segal'in bir plakçı dükkanı vardı, işten çıktığımda oraya gider, ne yenilikler gelmiş diye bakınırdım. Bir demo yapmıştı bir topluluk, aldım dinledim, eve götürüp. Kentin sıkı topluluklarından biri dedi Joe, adamlar müzikçi de arıyorlarmış üstelik. Arkadaşlarından biri, davulcu Billy Mitchell ile gittik Sun Ra'yı bulduk. 63.Sokakta bir dans salonunda yakaladık onu, prova yapıyordu. 1956'ydı galiba. Çünkü topluluğa girişim 1958 yılıydı.

Kendini Bırakmak: "İnsanın kendini kapıp koyvermekten korkmaması gerekiyor. Ama bunu gerçekleştirmesi hiç de kolay değil".

Listesi (Allen'lı Arkestra CD'lerinin):

Angels &Demons At Play/TheNubians of Plutonia (Evidence)
Atlantis (Evidence)
Black Myth/Out In Space (MPS, 2 CD)
Blue Delight (A&M)
Calling Planet Earth/Spaceways/Outer Spaceways Incorporated (Freedom 3 CD)
Concert For Comet Kahotek (ESP)
Cosmic Tones For Mental Therapy/Art Forms For Dimensions Tomorrow (Evidence)
Cosmo Sun Connection (Recommended)
Cosmos (Spalax)
Destination Unknown (Enja)
Fate In A Pleasant Mood/When The Sun Comes Out (Evidence)
Fondation Maeght Nights Vol 1 (Jazzview)
Fondation Maeght Nights Vol 2 (Jazzview)
Friendly Galaxy (Leo)
The Futuristic Sounds of Sun Ra (Savoy)
Heliocentric Worlds of Sun Ra Vol.1 (ESP)
Heliocentric Worlds of Sun Ra Vol.2 (ESP)
Holiday For Soul Dance (Evidence)
Hours After (Black Saint)
Janus (1201 Records)
Jazz In Silhouette (Evidence)
Live At Soundscape (DIW, 2 CD)
Live At The Hackney Empire (Leo, 2 CD)
Live In London 1990 (Blast First)
Live at Pit-Inn (DIW)
Love In Outer Space : Live in Utrecht (Leo)
The Magic City (Evidence)
Mayan Temples (Black Saint)
My Brother The Wind, Vol.2 (Evidence)
A Night In East Berlin (Leo)
Nothing Is (ESP)
Other Planes Of There (Evidence)
Out There A Minute (Blast First)
Outer Space Employment Agency (Alive Records)
Pleiades (Leo, 2 CD)
Purple Night (A&M)
A Quiet Place In The Universe (Leo)
Reflections In Blue (Black Saint)
Second Star To The Right (Salute To Walt Disney) (Leo)
The Singles (Evidence, 2 CD)
Somewhere Else (Rounder)
Sound Sun Pleasure (Evidence)
Soundtrack To The Film Space Is The Place (Evidence)
Space Is The Place (Impulse!)
Stardust from Tomorrow (Leo, 2 CD)
Strange Celestial Road (Rounder)
Sun Ra Arkestra Meets Salah Ragab in Egypt (Golden Years)
Sun Ra Visits Planet Earth/Interstellar Lowways (Evidence)
Sunrise In Different Dimensions (Hat Art)
We Travel To The Spaceways/The Bad&The Beautiful (Evidence)

Morrow: Allen 1960 yılında Chicago'dan ayrılmadan önce icat etti bu aleti. Bir klarinet ağızlığını bir tahta flüt gövdesine geçirmiş, böylece notalarını eğip bükebildiği, glissandolarla koma sesler elde edebildiği kaval tınısını anımsatan bir çalgıya kavuşmuştu (The Futuristic Sounds of Sun Ra).

NeNerede: Meraklısı Sun Ra'nın Satürn web sayfalarında Robert Campbell'ın notlu diskografisinden görkemli bir yapıtın tamamına ulaşabilir, Allen'ın katılmış olduğu Saturn ve öteki 33'lüklerin de, yukarıda dökümü yapılan CD'lerin de ayrıntılarını inceleyebilir. CD'ler Borders.Com., GEMM ve Cyber gibi İnternet'teki müzik mağazalarından, Cadence dergisinin müzik satış sayfalarından edinilebilir (A&M'ler çoktan tükendi, Japon DIW ve korsan Jazzview'ler de kolay bulunmuyor). Baskıları nadir Saturn LP'lerini merak edenler de yine internette, harika şeylerle karşılaşabilecekleri eBay ya da Emanuele Pinotti'nin açık artırmalarına, ceplerinde her albüm için en azından 150 dolar hazır tutarak katılabilir ve çok sabırlı olmak koşuluyla, birkaç yılın sonunda Sonic Youth'un beyni ve gitarcısı Thurstone Moore'u bile kıskandıracak (130 Ra albümü olduğunu söylüyor) bir toplama ulaşabilirler. Ra'sız Allen'ler ise (ESP, El Ra ve Cimp'ler) yine Cadence dergisinden kredi kartıyla satın alınabilir.

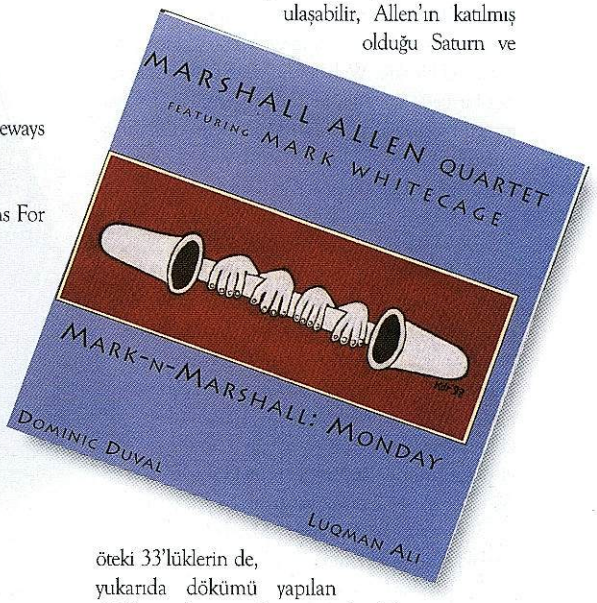

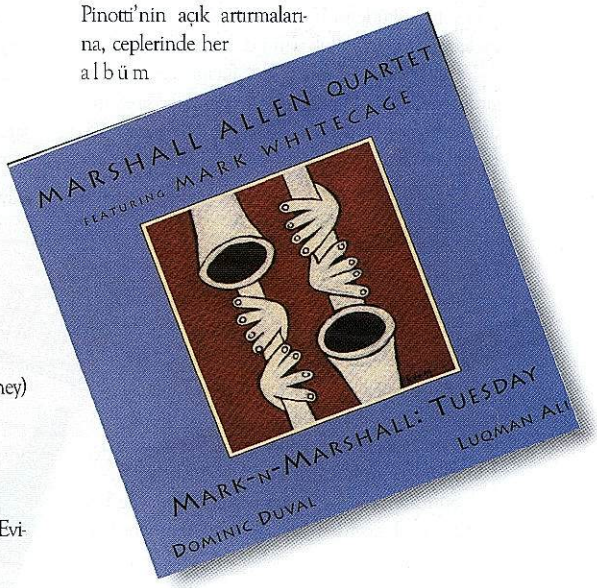

Out of the Box, Tyrone Hill (CIMP): Ra'nın yanına 1970 yılında daha yirmi iki yaşında gelen, ama Arkestra'ya alınışı için seksenlere kadar sabırla beklemiş olan bir başka ürkünç Philadelphia'lı,

tromboncu Tyrone Hill'in önderliğinde, kayıtları 1997 yılı içinde gerçekleştirilip, bir sonraki yıl piyasaya verilen bir başyapıt bu. Hill ve Allen'ın yanında Jason Oettel bas, Samarai Celestial davul çalıyor. Hill tek başına bile çalsa bir saksofon gurubundan çıkan sesleri bastıracak kadar hacımlı üfleyen bir tromboncu. Bu albüm yeteneklerini ortaya koyması için fırsat yaratıyor. My One and Only Love, bascı Oettel ile yaptığı bir ikili. Wah surdiniyle, çok yumuşak çaldığı bir beste bu. Albümün doruklarından. Dışavurumcu bir anlayışla, ezginin hiç beklenmedik yanlarını çıkarıyor ortaya, beklenmedik yerlere uzanıyor. Ra dağarcığından üç beste var. İlki Allen'e ait. Angels and Demon At Play olumlu ve olumsuz, iyi ve şeytansı şeyler arasındaki çok yakın ilişkiyi anlatan ve ender yorumlanan bir parça. 5/4'lük. Interstellar Lowways, biraz ağır bir yorumla çalınıyor. Ezginin çevresini kalın çizgilerle çiziyor Hill. Üçüncüsü de çok tanıdık, harika bir beste: Discipline 27. Hill'in yıkıp geçirdiği parçalar Journey To Birmingham (Ra'nın Birmingham Alabama'daki mezarını ziyaret ettiği yolculuğu sırasındaki duygularını anlatıyor) ve Your Guess Is As Good As Mine (çok karmaşık bir izleği var, 4/4 ve 3/4 arasında dolaşıyor). Marshall'ın İnterstellar'daki blues yüklü, tutkulu solosu albümdeki doruğu. Bu kayıtlardan kısa bir süre sonra (27.11.1997) ölen Samarai Celestial (Eric Walker asıl adıydı) büyük bir güç ve enerjiyle çalıyor. Kalp rahatsızlığından eser yok gibi. Oettel armonik yükü sırtlanmış, topluluğun temel direği konumunda. Lush Life Samurai'nin düzenlemesiyle, vals zamanında, swingli. Marshall da çok esinli burada. Galactic Dance S.Celestial'ın poliritmik özellikler taşıyan bir bestesi : gezegenler arası kültürel varlıklarının dansı bu, evrendeki tüm kültürlerin uyumunu sağlamak amacında üyeler. Bu bir mutluluk dansı da aynı zamanda.

Para: "Bir aylığımız yoktu. Ra'nın cebine para girdiğinde, eğer paraya gereksinmeniz varsa size verirdi. Çalıştığınızda almayı düşündüğünüz parayı alamazdınız ondan, azını verirdi. Ama diyelim ki bir çalgı ya da buna benzer yüzlerce ya da binlerce dolara mal olacak bir şey için devreye girer, size para harcattırmazdı. Yani parayı bir şeyler satın almak kullanırdı hep".

Ra Farkı: "Ra çok farklıydı, doğru müzikle herşeyi değiştirebileceğine inanıyordu. Topluluk üyelerinin bile anlamakta güçlük çektiği çok ileri bir müzik yapıyordu. Zamanla anlıyorduk müziği. Günümüz için değil, yarın için üretiyordu. Başka yerlerde, başka insanlarla çalmaya gereksinme duymuyorduk bu nedenle".

Sun Ra: Sun Ra'yı demosunu dinleyip de bulduğumda çok şaşırdım: o kadar çok konuşuyordu ki bir türlü ona derdimi anlatamadım, ama peşini bırakmadım yine de. 63.Sokak'taki dans salonunda prova bitince, Sun Ra bir gece aşevine gitti. Sabahın erken saatlerinde kahvaltı ettiğiniz, yemek yediğiniz yerlerden biriydi işte, orada oturup bütün gece konuştu. Felsefeden, uzaydan. Ben ağzı açık bakıyordum. O konuşuyor, ben de, Bu adam amma çok şey biliyor, diyordum kendime. Dinliyor da dinliyordum. Sonra, Gel, John Gilmore'un evine gidelim, onun piyanosu var. Orada bir şeyler çalarız, dedi. Oraya giderken yanıma flütümü, filan aldım. Sonra bir yerden bir saksofon buldum, piyanonun yanına geçtim, ama bana şans verilmedi o gün. Ben topluluğa katıldığımda çok sıkı adamlar vardı. Sonra dağıldı hepsi, doğu yakasına gittiler: James Spaulding, Pat Patrick, Julian Priester, Charles Davis. Benim için çekici olan yan müzikti, tınısıydı Ra topluluğunun. Yığınla orkestra dinlemiştim o zamana kadar. Orduya girmeden önce, Philadelphia'ya gelen herkesi izlemiştim. Ra'nın topluluğunun tınısını, o renkleri işittiğimde, çalanlar sanki sayıca fazlaydılar diye düşünüyordum. Saksofon

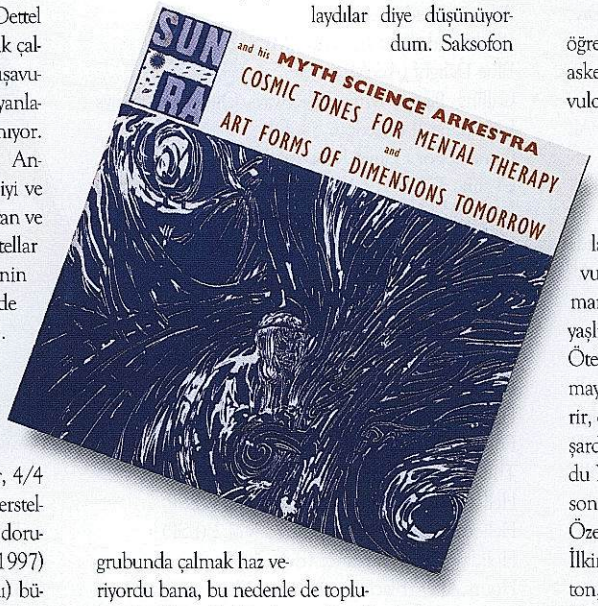

grubunda çalmak haz veriyordu bana, bu nedenle de topluluğa katıldım. Solist olayım diye bir derdim yoktu. Sun Ra beni değiştirmeğe çalıştı. Konuşarak değiştirirsiniz insanları, gereksinmelerini saptarsınız, yapmaları gereken şeyleri sıralarsınız. Ben üstünkörü yapıyordum herşeyi. Oysa o benim başka türlü olmamı, başka şeyler yapmamı istiyordu".

Taşınma (New York'tan Philadelphia'ya): "Babamın yaşadığı evinden başka bir evi daha vardı Philadelphia'da. Atmışlı yılların sonlarıydı. Galiba atmışsekizdi. Sun Ra beni oraya gönderdi, eve bakmam için. New York'taydık o sıralarda. Kalktım geldim buraya. Ev yı-

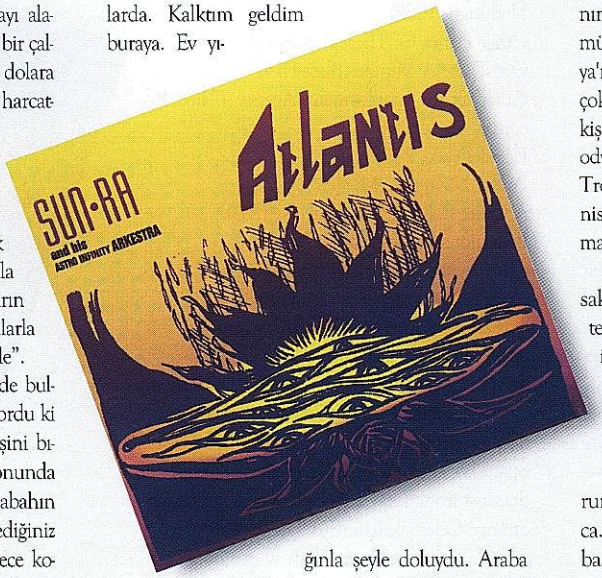

ğınla şeyle doluydu. Araba lastikleri, motorlar, aklınıza gelecek her türlü şeyle. Birkaç ay uğraştım onca süprüntüyü temizlemek için. Sonra topluluk geldi buraya yerleşti. Ben de o evde onlarla birlikteydim ilkin. Sonra bir kaç blok ötede küçük bir yere taşındım. Üveyannem 1982 yılında öldüğünde babamın yanına geldim, o 1988'de ölene kadar yanında kaldım".

UFO'lar: "UFO'ları ben de gördüm, Pat Patrick de gördü. Dünya Fuarı açılmıştı New York'ta, yıl 1961 ya da 64'dü. Biz orada durmuş öylece seyrediyorduk . Onlar geliyor, duruyor, biz de ayakta, ağzımız açık, şaşkınlıkla izliyorduk. Çok yavaş hareket ediyorlardı, sonra çekip gittiler. Yığınla insan durdu, UFO'ları gösterdi işaret parmaklarıyla. Bir tane de anacaddede gördük. John Gilmore'un da UFO'larla çok sayıda deneyimi oldu".

Vatani Hizmet: Okuldayken çalmaya başladı, öğrenci topluluklarında. Biraz ortalıkta dolaştı, sonra askere gitti. Gönüllü yazılmıştı. Pittsburgh'lu bir davulcuyla tanıştı: hep topluluk kurmaktan sözediyordu davulcu. Allen klarinet çalabilirim dedi, birleştiler böylece. Gidip Buffalo Birliğinin 28 kişilik topluluğuna yazıldılar. 92.Birlik'te yıllarca sürecek bir beraberliğin ilk adımlarıydı bunlar. 10-15 kişi vardı Allen'ın yanında. Birinci çavuş, iki hafta süre verdi onlara, bir yığın gam ve marş vardı çalışacak. Marshall burada Goines adlı yaşlı bir klarinetçiyle tanıştı. Adam yardım etti ona. Ötekiler dışarda içip dağıtırlarken garnizondan çıkmayan Allen, aletini alır, battaniyeleri kafasına geçirir, çalışırdı durmadan. Böylece topluluğa girmeyi başardı. İlkin Buffalo askeri birliği, daha sonra 201 Ordu Bandosu ve İkinci Süvari Bandosu'ndaydı. Daha sonra 201 ile birlikte Avrupa'ya gitti. Buradan da 17. Özel Hizmete. Bunlar zencilerden oluşan birliklerdi. İlkin Arizona'daydı, sonra sırasıyla Fort Sam, Houston, Fort Clark Texas, Kentucky'deki In Camp Shelby'de, sonra Maryland'de bir tatbikat bölgesinde, sonra denizaşırı ülkelerde. Kenny Clarke'ın üyesi bulunduğu topluluktu bu, 17. Özel Hizmet Bandosu. Bunlar yer değiştirince, Allen ve arkadaşları hizmeti devraldılar. Art Simmons da aralarındaydı. İkinci Dünya Savaşı sırasında Fransa'daydılar. 28 kişilik askeri bir büyük orkestraydı. Ayrıca daha ileri müzik yaptıkları bir topluluk, bir de dörtlüleri vardı. The 4 Stars adını vermişlerdi kendilerine. Fransa'da, Ordu Radyosunda bir dizi program yapmışlardı. Almanya dolaylarında çalmış, Almanya'nın dört bir yanını turnelerde dolaşmışlardı. Swing'di yaptıkları müzik. Askeri bando törenler içindi, ayrıca Almanya'nın ve Fransa'nın çeşitli yörelerinde bulunan birçok kampta, turnelerde de çalıyordu. Münich'te 16 kişilik bir topluluk bulunuyordu. Bazen James Moody gelip aralarından müzisyen alıp götürüyordu. Tromboncuyu, tenorcuyu, bascıyı, davulcuyu, piyanisti ve Allen'ı. Başarılı trompetçilerinin adı Thurman Young'dı.

Yasaklar: "Kadın, uyuşturucu gibi şeyler yasaktı, hep uyanık olmamızı, tetikte durmamızı isterdi Ra. Ense yapmamıza, aylak dolaşmamıza izin vermezdi asla. Yiyecek içecek gibi gereksinmeleri eğer parası varsa o sağlar, yoksa biz alırdık. Bir markete gider, iyice yüklenir gelirdi bizleri doyursun diye".

Zuhal: "Satürn'denim diyordu Ra, inanıyorum ona. Bir şeylere inanmak zorundasınız ayrıca. Buraya bir yokülkeden gelmişsek eğer, neden başka bir yere gitmemiz olanaksız olsun ki? Çok açık değil mi? Başka bir biçimde ifade edeyim: ben bu dörtkenin içine gelip ulaşıyorum, amacım bu yaşadığım durumu da aşmak; sarmal dolanmayı sürdürüyor böylece. Sun Ra'ya gelince, o bu durumu aşıyor, dörtkenin tavanını parçalıyor, başka bir uzama doğru harekete geçiyor. Yani kendinizi nasılsanız, öyle ifade ediyorsunuz. Uzay yoluna çıkıyorsunuz, sınırlandığınız, hapsolduğunuz tutukevinden dışarı fırlıyorsunuz".

Dinsel Kökenli Köle Şarkıları (Negro Spirituals)

Benan Dinçtürk *bdinctürk@hotmail.com*

Blues müziğinin ortaya çıkış serüveninin ilk aşamalarında kiliselerde söylenen dinsel kökenli şarkılar ve iş şarkılarını görüyoruz (Newman and Sawyer, 1996, Allen, 1867). Tarlaların uzak köşelerinde çalışan köleler bu şarkıları haberleşmek için kullan-

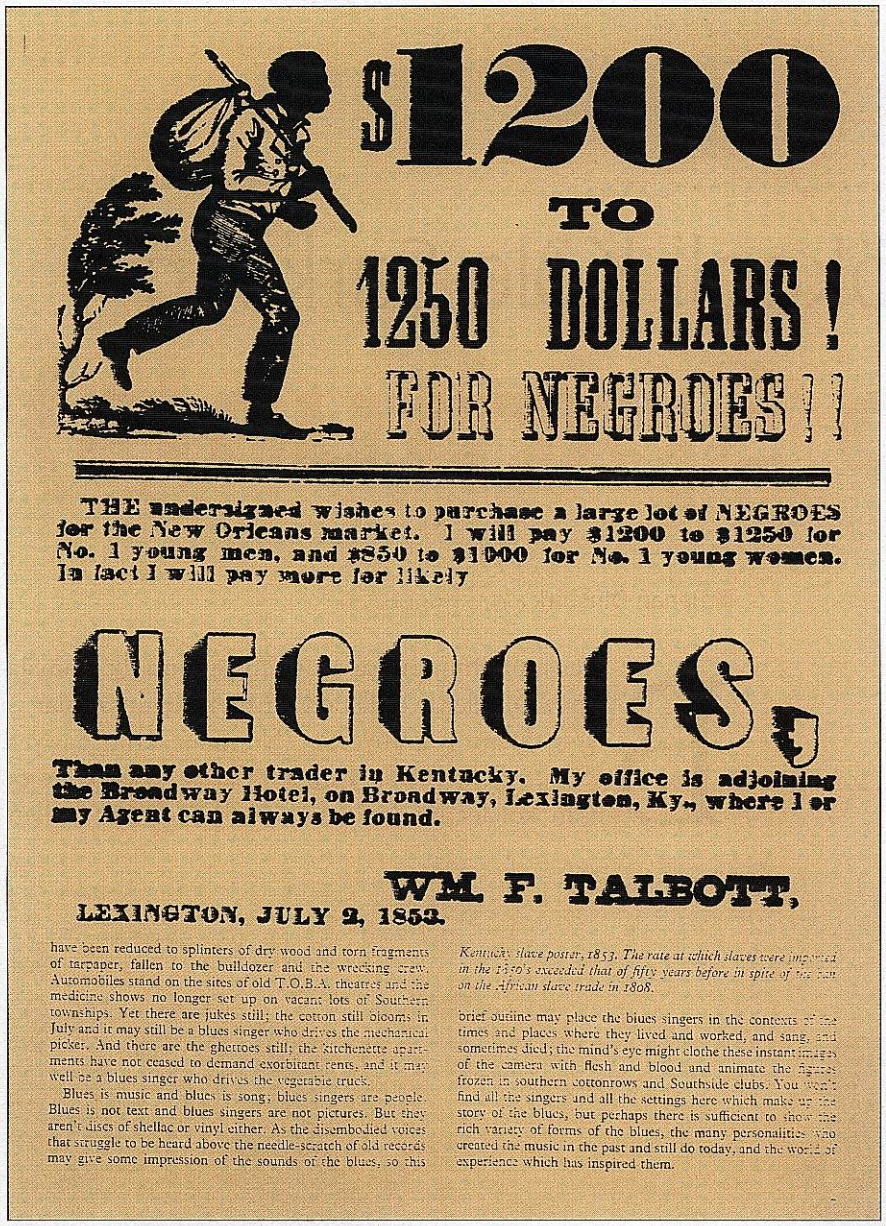

$1200 TO 1250 DOLLARS! FOR NEGROES!!

THE undersigned wishes to purchase a large lot of NEGROES for the New Orleans market. I will pay $1200 to $1250 for No. 1 young men, and $850 to $1000 for No. 1 young women. In fact I will pay more for likely

NEGROES,

Than any other trader in Kentucky. My office is adjoining the Broadway Hotel, on Broadway, Lexington, Ky., where I or my Agent can always be found.

WM. F. TALBOTT,

LEXINGTON, JULY 2, 1853.

Kentucky slave poster, 1853. The rate at which slaves were imported in the 1850's exceeded that of fifty years before in spite of the ban on the African slave trade in 1808.

mışlardı. Demiryollarının yapımında çalışan işçiler tarafından söylenen şarkılar ise ara vermeksizin çalıştıkları uzun süreler içinde birbirleriyle iletişim kurabilmek amacının yanısıra, şarkıların ritmlerinden de anlaşılacağı üzere, çalışma anında belli bir ortak hareketi (örneğin çekiç vuruşunu) koordine etmeye yarıyordu. Bu koordinasyon, gemi yüklerini boşaltan işçileri izleyen bir kişi tarafından da anlatılmıştır. Şarkının solo kısmını söyleyen işçinin halatın ucuna asıldığı, boşaltanların ise yükü indirme anında koro halinde şarkıya girdikleri gözlenmiştir (Allen, 1867). Yani hem toplumsal açıdan hem de iş açısından dayanışmayı sağlıyordu bu şarkılar. İş şarkılarının pekçoğu günümüze gelememiştir. Bunların toplanması için de ne yazık ki artık çok geç kalınmıştır. Kalan az sayıdaki şarkı Amerika'da Washington Meclis Kütüphanesi'nin arşivinde bulunmaktadır. Bu şarkılar o dönemde din dışında bir konu işleyen tek şarkı grubuydu.

Afrika'dan zorla getirilen kölelerin bir kısmı İslam, bir kısmı da ilkel kabile dinlerine mensuptu. Buluşmaları ve ibadetleri uzun sure engellenen kölelerin çocuklarına bu dinleri tanıtamaması doğal bir sonuçtu. Zamanla Hristiyanlığı kabul eden ve gizli ibadet yapan kölelere bir süre sonra toplu ibadet hakkı tanındı (Dinçtürk,1999a). Dinsel kökenli köle şarkılarının *(Negro spirituals)* ortaya çıkışı da tıpkı iş şarkıları gibi iki amaçlıydı. Birincisi dinin kölelerin çektikleri acılara dayanma yönünde ruhsal bir sığınak oluşturmasıydı. Daha sonra dinsel buluşmanın gerçekleştiği siyah kiliseler, ırksal dayanışmanın oluştuğu politik örgütlenme merkezleri haline dönüştü (Haskins, 1987, Dinçtürk, 1999a). Günümüz zenci din adamları da siyah kiliseyi eşitlik mücadelesinden ayrı düşünmenin olanaksızlığını vurgulamaktadırlar (P. Harris, 1997).

Özgürlük düşüncesi ve düşü kısa sürede gizli bir mesaj olarak girdi dinsel köle şarkılarına. Günümüze ulaşmış olan pekçok şarkıda bu mesajı bulmak olasıdır. Pekiyi, bu şarkılar nasıl günümüze ulaştı?

Fisk Üniversitesi (Jubilee) Şarkıcıları: Zincirlerden kitaplara

W.E.B. Du Bois'nin "kölenin dünyaya ulaştırdığı en net mesaj" olarak nitelediği bu şarkıların pekçoğunun günümüze kalabilmesinin nedeni ise 1866 yılında Nashville Tennessee'de kurulan Fisk Üniversitesi'nin bu konuda yaptığı çalışmalardır. Bu okul özgür kalan kölelerin eğitimi için kuruldu. Kısa sürede binlerce zenci öğrenciye okuma-yazma gibi temel eğitim niteliğinde dersler veren okulun üniversite düzeyinde ilk mezunlarını vermesi 1875'i buldu (Newman and Sawyer, 1996, Wilson, 1991). Fisk Üniversitesi mezunları da kısa sürede bu eğitim seferberliğine katıldı ve on binlerce insana ulaşıldı. Kuşkusuz en önemli sorunlardan biri okula maddi kaynak sağlamaktı. Nashville'deki köle kafeslerinden toplanan zincirler ham demir olarak kiloyla satıldı. Bundan kazanılan parayla alfabeler, okuma kitapları satın alındı. Kaynak sağlayacak önemli etkinliklerden biri de üniversite korosunun konserleriydi. Grubun repertuarı balladlar, opera aryaları ve marşlardan oluşuyordu. Bu arada Afrika-Amerika kökenli

Nezih Yeşilnil:

Kontrabasta Thomastik-Infeld "Spirocore",
elektrik basta ise Thomastik-Infeld JF344 bas teli kullanıyor.

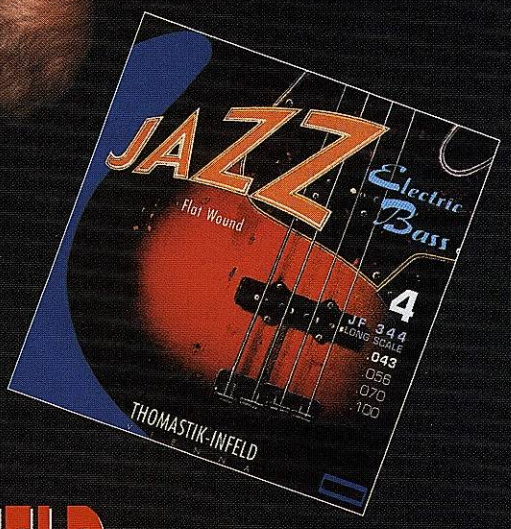

THOMASTIK-INFELD

TOPTAN DAĞITIM : Kayasultan sok. Cemal bey apt. 22/4 Kozyatağı 81090 İstanbul
Tel: 0.216.372 77 31 Faks: 0.216.416 94 45

İSTANBUL : Lale Plak, Galip Dede Cad. No:1 Tünel/İstanbul
Tel/Faks: 0.212. 293 77 39

ANKARA : Mavi Müzik, Selanik Cad. 65/A, Kızılay/Ankara
Tel/Faks: 0.312.417 04 93

İZMİR : Deta Tüketim Malları, Cumhuriyet Bulvarı 143/B Alsancak/İzmir
Tel: 0.232.464 45 66 Faks: 0.232.464 45 67

birkaç şarkı da söylüyorlardı. Kısa sürede bu şarkılar dinleyicide olağanüstü bir heyecan yaratmaya başladı ve *Fisk Jubilee Şarkıcıları* konserler vermek üzere ülkenin pek çok yerine davet edildi. Bu konserler sonucunda toplanan binlerce dolar üniversiteye kaynak oluşturdu ve orduya ait barakalarda öğretime başlayan Fisk Üniversitesi kendi binasına kavuştu. Köle şarkılarının ruhunu ve anlamını geniş bir dinleyiciye aktaran *Fisk Jubilee Şarkıcılarının* arkasında dört önemli isim vardı. Bunlardan birincisi üniversitenin kurulmasına önayak olan Clinton B. Fisk'tir. Üniversite korosunun kurucusu George White idi. T.F. Seward anonim olan bu şarkıları notaya döktü. Koronun piyanisti Ella Shepherd'in özgürlüğü ise babası tarafından 350 dolar karşılığında satın alınmıştı.

Ölüm Sözleri = Kaçış Düşleri

"Beni burada engelleyebilirsin
ama yukarıda asla
İnsanlarımın gitmesine izin ver
O cennette oturur ve duaları
kabul eder
İnsanlarımın gitmesine izin ver
İlerle Musa
Mısır diyarlarına doğru
Yaşlı Pharoah'ya söyle
İnsanlarımın gitmesine izin ver"

(Go down, Moses)

Günümüzde hala söylenen bu şarkı özünde İncil'de geçen bir öyküyü anlatmaktadır. Ancak içinde tutsaklığın bitmesi için bir yakarış, sonra özgürlük mücadelesinde ilerleme yönünde bir teşvik ve yüreklendirme görülmektedir. 'Yarın sabah buluşuruz' adlı şarkı ise Tanrı'ya hitaben söylendiği duygusunu vermekle birlikte, belki de ertesi gün gerçekleştirilecek bir kaçış planının şifresini taşır:

"Seninle sabahleyin buluşuruz
Kutsal kentin diğer tarafında
Cennete giderek yaklaşırım"

(Meet you in the morning)

Bir diğeri ise zor koşullara karşı henüz yılmadıklarını anlatarak diğer köleleri dayanışmaya çağırır. Sözü edilen 'korunması gereken cennet özgürlük ülküsüdür'.

"Hayır, henüz yorgun değilim
Bunun bir tanığı var yüreğimin
içinde
Henüz yorgun değilim
Tarlalarda savaşmaya
başladığımdan beri
Korumam gereken bir cennetim
var
Ruhumda inancın bağları
Yaşlı şeytan bir top fırlatıyor
bana
Topun ruhumu devireceğini
düşünüyor
Top cehenneme doğru gidiyor
Ben cennete"

(Not weary yet)

"Eve gitmek istiyorum" adlı şarkıda ise mesajların gizliliği neredeyse bir kenara atılmıştırr; özlenen evin adı özgürlüktür:

"Seni ıslatacak yağmur yok
Seni yakacak güneş
Yargılayacak mahkemeler yok
"Şak"layan kamçılar
Fırtınalı havalar
Çalkantılar
Kölelik yok
Evde varolan sadece mutluluk"

(I wanna go home)

İşin ilginç tarafı dinsel müzikten doğan blues, din çevreleri tarafından dışlandı, şeytanın müziği olarak nitelendi. Blues söyleyen bir kişinin günah işlediği, dinsel şarkı söyleyenlerin ise Tanrı'ya hizmet ettiği yönünde bir düşünce yayıldı (Ferris, 1984). Günümüzde de bu düşüncenin bir dereceye kadar geçerli olduğunu ve belli bir yaşa gelen blues müzisyenlerinin blues'u bırakarak sadece dinsel müzik yapmaya başladıklarını görüyoruz. Bir siyah kilise rahibi de "bütün güzel şarkılar şeytana mı kalacaktı" diyerek dinsel müziğin ve blues'un müzikal yakınlığını ifade etmiştir (Allen, 1867). 1920'lerde en parlak yıllarını yaşayan Harlem Rönesansı dönemi yazarları ve entellektüelleri de blues'u aşağı bir kültür olarak değerlendirerek konuyu toplumsal bir fenomen olarak ele almamışlardır (Newman and Sawyer, 1996).

Görüldüğü üzere blues'a köken oluşturan bu şarkılar yalnız müzik tarihine değil, verdikleri mesajlarla insanlık tarihinin yakın geçmişine de ışık tutuyor; acıların umuda dönüştürülmesinde müziğin işlevinin önemini vurguluyor. Belki buna uzun ve karanlık özgürlük yolunun müzikle ışıklandırılması da diyebiliriz.

Kaynakça

**Allen, William Francis; Ware, Charles Pickard; Garrison, Lucy McKim (1867) Slave songs of the United States, Applewood Books*

** Dinçtürk, Benan (1999) Blues: Tutsaklığın, aşkın, ayrılığın öykusü, Jazz Dergisi, Sayı 14, Sayfa 65-68, Boyut Yayıncılık*

**Ferris, William (1984) Blues from the Delta, Da Capo Press*

**Harris, P. (1997) kişisel görüşme*

**Haskins, James (1987) Black music in America: A history through its people, Harper Trophy*

**Newman, Richard; Sawyer, Marcia (1996) Everybody Say Freedom, Penguin Books*

**Wilson Jen, Women's Jazz Archive, Swansea, U.K., kişisel görüşme*

Big Band Anıları

Benny Goodman (1909-1986)

Orhan Argun

Benny Goodman gelişmiş bir çocukken büyükler yanında klarinet çalarak jazz dünyasına girdi. Chicago'nun ünlü müzisyenleri ile jam-session'lara katıldı. 1930'larda iki ünlü dans orkestrası Ben Pollack ve Red Nichols ile çalıştı. Pollack topluluğu ile göründüğü fotoğraflara bakarak, sax bölümünde esas olarak alto sax çaldığını, önünde de bariton ve soprano sax ile klarinet ve obua bulunduğunu görürüz. Diğer iki sax elemanının da önlerinde birçok enstrüman olduğuna göre, Ben Pollack orkestrasının dinamiklerini düşünebiliriz. Goodman, diğer bütün jazz'cılar gibi, New York'a gelip çeşitli gruplarla çalıştı. Billie Holiday'e eşlik eden orkestralarda yer aldı. Holiday'in söylediği "What A Little Moonlight Can Do" adlı şarkıyı sonradan kendi orkestrasının repertuarına koyacak ve tüm bayan vokalistlerine söyletecektir.

İlk önemli ve büyük orkestrasını 1934 kışında kurdu ve bir gece kulübünde çalmaya başladı. Kadro 4-3-2-4'dü. Aynı yılın noelinde başlayıp 1935 yaz aylarında sona eren "Let's Dance" adlı radyo programına katıldı. Tüm Amerika'ya yayınlanan bu programın çok tutulması nedeniyle ve bundan cesaret alarak batıya doğru turneye çıktı. Ancak işler istediği, beklediği gibi gitmiyordu. California'ya vardıklarında moralleri çok düşüktü. Goodman orkestrayı dağıtmayı bile düşünüyordu. 21 Ağustos 1935 gecesi Los Angeles'ın Palomar dans salonundaydılar. Pist oldukça kalabalıktı. Fletcher Henderson'un az çok rutin aranjmanları ile dans ediyorlardı gençler. Müzisyenler ise bir kıvılcım bekliyordu. İnanılır bir kaynağa göre trompet bölümünde Bunny Berrigan, küfürle karışık "yeter bu uyuşukluk, Bugle Call Rag'i çalalım diye bağırarak, yayındaki iki arkadaşı ile birlike bu ünlü Jimmy Mundy aranjmanını hücum borusu biçimindeki introsunu tüm nefesleri ile üflediler. Soloları ve bölüm pasajları ile baştan sona bir kreşendo gösterisi olan parça sona erdiğinde, Amerikalıların deyimi ile, salon havaya uçmuştu. Jazz'da swing dönemi ve Benny Goodman'ın 50 yıl sürecek başarısı işte böyle başladı.

Geriye dönüş bir zaferdi. Chicago'da 15 gün için yaptıkları anlaşma uzatıldı ve bir otelde 6 ay süre ile çaldılar. New York'a geldiklerinde radyo yayınları, plak kayıtları, gece kulübü işleri onları bekliyordu. 1936 yazını yine turne ile geçirdiler ve Hollywood'da ilk filmlerini çevirdiler. "The Big Broadcast of 1937" adlı bu filmin Türkiye'ye gelip gelmediğini bilmiyorum. O yılların gazete koleksiyonlarına bakarak anlayabiliriz. 1937 kışında, New York'un ünlü Paramount sinema salonundaki konserleri olay oldu, polisler kalabalığı sakinleştirmek için sürekli görev aldılar. O yılın

Goodman saksofoncu Vido Musso ve davulcu Sid Catlett ile.

turnesi sırasında ikinci filmde yer aldılar. Hollywood Hotel adlı bu filmin Türkiye'ye gelmiş olduğunu İlhan Mimaroğlu'nun yazısından öğreniyoruz (Jazz Dergisi, sayı; 12).

Benny Goodman orkestrasının bu başdöndürücü yükselme dönemi 1938 Ocak ayındaki ünlü Carnegie Hall konseri ile sona erdi. Şimdi kısaca bu dönemdeki müzisyenlerine bakalım. Davulu bir büyük orkestranın en önemli enstrümanı haline getirmede büyük rol oynayan Gene Krupa, yükselme devrinin her anında yer aldı, soloları, figürleri ve görsel şovları ile başrol üstlendi. İkinci büyük bölüm, üç kişilik olmasına rağmen büyük ses veren trompet bölümüydü. Bunny Berrigan'dan sonra, zamanla Chris Griffin, Ziggy Elman ve Harry James bölüme geldiler ve birçok müziksever bu bölümün swing döneminin en iyi trompet bölümü olduğunu kabul etti. Goodman, trombonlara bölüm olarak fazla önem vermedi ve bu nedenle uzun süre sadece iki müzisyen yer aldı toplulukta. Aranjmanlarda trombon ve trompetler birlikte, brass bölümü olarak çalıyorlardı. Vernon Brown ve diğer bir iki tromboncu solist olarak birinci sınıf görev yaptılar. Sax bölümünde Toots Mondello, Vido Musso, Bud Freeman gibi üstün nitelikli müzisyenler bulundu. Piyanoda Claude Thornhill, Fletcher Henderson, Teddy Wilson, Jess Stacy gibi ünlüler, gitarda Allan Reuss yer aldı. Sanıyorum, Goodman vokalist olarak bayanları tercih etti. Bu dönemde Helen Ward ve Martha Tilton repertuara unutulmaz vokaller hediye ettiler. Ella Fitzgerald'ın orkestra ile bir plak kaydını son yıllarda dinleme olanağını buldum ve çok beğendim. "Goodnight My Love" adlı bu kayıt, 1937 yazında yapılmış, muhteşem bir yorum hem Ella, hem de Benny için.

Orkestranın yükselme dönemindeki aranjörleri, başta Henderson olmak üzere, Jimmy Mundy, Edgar Simpson ve orkestradaki müzisyenlerdir. Henderson'ın düzenlemeleri sax ve brass bölümleri arasındaki diyaloga dayanır. Ana temayı bazen biri, bazen diğeri çalar, öbürü cevap verir. Diğer aranjörler kanımca daha ilginç düzenlemeler yapmışlardır. Harry James'in "Life Goes To A Party" adlı aranjmanı değişik ve coşkulu bir çalışmadır. Goodman'ın küçük grupları da bu dönemde kurulmuş ve devam etmiştir. Önce siyahi piyanist Teddy Wilson ile üçlüsünü, sonra vibrafoncu Lionel Hampton'un da katılmasıyla dörtlüsünü kurdu. Big band müziksever olarak ve özellikle de basa yer vermediği için, Goodman üçlü veya dörtlüsünün müziklerini fazla dinlediğimi söyleyemem. Bu arada üçlünün "Time On My Hands" ve dörtlünün "Opus No.1/2" adlı yorumları severim.

Carnegie Hall konserinden sonra Goodman, tıpkı baş rakibi Artie Shaw gibi, gençlerin aşırı sevgisinden sıkılır duruma geldi. Onları bu kadar coşturan kişinin Gene Krupa olduğunu düşünerek bateristine biraz daha sakin olmasını söyledi. Sanıyorum Krupa da liderlik zamanının geldiğini düşünüyordu ve bunu fırsat bilerek orkestradan ayrıldı ve kendi topluluğunu kurdu. Yerine gelen Dave Tough ancak Krupa stilinde çaldığında biraz olsun gençleri tatmin edebildi ama swing hayranları Krupa'yı daima aradılar ve çareyi Gene Krupa ve orkestrasını izlemekte buldular. 1939 yılında trompetçiler James ve Elman da ayrılınca Goodman müziği o coşkuyu epeyce kaybetti. Yanılmıyorsam bu arada Goodman da topluluğunu tümüyle yeniledi. Aranjör Eddie Sauter çok modern aranjmanlarıyla orkestra müziğine büyük renkler ve dinamikler getirdi. Müzik mağazalarında bulabileceğiniz CD'lerde "Benny Rides Again" adlı parça yer almıştır ve bu Sauter'in en sevilen düzenlemesidir. Yine Sauter'in düzenlemiş olduğu "Clarinet A La King" de çok satan ve Türkiye'de de basılan bir plak olmuştur. Orkestranın 1940 başlarındaki müzisyenleri arasında, Ellington'dan gelen Cootie Williams yine trompette Charlie Shavers, tenor sax'da Georgie Auld ve davulda Louie Bellson'u görüyoruz.

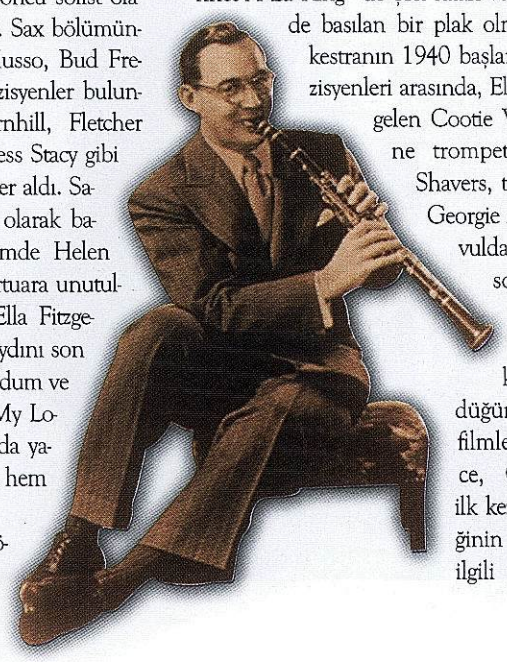

Türkiye'de gördüğüm sinema filmlerine gelince, Goodman'ı ilk kez, jazz müziğinin doğuşu ile ilgili "Syncopation" adlı 1942 yapımı filmde gördüm. Son sahnede sadece kendisi, davulda Krupa, trompette James, tenor sax'da Charlie Barnet ve diğer bir iki orkestra şefi ile bir jam session yaparken göründü. Goodman ve orkestrasını ise 1945 yılı yapımı iki filmde gördük İstanbul'da. Biri siyah beyaz "Stage Door Canteen"di. Vokalisti Peggy Lee ile birlikte "Why Do't You Do Right" adlı yapıtlarını seslendirdiler. Bu filmde Count Basie orkestrası da yer almıştı. Diğeri renkli "The Gangs All Here" adındaydı. Davul iskemlesinde Louis Bellson'u sax bölümünde Glenn Miller'ın dağıttığı orkestradan gelen Al Klink'i hatırlıyorum. Bu tarihlerde piyanist Mel Powell'dı. Powell sadece bir virtüöz değil besteci ve düzenlemeciydi de. İyi bilinen iki yapıtı "Mission To Moskow" ve "The Earl"dür. Goodman Band'i son olarak 1944 yapımı, siyah beyaz "Sweet and Low" adlı filmde gördük. Üçlüsüne çok yerinde olarak bas eklemişti ve çok güzel bir parça çaldılar. Ayrıca büyük orkestradan da "Jersey Bounce" adlı yorumu dinlediğimizi iyi hatırlıyorum.

O tarihlerde jazz dinleyen bizler, Goodman'ın en iyi orkestrasının yer almış olduğu ilk iki filmini göremeyip, bu son filmlerini gördüğümüzden Benny Goodman orkestrası ve müziği, hayranları olduğumuz iki trombon cu şefin Miller ve Dorsey'in müzikleri yanında ikinci sırada kaldı. Tabii kendi arkadaş grubumuzdan söz ediyorum. Yoksa Goodman'ı seven pekçok müziksever vardı İstanbul'da. O yıllarda yazları Moda Plajına giderdik ve orada jazz ve dans plakları çalınırdı. Bir ara sık sık Goodman plaklarının çalındığını farkettim ve yönetim odasına gitim. Gördüğüm onbeş yirmi adet pırıl pırıl 78 devirli, Parlophone marka ithal BG plaklarıydı.Ayrıca Sahibinin Sesi marka plaklar da çok satış yapan taş plaklar ya ithal edilir ya da kalıpları getirilip burada basılırdı. Plunger trompet uzmanı Cootie Williams'ın da yer almış olduğu Goodman Sextet plaklarından da bazıları geldi İstanbul'a.

Goodman'ın hayatını anlatan The Benny Goodman Story adlı filmi burada mı, yoksa Amerika'da TV'de mi görmüş olduğumu şu anda hatırlamıyorum. Eski dostlar, Krupa, James, Hampton biraraya geldi ve çok güzel müzikler yaptılar. Bu film için yapılan "Sing Sing Sing" adlı performans özellikle çok coşkuludur. Sanıyorum, 1945 veya daha ileri tarihlerden sonra Goodman devamlı bir orkestra bulundurmaktan ziyade, konser-turne veya plak kaydı için topluluklar kurdu ve dağıttı. Capitol marka LP plağı "The Benny Goodman Band" 1950'li yılların en iyi performanslarını sergilediler.

Artık Goodman orkestrasının kadrosu 5-4-3-4'dü. Üçlü harmoni olmasına rağmen yine de trombon bölümüne, bölüm olarak faz-

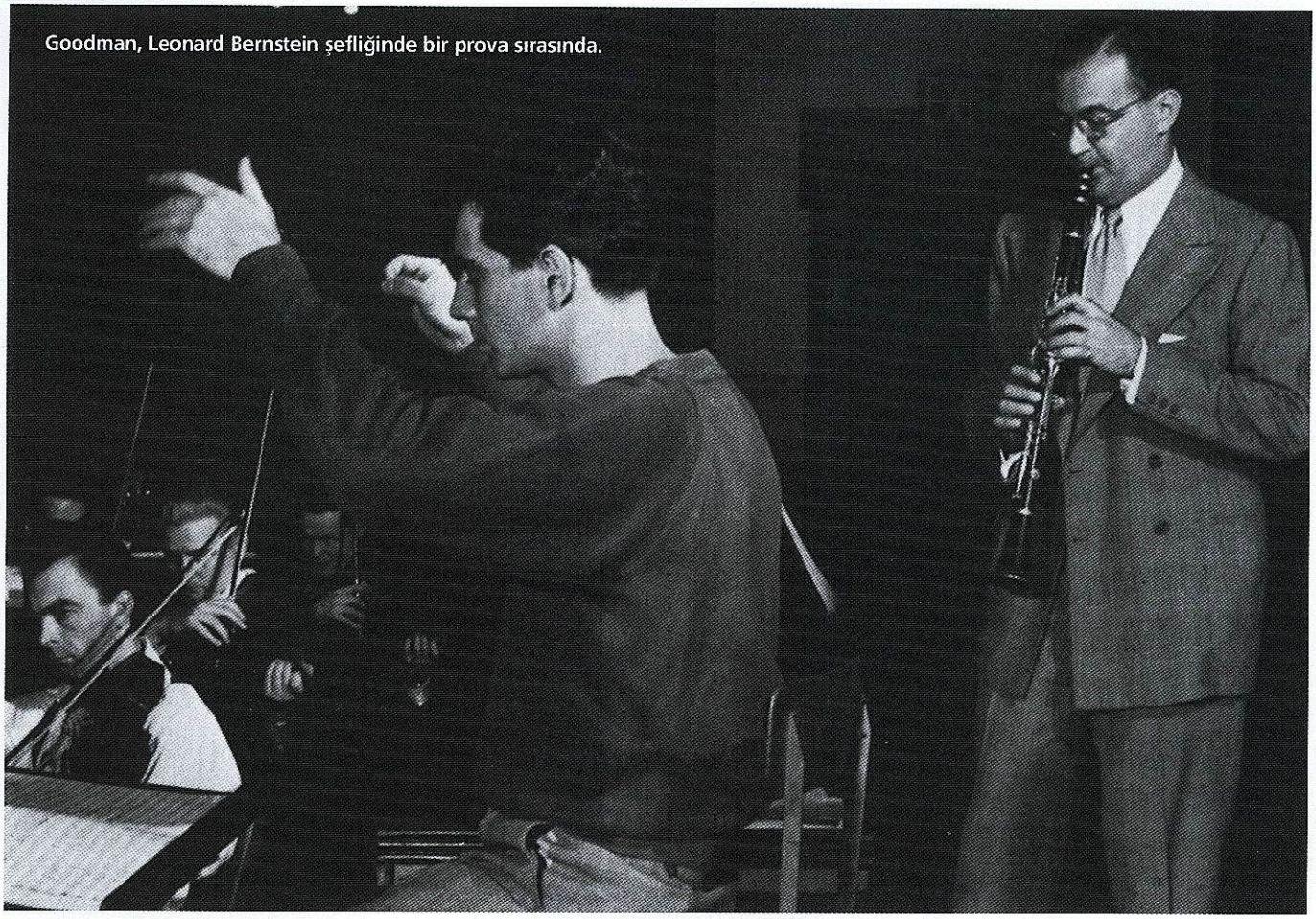

Goodman, Leonard Bernstein şefliğinde bir prova sırasında.

la yer vermemesi, benim için bir eksiklikti. O Dönemlerde Dorsey, Miller ve Kenton trombon pasajları ile harikalar sergiliyorlardı. Goodman topluluğu big band niteliğiyle daima ön sıralarda yer aldı. Bütün şefler gibi sağlam bir ritmi her zaman elde etmesini bildi. Ünlü bateristler, Buddy Rich ve Alvin Stoller diğerleri Goodman ile çalıştılar. Bir ara Gene Krupa tekrar geldi, bir süre eski patronu ile çaldı. Nefesli sazlarda da ünlü isimler kadroda bulundu. Tenor sax Stan Getz ve Zoot Sims, trombon Bill Harris, trompet Cappy Lewis gibi isimleri hatırlıyorum. Eski konser kayıtları, radyo nakilleri temizlenip CD olarak müzikseverlere intikal ettikçe, Goodman topluluklarında ne kadar çok değişik isimlerin yer aldığını görüyoruz. Mesela, daha ziyade bayan vokalistlere görev verdiğini belirtmiştim. Yeni keşfedilen kayıtlarda Bing Crosby, Louis Armstrong, Fred Astaire gibi ünlülerin, herhelde konuk vokalist olarak, orkestraya katıldıklarını görüyor, dinliyoruz. Bir de yine ünlü bariton Dick Haymes'in kadrolu çalışmış olduğunu ve ayrıca Goodman'ın da novelty vokalleri yaptığını belirteyim.

Amerika'da yaşadığım sıralarda, maalesef Goodman orkestrasını görüp dinlemek, bir istisna dışında, mümkün olmadı. Bunun nedeni o yıllarda onun daha küçük gruplarla çalıştığı, orkestra kurup Avrupa'ya konser turuna gittiği ve döndüğünde de hemen başka işlere giriştiği, bu arada klasik müzik çalışmaları yaptığı olsa gerek. Yahut da şanssızlık diyebiliriz. Sadece 1961 yazında Los Angeles Disneyland'de Goodman ve orkestrasını dinledim. Ancak yanımda Amerikalı arkadaşlar vardı, onlardan ayrılıp orkestra önüne gidemedim ve sadece bir set dinlediğimiz müzikten beklediğim keyfi alamadım. Hatırladığım tek şey trompet solistinin Cappy Lewis olduğu, bunu da Goodman anons etmişti ve orkestranın ritminin çok kuvetli olduğudur. Bu deneyimden sonra, orkestraların açık hava konserlerine hep yalnız gittim ve dört veya beş set, ne kadar uzun süre çalarlarsa çalsınlar, önlerinden ayrılmadım.

Sanıyorum, Goodman bu orkestrayı bazı değişikliklerle, ertesi yaz Rusya'ya götürdü. Geziden önce TV'lerde çok yayın yapıldı, Goodman ve diğer müzisyenler bu programlara katıldılar. Krupa, Hampton, Wilson gibi eski müzisyenlerini de gördük, dinledik TV'de. Rusya konserleri muhteşem oldu. Bazı kayıtlar önce LP, sonra da CD olarak yayınlandı. Bu kayıtları bir başka yazıda sizlere anlatmak isterim. Hele "Meet The Band" adlı parça benim için çok ilginçtir.

Rusya dönüşü orkestra New York'da benim sık sık gittiğim bir parkta, sanıyorum bir hafta süre ile konserler verdi. Şanssızlık işte burada kendini gösterdi. Ciddi bir rahatsızlık nedeni ile bu haftayı ben evde geçirmek zorunda kaldım.

Benny Goodman Chicago stilinde klarinet çalan bir müzisyendi ve hiç kuşkusuz bir virtüözdü. Özellikle, lowregister, pes perdede çaldığı zaman görkemli sololar yapardı. Bu stili küçük gruplarında kullandı. Big band sololarında higregister'i tercih etti. Topluluklarında daima birinci sınıf müzisyenlere yer verdi, onlara iyi davrandı, sevgilerini kazandı.

Swing müziği seven okurlara, Goodman'ın Krupa ve James'li orkestrasının konser yayınlarını veya radyo nakillerini önermek isterim. Big band meraklıları için ise, Goodman orkestrasının her kaydı değer taşır, tabii canlı yayınlar tercih edilmelidir.

1940'lı yıllardaki Moda Plajı yöneticisi gibi, bugün de Benny Goodman müziğini çok sevenler var. Aklıma önce, onlarca yıldır TRT'de programlar sunan Erol Tulay geliyor. Jazz yayınlarının hepsinin açış parçasını Goodman big band'inden seçer Tulay. Ona teşekkür borçluyuz, ilginç programları için. İkincisi de yine bir radyo programcısı, zaman zaman bu dergide yazılar yazan Erhan Altunay'dır. Ona da teşekkür ederiz. Benny Goodman jazz tarihinin baş sayfalarında yer alacaktır. Herhalde klasik müzik severler de onun en iyi klarinetçilerden biri olduğunu kabul ederler.

Yeni yılın sağlıklı ve başarılı geçmesini diliyorum.

2000'lerde Jazz'ın Geleceği ya da
Hayırlı Milenyumlar Efendim!

Yosi Falay

Yeni binyılın eşiğinde iken spordan, sanata bilimden teknolojiye her konuda geçmiş binyılın muhasebesini çıkartmak, geleceğe dönük projeksiyonlarda, öngörülerde, temennilerde bulunmak neredeyse bütün yazarların ve yazıların konusu olmuş durumda. Hazır ben de böyle bir köşe tutmuşken, benim ne eksiğim var diğer ahkam kesenlerden, diyerek yüzeysel bir muhasebeye girişmekte hiçbir sakınca görmedim.

Jazz'ın geçmiş binyılı yok, o kadar eski bir sanat değil ama inanıyorum ki ormanda davulunu içinden geldiği gibi çalarak müzik yapan ilkel insan da bir yerde jazz yapıyordu. Yine de bu müziğin tarihi ancak 20inci yüzyılın tarihi içinde değerlendirilebilir. Kimler geldi, kimler geçti bölümünü bir kenara bırakmak en iyisi çünkü hepsi başlıbaşına birer "persona" olan jazz kahramanlarını burada listelemek imkansız. Yine de tarihin akışını değiştiren Charlie Parker ve Miles Davis'in adını hiç anmadan geçmek haksızlık olur.

Genel perspektiften baktığımız zaman 50-30-10 yıl önce dinlenen ve jazz diye adlandırılan müzikle bu günkü aynı isimli müziğin arasında ilgi kurmak çok zor. Kullanılan enstrümanlarda büyük bir teknoloji değişikliği olmadan bu kadar değişik yönlere sıçrayıp yeni açılımlar üretebilen başka bir disiplin de belki yok. "Bu şimdi jazz mı?" sorusu da en sık sorulan sorulardan biri. Purist yaklaşımda olanlar gerçek jazz müziğinin 50'lerde üretilen be-bop, hard-Bop ve türevleri ile sınırlandırılmasından yana, yenilikçiler ise jazz özgürlük demekse böyle sınırlar koymaya kimsenin hakkı yok diyorlar. Ancak kimsenin yadsıyamayacağı gerçek şu "jazz gerek dinleyici ve seyirci sayısındaki azalmadan, gerekse üretilen müziğin tekrarlanmasından dolayı kan kaybediyor". Gerçek dinleyici ortadan kaybolurken jazz kulüplerinde ve jazz festivallerinde sık sık trip-hop, etnik tarz, sampling machine destekli müzik yapanlar boy gösteriyor ve seyirciyi cezbediyor. Jazz'ın bugün artık main-stream denebilecek bir ana damarı yok, hep küçük dereler halinde akıyor ve bunların bileşimi de yeterli debiyi sağlayamıyor.

Opera sanatı da benzer krizler yaşarken çareyi popülizmde, süperstarlar pompalayıp onların sayesinde müziği halka indirmekte, kısacası "pazar kuralları" içinde buldular, böylece yeni nesillere bir aşinalık kazandırırken oluşan yeni pazardan epey bir para kazanmayı da ihmal etmediler.

Benzer bir stratejiyi jazz'a uygulamanın geçerliliği olacağını pek sanmıyorum, jazz genelde "Pazar ekonomisi"ne çok sıcak bakmayan icracıların ve dinleyicilerin müziği olmuştur, hatta bu müziğin anarşist bir yanı olduğunu söylemekte çok hakikat dışı olmaz. Gerçek şu ki yeni nesilde bu tarz bireyler azalıyor, medya bombardımanı ile kontrol altına alınan tüketim alışkanlıkları müzik zevkini de hedef almış durumda, artık seçilen değil dayatılan müzikler tüketiliyor. Sadece müzik değil, okunan kitaplar, seyredilen filimler, okunan gazeteler, seyredilen TV programları, kullanılan arabalar, yenilen yiyecekler hep aynı ortalama zevksizliğin ürünü ve bir paket halinde önümüze sunuluyor. "Bari herkese aynı kıyafeti giydirin de tam asker gibi olsunlar" derken bir de fark ettim ki zaten öyle olmuş bile, gençlerin giydiği kıyafetler hep birbirinden etkilenmiştir ama bu kadar bir örnek olduğu bir dönemde hiç olmamıştı her halde. Tam bir marka terörü yaşıyoruz kısacası. Globalleşme ile daha da ivme kazanan bu kültür pazarlaması sayesinde bütün dünya aynı anda aynı şeyleri dinleyip, okuyup seyrediyor ve tüketiyor hale geldi. Herkes ortalama Amerikalı zevklerine sahip artık. Kimsenin işine gelmiyor 1969 yılında alınan bir plağın 30 sene dinlenmesi veya bir arabanın 30 sene kullanılması (benim 1969 Jaguar'ın kulakları çınlasın daha 30 sene yürüteceğim o arabayı herkese inat). Modalar hızla değişmeli ki çarklar hızlı dönsün.

70'lerin fusion'u jazz ile rock arasındaki kaynaşım idi, geleceğin fusion'u ise jazz ile hip-hop, etnik, trip-hop, house, DJ-sampler destekli müziği arasında olacak gibime geliyor, bugünün yaratıcı müzisyenleri daha çok bu türlerden çıkıyor, genç ve orta kuşağın öncü jazz müzisyenleri olarak nitelenen Joshua Redman, Pat Metheny, Courtney Pine, Keith Jarrett vs bile artık yeni açılımlara gitmekte zorlanırken, itici güç bu saydığım tarzlardan gelecek. Önyargısız yaklaşılırsa yaptıkları müzik hiç de kötü sayılmaz. Gerçekten bir enerjileri ve çeşitli ruh hallerini yansıtmakta üstün becerileri var.

Bir diğer tehlike de yeni teknolojik oyuncaklar olan DVD ve Home Theatre sistemlerinden geliyor bence. Reklamlara bakarsanız artık konsere gitmeye gerek kalmadan evde pijamanızla, üstün bir ses ve görüntü kalitesiyle jazz konseri dinlerken icracıların close-up el ve ayak hareketlerini detaylı şekilde izlerken pop-corn yemenize kimse engel olamayacak. İşte bu hiç olmadı, jazz müziği ya canlı konserde ya da daha iyisi küçük, tercihan havasız, kalabalık ortamlarda başkalarının ter kokuları dahil her türlü dış ve

iç etkiye açık olarak dinlenir ve seyredilir. Evde CD dinlemeye itirazım yok ama evde konser seyretmek bence (ve umarım ki) tutmaz. İyi vallahi, iki bilet fiyatına bir DVD al sonra çek pijamaları istediğin kadar seyret. Bu tuzağa düşersek yakında "Claudia Shiffer sizin olabilir, al şu DVD'yi bir de interaktif uyarıcı sistem kuralım sana, pijama giymenize bile gerek yok otur koltuğuna keyfini sür", cinsinden sanal dünyalara dalabiliriz. Jazz ise gerçeğin ta kendisidir "şimdi ve burada"dır, öyle olmalıdır.

Bence gelecekte jazz öncü rolünü daha ileri bir boyuta taşıyıp bir politik bilinç hareketinin itici gücü rolünü oynamalıdır, aynen 1970'lerde rock müziğin üstlendiği gibi, çevrecilerle, anti-kartelcilerle, feminist, gay-lesbian gruplarla, insan hakları savunucuları ile ve diğer sivil toplum kuruluşları ile dayanışmaya girmeli ve apolitik konumundan kurtulup birtakım tercihler belirlemelidir. Müzisyenler bu bilinçte değilse dinleyiciler onları bu yöne biraz itekleyebilir gibime geliyor, içe kapanmanın zamanı artık geçti 2000'lerde mücadele dışarılarda olacak, bu savaş bireyi sadece tüketici boyutuna indirgemek istiyen multi-national'lar ile birey ve bilinçli birey olmak isteyenler arasında gelişecek. Ben jazz müziğini bu mücadelenin merkezinde görmek istiyorum. Çocuklarımıza hayatın sadece tüketilen şeylerden ibaret olmadığını, modası geçmeyen, kalıcı değerler ve ürünlerde olduğunu, mesela sevgi, mesela arkadaşlık, mesela dürüstlük, mesela insanlık onuru, mesela Miles Davis'in müziği, mesela Herman Hesse'nin kitapları, mesela Ingmar Bergman'ın filimleri, mesela 1969 Jaguarlar, mesela Diorella parfüm veya Eau Sauvage after shave, mesela İskoç tweed ceketler veya iskoç etekler (herkes listesini serbestçe yapabilir) olduğunu gösteremezsek bu mücadeleyi kaybetmiş sayılacağız .

Hayırlı milenyumlar olsun efendim.

AYNI TELDEN ÇALANLAR

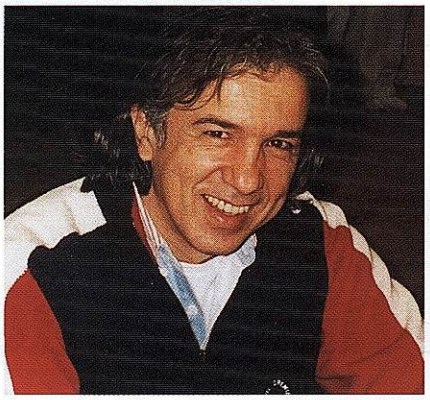

Aşkın Arsunan

(p, keyb)

Sıtkı Sırtanadolu
sitki@aura.com.tr

Yıl 1997 Temmuz ayı, Açık Hava Tiyatrosu'nda güzel bir Jazz Festivali akşamı daha. Bu kez sahnede 80'lerde vokal jazz'a damgasını vurmuş gerçekten güçlü bir ses, **Patti Austin** var. Festivalde o güne kadar ciddi bir jazz yoğunluğu hakim, fakat o akşam bir bakıma pop jazz konseri, seyircileri biraz olsun rahatlatan ve her zevke hitap eden cinsinden. Yanımdaki dostum konser sonrası beni sahne arkasına gidip sahnedeki müzisyenlerden eski bir dostuna 'merhaba' demeye ikna ediyor. Kulise geçiyoruz. Ben sıradan bir müzisyen ile görüşeceğini zannederken, Patti Austin ve dostumun sarmaşdolaş, iki eski arkadaş gibi muhabbetine ağzım açık bir şekilde şahit oluyorum. Dostumun bir zamanlar Patti Austin'e Amerika turnesinde müzisyen olarak eşlik ettiğini sonradan öğreniyorum.

Bahsettiğim dostum müziğe yakın çevrelerin hiç de yabancı olmadıkları bir isim **Aşkın Arsunan.** Belki bir çoğumuz onun müzikal dehasını ya da geçmişini bilmeyebilir. Fakat, kanımca Aşkın Arsunan dünya standardında, farklı tarzlarda müzikleri eşdeğer ustalıkta hayata geçirebilen bir piyanist/müzik adamıdır. Günümüz Türkiye'sinin sanat dünyasında, ucuz kahramanların oranısız bir şekilde abartıldığı, iyi ile kötünün, doğru ile yanlışın bile ayırdedilemeyecek hale geldiği sahte ortamlarda Aşkın Arsunan gibi bir müzisyeni bu sayfalarda sizlere tanıtmakta kanımca geç bile kalındı.

Aşkın ile ilk tanışmamız tesadüfen bir gün Washington D.C.'de olmuştu. Kişiliği, müzikal zekası ve ufku öyle zengin bir insandı ki, uzun yıllar aynı kalmış iki dost gibi günlerce derin muhabbetler yapmıştık.

Aşkın Arsunan'a jazz ya da pop müzisyeni yakıştırması kanımca yetersiz kalır. Zira onun formasyonunda müziğin her türünün yeri var. Jazz'a olan aşkı tabii ki ağır basıyor. Fakat, Arsunan'ın aranjman dehasının alarında Türk müziğinin inceliklerinden, jazz'ın köklerine; senfoni aranjmanlarının ince çok sesliliğinden, Coltrane'den modern fusion'a uzanan modal armoninin zihinleri zorlayan matematiğine kadar bir çok güzellik saklı. Bunlara Arsunan'ın günümüz elektronik müziğini de anlayan ve teknolojinin gerisinde kalmayan kıvrak zekasını da eklersek, ortaya eşine az rastlanır türden komple bir müzisyen profili çıkıyor. Tabiri caiz ise tam anlamıyla " Best of both worlds " . Bu arada akıllara zarar piyano tekniği ve tanın vergisi üstün sesini de unutmamak gerek.

Aşkın bize biraz kendinden ve geçmişinden bahseder misin ?

Ankara doğumluyum.Üç kardeşiz. Ailemde hem anne hem de baba tarafım müzisyenlerle dolu. Gerçi popüler olmuş müzisyenler değillerdi ama çoğunluğu konservatuar mezunu insanlar. Müzik benim için çok erken yaşlarda başladı. Babam trompetçiydi ve zamanın Ankara'daki gruplarıyla çalıyordu. Evde bir odada Rachmaninoff, diğer odada jazz çalınırdı. O zamanlarda babam Sait Arsunan bizi yetiştirmek için yoğun çalışırdı. Ablam Ayla Arsunan, Ankara Konservatuarı piyano bölümünden yüksek lisans almıştı. Halen kendisi Amerika'da piyano hocalığı yapmaktadır. Annemin dayısı saksofoncu Sami Övünç yıllarca İtalya'da müzisyenlik yaptı. Amcam Rıza Arsunan da akordeoncuydu.

Bildiğim kadarıyla sen okulu ikinci plana atarak hayatın içinden yetişen müzisyenlerdensin.

Evet. Benim de kısa bir konservatuar dönemim oldu ama bitirmedim. Kendimi bildim bileli müziğin içinde oldum ve devamlı farklı müzisyenlerle çalarak yoğruldum diyebilirim.

Sonra yurtdışına çıkıp zannedersem...

Evet, 1972'de İsveç'e Turhan Eteke Orkestrası ile gittim.

Kimler vardı bu orkestrada ?

Çok küçüktüm o yıllarda. Rahmetli Onno Tunç, Erdal Kızılçay ve Atilla Şereftuğ gibi Türkiye'ye mal olmuş isimler vardı. Gerçek bir deneyimdi. İsveç'teydik ama Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde de çalışmalarımız olurdu. Sonra ben İsveç'te kalmaya karar verdim. Orada jazz piyano dersleri aldım. Çeşitli gruplarla çalıştım.

Biraz jazz'a dönelim. İlk olarak jazz ile ne zaman tanıştın?

Ben jazz ile çok ufak yaşlarda tanıştım ama gerçek anlamda bana jazz'ı sevdiren kişi Tuna Ötenel'dir. O yıllarda onu çok izlerdim. Bir bakıma o zamanlarda Tuna benim için bir idolden çok bir yol gösterici, bir ilham kaynağı müzisyendi. Kendisi hala jazz'ı gerçek anlamda tanıyan ve çalan Türkiye'deki birkaç isimden biridir bence.

İsveç'de kaldığın yıllarda bildiğim kadarıyla bir takım prodüksiyonlara imza attın...

İsveç'de Flam Records adlı şirketin bazı çalışmalarında prodüktörlük yaptım. 1980'de Flam Records'a prodüktör olarak yaptığım bir albüm İsveç'de Altın Plak kazandı. Bu şirketin Altın Plak aldığı ilk albümdü bu çalışma. Daha sonra 'Illusion' isimli kendi grubumu kurdum ve çalıştım. Daha sonraları İspanya ve Kanarya Adalarında hem kendi grubumla çalıyordum, hem de bir takım 'booking' işleri yapıyordum. Bazen genç müzisyenlerle workshoplar yapıyorduk. 1980 ortalarında İsveç'in Ajda Pekkan'ı sayılabilecek olan **Lill Babs**'a eşlik ettim. Ayrıca Norveç'de **Bencke Murre** adlı bir kadın şarkıcıya uzun süre eşlik ettim. Bence o yıllarda, özellikle Almanya'da çok tanınan bir isimdi.

*Yanlış hatırlamıyorsam **Janet Jackson** ile de bir müzikal beraberliğin olmuştu?*

Evet, o yıllarda bir TV kanalında Scan Entertainment Show adlı bir canlı müzik yayın programı yapıyorduk. İskandinavya'nın sayılı müzisyenlerinden oluşan bir büyük orkestraydı bu. Buradaki müzisyenlerin bir çoğu seçme müzisyenlerdi. Bir çoğu ECM albümlerinde çalmış müzisyenlerdi. Böyle bir showda Janet Jackson'a eşlik ettim. Orada tanışmıştık. O zamanlar Janet Jackson daha yeni tanınıyordu. Avrupa'da bir kaç kez **Janet Jackson'a** bu tanışmamız sonrası eşlik ettim. Hatta bu konserlerden birinin bende bir yerlerde video kaseti bile olacak. Daha sonraları 1987'de Türkiye'ye döndüm. **Erol Pekcan** orkestrasıyla Yeniköy'deki Bilsak'da bir süre beraber çaldık. 1989'da da Memduh Paşa Yalısı'nda Fatih Erkoç, Sertab Erener, Levent Yüksel, Ahmet Altuğ ve Ercan Esendağ'dan oluşan bir grupla, daha ziyade pop jazz tabir edilebilecek bir repertuar çalıyorduk. Bu grup gerçekten çok keyifliydi. Bu arada bir kaç kez Amerika'ya gelip gittim.

Amerika yılları nasıl gelişti?

1991'de Türkiye'de tanıştığım eşimle Amerika'da evlendim ve Memphis'e yerleştim. Bir süre belgesellere müzikler yaptım. Bu seneler McGregory Productions'a Osmanlılarla ilgili bir belgesel filminin müziklerini yaptım. Bu film Amerika'da PBS kanalında geniş bir izleyici kitlesine hitap etmişti. Daha sonra eski bir Roma uygarlığını tanıtan bir belgeselin ve Martin Luther King'in hayatını ve Amerika'daki Civil Rights Movement denilen siyahların haklarını aradıkları bir dönemi konu alan bir belgesel'in de müziklerini yaptım. Bu aralarda Türkiye'ye zaman zaman geliyordum.

Türkiye'de 90'lı senelerin ortalarında bir çok yapımda senin adına rastlanıyor.

Evet. 1994'te Onno Tunç ile Zuhal Olcay'ın "Oyuncu" adlı albümünü yapıyoruz *(Bu arada, şayet seviyeli popüler müzik adına bu ülkede neler yapıldığını merak edenlere bu albümü özellikle dinlemelerini tavsiye ederim. Gerçekten de zamanın ilerisinde bir yapıt - SS).* Sezen Aksu ve Aşkın Nur Yengi'ye de o senelerde yer yer düzenlemeler yaptım. Ayrıca başka popüler müzik albümlerinde de düzenlemelerim oldu.

***Patti Austin** ile ne zaman tanıştınız ve nasıl grubuna dahil oldun?*

Memphis'de otururken bir grup müzisyenin referansı ile 1995'te Amerika'daki bazı konserlerinde Patti Austin'a birinci keyboard olarak eşlik ettim. Gerçi çok fazla konserleri olduğunu söyleyemem ama yine de çok keyif almıştım.

Konumuz jazz ve dergimiz de jazz dergisi olduğuna göre biraz da jazz'dan bahsedelim. Sana yol göstermiş jazz müzisyenlerinden bahseder misin?

Tabii ki jazz ya da klasik olarak müziği kategorize etmeyi sevmediğimi bilirsin. Ama yine de isim vermek gerekirse, öncelikle Türkiye'de Tuna Ötenel, Emin Fındıkoğlu, Aydın Esen, Fatih Erkoç, İmer Demirer ve adını saymadığım birçok müzisyen arkadaşım var. Yukarda saydıklarım bence dünya çapında müzisyenler. Herbirinin bende bıraktıkları etki çok özeldir.

Aşkın Arsunan'ın düzenlemelerini ve müziğindeki çeşitli renkleri dinlerken çoğu kez farklı çağrışımlarım olmuştur: Piyanoda zaman zaman Bill Evans inceliği ve McCoy Tyner dinamizmi, yer yer Keith Jarrett etkileri, fusion çaldığı zamanlarda Russell Ferrante modernizmi, bazen Gonzalo Rubalcaba yırtıcılığı ve zamanı kullanma becerisi ve hatta David Foster-Klaus Ogermann karışımı anlatılması güç bir senfonik düzenleme anlayışı Aşkın Arsunan'ı ancak kelimelere dökmeye yardım edebilir.

Sence ideal bir jazz müzisyeninin izlemesi gereken yol nedir?

Müzik bence devamlı değişen bir olgudur. Jazz da öyle. Sadece bir tek Bill Evans var, sonra Keith Jarrett dinliyorsunuz. Belli ki o da Bill Evans'tan etkilenmiş ama kendine özel. Dolayısıyla tek bir Keith Jarrett var. Gonzalo Rubalcaba'dan bahsettim biraz önce. O da alacağını almış bir öncekilerden ama yine de Gonzalo Rubalcaba'yım diyebilecek nitelikte çalıyor. Son zamanlarda da Brad Mehldau'yu dinliyoruz. Müthiş bir çocuk. Herşeyden biraz var, ama kendine söyleyecek birşeyler bırakabiliyor. Bence dünya, insanların moral yapıları, renkler, insan ilişkileri, moda, teknoloji nereye gidiyorsa jazz da oraya gidiyor. Bunda kimseyi suçlamamak lazım. Herkes bulunduğu ortamın, yaşadıklarının, soluduğu havanın ürünü. Yani bu doğrultuda fazla tutuculuğun lüzumu yok bence. Bizim müzisyenlerimize baktığımızda, maalesef ters bir işlem seziyorum. Belki hava ya da su faktöründen olabilir, ama bizim bir takım müzisyenlerimiz bir saplantı içindeler sanki. Bence müziğe ve özellikle jazz'a gönül vermiş her ciddi müzisyen kendi kendine bu müziğe kendince ne katkıda bulunduğunun sorgulamasını yapmalıdır. Yani, kim ne araştırma yapıyor, nasıl yeni şeyler dinliyor ya da çalmaya çalışıyor. Bence bu yukarıda bahsettiğim yabancıların hepsi bu soruyu kendilerine fazlasıyla sorarak buralara gelmişler.

Biraz da senin yeni projelerinden bahsedelim. Son zamanlarda Café Gramofon'da çaldığın bir beşli var.

Evet. Davulda Volkan Öktem, basta Eylem Pelit, vokallerde Zeynep Cassalini ve trompette Amerikalı Lloyd Chisholm'dan oluşan bir grup bu. Birkaç bestenin yanısıra ağırlıklı olarak standardların benim düzenlemelerimden oluşan yorumlarını çalıyoruz. Çok keyifli ve dinamik bir müzik var.

Piyanonun yanısıra, tuşlu çalgılar ve hatta vokal ile de eşlik ettiğini gördüm.

Tabii. Ortaya çıkan müzik daha ziyade bu günün fusion anlayışıyla standardların yorumu gibi birşey. Yer yer vocoder kullanarak üç ya da dört ses vokal yapabiliyorum. Bayağı da eğlenceli oluyor. Gramofon'daki şimdiye kadar gördüğüm dinleyici kitlesi de ortaya çıkan müziğe bir hayli ısınmış gibi. Eminim önümüzdeki günlerde de devam edeceğiz. Ayrıca şu sıralar bu konsepti koruyup, birkaç bestemi de ekleyip Volkan ve Eylem ile bir trio kaydına girmeyi planlıyorum. Büyük olasılıkla kayıtları İsviçre'de yapacağız. Bir başka amacım da bu grubun müziğini İstanbul Jazz Festivali'ne taşımak olabilir. Ama bunu tabii ki zaman ve şartlar gösterir.

Peki senin çok yönlülüğünü bilen biri olarak, daha başka projelerin var mı? Örneğin senin jazz harici yönlerini ön plana çıkaracak, yani evrensel boyutta birikimlerini aktarabileceğin bir yapıt.

Ben son zamanlarda evimdeki stüdyomda sürekli yeni arayışlar içindeyim. Benim için jazz'ı bir tarafa koyarsak genel anlamda müzik var ve ben şu sıralar kendi özümden taviz vermeden geniş kitlelere aktarabileceğim müziğin çalışmalarını yapmaktayım. Bu öyle bir gecede çıkacak türden bir iş değil elbet. Ama farklı noktalara ve notalara geldiğimi hisseder gibiyim.

Aşkın Arsunan ülkemizin bir bakıma gizli kalmış yeteneklerinden sayılabilir. Ben dahil bir çok kişi onu yer yer eleştirmesinin nedeni Aşkın'ın çok daha ön planda olmayı hak etmesindendir. Gerçekten de eğer zaman bulup da Café Gramofon'da Aşkın Arsunan Beşlisini dinleme fırsatını bulursanız unutamayacağınız bir gece geçireceğinizi garantileyebilirim. Bu arada kanımca Türkiye'nin yetiştirdiği en yetenekli davulculardan olan Volkan Öktem ve altı telli bası hakkıyla çalan Eylem Pelit gibi genç arkadaşlarımızın da ortaya çıkan bu müziğe hatırı sayılır katkılarını görmüş olacaksınız.

Füsun Levet — Paris

2000 yılını görebilecek miyim acaba?

"2000 yılını görebilecek miyim acaba?" cümlesini çok işittim. Nedense bu çağ atlamanın hepimiz üzerinde etkisi son derece görünür vaziyette. Beklentilerimiz nedeniyle mi?

Her konuda günümüze kadar gerçekleştirilen gelişim ve değişimlerin şaşırtıcılığı bizi 2000 yılında olağanüstü olaylar karşısında kalacakmışız hissini veriyor. Acaba çok mu fiksiyon kitapları okuduk, filmleri gördük? Aslında 100 yıllık zaman içindeki bütün bu büyüleyici ilerlemeler, dünyanın yaşına göre ne kadar minnacık bir zaman dilimi. Kaybolan yeniden ortaya çıkan uygarlıkları genelde 5000 yıllık bir zamana sığdırıyoruz. Fideden büyüyen gelişen bir ağaç gibi yeni bir asıra başlamamız "erdemlik çağı olarak" değerlendirilebilir mi? İnsanlığın yaşadığı bütün acılar, savaşlar, hastalıkları, açlıklar, sefaletler nihayet azalacak veya son bulabilecek mi?

Geçirilen bu 100 yıl bizler için büyük önem taşıyor. Çünkü asrın majör müziği jazz'dır. Jazz'ın doğuşundaki en önemli etken tarihi koşulların yardımı ile olmuştur. Ne zaman ki insanlar Afrika'dan bir başka kıtaya göç ettiler, öykü başladı. Bu yolculukların yalnız acılarını değil coşku, sevgi ve umutlarını da götürdüler beraberlerinde. İnsanların yeniden doğuş kapasiteleri bu denli güçlü ki ilk swing seslerini Armstrong, Bechet gibi isimlerden aldık. Zaten onlar ve diğerleri olmasaydı jazz da olmayacaktı.

Çağımızın en büyük armağanlarından biri olan "absolut" bir güzelliğe sahip jazz'ın "body and soul"dan başka verecek şeyleri olmayan insanlar tarafından yaratıldığını unutmayıp, onu yıpratmadan sahip çıkalım.

Jazz'ın bir lisan olduğunu kabul edersek, yalnız 20. asır müziği olarak kalmaması için de çaba göstermek zorundayız. Jazz müzisyenlerine ve dinleyicilerine düşen budur. Yöntem ise, jazz'ın nerelerden geldiğini bilmekle olur. Gidişat bu iken, değişik ve önemli sorunlar yaşayan ülkemizde jazz'ın geleceği ne olacak sorusu beni ürpertmektedir.

Resmi olarak çağdaşlaşma basamağına 40 yıldır zoraki adımımızı attığımız ve nihayet merdivenin ilk basamağına nefes nefese ayağımızı koyduğumuz şu günlerde çok yönlü konulara eğilmek zorundayız. İnsanları kültür ve sanattan yoksun bırakan ekonomik koşullar iyileştiği takdirde gerçek sanata yer olacak, jazz da olacaktır dolayısıyla. Topluma jazz gibi evrensel bir düşünce tarzını taşıyan müziği sevdirmek, dinleyicilere ulaşmak için artık kapılar açılmalıdır. Etkinlikleri hazırlamak istediğimizde kapı kapı dolaşıp, sponsor arayışı içinde olmak ve çoğu zaman reddedilmek yerine, kendiliğinden resmi makamlar yardım elini uzatmalıdır, desteklemelidir (ütopi?...).

Çağdaşlaşmamız yalnız imzalı kağıtlar üzerinde kalmamalı yaşam biçimimizi de etkilemelidir.

Fransa'ya gelince, değişik kentlerde depremden zarar gören okullar yararına hazırladığım jazz konserleri başarılı geçti. Sonuncusu Nancy kentinde "A Taturquie" Türk Kültür Derneği ile ortak hazırladığımız bir projeydi. Konserlere Ahmet Gülbay, Jean-Loup Longnon, Olivier Temime gibi isimler katıldılar.

Seine Nehri üzerindeki geleneksel tekneler üzerinde (bateaux-mouche) hasta çocuklar ve jazz müzisyenlerine yardım amacıyla düzenlenen Telelon konserleri büyük ilgi topladı. En son dinlediğim bir konserde Griffin, Humair, Tito Puente gibi isimler vardı. Artık başlıbaşına 24 saat jazz dinliyoruz 89.9 TSF Radyosunda. Önemli bir aşama. Muzzik Kanalı ise, yakın bir tarihte jazz kulüplerinden naklen yayına başlayacak. Bunların ilki Le Petit Opportun'dan olacak.

Bol jazz'lı yıllar bedduasıyla...

3. ODTÜ Jazz Günleri

1996 yılından bu yana Ankara Caz Derneği tarafından Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde düzenlenen ve geleneksel bir festival haline gelmeye başlayan ODTÜ Jazz Günleri'nin üçüncüsü 5-7 Kasım 1999 tarihleri arasında gerçekleştirildi. New York'tan dünyaca ünlü kontrabas ustalarından Jay Leonhart ve piyanist Ted Rosenthal'in katılımıyla ilk kez uluslararası bir boyuta kavuşan Jazz Günleri konser, atölye ve söyleşilerle Ankara'nın gündemini etkiledi.

ODTÜ'nin desteği ve Manhattan'ın işbirliği ile düzenlenen etkinlikler bu yıl Kültür Bakanlığı, TETİCO A.Ş., T.H.Y., G Tasarım, EMSEL Ethem Atınç Piyano Galerileri, SHELL, Group D ve YESA'nın desteğiyle gerçekleşti.

Prag'ın doğusuna ilk kez geçen jazz ustası **Jay Leonhart** ile daha önce İstanbul Jazz Festivali'nde çalmış olan piyanonun yeteneklerinden **Ted Rosenthal** gerek konserleri gerekse düzenledikleri atölyelerle unutulmaz anılar bıraktılar arkalarında.

Jay Leonhart müzik tutkusuyla çıkacağı uzun yolculuğa yedi yaşında, Baltimore'daki Peabody Müzik Okulu'nda genç bir piyanist ve perküsyonist olarak başladı. Ondört yaşında kontrbasla tanıştı. Altı yıl sonra Judy Garland'la çalışmaya başladı, ve son elli yılını jazz'ın ustaları, "big band"ler ve jazz gruplarıyla birlikte çalışarak geçirdi.

1992 yılında, "New York Swing"i kurmak için gitarist Bucky Pizzarelli ve piyanist John Bunch'la biraraya gelmiş ve halen bu grupla birlikte çalışmakta. Kendi bestelerinin yanısıra standart yorumlarının yer aldığı 6 albümü var.

Leonhart'ın birlikte çaldığı isimler arasında Dizzy Gillepsie, Jim Hall, Thad Jones, Mel Lewis, Zoot Sims, Sonny Rollins, Marian McPartland, Hank Jones ve Oscar Peterson gibi jazz'ın devleri bulunmakta. Aynı zamanda pop müziğin devlerinden Stevie Wonder, Sting ve Judy Garland gibi isimlerle de uzun yıllar çalıştı.

Her ne kadar ülkemizde çok az kişi dinleme şansına sahip olmuş olsa da, son yirmi yılda Jay'in vokalist-besteci-basçı olarak süren serüveni jazz severler ve bazı "anlayış kabiliyeti yüksek" eleştirmenler tarafından oldukça sıcak karşılanıyor. Bu aralar, "Secrets Every Smart Traveller Should Know" müzikalinin Dave Frishberg ve Stan Freeman ile birlikte yazarlığını yapıyor. Aynı zamanda Jay, 2000 ilkyazında perde açacak, "It's Impossible to Sing and Play the Bass" adlı tek kişilik gösterisinin kayıtlarıyla meşgul.

Ted Rosenthal ayrı bir dünya. Jay'e eşlik etmek için gelen sanatçı, piyanonun başına geçince devleşti. Jazz'a bu derece hakim olan hatta jazz'ın bilinen yapısının üzerine inanılmaz yapı taşları koyabilen ustalarla Ankara pek sık karşılaşamıyor ne yazıkki.

Rosenthal Long Island-Great Neck'de doğdu. Altı yaşında piyano dersleri almaya başladı ve birkaç ay sonra öğretmeninin doğaçlama yapma girişimlerine karşı çıkması üzerine dersleri bıraktı. Charlie Parker ve Stan

Lütfi Varoğlu

Ankara

Getz gibi müzisyenlerle çalışmış olan piyanist Tony Aless'ın Great Neck'te bir piyano okulu açmasıyla piyanoya geri döndü.

Ted, liseden sonra Manhattan Müzik Okulu'na girdi ve piyano üzerine yüksek lisans yaptı. 1988'de Thelenious Monk Ulusal Piyano Yarışmasında birinci oldu. Böylece kariyeri hızla yükselmeye başladı. O dönemden bu yana kendi bestelerini ve ünlü jazz yapıtlarını yorumladığı 5 CD'ye imza attı.

Mulligan'ın 1996'daki ölümüne kadar Gerry Mulligan Dörlüsü ile turnelere çıktı, 3 CD kaydı yaptı ve dünya çapındaki büyük jazz festivallerinde birlikte sahne aldı. Ted aynı zamanda "The Gerry Mulligan All Star Tribute Band"in kurucusu ve müzik direktörü. Piyano ve orkestra için yazdığı konçertosu "The Survivor"ın prömiyerini Rockland Senfoni Orkestrası ile birlikte yaptı. "The Mannes/New School Jazz Program"ın öğretim görevlisi olarak jazz dersleri vermekte ve ülke çapında seminerler sunmakta ve Piano and Keyboard dergisinde editörlük yapmakta.

ODTÜ Kültür Kongre Merkezindeki ilk konserlerinde bas-piyano ikilisi 850 kişilik salonu tıkabasa dolduran seyirciyi daha ilk parçadan itibaren büyüledi. Jay 60. yaşını doldururken inanılmaz bas hakimiyeti ve ılık bir bahar gecesi yumuşaklığındaki sesiyle tanımadığımız bir jazz evrenine taşıdı bizleri. Az sayıda jazz standardı yorumlayan ikili konserde ağırlıkla kendi bestelerini seslendirdiler. İlk kez dinleyenlerde bir şok etkisi bıraktı konser ve bizler bahar aylarında yeniden gelirler mi diye düşlerken bu teklif onlardan geldi. Neredeyse akustik çalan ikili KKM büyük salonunun, Carnegie Hall ile kıyaslanabilecek akustiği olduğunu ve en kısa sürede bu salonda ve İstanbul'da konserlere devam etme isteklerini bildirdiler. Bizleri yaptığımız seçimin başarısıyla büyülenmişken en mutlu kılan da Kamil Erdem, Janusz Szprot ve Ankara'lı tüm jazz'a gönül vermiş isimlerin de hem konserden hem de atölyelerden ne kadar memnun kaldıklarını görmek oldu.

Manhattan'daki performansın son bölümünde Sibel Köse ve Murat Arkan'ın da jam sessiona katılmaları gecenin son sürprizi oldu. Sibel'in Jay ile düeti unutulmaz anılarımız arasında yer aldı.

Jazz Günleri'nin ikinci gününde, ODTÜ'lü sanatçılardan Önder Focan, Sibel Köse, Kamil Erdem, Murat Arkan ve Zafer Gerdanlı'dan oluşan ODTÜ Jazz Karması konseri yer aldı. İkinci kez biraraya gelen grup, profesyonelliğin sahne üzerinde ne anlama geldiğini bir kez daha yaşattı. Hem Focan bestelerinden hem de standartlardan oluşan seçki, yine salonu tıkabasa dolduran seyircilerden tam alkış aldı. Tadı damağımızda kalan konserin geliri ODTÜ'de okuyan ve depremden zarar gören öğrenciler için oluşturulan fona aktarıldı.

Aynı gün, Bora Çeliker, Merih Kocabay, Sadık Sağlam ve Nusret Gürs'den oluşan King Bees grubunun konseri yeraldı. Amatör ruhlu "hüzün" gezginlerini ağırlayarak ilk kez bir blues konseri yapan Dernek bu seçimiyle de dinleyicilerden tam not aldı.

Bu yıl kısa tutulan Jazz Günlerinin son sürprizi, DETANT konseriydi. DETANT, Emin Fındıkoğlu piyano, Tuna Ötenel soprano saksofon, İmer Demirer trompet, Elvan Aracı trombon, Levent Çoker bas trombon, Ruli Karaca bas, Jozi Levi vurmalı çalgılar, Erhan Altay tenor saksofon ve davulda Mehmet İkiz'den oluşuyordu.

Beş kişilik üflemeli çalgılar ve dört kişilik ritm bölümlerinden oluşan **DETANT,** ODTÜ konserinde jazz'ın bazı önemli eserlerinin özel düzenlemeleriyle repertuarını genişletti. Grup, yüzüncü yıldönümünde Duke Ellington'ın müziğinin özgün düzenlemelerini de Ankaralılara sundu. Yılın başından beri Ankara'ya gelmelerini beklediğimiz topluluk, jazz'ın güçlü isimlerini aynı sahnede dinleme zevkini bize tattırdı.

Şimdi yorgunluğumuzu henüz atmışken tek dileğimiz, önümüzdeki yıllarda da giderek artan dinleyici desteğini, sanata destek olabilecek kadar ileri görüşlü kuruluşların desteğiyle buluşturabilmek. 2000 yılında, Ankara Caz Derneği olarak diğer gönüllü kuruluşların ve sanatçıların da katılımıyla daha güzel etkinliklerin yaşanabilmesini hedefliyor, tüm sanatseverlere aydınlık bir dünya diliyoruz.

Ankara Caz Derneği ile iletişim için 0312 4684676 numaralı telefonu arayabilirsiniz. Etkinliklerimizi zamanında haber almak için «hyperlink mailto:acd@acd.org.tr » adresine e-mail atabilir, «hyperlink http://www.acd.org.tr » adresindeki web sitesinden Ankara'daki diğer etkinlikleri, Türk jazz müzisyenlerinin özgeçmişlerini ve diskografilerini izleyebilirsiniz. Üyelik ve diğer yazışmalar için adres: Güniz S. No:36/8 06700 Kavaklıdere Ankara.

Don Byron: Duke, Chopin ve Böcek Müziği

Don Byron 1992 yılında Down Beat dergisinde "Yılın Jazz Sanatçısı" seçildiğinden beri, yeni kuşak jazz klarinetçilerinin önde gelen isimleri arasındaki yerini koruyor. Bu süre içerisinde gerçekleştirdiği, birbirinden farklı ve şaşırtıcı projelerle ise eleştirmenlerin pek sevdiği, çoğu müzisyeni ise çileden çıkaran sınıflandırmalardan başarıyla kaçıyor. Kronos Quartet için yazdığı klasik etkili bestelerden Jimi Hendrix yorumlarına, Orta Avrupa Yahudi müziği Klezmer'den rap'e, çizgi film temalarından Afrika-Karayip etkili parçalara, big band çalışmalarından dörtlü ve beşlileriyle yaptığı jazz araştırmalarına kadar aklınıza gelebilecek herşeyi (ve kırk yıl düşünseniz dahi tahmin edemeyeceğiniz bir iki şeyi) denemekten kaçınmıyor. "Don Byron'ın gerçek müzikal kişiliği nedir?" şeklindeki seçmeli sorunun doğru yanıtı ise a, b, c, d şıklarının hiçbiri değil, kuşkusuz yumuşak g, "hepsi", olmalı.

Don Byron, Dallas'taki Southern Methodist University'nin yarıyarıya dolu McFarlin konser salonunda, 6 Kasım 1999 akşamı verdiği konserde de çok yönlü bir programla çıktı dinleyicilerin karşısına. Konserin ilk yarısı çoğunlukla doğaçlama ağırlıklı uzun yorumlara, ikinci yarısı ise ayrıntılı düzenlemelerin ön plana çıktığı kısa bestelere ayrılmıştı. Yazdan kalma bu sıcak sonbahar akşamında Byron'a eşlik eden topluluk, trompette James Zollar, saksofonlarda Robert DeBellis, piyanoda Uri Caine, basta Drew Gress ve davulda Ben Wittman'dan oluşuyordu.

Byron konsere eşliksiz doğaçlamalarla başladı. Bir süre sonra ona katılan piyanist Caine sade eşliğiyle parçanın yavaş ballad temposunu belirledikten sonra, ana tema ortaya çıktı. Don Byron, daha konserin hemen başında, herşeye açık olduğunu kanıtlarcasına, ünlü İtalyan besteci Giacomo Puccini'nin "Turandot" operasından "Nessun Dorma" adlı arayı yorumluyordu. Bunun hemen ardından ikilinin hiç durmadan geçtiği değişken düzenlemeli Duke Ellington bestesi "Blue Bubbles"da ise, piyanonun "stride" tarzı eşliğinin üzerine Byron'un ritmin epeyce gerisinde kalarak, klarineti hırıldatarak ve notaları bükerek geliştirdiği blues ve bop etkili doğaçlamalarını dinledik. Üçüncü parça ise John Coltrane'in "The Wise One" adlı bestesiydi. Temanın rubato çalınışına Ben Wittman tokmaklarla güzel eşlik ettiyse de, sololar sırasındaki desteği biraz sert kaldı. Don Byron ise bu kez tiz notalarla doruğa eriştirdiği sade ve tatlı bir solo çaldı.

Byron'un ilk albümüyle aynı adı taşıyan "Tuskegee Experiments" isimli hızlı parça klarinet ile saksofon-trompet ikilisi arasında soru/cevap tarzında kısaca çalınan melodiyle açıldı, ardından "I got Rhythm" akorları üzerine konserin en uzun doğaçlama dizisi başladı. James Zollar'ın orta notalardan çaldığı hard bop etkili solosunu, DeBellis'in kısa melodi parçalarını stacatto ve legato tümcelerne şekilleri arasında gidip gelerek irdelediği hareketli solosu izledi. Bu arada Don Byron, müzisyenlere verdiği el işaretleriyle, önce piyanonun, ardından da basın eşliğini susturarak saksofon davul ikilisini yalnız bıraktı ve parçanın geriliminin artmasına ustaca katkıda bulundu. Klarinetçi, kendi solosunda ise, güzel tema gelişimi ve tutkunu olduğu Rus besteci Igor Stravinsky'nin etkisini zaman zaman belli eden, akor dizisinden oldukça kopuk buluşlarıyla, çok hızlı düşünen, serinkanlı bir doğaçlamacı olduğunu gösterdi. Solo sırasında eşlik sertleşerek funk tarzına dönüştü ve parça baştaki düzenlemenin kısaca tekrarıyla sona erdi.

İlk yarı Don Byron'un "en sevdiğim Duke Ellington bestelerinden biri" olarak nitelediği "the Dicty Glide" adlı bestesiyle son buldu. Byron'un 1998 yılında çıkardığı, Duke Ellington, John Kirby ve Raymond Scott topluluklarının repertuarlarından oluşan "Bug Music" isimli albümden alınan bu yorum, aynı zamanda konserin birinci ve ikinci yarıları arasında da doğal bir köprü yarattı.

Don Byron dağınık bir at kuyruğu şeklinde arkaya topladığı örgülü uzun saçları, kısa sakalı, büyük yuvarlak çerçeveli gözlükleri, takım elbisenin icine giydiği parlak renkli tişörtü, sol elinde tuttuğu klarineti ve bol pantalonunun cebine daldırdığı sağ eliyle, konserin ikinci yarısı için sallana sallana sahneye çıktığında yüzünde muzip bir yarım tebessüm vardı. Sanatçı ilk yarıya oranla seyriciyle daha güzel bir diyalog kurup şakalaşarak oldukca sıcak bir ortam yarattı.

İkinci yarı tamamıyla Don Byron'un deyimiyle "Bug Music"e ayrılmıştı. Byron aynı isimli albümün iç kapağına yazdığı yazıda, "böcek müziği" anlamına gelen ve sanat konusundaki görüşlerin göreceliğini ve değişkenliğini ifade eden bu başlığı "Taş Devri" çizgi filminden aldığını açıklıyor. Sanatçı, John Kirby ve Raymond Scott'un topluluklarının bir zamanlar çok popüler olmalarına karşın eleştirmenler tarafından haksız yere hor görüldüklerini söylüyor. Byron, bir çoğu Batı klasik müziğinden etkilenerek yazılmış olan bu eski düzenlemeleri, kayıtlardan kağıda dökmüş. Albümde on kişilik gruplar tarafından çalınan bu aranjmanları Don Byron konser için altı kişilik topluluğa göre başarıyla düzenlemişti.

Topluluk John Kirby repertuarından, sırasıyla, Byron'un güzel bir New Orleans tarzı soloyla süslediği "Frasquita Serenade", Chopin'in bir prelüdünden uyarlanmış olan "Charley's Prelude", Byron'un diğer müzisyenlere sitem ettikten sonra istemeye istemeye tek başına vokallerini söylediği "Wondering Where", Tchaikovsky'nin "Fındıkkıran"ının uyarlaması olan "Bounce of the Sugar Plum Fairies" ve W.C. Handy'ye ait "St Louis Blues" adlı besteleri çaldı. İkinci yarının uzun sololara olanak tanıyan tek yorumu olan bu son parça, sololar sırasında nefeslilerin birbirlerine eşlikleri, temponun bir ara hızlanması, eğlenceli politmik buluşlar, ve başçı Drew Gress ile Don Byron'un güzel doğaçlamalarıyla akılda kaldı.

Raymond Scott beşlisinden alınan parçalar ise "Siberian Sleighride", "the Penguin", "the Quintet plays Carmen" ve "Powerhouse" adlarını taşıyordu. Davulcu dahil bütün müzisyenler notalara sıkı sıkıya bağlı kalarak, bir kısmı çok zor olan bu yüksek tempolu besteleri buyuk bir teknik yetkinlik, kusursuz bir uyum ve gelişkin bir swing duygusuyla çalarken, "Bug Music" topluluğunun asıl güçlü yanının bu olduğunu kuşkusuz ortaya koydular.

Konser bis olarak çalınan Duke Ellington'un "Cotton Club Stomp" adlı parçasıyla sona ererken geriye kalan izlenim, Don Byron'un kendisini hiç tekrarlamadan birbirinden tümüyle değişik, sayısız konser verebileceğiydi. Byron'un 1999'un Eylül ayında çıkardığı ve başçı Drew Gress'e ek olarak, davulcu Jack DeJohnette ve gitarcı Bill Frisell'in katıldığı, çok başarılı dörtlü albümü "Romance With the Unseen"deki parçaların canlı yorumlarını da başka bir fırsatta duyabilmeyi umuyoruz.

Metin Paksoy

Brüksel

Depremzedelere Yardım Konseri

Gitarist Philippe Catherine

Ülkemizi mateme boğan deprem felaketi, Avrupa'da da büyük yankı uyandırdı. Birçok kuruluş, bağış toplayarak ve depremzedelere yardım göndererek acımızı biraz olsun hafifletmeye çalışırken Belçika'nın başkenti Brüksel'de depremzedelere yardım amacıyla birçok ülkeden müzisyenin katıldığı bir konser düzenlendi.

9 Ekim 1999 günü Brüksel'in Halles de Schaerbeek merkezinde düzenlenen etkinliğe Belçika'nın ve Türkiye'nin tanınmış jazz müzisyenleri de katıldı. Nada, Daniel Helin, Rabasa, Myriam Fuks, Mousta, Tezerdi, Jour de Fete, Ereska, Anonymat, Shantalla, El Adua, Luthomania, Lütfü-Emre Gültekinler ve Acha gibi değişik ülkelerin değişik tarzlarda müzik yapan topluluk ve müzisyenlerinin yanısıra, ülkemizde ve Belçika'da isim yapmış jazz müzisyenleri de bu etkinlikte yer aldılar.

Türkiye'yi temsil eden müzisyenlerin arasında Nedim Nalbantoğlu ve Erkan Oğur, Belçika'lı jazz'cılar arasında ise David Lynx/Diedrick Wissels ikilisi ve ünlü gitarist Philippe Catherine bulunuyordu.

Audi Jazz Festivali

Belçika'da her yıl Ekim-Kasım aylarında gerçekleştirilen Audi Jazz Festivali'ne bu yıl da dünyaca ünlü birçok sanatçı katıldı.

Festival'de Amerika'yı temsil eden jazz'cılar arasında bu yıl en popüler olanları şarkıcılardı. Jazz severler, Dee Dee Bridgewater, Abbey Lincoln, Jimmy Scott ve Helen Merrill'in konserlerine bilet bulmakta zorlandılar.

Son yıllarda jazz festivallerinin vazgeçilmez unsurlarından biri olan "world music" temsilcileri de bu festivalde konserler verdiler. Bunların içinde Joaquin Grilo'nun flamenco grubu, Joao Alvaro önderliğindeki Bossa Nova gecesi, şarkıcı Cesaria Evaora'nın Kübalı müsisyenlerle verdiği konser ve Bulgaristan'ın özgün müziğini yorumlayan vokal grubu "Angelite", dinleyicilerden büyük ilgi gördü.

Bunun dışında modern jazz'ın önemli birçok ismi de festivale katıldı. Saksofoncu David Sanchez'in modern-latin jazz beşlisi, Michel Brecker'ın yeni topluluğu, Chick Corea'nın akustik jazz grubu Origin, piyanist Bill Carrothers/davulcu Bill Stewart ikilisi, avant-garde saksofoncular Steve Coleman, Greg Osby, Gary Thomas ve Ravi Coltrane'i biraraya getiren Renegade Way projesi ve davulcu Joey Baron'un dördlüsü günümüz jazz'ının eriştiği kaliteyi ve çeşitliliği yansıtan ilginç konserler verdiler.

Avrupa'yı temsil eden birçok jazz müzisyeni ise bu kalitenin sadece Amerikalı müzisyenlere özgü olmadığını açıkca ortaya koydu. Bunlar arasında, Belçikalı gitarist Philippe Catherine'in org virtüözü Emmanuel Bex ve davulcu Aldo Romano ile kurduğu üçlüsü ve Fransız üçlü Aldo Romano/Louis Sclavis/Henri Texier, Avrupa jazz'ının günümüzde ulaştığı yetkinliğin en iyi kanıtıydılar.

Piyanist Herbie Hancock, festivale George Gershwin'in müziğini yorumlayan bir toplulukla katıldı. Gershwin'in bestelerinin, sabit bir kadro ile nispeten standart bir tarzda yorumlandığı bu konsere, Hancock'un geçtiğimiz yıl büyük yankı uyandıran "Gershwin's World" adlı son albümünün zenginliği ne yazık ki yansıyamadı.

Saksofoncu Branford Marsalis, son albümü "Requiem"in kayıtları sırasında vefat eden piyanist Kenny Kirkland'in yerine, geçtiğimiz yaz, genç piyanist Joey Calderazzo'yu almış ve Türkiye'de de bir konser vermişti. Audi Jazz Festivali'nde Branford Marsalis dörtlüsünün müzisyenleri, yaz aylarına oranla daha da kaynaşmış olarak jazz severlerin karşısına çıktılar. Marsalis'in girift bestelerini büyük bir uyum içinde yorumlayan dörtlüde "lokomotif" görevini şüphesiz günümüzün en iyi davulcularından biri olan Jeff "Tain" Watts yerine getiriyordu. Müziğin derinliği ve inanılmaz enerjisi ile Branford Marsalis dörtlüsü, festivalin en başarılı konserini verdi.

Yüzyılın son aylarında Brüksel'de jazz

Audi Festivali'nin kalabalık kadrosuna rağmen, Belçikalı jazz severler festival programı dışında da çok kaliteli birçok jazz konserini izleme olanağını buldular.

Son nesil jazz'cılar arasında ismi en çok konuşulan müzisyenlerden biri olan piyanist Brad Mehldau, jazz severlerin aşina olduğu üçlüsü ile Brüksel'de çok başarılı bir konser verdi. Bascı Larry Grenadier ve davulcu Jorge Rossy ile kurduğu iletişimi her geçen gün daha da derinleştiren Mehldau'nun konseri son albümlerinde kaydettiği bestelerden oluşuyordu. Klasik ve romantik etkilerin müziklerinde her geçen gün daha da belirginleştiği Mehldau ve arkadaşları, jazz tarihindeki piyano üçlüleri arasında önemli bir yer edinmeye aday gibi görünüyorlar.

New York'un en aktif müzisyenlerinden biri olan trompetçi Dave Douglas, "Charms of the Night Sky" grubu ile birlikte Kasım ayında Anvers'te bir konser verdi. Konserde Douglas, jazz, 20. yüzyıl klasik müziği ve musevi kültürünün etkilerini taşıyan özgün bestelerini yorumladı. Kendisine eşlik eden grubun en ilginç özelliği alışılmışın dışında bir enstrümantasyona sahip olmasıydı. Basta Greg Cohen, kemanda Mark Feldman ve akordiyonda Guy Klcevsek'ten oluşan grubun konseri büyük bir ilgi ve beğeni topladı.

Brüksel'de 1999 yılının son önemli jazz konseri Aralık ayının başında gerçekleşti. Soğuk havaya rağmen Brüksel Konservatuarının konser salonunu dolduran jazz severler, Paul Motian üçlüsünün büyüsüne kaptırdılar kendilerini. Davulda Paul Motian'in yanısıra, son yıllarda yıldızları parlayan saksofoncu Joe Lovano ve gitarist Bill Frisell'den oluşan üçlü, beraber çaldıkları on beş sene boyunca oluşturmuş oldukları geniş repertuarlarından örnekler sundular dinleyicilere. Jazz standartları, Thelonious Monk besteleri ve Paul Motian'ın özgün bestelerinin, akıcı, sürekli yenilenen özgür yorumları jazz'da eşine az rastlanır bir duyarlılıkla seslendirildi.

1999 yılı sona ererken, jazz serüveninin ilk yüzyılı da geride kalmış oluyor. Jazz sanatının önümüzdeki yüzyılda da en az ilki kadar yenilik, yaratıcılık ve heyecan dolu olacağına hiç kuşku yok.

Benan Dinçtürk

İstanbul

1999 Efes Pilsen Blues Festivalinin Ardından

Efes Pilsen Blues Festivali onuncu yılını Türkiye'nin dokuz kentine ulaşabilen ve bununla yetinmeyip ülke sınırlarının dışına taşan bir festival olarak kutladı. Bükreş ve Moskova'da ikişer konser gerçekleştirildi. Blues'un kuralcı olmayan, doğal ve naif tavrını beş yıldızlı otel ortamıyla bağdaştırmayı seçen festival, giderek artan izleyici sayısı ile beklenen, özlenen bir kültür-eğlence etkinliği haline geldi. Bu yıl farklı yaş gruplarından insanları toplamayı başaran festivalde genç grupların dışında, orta yaş üstünde pekçok blues-severle karşılaşmak olasıydı.

Festival emin adımlarla ilerliyor ama bunun süregelmesi için sanatçı seçimine dikkat edilmesinin önemini vurgulamak gerekli. Festival hemen her yıl geleneksel Delta blues alanında en az bir sanatçıyı getirmeye özen gösteriyor. Bu bir blues festivali için gerçekten çok önemli. Günümüzdeki popüler batı müziği türlerine köken oluşturan katıksız Delta blues, dinleyiciye en iyi biçimiyle sunulmalı, tanıtılmalı. Bu yıl bu dalın temsilcisi olarak Chris Thomas King seçilmişti. King kurduğu gruplarla ve güçlü gitarıyla genç yaşına karşın çok iyi eleştiriler almış bir müzisyen. Ancak bir Delta blues müzisyeni sadece gitarı ve sesi ile, teknolojinin sağlayabileceği nimetlerden uzak, son derece yalın bir biçimde dinleyicisinin ve seyircisinin karsısındadır. Haliyle, blues kültüründe doğmamış, yetişmemiş bir dinleyiciye Delta blues'u dinletmek güçtür. Farklı bir dilin konuşulduğu bir ülkede sanatçının sözel diyalog kurma şansı da ortadan kalkmaktadır. Bu durumda müzisyenin işi iyice güçleşir. Delta blues belli bir yaşam şeklinden ortaya çıkan bir folk müzik türüdür. Gitara ve sese yansıyan yaşanılan deneyimlerdir. Delta blues'u yaratan koşulların günümüzde ortadan kalkıyor oluşu sevindirici olmakla birlikte, ne yazık ki Delta blues'u yaşayarak öğrenen bu dönemin sanatçılarının ardı ardına yitiriliyor oluşu üzücü. Çok geç olmadan o ustalardan birkaçını Türk dinleyicisiyle buluşturmak önemli. Bu görüş genç isimlerin yetişmesinin, desteklenmesinin önemini yadsımıyor, tersine destekliyor, vurguluyor.

Chris Thomas King ustası olarak kabul ettigi Robert Johnson'dan çok iyi şarkılar seçmişti. "Come on in my kitchen" şarkısı, King bazı vokal sorunlar yaşamasına karşın, iyi bir seçimdi. Bu alanın ustalarından Son House'ın duygu yüklü "Death letter" şarkısının son yıllarda pek çok sanatçı tarafından yorumlanmasını görmek sevindiriciydi. Ancak sabırsızlanmaya başlayan dinleyiciyi avucunun içine alabilmek için bazı yollara başvurdu King. Bunlardan biri Türk dinleyicisinin yakından tanıdığı "Johnny B. Good" isimli parçaydı. Bir Delta blues yorumcusu için bu şarkının *up-beat* versiyonu pek iyi bir seçim değildi. Bu versiyonu güçlendirmek için farklı sahne gösterileri denedi King ve seyirciden biraz daha heyecanlı bir tepki almayı başardı.

Efes Pilsen Blues Festivali Delta Blues bölümü için keşke başka bir isim seçebilseydi! Keşke Chris Thomas King'i de grubuyla birlikte getirip onun 90'lı yıllarda gelişen 'modern blues' alanındaki yeteneklerini daha öne çıkarabilseydi! Efes Pilsen Festivali 1993'te Honeyboy Edwards gibi büyük bir Delta blues adamını getirmiş bir organizasyondur. Bundan sonraki yıllarda da Türk seyircisini çok iyi müzisyenlerle tanıştıracağına inanıyor, gelecek festivali heyecanla bekliyoruz.

NHØP ve Mulgrew Miller İstanbul'daydı.

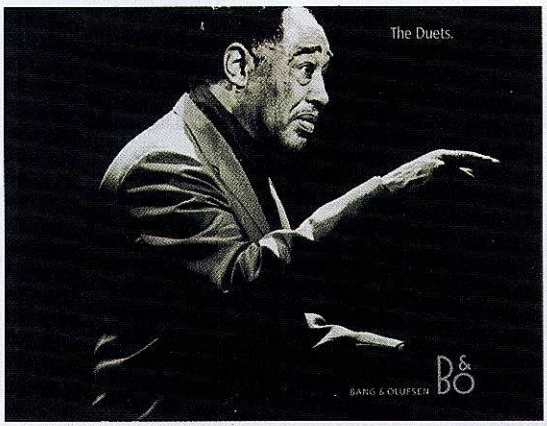

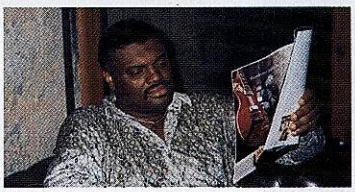

Mulgrew Miller dergimizi incelerken.

Geçtiğimiz yıl Duke Ellington'un 100.doğum yıldönümünü kutlamak için tüm dünyada çeşitli etkinlikler düzenlendi. Gerek müzisyen, gerek sponsor, gerek prodüktörler çeşitli projeler geliştirip bunları hayata geçirdiler. Bunlardan biri de Danimarkalı ünlü hi-fi firması Bang & Olufsen'di. Bang & Olufsen ve Türkiye'deki distribütör partneri Efsane Müzik bu anlamda bir sponsorluk yaparak Danimarka'nın ulusal kahramanı, dünyaca ünlü kontrabascı **Niels Henning Ørsted Pedersen** ve ABD'li genç kuşak başarılı piyanistlerden **Mulgrew Miller**'ı biraraya getirmiş. Duke Ellington parçalarını kendilerine özgü yorumlayarak, oluşturdukları bir repertuarla, bir CD çalışması ve bütün dünyada yapılacak ve bir yıl sürecek olan bir dünya turnesi ile ölümsüzleştirmişler. Birbirlerini son derece iyi dinleyip, bütünleşerek parçalara yeni bir yorum getirip çalan bu iki müzisyeni ölümsüz Duke Ellington bestelerinde bir konserle dinlemek İstanbullu jazz severler için unutulmayacak bir geceydi.

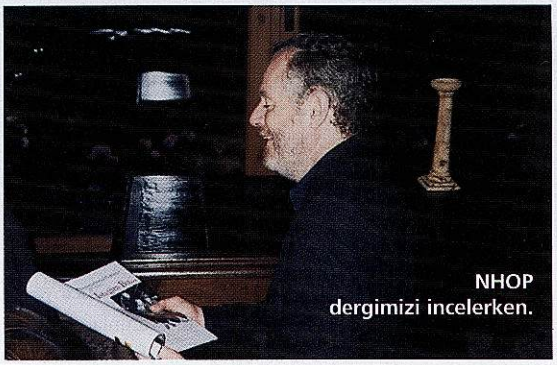

NHOP dergimizi incelerken.

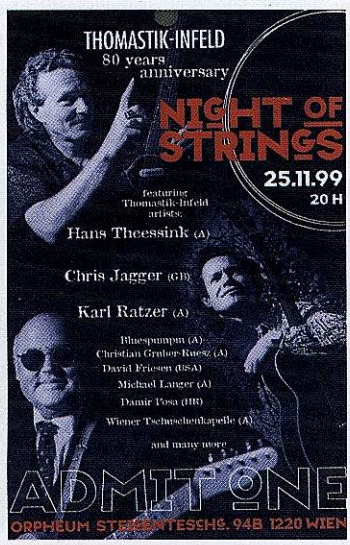

Thomastik Infeld 80 yaşına girdi

Dünyaca ünlü enstrüman teli firması Thomastik Infeld kuruluşunun 80.yıldönümünü Viyana'da kutladı. Çeşitli müzik türlerinden gitar, bas, keman ve çello tellerini kullanan uluslararası müzisyenlerin davetli olduğu gecede çeşitli müzik türlerinden örnekler verildi.

Thomastik Infeld tellerinin resmi endorcer'ı olan Önder Focan da davet edildiği bu gecede Avusturya'nın önde gelen jazz gitaristlerinden Karl Ratzer ile sahne aldı.

Küstah paparazziler Ayten Alpman'ın gecesini mahvetti

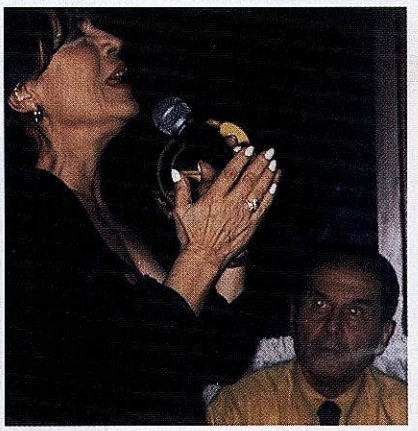

22 Kasım Pazartesi sabahı gazetelerin ikinci sayfalarını okuyanlar hiç olmadık bir şekilde bazı jazz müzisyenlerinin isimleriyle karşılaştılar. Yazılar oldukça düzeysiz ve hakikaten kalem sahibinin bu işlerden hiç anlamadığını da ortaya koyuyordu. Dergimize gelen telefonlardan anladığımız kadarıyla okurlarımız olayların saptırıldığını anlamışlar. Fakat sessiz kalınmasına dayanamamış ve telefonlarla bize ulaşmaya çalışmışlar. Konu ile ilgili gitarist Önder Focan gazete ve TV yönetim kurullarına gerekli açıklamayı yapmıştır. Gerçek sanat çevresinden uzak, sansasyonel paparazzi olaylarına karışmak istemeyen sanatçılar ana haber bültenlerinden gelen "gerçek açıklama" adı altındaki bu sansasyon yaratma tekliflerini de geri çevirerek aşağıdaki açıklamayı yapmayı uygun görmüşlerdir.

YAZI İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bugün 22.11.1999 tarihli gazetelerde hakkımda çıkan yazılarla ilgili olarak aşağıdaki açıklamayı yapma gereğini duydum.

20.11.99 Cumartesi gecesi, müzik koordinatörlüğünü yaptığım Cafe Gramofon'a Emel Sayın'ın doğum günü mazeretiyle yaklaşık 20 kadar paparazzi, sahnede şarkı söylemekte olan Ayten Alpman'ın müziğini keserek ve seyircileri de rahatsız ederek çekim yapmak üzere izinsiz girdiler. Çekimlerin uzun sürmesi ve müziğin susmasını protesto eden müşterilerin de isteğiyle fotoğrafçı ve kameramanların dışarı çıkması rica edildi.

Her nedense paparazzi addedilen, bu fotoğrafçı ve kameraman güruhu işi kavgaya götürerek olayı polise aksettirdiler. Kendi istedikleri şekilde olayı çarpıtarak bugün (22.11.1999) günlük gazetelerin sayfalarında adımı kullandılar. İstenmeyen şekilde büyüyen olaylarda, yaptığım itiraz nedeniyle adımı karalayacaklarını da orada ifade eden paparazzilerden davacı oldum.

Ben 25 yıldır jazz müziği dalında yurt içi ve yurt dışındaki uluslar arası festivallerde Türkiye'yi başarılı şekilde temsil etmiş 6 caz albümü üretmiş bir sanatçı olarak adımın gazetelerinizde bu şeklide geçmiş olmasından son derece rahatsız ve üzgünüm. Uğraşmış olduğum caz müziği ve gerçek sanat adına uğraş veren biz üç beş sanatçıyı anlayacağınızı umar, paparazzi denilen bu güruhun da bir takım gerçek değerleri karalamasına izin vermemenizi rica ederim.

Eğer uygun görürseniz bu yazımın, gazetenizin yarınki baskısında yer almasını sağlamanızı rica ederim.

Saygılarımla,
Önder Focan

Next Stop, yine Babylon

Şehrin saygınlığını Babylon'dan geçen jazz kurtardı. Stop. Ay renklerinin en jazz'lısı gri idi: Trevor Watts kabuğuna çekilen jazz'ın tedirginliğini kıran ilk yardım ekiplerinin birinin başında, aksanı ne tam free-jazz'ı ne de bütünüyle Afrika'yı andıran bir performans sundu. Akışkanlıktan yoksun olduğu için 'artmadı' bu performans belki, ama basçı Colin McKenzie'nin armonik altyapıyı piyanovari bir mantıkta taşımaya dayalı çalışı yeterince olumlu idi. Derken, Önder Focan'ın Vocalists başlığıyla çıkan son çalışmasını sahneye taşıyan performans dinleyicilerden yayılan candanlıkla birleşince hoş bir havaya büründü. Birbirinden epey farklı stillerdeki vokalistler arasında Sibel Köse jazz'ın karmaşık coğrafyasında dolaşmayı en çok seven kişi olduğunu yine güzelce kanıtladı. Don't stop. CD playerımın yanı başında duran Erik Truffaz albümlerine zamanında yeterince ilgi göstermemiş olmam derin bir pişmanlıktan çok, biraz gecikmeli bir ruh birlikteliğinin keşfi sonucuna vardı. Drum'n'bassten jazz'a çevrimler ya da sıkıcı bir mükemmeliyetten insana dönüşüm ancak davulcu Marc Erbetta kadar rahatça ve doğallıkla becerilebilir. Ve Erik Truffaz çalarken boşu boşunalığa yer olmadığını gösteren müzik duyarlılığında ne kadar haklı. Röp. sayfalarına hızlı bir bakış ve Körleme'deki kısa bir Ateş Tezer cümlesi bu müziği size biraz daha anlatacak. Go. Tuna Ötenel, İmer Demirer, Kürşat And ve Ateş Tezer'den oluşan dörtlü sahneyi gayet olgun, ne yaptığını bilen, telaşsız bir jazz ekibi görünümünde doldurdu. Ötenel'in soprano saksofona geçerek İmer Demirer'in hemen yanına geldiği anlarda ortaklaşa oluşan tını Mingus'ı hatırlattı. Sonra Aydın Esen trio sesini Babylon'a da taşıdı, mekan ve rejim güçlendi. Aydın Esen'in piyanoyla söyleşileri bazen çok yoğun ve uzun kalıyordu, ama bu grup solist olarak çok yönlü bir müzisyenin projesi olarak dinlenmeliydi zaten. Üstelik Timescape'i kutlamak gerekiyordu. Bunlar arasında turuncu ayın temsilcisi Ray Anderson oluverdi. Vokali sevimli ve özgündü. Oysa, bunun dışında yazacak daha fazla şey olmalıydı onun hakkında. Anderson ve ekibinin aletleri alarak masalar arasında dolaşması bile bu performansın donukluğunu kıramadı. Aralık geldi, renk yine değişti. Bu sefer de ben jazz'a ulaşamadım. To Rococo Rot kaldı yadigar. Next stop, yine Babylon. Stop?

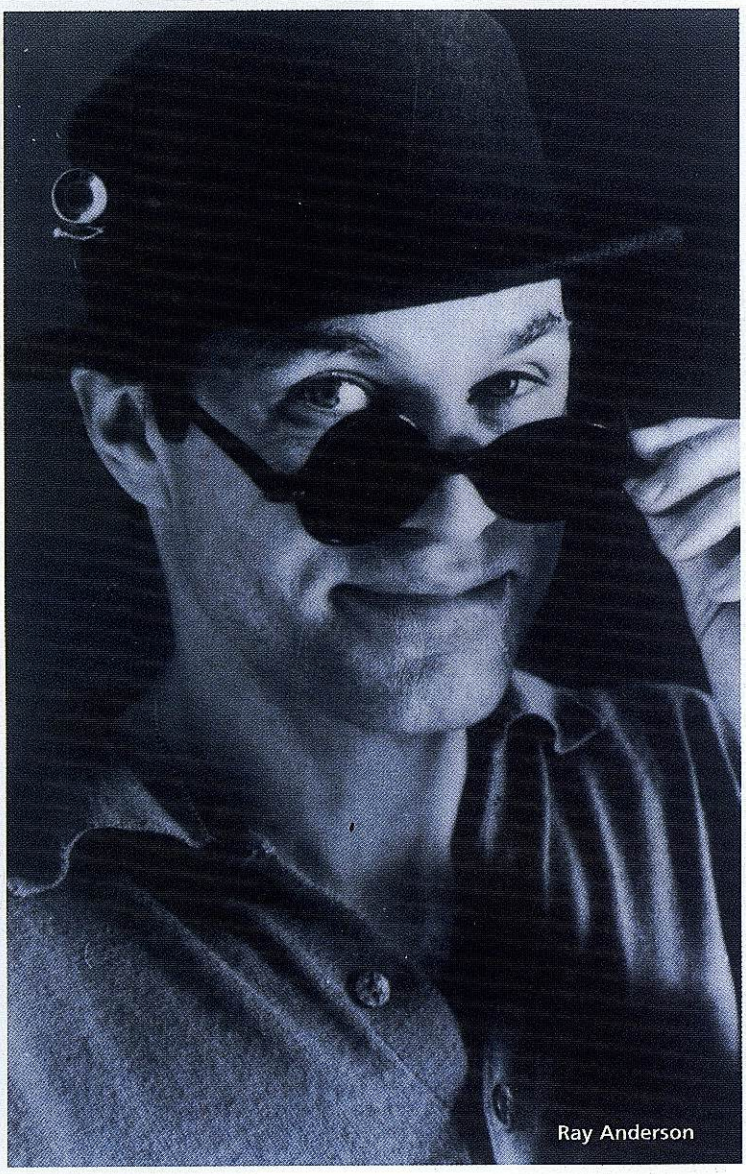

Ray Anderson

Büyük kentlerimizde yapılacak jazz etkinliklerine yer ayıracağımız bu bölüm bizlere programlarını yapıp, yetiştirebilen tüm jazz mekanlarına açık olacaktır.

Kerem Görsev Jazz Bar

Abdi İpekci Cad. No.61
Teşvikiye-İstanbul 0212-2313950,
Faks 0212-2313928

Program

2-8 Ocak
Cecile Ndbie (vo)
Tatiana Andreva (as)
Kerem Görsev (p)
Nurhan Özcan (g)
Gregori Zaitsev (b)
Ateş Tezer (d)

11-15 Ocak
Tatiana Andreva (as)
Kerem Görsev (p)
Gregori Zaitsev (b)
Ateş Tezer (d)

18 Ocak-25 Ocak
İlhan Erşahin (s)
John Davis (p)
Joe Martin (b)
Mike Mazur (d)

1 - 12 Şubat
Kerem Görsev Group

15 Şubat - 11 Mart
Miss Jazz
Tatiana Andreva (cond, as)
Ludmilla Kruglikova (tp)
Kira Shmelieva (tp)
Victoria Popova (ts)
Tiiana Kozlovskaya (bs)
Olga Usik (frnh)
Marina Lutsenko (g)
Vera Koltigina (p)
Olga Vashavskaya (b)
Katerina Shastitko (d)

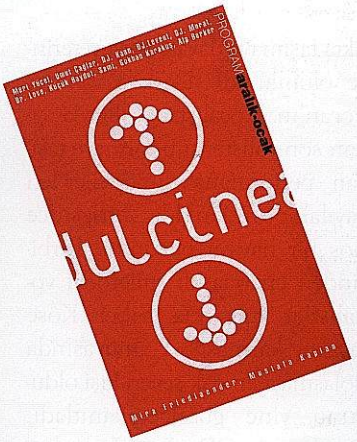

Millenium of Jazz - 2000

17-18 Şubat	Aydın Esen
23-24-25 Şubat	Prysm
10-11 Mart	King Kooba
29-30 Mart	Erik Truffaz

Prysm

Prysm

Blue Note Plak Şirketi ile kontrat imzalayan ilk Fransız grup olan Prysm, davulda **Benjamin Henocq**, basda **Christophe Walleme** ve piyanoda **Pierre de Bethmann** ile **23/24/25 Şubat** tarihlerinde **saat 22:30**'de **Dulcinea'da** sahne alacak.

1994 yılında kurulan Prysm, gerek her grup üyesinin kendi enstrümanına olan hakimiyeti ve profesyonelliği, gerek jazz müziğinin en zor yapılarından biri olan üçlü formasyondaki armoni ve ağırlık dengesindeki mükemmel uyumuyla, kısa sürede müzik otoriteleri tarafından "jazz müziğin" en önemli gruplarından biri ünvanını kazandı. Grubun "üç lider" dengesini sembolize eden "Prizma" adının aynı zamanda kendilerine ilham verdiğini söyleyen üçlü, yaptıkları müziği, klasik jazz'dan günümüz jazz müziğine uzanan yelpazede, enstrümanların kendi başlarına ve bütün dahilinde kişiliklerinin oturduğu bir düzen çerçevesinde tanımlıyorlar.

"Petit Opportun", " Le Sunset", " Le Duc Lombards" gibi Fransa'nın ünlü jazz kulüplerinde sahne alan Prysm, 1994 yılında "La Défense National Jazz" Yarışmasında birincilik ödülü aldı. 1995 yılında ilk albümlerini çıkaran üçlü, bu albümleriyle Django d'Or tarafından en iyi kayıt, Victoire de la Musique tarafından da yılın jazz albümü katagorilerine aday gösterildi.

New Orleans'da "Snug Harbor"da ve "Atlantic Bell Jazz Festivali"nde sahne alan üçlü, 1998 yılında "Orchestra Nationalle de Jazz" orkestrası ile birlikte "Uluslararası İstanbul Jazz Festivali"nde İstanbul'da konser verdi.
"Millennium of Jazz 2000" konserler serisinde özellikle canlı performanslarındaki profesyonellikleri nedeniyle kesinlikle kaçırılmaması gereken bir grup.

Zemin Kat, Meşelik Sokak No. 20
Beyoğlu 0212-245 1039/48

Shaft

Serasker Cad. Osmancık Sk. No. 13 Kadiköy, İstanbul
Tel: 0212-3499956, 0216-3494865,
http:www.shaftclub.com

Program
Her Pazartesi, Cumartesi; Kerim Çaplı Band
Her Salı; Yavuz Çetin Blues Trio
Her Çarşamba Neşet Ruacan Quartet
Her Perşembe Fo'Jakes (swing, blues band)
Her Cuma Moe Joe, Chicago Blues
Her Pazar İstanbul Blues Kumpanyası

Babylon'da Ocak/Şubat/Mart

Dj Dr.Bob Jones
14 Ocak Cuma - 22:30
İngiliz kulüplerinin en saygın DJ'lerinden Bob Jones'un lakabı "doktor": Yıllardır sürdürdüğü "Ruh Muayenehanesi" isimli radyo programından, Londra'da başarıyla işlettiği Surgery / Muayenehane isimli kulübünden Avrupa'ya yaydığı soul-jazz-dans alaşımı, onun yirmi yıllık çabalarının ürünü sayılır biraz da. İlk ve en önemli DJ'lerden biri, 14 Ocak gecesi Babylon'da check-up yapacak: Bakalım bedenler ve ruhlar uyum içinde mi?

DJ David Hill
15 Ocak Cuma - 22:30
David Hill, yeni kuşak DJ'lerin en etkili isimlerinden biri. 1986'da başladığı kariyerine, 1993'te dört arkadaşıyla oluşturduğu Ballistic Brothers grubuyla devam etti. Grubun José Padilla, Ross Allen gibi konuklarla, ünlü London X-Press kulübünde yaptığı performanslar, grubun müziğini bütün İngiltere'ye tanıttı. Albümlerinde de DJ kabinindeki coşku ve enerjiyi eksiksiz yansıtan Hill, Brand New Heavies, Ronny Jordan, Depeche Mode gibi ismlerin parçalarına da remix'leriyle kuvvet verdi.

Mavi Müzik: Tony Allen
21 Ocak Cuma-22:30
22 Ocak Cumartesi - 22:30
Fela Kuti'yle çalıştığı yıllarda Tony Allen, Kuti'yle beraber asri zaman voodoo'su Afrobeat'i yaratan adam oldu. African 70's grubundan yıllar sonra, bugün "Afrobeat'e beat'i getiren adam" ünvanını taşıyor. Rengarenk zenci funk'ıyla yüzyıl sonu ritmlerini buluşturan ve "Black Voices" albümüyle üçüncü binyılın funk anayasasını hazırlayan Allen, yeni yılın ilk ayında İstanbul'a Kara Afrika coşkusu zerkedecek...

Fujifilm Music Week-Ends: Liquid Soul
28 Ocak Cuma - 22:30
29 Ocak Cumartesi - 22:30
Uzun jazz tarihinin rehavetini hip-hop'un ateşli ritmleriyle aşan Liquid Soul, avant-garde ruhu yaşatan Chicago'lu bir acid-jazz grubu. Hard-bop'tan hip-hop'a, Ornette Coleman'dan Miles Davis'e uzanan arayışlarının sonunda yarattıkları müzikle, jazz'ın köklerinde yer alan dansı, jazz'a yeniden kazandırdılar.

Velvele
12 Ocak 21:30
Günlük dilde yanlış kullanımına şahit olduğumuz, Klasik Türk Musikisinde "velvele" olarak geçen ve çeşitlilik anlamına gelen bu terim artık daha zengin bir anlam kazanıyor. Bu yeni müzikal anlatım içinde birbirine zıt durumları, duyguları ve metodları bulunduruyor. Birçok farklı çeşit müzik, klarnet sanatçısı ve besteci Oğuz Büyükberber'in "Velvele" adlı projesinde aynı potada yeralıyor. Sample'ların, elektronik ve akustik enstrümanların desteklediği bu canlı performans içinde notaların yüzdüğü dinamik bir atmosfer yaratıyor.

Acid Trippin'
19 Ocak 21:30
Acid Trippin' (trip-jazz), teknolojiden yararlanılarak, dans ritimlerini, modern jazz armonisini, doğaçlama, funk, soul, rock, r&b gibi türlerden de etkilenerek, farklı tarzlardan gelen yaratıcı müzisyenlerin de katkısıyla yoluna devam etmektedir. Ali Perret tarafından 1995'de kurulduğundan bu yana farklı yaşlardan oluşan bir dinleyici kitlesine ulaşmışlardır.

Nekropsi + Les Enfants des Autres: Exchange
26 Ocak 21:30 - 27 Ocak 21:30
Doğu ile batının ortasında, hem akustik hem elektronik, endüstriyel ve canlı olarak nitelendirilen Nekropsi grubu ile temellerini bohem, jazz ve Avrupa folkundan alan Les Enfants des Autres'in Amiens-Istanbul.Exchange projesini ilk kez sergileniyor. Tolga Yenilmez'in askerde olması sebebiyle sampler ve elektro gitar'dan yoksun olarak gitar-bas-davul üçlüsüyle sahne alacak olan Nekropsi'nin efektli, hızlı ve aksak ritimli doğaçlamalarını Eda'nın akustik seslerle örülü melodik tarzı tamamlayacak.

4-5 Şubat DJs
11-12 Şubat Orchestre National de Barbes **(Algeria-Morocco-France)**
25-26 Şubat FujiFilm Weekends
Sin Palabras (Cuba)
Sin Palabras, techno beat'inin Afro-Küban kökleriyle evliliği. Bir yanda geleneksel vurmalılar, diğer yanda ağır dans ritmi ve nabzı ellerinde tutan vokalist kızlar... Fransız DJ Jean-Claude Gue'nin beş yıllık Küba macerası, Kübalı müzisyenlerle beraber, Havana sokaklarının en yeni müziğini doğurdu: 'Buena Vista Social Club'la gözlerimizi diktiğimiz Küba sahnesinin tarihsel yolculuğunun son halkası, Sin Palabras. Ne eski usül, ne hepten yeni bir tarz... Soğuk kış günleri için Babylon önerisi: Ateş dibi bir elektronik salsa... Santana Küba'ya gidemedi ama, Kübalılar burada...

3-4 Mart DJs
10-11 Mart **Fun<da>mental (UK)**
Rage Against The Machine ve Public Enemy'nin yeni albümlerini dinlerken, İngiltere'deki Asyalılar cemaatinden kardeşleri Fun>Da>Mental da bizzat İstanbul'a gelerek kendini hatırlatıyor: Politik şarkıları, haysiyetli duruşlarıyla 1991'den beri adalet arayan grup, soğuk ve üstten manifestolarada gönül indirmiyor: Hardcore hip-hop'uyla 'zihni neşeli kılmayı' garanti ediyor. Malkom X'ten Mahatma Gandhi'ye sample'larla Guwali'den geleneksel Afrika müziğine, Bhangra'ya kültürler ve tarih arasında dolaşan Aki Nawaz ve Britanya-Asya hattının tam ortasında olacaklar...

24-25 Mart **Bugge Wesseltof's New Conception of Jazz (Norway)**
Jan Garbarek'ten Arilg Andersen'e, pek çok memleketlisi jazz üstadından el alan Norveçli piyanistin ilk albümünün adı 'New Conseptions Of Jazz'dı. Akustik piyanosundan kalkıp bilgisayarın başına geçen 'multi-keyboard'çu' standart jazz groove'larından techno etkili sentetik seslere uzanarak, daha ilk albümünde farklı gibi görünen iki dünyanın ufuklarını açtı: jazz'a hareket, techno'ya bereket getirdi...

30 Mart - 8 Nisan
Akbank Jazz Festival hosting Ilhan Erşahin Quintet featuring Eddie Henderson, Girogo Gaslini Globo Quartet, John Lindberg, Emin Fındıkoğlu Detant ve Butch Morris' "New Mehter Culture" project.

"17 Ağustos'u Hatırlayalım" Konserleri

Marmara Depremi ile yerleşmeye başlayan ve Düzce Depremi sonrasında da kendini gösteren örgütlenme bilinci ile harekete geçen bir çok kuruluş, sivil toplum örgütü ve bireyler depremin bıraktığı izleri silmek için çabalamakta. Doğal afetlere karşı kitlesel kollektif bilincin oluşmasıyla ortaya çıkan bu tablo depremlerin üzerinden geçen zamana rağmen, etkinliğini yitirmedi. Benzer bir girişim ile, **İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı ve Pozitif Tanıtım Üretim A.Ş** tarafından düzenlenen **'17 Ağustos'u Hatırlayalım' Konserleri** Ekim ve Kasım ayları boyunca gerçekleştirilen etkinliklerle bu felakete başka bir pencereden bakılmasına olanak tanıdı.

'17 Ağustos'u Hatırlayalım' Konserleri uzun vadeli rehabilitasyon çalışmalarına fon desteği sağlamanın yanısıra, depreme ilişkin bilincin yitirilmemesine katkıda bulunmayı hedeflemekteydi. Bu hedeften yola çıkarak, konserler sonunda elde edilen tüm gelir **Sivil Koordinasyon** tarafından projelendirilen, **Gölcük'te 500 aileye gıda paketi dağıtılması ve Gölcük Saraylı-Örcün Çadırkent'inin ekmeklik un ihtiyacının karşılanması** çalışmalarına aktarıldı.

Şirin Pancaroğlu
18 Ocak 21:30
Mitolojinin "resmî" enstrümanı arp, kulağımızdaki sesini kaybetti nicedir. Washington Post gazetesinin "milli servet" ilan ettiği Şirin Pancaroğlu, arpın şırıl şırıl sesini bize tekrar kazandıran bir müzisyen. şehrin içimize işleyen uğultusu, Pancaroğlu'nun arp resitaliyle birkaç saatliğine de olsa dinecek.

Nilüfer Verdi
25 Ocak 21:30
1956 İstanbul doğumlu sanatçı, genç yaşta piyano çalmaya başladı. Lise yıllarından sonra Amerika'ya giderek New School'da Jack Reily ile, daha sonra da Berkeley School of Music'de Ray Santisi ile çalıştı. Yurtiçinde yerli ve yabancı bir çok jazz müzisyeni ile çalan piyanist Nilüfer Verdi, 1997 yılında Mana adlı albümünü çıkardı.

Babylon, Şeyhbender Sokak No:3,
Asmalımescit Tünel, Beyoğlu
Tel: 212 292 7368, Faks: 212 292 7369
e-mail: babylon@turk.net, internet: http://www.babylon-ist.com

Liquid Soul

Bölüm VII

Be-bop Ezgi

Derleyen: Ahmet Emin Akyavaş

1930-1940 yıllarındaki Swing Çağı zaman diliminde özellikle büyük orkestralar döneminde, jazz öncesi ve sonrasındaki 10 yıllık döneminden çok daha fazla popülerdi. Bu popülarite istatistiki olarak plak satışlarından, radyo yayınlarından ve belgelerle ispatlanmıştır. Ama asıl ve en önemli ispatı eğer 1930'ların sonlarına doğru uzandığımızda ve sokaktaki alelade insanlarla röportaj yaptığımızda onların Count Basie, Duke Ellington, Benny Goodman, Tomy Dorsey, Artie Shaw ve Jimmy Lunceford gibi orkestraları 1960'ların büyük kitlelerce izlenen, tanınan rock gruplarından olan Beatles, Chicago, Mother Of Invention, Jimmy Hendrix veya Blood Sweat and Tears kadar izledikleri ve bildikleri ortaya çıkmıştır. Swing dönemi grupları sürekli olarak, sinema, tiyatro salonlarında Hollywood filmlerinin gösteriminden önce ve sonrasında çalmaktaydı.

Bu sinema, tiyatro salonlarının kapılarının önündeki afişler sadece grup liderlerinin ya da orkestra şeflerinin isimlerini yazmakla kalmayıp aynı zamanda bu grup liderlerinin isimlerinin yanına büyük resimler ve orkestra içinde özelliği olan ya da emprovizasyon solistlerinin, diğer orkestra elemanlarının isimlerini de yazarlardı. Çünkü büyük çoğunluk onları zaten tanırlardı. Count Basie orkestrasındaki Lester Young veya Mothers Of Invention'daki Frank Zappa gibi.

Daha sonra II. Dünya Savaşı geldi ve mecburi askere alımlarından ve kayıt stüdyolarının kayıtlarını 1 yıl süre ile ertelemelerinden dolayı Swing dönemi kapanmış oldu. Savaş sırasında sahnelerde kalabilen genç müzisyenler be-bop denilen bir jazz üslubunu oluşturdular.

1940 ile 1946 arası be-bop'un tasarlama ya da kuluçka devridir. Bu dönemde be-bop savaş nedeniyle ve kısmen inzivaya çekilmiş olarak geliştirme ve evrim aşamasını geçirdi. Ne zaman ki savaş sona erdi müzisyenlerin bir kısmı döndü, işte o zaman kayıtlar yeniden başladı ve be-bop jazz'ın kesin, değişmez bir sound'u oldu. Başlangıcından beri folk ve popüler müziğe nazaran jazz'ın daha ziyade bir sanatsal müzik haline gelmesinin nedeni 1940'lardaki müzikte teknik ve artistik ilaveler ve değişimlerdir. İşte bu noktada kitleler Dizzy Gillespie'ye ait Things To Come veya Charlie Parker'a ait Koko gibi o dönemin kayıtlarından etkilenmiş olarak ve şaşkınlık içinde jazz'dan uzaklaştılar.

Be-bop stilinin asıl mucitleri Parker, Gillespie, Bud Powell, Thelonious Monk, Kenny Clarke ve Max Roach'dır. Akorlara sürekli olarak yeni sesler ilave etmek, akorları değiştirmek ya da rearmonize etmek, hızlı tempoya ayak uydurmak, uzun doğaçlama sololar çalmak bu stilin önemli özelliklerinden birkaçı olarak sayılabilir. 2. bölümde de bahsedildiği gibi be-bop parçalar standart parçaların üzerine sürekli olarak akor dizileri yaratmaktır. Bu diziler ilave ya da yerine geçen akorlar şeklindedir. Örneğin; Parker'ın I Got Rhythm parçasının bridge section'ınında birçok diğer yeni be-bop ezgilerinde yapıldığı gibi mevcut 4 akor yerine yeni akorlar ilave ederek akor sayısını 16'ya çıkarmıştır. Bu ilave ya da çoğalan akorlar seslendirmeyi çok daha ilginç bir hale getirmiştir, fakat diğer taraftan doğaçlama yönünden parçayı zor hale sokmuştur. Bu durum özellikle jam-session'larda sadece kulağı ile çalabilenleri ya da sadece standart akor dizilerini bilen müzisyenleri dışlamıştır.

Jazz müzisyenleri bugün de sıklıkla be-bop parçalarını çalmaktadırlar. Fakat bunları çalmalarının esas amacı alıştırma ve akor dizilerinin üzerine doğaçlama çalabilme disiplinine kavuşma içindir. Akor dizilerinin üzerine doğaçlama çalabilme, gelişen bir müzisyene disiplin verme dışında da faydalar sağlamaktadır tabiki. Bu tür çalışmalar armonik berraklık, ritmdeki sağlamlık, uzun ve pürüzsüz müzikal hatların oluşmasını sağlar. Fakat bu durumda tamamen doğaçlanarak yapılan melodinin ikincil önemi vardır. Hızlı tempo ve armonik değişim sürekli akan notaların oluşmasına yol açar. Buna karşılık melodik (veya lirik) çalma, hız olarak konuşma temposundadır, daha değişik ritmler kullanır ve daha kararlı ve planlanabilen cümle sonları oluşur. Be-bop dizileri o kadar hızlı akar ki cümleler arasında eğer uzunca bir süre durursanız farkına varmadan birkaç akor geçebilir.

Örneğin Coltrane'nin "Giant Steps" adlı parçasını dikkatli şekilde dinlersek şunun farkına varırız; hızlı bir progress ya da gelişim, yapmış olduğu solonun devamlı ve muntazam olarak akıcı ve kesintisiz bir şekilde 4'lük gruplar halinde oluşmuş seslerin meydana çıkmasına neden olmaktadır. Hemen hemen onun solosundaki herbir ses ya da nota ritmik olarak sekizlik bir değer taşımaktadır. Herbir vuruşta 2 adet sekizlik ya da herbir ölçüde sekiz adet sekizlik vardır. Her 2 vuruşta bir akor değişimi olup ortalama olarak her 4 adet sekizlik vuruşa 1 akor düşmektedir. İşte bu herbiri bir akor ile düzenlenmiş 4 notalık alt gruplara pattern adı verilir. Örneğin Do sesinden başlayarak Do-Re-Mi-Sol yani 1-2-3-5 şeklinde teşkil edilmiş ve Do majör dizisi içinde olan 4 seslik grup bir "pattern"dir. Coltrane bu 4 seslik patternlerini sololarının içerisinde defalarca farklı akorlarla teşkil ederek kullanmıştır.

1-2-3-5 şeklindeki bir pattern son derecede esnektir. Eğer akor C majör (Do majör) ise; sesler C, D, E, G (Do, Re, Mi, Sol) şeklinde olacaktır. Eğer akor C minör (Do minör) olsa idi, bu kez sesler; C, D, Eb ve G (Do, Re, Mi, bemol, Sol) şeklinde olacaktı. Şüphesiz majör ya da minör formlar ihtiyaç olduğunda kullanılacaktır. Bir başka deyişle solistin kullanmakta olduğu 4 seslik form ya da patternler parça içerisindeki akorlara göre transpoze edilerek kullanılabilir. Patternler 1-2-3-5 (C-D-E-G) şeklinde olabildiği gibi geriye dönüş hareketi 5-3-2-1 (G-E-D-C) şeklinde de çalınabilir. Bu durumda da 1 yani C (Do) akor'un kök sesini teşkil eder. Patternlerin diğer bir varyasyonu da 1-2-3-5 patterninin 5. sesinden başlayıp 5-6-7-2 şeklinde çalmaktır.

Coltrane'nin Giant Steps adlı parçasında bütün bu varyasyonların hemen hepsi kullanılmıştır. Coltrane patternleri fevkalede bir şekilde ele almış olup hemen hemen bütün jazz müzisyenleri onun patternlerini ve varyasyonlarını sık sık kullanmaktadır. Gerçekten de bütün müzisyenler Coltrane'nin yaptığı gibi patternleri ve varyasyonları günlük egzersizlerinde solo hazırlığı için çalışmışlardır. Doğaçlama yapacak olan kişi solosunun herhangi bir bölümünde bir patterni kullanacağının kararını önceden veremez ancak bu patternlerin ve varyasyonların egzersizlerini yaparak solosunun gelişimi sağlamasını temin etmiş olur. Doğaçlama müzikte hızlı akor değişimleri ve patternlerin sık kullanılışı müziği orijinalitesinden uzaklaştırdığı gibi mekanik bir şekle sokar.

Aslında doğaçlamada doğru ve güzel olan içimizde ve düşüncemizde olup da daha fazla mistik olan ve kendiliğinden ortaya çıkandır. Ancak diğer taraftan patternlerin egzersizleri müzisyeni hızlı düşünmeye, parmaklarını geliştirmeyi öğreteceği gibi, sevdiği sanatçıları daha iyi anlaması, yaratıcılığını geliştirmesi ve doğaçlama sırasında kullanılan diğer ifade ya da cümlelerin oluşması için kolaylık sağlar. Dinleyiciler için ise "pattern"ler zaman zaman şaşırtıcı "sound"lar niteliğindedir ve doğaçlama salonun birçok segmentini, parçacıklarını anlamaya yardımcı olur. Hatırlanacağı gibi daha önce doğaçlama solonun akor dizileri üzerine teşkil edildiği açıklanmıştı, ancak bu dizilerin salt kendisinin doğaçlamayı ortaya çıkardığı, ya da ürettiği anlamına gelmez; ne var ki bu gelişim içerisindeki akor tonların ve onunla ilintili olan dizi veya gamların içinden doğaçlama solo yapan müzisyen akor yapılarının, dizilerin, gamların ve gelişimlerin öncelikle üzerinde çalışmadan sadece kulak yolu ile bu sözkonusu akor ve dizileri öğrenme yoluna gitmişlerdir. Bu kişiler şayet mükemmel bir kulağa sahip iseler bu mümkün olabilir, ancak kulakları veya sesleri algılayabilme kapasiteleri vasat ise risklidir.

Günümüzdeki birçok doğaçlama yapan müzisyen bu gelişimleri ve dizileri önce yazılı formlardan çalışmakta, daha sonra da icrasına geçerek doğaçlama melodilerinde kullanacağı sesleri seçmektedirler. Bu seslerin seçim kararı genellikle solo esnasında gerçekleşmektedir. Büyük bir ihtimalle ifadelerin ikinci kez veya daha fazla çalışından sonra bu seslerin seçiminde yeni kararların alınması, bir başka deyişle farklı seslerin seçiminde söz konusu olabilir. Stüdyo müzisyenleri herçeşit akorları değişik dizilerdeki uygunluğunu araştırıp her tonda ve çeşitli tempolarda yorumlama imkanına sahip olabilirler.

Nilüfer Verdi (p): Nasıl bir doğaçlama

Sizce Doğaçlama Nedir? Jazz müziği içindeki yeri nedir?

Doğaçlama melodik ve ritmik bir serbestiyettir, bazı kuralları olan bir serbestiyettir, bazen de tamamen kuralsızdır (avant garde müzikte genellikle). Müzik dilini tamamen kendi kelimelerimizle kullanmamızdır, onlar sadece size aittir ve bir daha tekrarlanmayacak kadar üniktir. Dinleyiciye sürprizli anlar yaşatır çünkü her an bir yenilikle doludur, bu monoton, heyecan verici, neşeli, hüzünlü v.s. olabilir, bu bilinmezlik konsantre olmuş dinleyiciye bir serüven yaşatır, bu serüven dolayısı ile de kaygılarından kısa da olsa bir süre uzaklaşmış böylece de dinlenmiş olur. Jazz müziğinin içindeki yerine gelince buna %70 gibi bir oran diyebiliriz.Yani çok önemli bir yeri var.

Doğaçlama sırasında ana temaya ait düşey hatları (armoni) mı yoksa yatay hatları (melodi) mi dikkate alırsınız?

Her ikisini de, zaten beynin arka tarafında melodiyi, yani parçanın esas melodisi (yatay hat dediğiniz) sürekli vardır, beynim onu hep mırıldanır. Armonik hatları ise melodinin etrafındaki alanı belirliyor gibi, piyanistlerin avantajları burada daha fazla. Çünkü her ikisi de hem görsel olarak hem işitsel olarak önlerindedir. Bu verilerle yeni melodiler yaratmaya galiba emprovizasyon denebilir.

Doğaçlama sırasında fazla zorlandığınız husus var mı? Phrasing (ifadeleme), ölçü takibi, tension (gerilim), çözümleme, v.s. gibi?

Phrasing (ifadeleme) en zoru gibi, konsantre olmaya bağlı, mesela ağzımla söylediğim zaman çok daha anlamlı melodiler oluyor. Ama bunu utancımdan hiçbir zaman yapamadım, kimsenin duyamayacağı teyp, mikrofon, kulaklık v.s. ile bile denedim. Evde yalnız olduğum zamanki rahatlığı bir türlü elde edemedim.

Doğaçlamada kendinize ait bir "sound" ya da karakter bulduğunuza inanıyor musunuz?

İnanıyorum. Bu herkes için geçerli, herkes ünik. Nasılki herkesin ses tonu farklı ise, çalış stili de öyledir. Tabii birilerini taklit etmeye çalışan nice müzisyenler var, kendileri gibi olmaktan korkan da diyebiliriz. Bunun pek cazip bir tarafı olamaz.

Grup doğaçlamaları hakkında ne düşünüyorsunuz?

Kakafoni olduğunu düşünüyorum.

Doğaçlamalarını en fazla dinlediğiniz sanatçılar hangileridir?

Keith Jarrett, Herbie Hancock, Woodie Shaw, Miles Davis, John Coltrane, Red Garland v.s.

Doğaçlama yapan solisti doğaçlama sırasında diğer enstrümanların motive edebileceğine inanıyor musunuz?

Yüzde bin. Tabii çok önemli, öbür grup elemanlarının size nasıl eşlik ettiği. Mesela güven duyduğunuz insanlara nasıl ki kalbinizin derinliklerini rahatça açabilirsiniz, kendinizi emniyette hissedip anlatmak istediklerinizi düşünmeden rahatça anlatırsınız. Ayrı birikimi olan insanlar konuştukça açılırlar ve birbirlerinden aldıkları güç ve fikirlerle daha da derinleşir, güzel dünyalara doğru yol alırlar. Bu müzikteki diyalog da aynen böyledir, tedirgin olduğunuzda söyleyebileceklerinizi de unutursunuz, aman bir tartışma yani müzikal

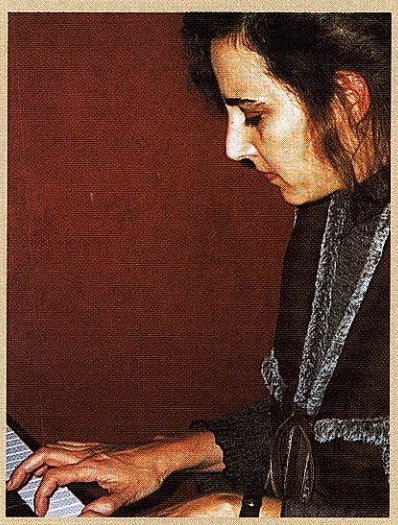

anlamda dağılma çıkmasın diye anı geçiştirici laflarla doldurursunuz, aman şu parça kazasız belasız bitsin diye. İnsanlar birbirini nasıl daha derin sohbetlere teşvik ederse bu müzikal anlamda da aynen öyledir. Bunu paylaşabilmek işte gerçekten çok büyük bir zevk.

Sizce Türkiye'deki jazz müzisyenlerinin doğaçlamaları ne durumda, ne düşünüyorsunuz?

Bir kere piyanistlerin durumunu söyleyeyim, kulüp sahipleri akustik piyano aldıkları zaman piyanistlerin durumu çok daha iyi olacak bu kesin. Zaten Türk müziğinde doğaçlama var yani taksim dedikleri, alışılagelmiş birşey, kültürümüzde var. Burada harika müzisyenler var, üstelik eğlence anlayışı göbek atmaktan fazla ileriye gitmeyen büyük bir kitlenin içinde var olmaya çalışan.

Dr. Jazz

René Macaroğlu
www.renemacaroglu.cjb.net
renema@teklan.com.tr

Sevgili Jazz Severler

Aldığım yoğun talep üzerine, diğer müzisyen okurlardan özür dileyerek, bu ay gitarist arkadaşlara seslenmek istiyorum.
Pera Müzik Okulu'nda geliştirdiğim Guitar Workbook I kitabında kendi kendine öğrenmesi mümkün olan ve son derece enteresan başka çalışmalar da bulabilirsiniz. Bu kitaplar hakkında bilgi almak web sayfamı ziyaret edebilirsiniz.

Dikkat edilecek bazı hususlar:

- Tablatür okurken, kağıt üzerinde kalın teller aşağıda, ince teller de yukarıda kalır.
- Sap üzerinde yolunuzu bulmak için, eğer gitarınızda yoksa, sapın 3-5-7 ye 9'uncu perdelerine tırnak boyası veya typex ile birer nokta koyunuz. 2-4-6-8-10'a **nokta koymayınız**; eğer gitarınız kesik (cutaway) ise, 12. perdeye iki nokta koyduktan sonra, küçük sapta da aynı şekilde 3-5-7 ve 9'a noktalar koymalısınız.
- /, //, ///, //// işaretleri, sol el parmaklarını göstermektedir; kendi buluşum olan bu yöntem + tablatür sayesinde, gitarda çalınabilecek en girift cümleler dahi bir film, netliğiyle kağıda dökülebilmektedir.
- Hepinizin bildiği gibi (!), *Kromatik Gam* yarım tonlardan oluşan 12 nota, *Tam Ton Gamı* Kromatik'in yarısı (birer ton) ve *Diminue Akoru* ise kromatikin üçte biri (birbuçukar ton) oluşturur. *Diminue Gamı* ise bir ton- yarım ton şeklinde hareket eder. Bütün bu gamları çalarken üçüncü ve ikinci teller arasındaki geçişlerde çok dikkatli olmak gerekir.
- Müzik okullarında sık sık istenen üç oktavlik gamlarda kuralsız ve ezberci bir yaklaşım yerine, verdiğim kurallara uyulursa, notaları düşünmek kaydıyla, her türlü gam, sap boyunca kolayca çalınabilecektir.

Hepiniz sağlıcakla kalın.

Sap Boyunca Çalışmalar

Kromatik Gam:

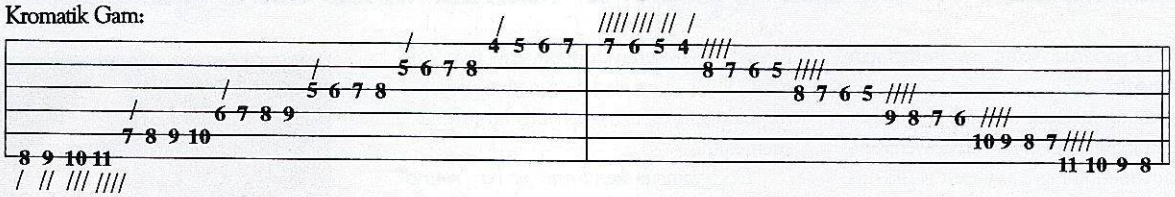

Tam Ton:

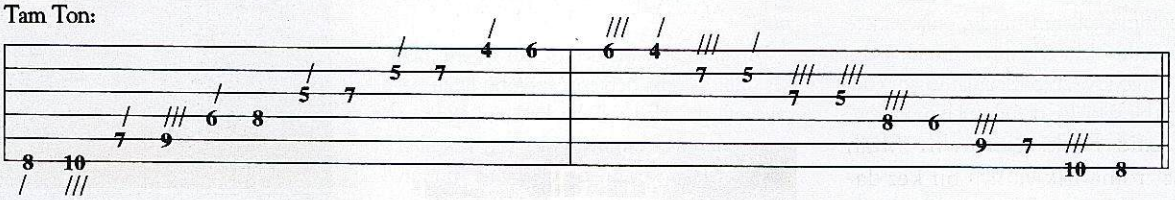

Diminue Akoru:

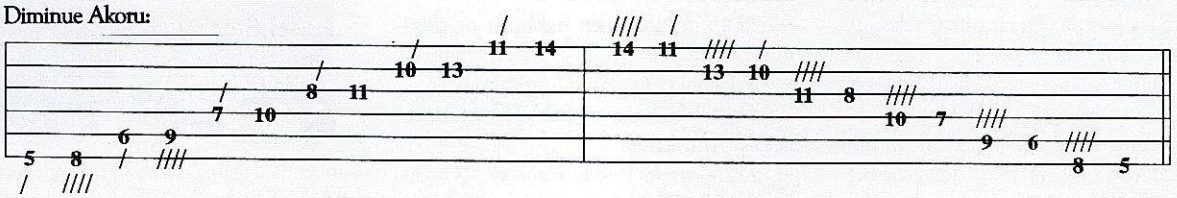

Diminue Gamı:

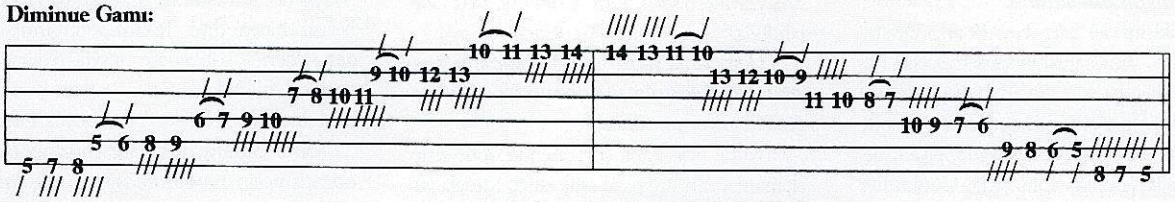

Sap Boyunca Majör Gamlar

- Duruma göre: ya aynı tel boyunca ileri gidiniz, ya da bir tel aşağı ininiz.
- Aynı tel boyunca ileri giderken yeni pozisyona daima 1. parmak ile başlayınız; geri giderken ise yeni pozisyona daima 4. parmakla giriniz.
- Her pozisyon veya tel değişikliğinden sonra mümkün olan bütün notaları (bazen üç, bazen iki) çalmadan yeni bir pozisyon veya tel değişikliği yapmayınız.

Üç Oktav G Miksolidyan (C Majör)

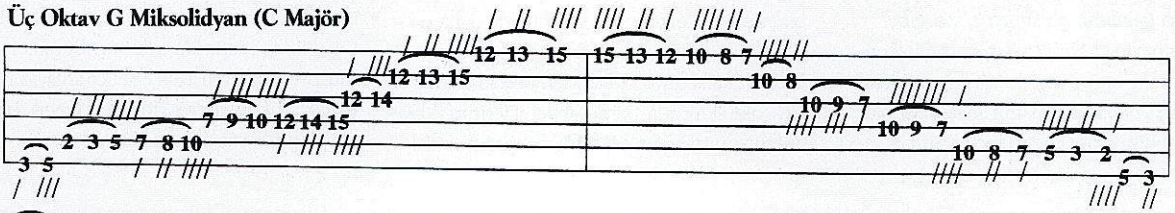

ULUSLARARASI KULLANILAN KISALTMALAR

acc	akordiyon	**el db**	elektrik double-bas	picc	piccolo
afl	alto flüt	eh	english horn	prg	programming
arr	aranjör	elb	elektrik bas	**r**	reeds
as	alto saksofon	elg	elektrik gitar	**sax**	saksofon
b	bas	elp	elektrik piyano	si	sitar
bar	bariton saksofon	els	elektrik sitar	sou	sousaphone
bcl	bas klarinet	eu	euphonium	ss	soprano saksofon
bfl	bas flüt	**fl**	flüt	str	strings
bgo	bongo	flh	flügel horn	synth	synthesizer
bjo	banjo	frh	french horn	**ta**	tabla
btb	bas trombon	**g**	gitar	tam	tambourine
bs	bassoon	**h**	horn	tb	trombon
c	kornet	har	harpsichord	timb	timbales
cb	kontrabas	hca	harmonika	tp	trompet
cbs	kontrabassoon	ho	hammond org	ts	tenor saksofon
cel	keleste	**hp**	harp	tu	tuba
cga	konga	**keyb**	keyboards	**v**	violin
cl	klarinet	**man**	mandolin	va	viola
clav	klavinet	mell	mellafon	vb	vibrafon
co	kougar	mrb	marimba	vc	cello
comp	kompözitör	**o**	obua	vo	vokal
cond	kondaktör	orch	orkestra	vtb	valve trombon
cy	simbal	org	org	**wbd**	washboard
d	davul	**p**	piyano	wdwd	woodwinds
dir	direktör	perc	perküsyon	**xyl**	xylophone

Kerem Görsev&Allan Harris
Laid Back
Universal 972 2012 (1999)
Müzisyenler
Allan Harris (vo)
Kerem Görsev (p)

Kerem Görsev'in beşinci albümü olan Laid Back, Görsev'in "iflah olmaz" romantik yanını bir kez daha ve belki de daha yalın diyebileceğimiz bir ortamda ortaya çıkarıyor. Görsev girmediği alanları zorlamayı seven bir müzisyen ama zaten bunun gerektirdiği altyapı ve olgunluğa da fazlasıyla sahip. Bu albümde onu ilk kez bir vokaliste eşlik ederken dinliyoruz. Allan Harris, Amerika'da yıldızı parlamaya başlayan ve teknik açıdan ümit veren bir şarkıcı. Onu daha önce Ray Brown, Jeff Hamilton ve Mark Whitfield gibi müzisyenlerle birlikte yaptığı bir albümden tanıyoruz. Bu kez ise, Kerem Görsev ile birlikte, kanımca daha zor bir projeye girmişler. Düet, Harris'in Johnny Hartman'ı anımsatan bariton sesi, düette handikap yaratabilecekken, Görsev'in bas ve davulu aratmayan, abartısız şık eşliğiyle, ılık bir tona bürünmüş.

Kerem Görsev tüm albümlerinde tercih ettiği melodik yapıyı burada da sürdürmüş. "They Say It's Wonderful, Polka Dots and Moonbeams, Have You Met Miss Jones, Moonriver, These Foolish Things, The Nearness of You, I'm Glad There Is You, Lush Life, Smoke Gets In Your Eyes, Like Someone In Love, What A Wonderful World ve That's All gibi standartların yer aldığı bu albüm için, Görsev'in klasik eğitimine, standart geleneğini çok iyi harmanladığı bir örnek diyebiliriz. Sıcak, yumuşak, yalın, romatik ve relaxing. Arkanıza yaslanın ve gevşeyin.

Engin Gençer

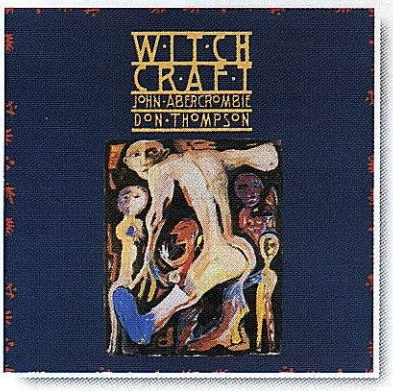

John Abercrombie & DonThompson
Witch Craft
Justin Time 16-2 (1991)
Müzisyenler
John Abercrombie (g)
Don Thompson (b, p)

Abercrombie 1980'lerin ortalarında o dönemdeki birçok önemli müzisyen gibi standartlara yöneldi. Marc Johnson ve Peter Erskine ile yaptığı trioda modern sound'larla standartlara ayrı bir boyut getirdi. Bu çalışmada ise özellikle Jim Hall ile yaptığı çalışmalardan tanıdığımız Kanadalı kontrabascı ve piyanist Don Thompson ile bu kez daha akustik bir sound ile standartları yorumluyor. Birliktelikleri ve soloları son derece keyifli olan iki müzisyenin bu CD'sini jazz severler zevkle dinleyeceklerdir.

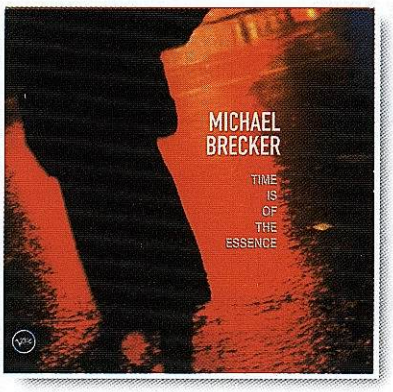

Michael Brecker
Time Is of The Essence
Verve 547 844-2 (1999)
Müzisyenler
Michael Brecker (ts)
Pat Metheny (g)
Larry Goldings (org)
Elvin Jones (d)
Jeff "Tain" Watts (d)
Bill Stewart (d)

Günümüzün jazz'ını takip eden bir jazz sever bu albümü daha dinlemeden eline aldığı zaman heyecanlanacak ve biran evvel CD çalara koyup da dinleyebilmek için sabırsızlanacaktır. Çünkü her çalışması müzikal ve güzel olan Michael Brecker günümüzün yaşayan üç neslinden birer temsilci olan üç büyük davulcuyla yaptığı bu albümde ayrıca Pat Metheny gibi bir jazz gitar dehası ve Larry Goldings

gibi genç neslin Hammond B3 orgdaki ustasını biraraya getirip olağanüstü bir çalışma ortaya koymuş. 60'ların başındaki gitar, Hammond B3 org ve davul triosuna eklenen tenor saksofon formatını beklediğimiz gibi oldukça yüksek bir müzikal düzeyde dinleyiciye aktarıyorlar. Olağanüstü güzel besteleri, çağdaş yorumlara bir de jazz davul dersi gibi üstün davulcularla çalınan bu albüm jazz severleri oldukça keyiflendirecek.

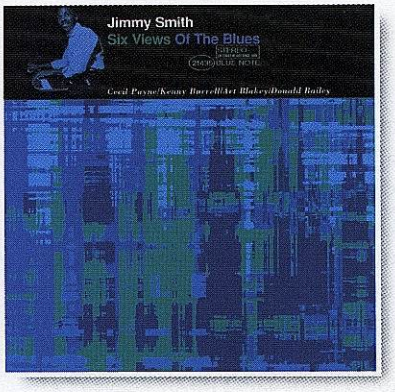

Jimmy Smith
Six Views of The Blues
Blue Note 21435-2 (1999)
Müzisyenler
Cecil Payne (bs)
Jimmy Smith (org)
Kenny Burrell (g)
Art Blakey (d)
Donald Bailey (d)
Jazz dünyası Hammond B3 orgu ve Jimmy Smith'i son beş yılda neredeyse yeniden keşfetti. Tamamen blues formundaki jazz parçalarından oluşan bu albümde Jimmy Smith ile birlikte Cecil Payne'in bariton saksofondaki soloları da son derece dikkat çekici.

Sarah Vaughan
In The City of Lights
Justin Time 8474/5-2 (1999)
Müzisyenler
Sarah Vaughan (vo)
Frank Collett (p)
Bob Maize (b)
Harold Jones (d)
Sarah Vaughan'ın 1985 yılında Paris'te verdiği bir konserin kaydı olan bu 2 CD'lik albüm onun müzikal dehası, ritmik kıvraklığı kadar en olgun ve dinamik çağını jazz dinleyicilerine ulaştırıyor. Ayrıca Sarah Vaughan'a eşlik eden müzisyenlerin de performansı olağanüstü.

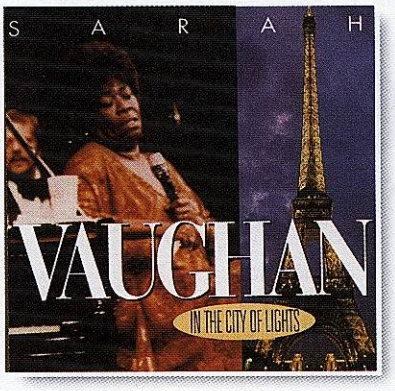

Niels Lan Doky
Asian Sessions
Universal 546 656 2 (1999)
Müzisyenler
Niels Lan Doky (p)
Lars Danielsson (b)
Paul Vertico (d)
Xavier Desandre (perc)
Danimarka'nın son yıllardaki uluslararası jazz piyasasına sürdüğü ilginç isimlerden birisi Niels Lan Doky. Son derece yumuşak bir tekniği, zengin armoni anlayışı ve çağdaş müzikalitesiyle uluslararası jazz arenasında saygın

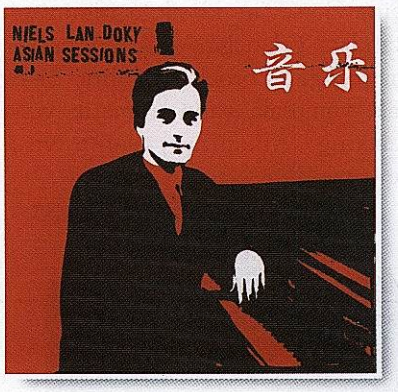

bir yer edindi. Lan Doky'nin ilginç bir yanı da etnik olarak bir yarısının Viyetnamlı oluşu. Bu son albümünde Viyetnamlı ve Çinli müzisyenlere, uzakdoğu tınıları ve enstrümanlarına yer vererek geniş bir müzikal yelpazede dinleyicilerine ulaşmış. Gerçek kelime anlamıyla bir jazz fusion albümü.

Keith Jarrett
The Melody At Night with You
ECM (1999)
Müzisyenler
Keith Jarrett (p)
Bill Evans Trio'dan sonra "piano trio" geleneğinin en önemli temsilcisi olan Keith Jarrett son derece kaliteli bir proje ile karşımızda. Jarrett bu albümde ECM için yaptığı ilk çalışmalarda olduğu gibi (meşhur Köln Concert ve Paris Concert) solo piyano çalıyor. Repertuar ise bu kayıtlarda olduğu gibi salt doğaçlama değil. I Loves Porgy, Someone To Watch Over Me, Blame It On My Youth gibi standartlardan ve geleneksel Amerikan ezgilerinin

düzenlemelerinden oluşuyor.
Keith Jarrett New Jarsey'ın kırsalındaki ev stüdyosunda gerçekleştirdiği bu kayıtla, komplikeliğin ve teknik mükemmeliyetçiliğin peşinde koşan günümüz piyanistlerine müzikalite dersi veriyor. Olgun ifadesi, lirik anlatımı, muhteşem tuşesi ve piyanodan çıkardığı çok güzel sesler sayesinde Keith Jarrett bence yaşayan en önemli müzisyenlerden biri.
The Melody At Night With You, kanımca 1999'un en önemli çalışmalarından biri ve "her eve lazım".

Selim Benba

Nighthawks
Citizen Wayne
Verabra 4004 (1999)
Müzisyenler
Reiner Winterschladen (tp, flg)
Dal Martino (b, keyb, g, samp)
Nighthawks Reiner Winterschladen ve Dal Martino'dan oluşuyor. Albümün prodüktörlüğünü de Dal Martino yapmış. Grup iki kişiden oluşamasına karşın, bazı parçalarda müzisyenlerin eşlik etmesiyle ve samplerın çok ustaca ve yaratıcı bir şekilde kullanılması sonucunda zengin ve güçlü bir

sound ortaya çıkmış. Albümde çok çağdaş yorumlanmış standartlardan "Round Midnight" da bulunuyor. Ayrıca albümün son parçası olan Love's End de Samantha filminin müziklerinden biri.

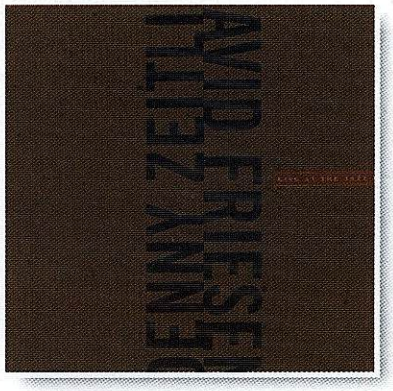

Denny Zeitlin & David Friesen
Live At The Jazz Bakery
Intuition 3257-2 (1999)
Müzisyenler
Denny Zeitlin (p)
David Friesen (b)
Düo çalışmaların yıldızı kontrabascı David Friesen olağanüstü tekniği, kusursuz entonasyonu ve bilge denebilecek müzikalitesiyle jazz dünyasında oldukça saygın bir yeri olmasına karşın yeteri kadar ilgi görmemiş müzisyenlerdendir. Geçen sene kulüp performansı, klinik ve konserler için yurdumuzu ziyaret eden sanatçı eski dostu büyük piyanist Denny Zeitlin ile '96'da California'daki jazz kulübü Jazz Bakery'de yaptıkları performansın canlı kaydını CD olarak jazz severlere sunmuşlar. İki müzisyenin müzikalitesi ve birbirlerini dinleyerek, içten performansları dinlenmeye değer.

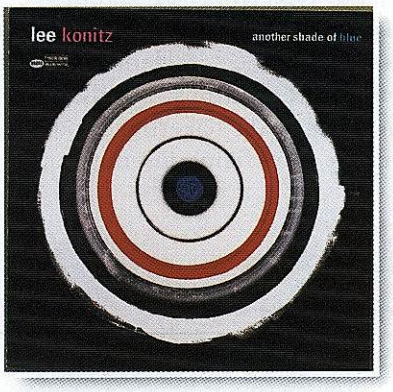

Lee Konitz
Another Shade of Blue
Blue Note 98 222 2 (1999)
Müzisyenler
Lee Konitz (as)
Brad Mehldau (p)
Charlie Haden (b)
Daha önceki sayılarımızda Lee Konitz'in Brad Mehldau ve Charlie Haden'in Alone Together adlı albümünü tanıtmıştık. Bu albüm California'da Jazz Bakery adlı kulüpte yaptıkları iki günlük programlarının kayıtlarından seçilerek oluşturulmuş bir albümdü. Another Shade of Blue yine aynı program ve kayıtlardan oluşmuş bir albüm. Bu kez yine o günlerde çaldıkları beş değişik parça albümde yer alıyor. Charlie Haden gibi efsanevi bir sanatçı ve piyanist Brad Mehldau gibi genç neslin büyük yıldızı ve Lee Konitz'in yumuşak alto saksofonuyla gerçek jazz dolu bir müzikal hava oluşturuyorlar.

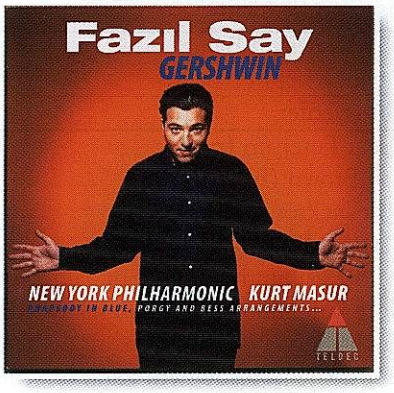

Fazıl Say
Gershwin
Teldec 3984-26202-2 (1999)
Müzisyenler
Fazıl Say (p)
Stanley Drucker (clt)
Albert Regni (as)
William Blossom b)
Joseph Pereira (perc)
James Sapporito (perc, d)
Klasik müzik'te yurtiçi ve yurtdışı çalışmalarıyla adını geniş kitlelere duyuran piyanistimiz Fazıl Say'ın Kurt Mazur yönetimindeki New York Filarmoni Orkestrası ile yaptıkları bu kayıtta 17 Gershwin bestesi yorumlanmış. Sanatçının bu son çalışmasıyla ilgili geniş röportajımızı gelecek sayımızda bulabilirsiniz.

Al DiMeola
Winter Nights
Telarc 83458 (1999)
Müzisyenler
Al DiMeola (g)
Roman Hrynkiv (bandur)
Hernan Romero (perc)
Al DiMeola akustik gitar çaldığı bu albümde Ukraynalı ve yöresel bir enstrüman olan bandura çalan Roman Hyrnkiv ile gerçekleştirmiş. Karlı kış gecelerinin dinginliğini müziklerine yansıtan bu ikili çoğunlukla kendi bestelerine yer vermişler. Ayrıca Peter Gabriel, Paul Simon gibi pop dünyasından tanıdığımız müzisyenlerin eserlerini de seslendirmişler. İlginç tınılar ve tamamen akustik bir sound'la dingin bir Al DiMeola merak edenlere önerilir.

Mike Stern
Play
Atlantic 83219-2 (1999)
Müzisyenler
Mike Stern (g)
John Scofield (g)
Bill Frisell (g)
Ben Perowsky (d)
Dennis Chambers (d)
Lincoln Goines (b)
Bob Malach (ts)
Jim Beard (keyb)
Mike Stern bu kez kendi bestelerinden oluşan bir repertuarla karşımızda. Her parçada da kendisine jazz'ın önemli jazz gitaristlerinden olan Scofield ve Frisell de katılmış. Modern jazz gitar tutkunlarının kaçırmayacakları bir albüm.

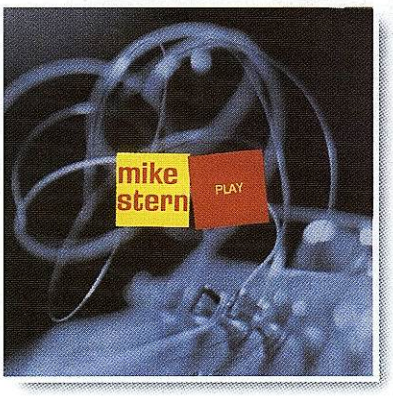

Trudy Desmond

My One And Only (A Gershwin Celebration

Justin Time 8468 (1999)

Müzisyenler

Trudy Desmond (vo)
Bill Mays (p)
Doug Riley (p)
Don Thompson (p, vib)
Ed Bickert (g)
Ted Quinlan (g)
Neil Swainson (b)
Ron Vincent (d)
Rick Lazar (perc)

"My and only" Trudy Desmond'un Gershwin parçalarını yorumladığı son albümü. Desmond kendine has güçlü sesi ve zengin bir müzisyen kadrosu bir araya gelince, son zamanlarda yapılmış en iyi Gershwin yorumlarından biri ortaya çıkmış.

Myriam Alter

Alter Ago

Verabra 3258 (1999)

Müzisyenler

Myriam Alter (comp)
Billy Drewes (s, clt)
Ron Miles (tp)
Kenny Werner (p)
Marc Johnson (b)
Joey Baron (d)

Albümdeki tüm parçaların kompozisyonu Myriam Alter yapmış ve gerçekten hepsi kendi estrümanlarında virtüöz müzisyenler tarafından yorumlanmış. Albümün özellikle ballad parçaları dikkat çekiyor. Ayrıca çok ustaca yapılmış emprovizasyonlar albüme bir dinamizm kazandırıyor.

Oscar&Ray&Milt

The Very Tall Band

Telarc 83443 (1999)

Müzisyenler

Oscar Peterson (p)
Ray Brown (b)
Milt Jackson (vib)
Karriem Riggins (d)

1998 Kasımında New York'daki Blue Note kulübünde canlı olarak kaydedilen bu albümü dinlerken insan hem sevinci hem hüznü aynı anda hissediyor. Oscar Peterson'ın önemli bir rahatsızlıktan sonra neredeyse eski günlerini aratmayacak bir şekilde çalması insanı rahatlatıyor. Buna karşın geçtiğimiz günlerde kaybettiğimiz Milt Jackson'u artık bir daha eski plakları dışında duyamayacağımızı hatırlamak jazz severleri üzüyor. Üç yaşayan efsane jazz müzisyeninin en çok oksijen aldığı yer olan jazz kulübünde kaydolmuş bu canlı performans keyifle dinlenilen bir albüm olmuş. Özellikle Ray Brown'ın bas solo madley'si oldukça ilgi çekici.

Curtis Lundy

Againts All Odds

Justin Time 129-2 (1999)

Müzisyenler

Carmen Lundy (vo)
Roy Hardgrove (tp, flg, fl)
Peven Everett (tp)
Bobby Watson (as)
Shelley Carrol (ts)
John Hicks (p)
Anthony Wonsey (p)
Curtis Lundy (b)
Winard Harper (d)

Besteci ve bascı Lundy'nin Türkiye'ye yeni ithal edilmeye başlanan Justin-Time serisinden çıkardığı bu son albüm; gerek yorumları, gerekse de müzisyen kadrosuyla günümüz klasik jazz albümleri arasında iyi bir yer almayı hak ediyor. Curtis Lundy'nin aynı zamanda kardeşi olan Carmen Lundy de albüme vokalleriyle eşilik ediyor.

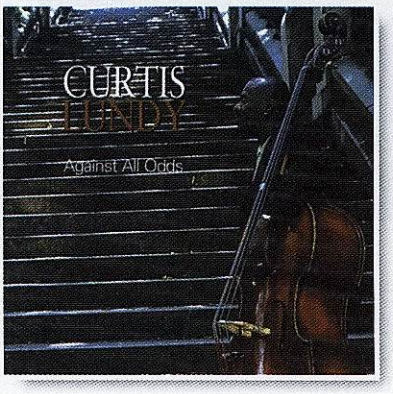

Jon Ballantine

Sky Dance

Justin Time 30-2 (1995)

Müzisyenler

Joe Henderson (ts)
Jon Ballantine (p)
Neil Swainson (b)
Jerry Fuller (d)

Kanadalı bir piyanist olan Jon Ballantine şu anda ABD New York'ta yaşamakta ve solist olarak çok fazla tanınmasa da önemli jazz müzisyenlerinin çalıp, gruplarına almaktan keyif aldıkları modern bir piyanist olarak bilinmektedir. Joe Henderson'ın daha önceki gruplarında yer alan Jon Ballantine bu '88 kaydı albümde Joe Henderson'ı konuk etmiş. Oldukça modern piyano trio sound'u üzerine Joe Henderon lirik hatlarını serpiştirmiş. Bu piyanistin yurdumuzda da hakettiği kadar tanınması gerektiğini düşünüyoruz.

Erik Truffaz

Bending New Corners
Blue Note 522777-2 (1999)

Müzisyenler

Patrick Muller (p)
Marcello Giuliani (b)
Marc Erbetta (d, perc)
NYA (vo)

1991'de kurulan Erik Truffaz Quartet, 1993'de Concours National de la Defence jüri ödülü aldı. 1994'de ilk albümleri Valeris'i kaydettiler. 1994 ve '95 yılları boyunca Avrupa, Brezilya ve Rusya turlarını gerçekleştirdiler. 1997'de Out of Dream, 1998'de The Dawn, 1999'da İstanbul Jazz Festivali, ardından Babylon'da iki gecelik bir konser ve '99 kayıtları ama ancak bizim 2000 yılının sayısına girebilen Bending New Corners. The Dawn sadece Fransa'da 20 bin kopya satmış. Kendilerini sahnede dinleyip fikirlerini sorduğumuzda drum'n'bass grubu olarak tanıtılmaktan şikayet ettiler. Bu albümde de grup üyeleri eşlikten öte hepsi birer grup lideri. Albümde 10 parça yer alıyor. Bazılarına rap şairi NYA şiirleriyle katılıyor. Grup ve yeni çalışmalarıyla ilgili geniş bilgi dergimizin röportajlar bölümünde yer almıştır.

Jeri Brown

I've Got Your Number
Justin Time 122 (1999)

Müzisyenler

Jeri Brown (vo)
Leon Thomas (vo)
David Murray (ts)
Don Branden (ts)
John Hicks (p)
Avery Sharpe (b)
Curtis Lundy (b)
Wali Muhammed (d)
Sangoma Everett (d)

"I've got your number" Brown'un Justin-Time'dan yaptığı son albüm.

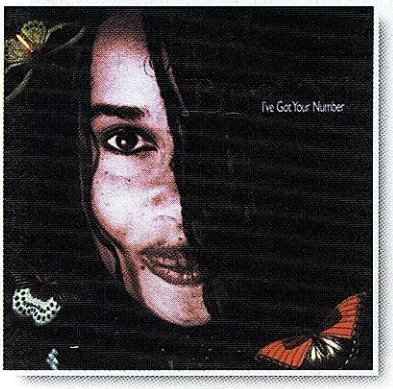

Brown özellikle ballad parçalarda sesini çok ustaca ve disiplinli kullanışı dikkat çekiyor. John Hicks'in albüm boyunca piyanosuyla Brown'a eşilik etmesi ayrı bir akıcılık kazandarmış. "Midnight sun" parçası da David Murray sololarıyla ayrı bir kişilik kazanmış. Son zamanlarda çıkmış en iyi çağdaş jazz vokal albümlerinden biri.

Stefon Harris

Black Action Figure
Blue Note 99546 2 (1999)

Müzisyenler

Stefon Harris (vib)
Steve Turre (tb)
Greg Osby (as)
Gary Thomas (ts, flt)
Jason Moran (p)
Tarus Mateen (b)
Eric Harland (d)

Jazz'ın genç aslanlarından, '99 İstanbul Jazz Festivali'nin yıldızlarından Stefon Harris liderliğinde yapılan bu albüm günümüz yaşayan New

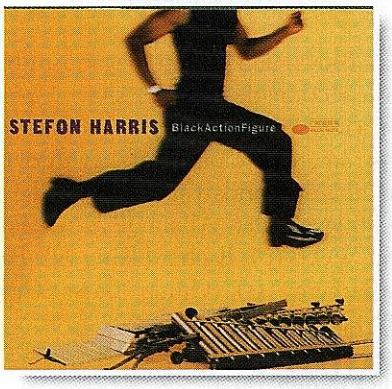

York ekolünü son derece canlı bir şekilde jazz dinleyicisine sunuyor. Gerek düzenlemeler, gerekse sololar, parça seçimleri ile birlikte mükemmel, enerji ve interplay'in içiçe olduğu, insanı bu özellikleri ile hemen içine çekiveren bir çalışma. Herkese önerilir.

Patricia Barber

Companion
Blue Note 22963 2 (1999)

Müzisyenler

Patricia Barber (p, vo, Ham.B3)
John McLean (g)
Michael Arnopol (b)
Eric Montzka (d, perc)
Ruben Alvarez (perc)

Patricia Barber org, piyano sanatçısı ve vokalist. Bu albümünü Chicago'da Green Mill kulübündeki canlı kayıt ile gerçekleştirmiş. 7 parçadan oluşan bu albümde hiç jazz standardı bulunmuyor. Besteleri ile birlikte Sony Bo-

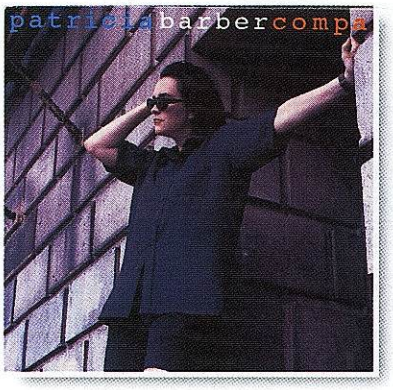

bo, Peter Green gibi pop ve rock müzisyenlerinin bestelerine yer veriyor. Aslında bu parçaları son derece keyifli bir şekilde yorumlamış Patricia Barber ve arkadaşları. The Beat Goes On'daki vokal yorumu ve Santana'dan tanıdığımız Peter Green bestesi Black Magic Woman'daki grubun performansı oldukça heyecan verici. Albümün en jazz kokulu parçası ise sanatçısının Jacky Terrasson için yazdığı Like JT. Jazz dünyasında son derece ilgi çeken sanatçı önümüzdeki yıl tüm jazz festivallerinin programlarında şimdiden yer almış bile.

Michael Marcus Trio

In The Center of It All
Justin Time 130 (1999)

Müzisyenler

Michael Marcus (s)
Rahn Burton (Ham.B3 org)
Nasheet Waits (d)
Sanatçının Justin Time Records'dan çıkan dördüncü albümü. Soprano saksofonda yenilikçi akımıyla tanınan New Yorklu müzisyen Hammond orgda Rahn Burton davulda Nasheet Waits ile bütün hayallerini bu albümde gerçekleştirmiş. Soprano saksofonu hüzün ve forte tonlarıyla jazz'ın müzisyenlerle birlikteliğini en iyi şekilde gösteren bu trio'yu mutlaka dinlemenizi öneriyoruz. Albümde ayrıca konuk sanatçılar olarak trompette Gary Strauss trombonda Clark Gayton da yer alıyor.

Marc Johnson
If Trees Could Fly
Intuition 3228 2 (1998)
Müzisyenler
Eric Longsworth (e cello)
Marc Johnson (b)
Jazz'da hiç alışık olmadığımız elektrik çelloyu çalan Eric Longsworth'ün bas ustası Marc Johnson ile yaptığı bu albüm bize '70'li yıllardaki ECM albümlerini hatırlatıyor. Çello ile doğaçlamaların oldukça ilginç, kulaklara değişik tınılar bırakan sound'u jazz'da değişiklik arayanlara önerilir.

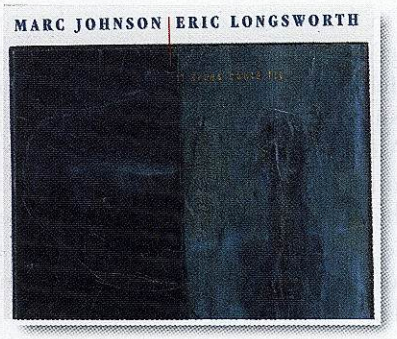

Ed Thigpen
Mr.Taste
Justin Time 43-2 (1991)
Müzisyenler
Tony Purrone (g)
Mads Vinding (b)
Ed Thigpen (d)
1960'ların başlarındaki Oscar Peterson Trio'nun parlak davulcusu Ed Thigpen Mr. Taste adlı çalışmasında jazz severlerle buluşuyor. Gitar trio formatındaki bu albümde Thigpen özellikle öne çıkmamış, "parçada kim solist ise grubun şefi odur" yaklaşımıyla tüm

müzisyenlerin, özellikle solist olan Tony Purrone'un öne çıkmasını sağlamış. Ed Thigpen'in swing'i ve dillere destan fırça tekniği dikkate değer.

Ranee Lee
You Must Be in Swing
Justin Time 88-2 (1996)
Müzisyenler
Ranee Lee (vo)
Ray Brown (b)
Ed Thigpen (d)
Tüm zamanların beğenilen ölümsüz jazz standartları ile dinleyicinin karşısına çıkan Renee Lee Ed Thigpen ve

Ray Brown'dan oluşan olağanüstü bir ritm section ile oldukça sıkı bir performans sergilemiş. Aranjmanları ve enstrümantal soloları çok keyifli olan bu albümü standart jazz severler ilgiyle dinleyecekler. Albümde ayrıca Tilden Webb (p), Richard Ring (g), Pat LaBarbera (ts), Guido Basso (tp), flgh)'da yer alıyorlar.

Big Kahuna
Hawaian Swing
Concord 14860-2 (1999)
Müzisyenler
Matt Catingub (arr, vo, as)
Gamsız, kedersiz, tamamen neşeli parçalardan oluşan büyük orkestranın eşliğinde Big Kahuna lakaplı Matt Catingub hem alto saksofonu, piyanosu

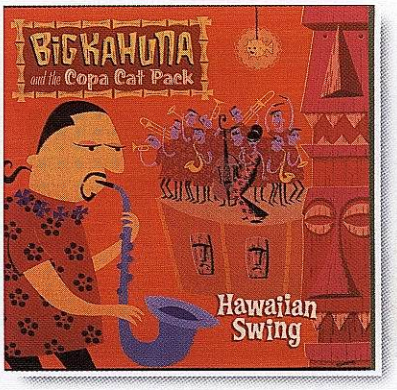

ve vokaliyle olduğu kadar orkestra düzenlemeleriyle de dikkati çekiyor. Grupta ayrıca Chris Pearson (as), Chad Hollingsworth (as), David Wells (ts), Jennifer Lovejoy (bs), Dave Scott (tp), Jason Ravina (tp), Mike Olmos (tp), Doug Beavers (tb), David Blacker (tb), Dan Parenti (b), Steve Moretti (d) yer alıyorlar.

Philip Glass
Dracula
Nonesuch 79584-2 (1999)
Müzisyenler
David Harrington (vi)
John Sherba (vi)
Hank Dutt (vi)
Joan Jeanrenaud (cello)

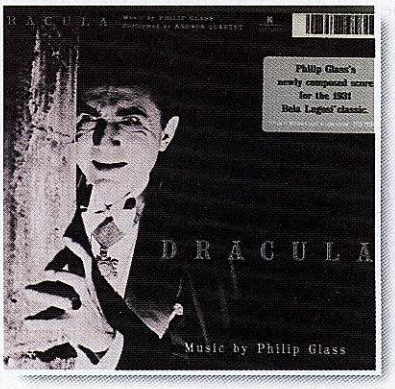

Bela Lugosi'nin 1931'de Drakula filmi için yapmış olduğu çalışma, Philip Glass tarafından yeniden compose edilerek Kronos Quartet'in üstün yorumuyla müzikseverelere sunuluyor. Soundtrack'ten öte bir çalışma.

Art Blakey
Drums Around the Corner
Blue Note 21455-2 (1999)
Müzisyenler
Lee Morgan (tp)
Bobby Timmons (p)
Jymie Merritt (b)
Art Blakey (d)
1950'lerin sonu ve '60'ların başlarında

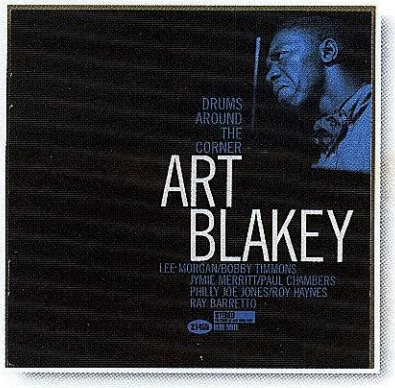

Michael Cuscuna'nın prodüksiyonunu yaptığı ve Rudy Van Gelder'in kaydını yaptığı birçok Blue Note etiketli jazz albümü yapıldı. Blue Note firması bu kayıtları yeniden yayımlıyor. Art Blakey'nin bu albümü kendinden başka üç davul ve perküsyoncunun da yer aldığı bir çalışma. O dönemin ünlü davulcuları Philly Joe Jones, Roy Haynes ve Ray Baretto davul ve vurmalılarla bu albüme ayrıca katkıda bulunuyorlar. Trompetçi Lee Morgan'ın performansına özellikle dikkat.

Joey de Francesco

Goodfellas

Concord 4845-2 (1999)

Müzisyenler

Joey DeFrancesco (Ham.B3)
Frank Vignola (g)
Joe Ascione (d)

Hammond org, gitar, davul formatının son yıllarda tekrar canlandığını söylemekteyiz. Üç İtalyan kökenli Amerikalı müzisyen, genç neslin en parlak Hammond orgcularından Joey DeFrancesco'nun liderliğinde İtalyan popüler şarkılarını ve mafya konulu filmlerinin müziklerini içeren parçaları jazz formunda yorumlamışlar. Ancak parçaların İtalyan özünü ve kokusunu da sakla-

yıp bu lezzeti dinleyicilere duyurmuşlar. Sonuçta hem müzik olarak üstün seviyeli hem de son derece keyifli bir albüm ortaya çıkmış. Not: Bu satırların yazarı da nacizane bu albümün kaydından 4-5 ay evvel New York'da orgcu Sam Yahel ve davulcu Bill Stewart ile birlikte kendisi Türk olduğu için özellikle Türk kokan Hammond org, gitar ve davul formatında "Yıldızların Altında" adlı albümü yapmıştı.

Önder Focan

Paul Bley

Know Time

Justin Time 57-2 (1995)

Müzisyenler

Paul Bley (p)
Herbie Spanier (tp)
Geordie McDonald (d)

Modern jazz piyanosunun önde gelen isimlerinden Paul Bley'in yıllardır bir-

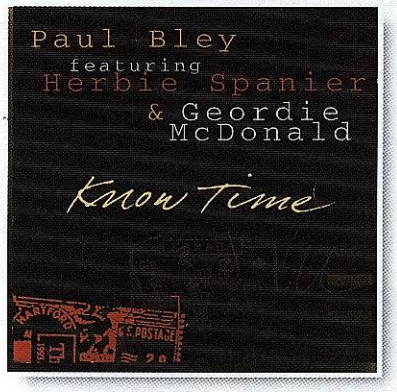

likte çalıştığı arkadaşlarıyla yaptığı serbest doğaçlama ve atonal melodiler içeren çalışması. Bu albümdeki müziğin bir kısmı yazılı ama akorları yok, belli bir zamanı ve temposu olan parçaları kapsıyor.

Alex De Grassi

Bolivan Blues Bar

Narada Jazz 13280-2 (1999)

Müzisyenler

Alex De Grassi (g)

Sanatçı Grammy ödülüne aday gösterilmiş bir gitarist. Bu albümünde akustik gitarıyla jazz standartlarını solo olarak yorumlamış. Yumuşak tekniği ve akustik gitarından elde ettiği ipeksi ton ile bu güzel jazz parçalarına değişik bir boyut ve yorum katmış.

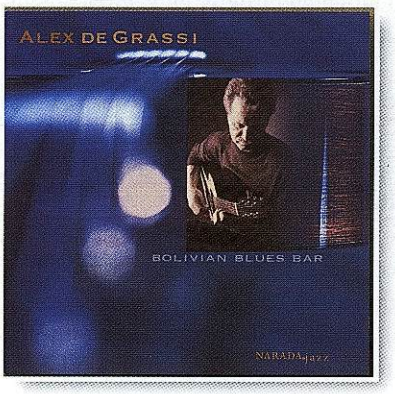

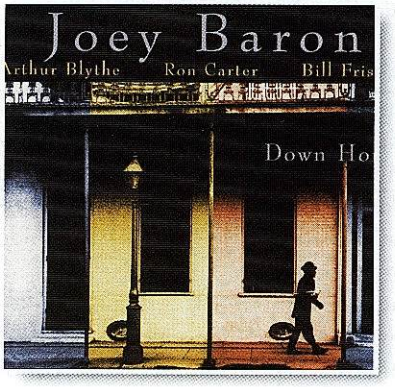

Joey Barron

Down Home

Intution 3502 (1997)

Müzisyenler

Arthur Blythe (as)
Bill Frisell (g)
Ron Carter (b)

Davulcu Joey Barron bu albümde bestecilliğini de ortaya koyuyor. Aslında modern mainstream müzisyenleri olan arkadaşları ile daha çok funk ve rock ritmli parçalara yer veriyorlar. Arthur Blythe parlak sololarıyla, Bill Frisell de bu tür piyanosuz gruplardaki ilginç ve doyurucu armoni eşliğiyle dikkat çekiyor.

Gonzalo Rubalcaba

Inner Voyage

Blue Note 99241-2 (1999)

Müzisyenler

Gonzalo Rubalcaba (p)
Ignacio Berroa (d)
Jeff Chambers (d)

Gonzalo Rubalcaba jazz dünyasına adımını attığı zaman olağanüstü tekniği ile dikkati çekmişti. Son dönemdeki çalışmalarında ve konserlerinde lirik tuşesini tekniğinin önüne çıkararak müzikal boyutunu çok çok ileriye taşıdı. Belki de bu müzikaliteyi tam

anlamıyla özümsediği tekniğine de borçlu olabilir. Michael Brecker'ın (ts) da konuk sanatçı olarak yer aldığı albüm ile ilgili geniş röpörtaj çevirimizi Röp. bölümüzüde okuyabilirsiniz.

Don Byron

Romance with the Unseen

Blue Note 99545-2 (1999)

Müzisyenler

Don Byron (clt)
Bill Frisell (g)
Drew Gress (b)
Jack DeJohnette (d)

Swing döneminden sonra jazz'da önemini kaybeden klarinet son yıllarda Eddie Daniels ve Don Byron gibi usta

müzisyenlerle tekrar hakettiği yeri aldı. Don Byron'ın son derece modern bir müzikal anlayışı olduğu gibi, geleneğe de bağlı sürekli göndermeler yapan bir üslubu var. Jack DeJohnette, Diana Krall ve Betty Carter ile yurdumuza gelen bascı Drew Gress ve gitarcı Bill Frisell ile yaptığı bu albüm son derece keyifli, günümüzün jazz çizgisini oldukça iyi yansıtan bir çalışma.

Fred Hersch

Horizons

Concord 4267-2 (1999)

Müzisyenler

Fred Hersch (p)
Marc Johnson (b)
Joey Baron (d)

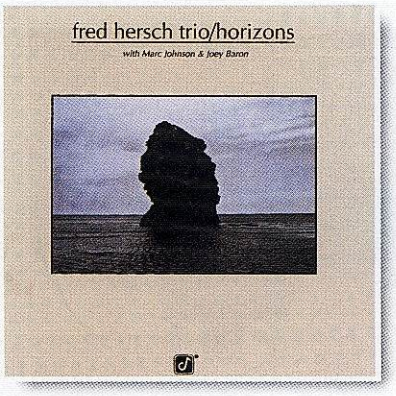

Fred Hersch New York'da yapılan tüm projelerde neredeyse imzası olan bir piyanist. Bazen Mike Stern'ün albümlerinin prodüktörlüğünü de yapıyor. Hatırlarsanız geçtiğimiz sayılarda Bill Frisell ile yaptığı bir düo albümü tanıtmıştık. '84 yılı kaydı bu albümde sanatçı bugün de jazz dünyasının en önemli bascı ve davulcularından sayılan Marc Johnson ve Joey Barron ile kaydetmiş. Çoğunlukla standartlara yer verdiği bu albümde sanatçı piyano trio formatında büyük bir zevkle dinleniyor.

David Murray

Fo deuk Revue

Justin Time 94-2 (1997)

Müzisyenler

David Murray (s, bclt)
Craig Harris (tb)
Jamaaladeen Tacuma (b)
Darryl Burgee (d)
Hamet Maal (vo)

"Hayatım boyunca müzikte yaptığım her aşama Fo deux Revue'nün lideri ol-

mak için tırmandığım merdivende birer basamaktır" diyen David Murray bu kaydı 1997'de Senegal'de 23 kişiden oluşan bir orkestra ile yapmış. Hemen çoğunu canlı olarak dinleme imkanı bulduğumuz Festivallerden ve Babylon etkinliklerinden tanıdığımız sanatçıları bu albümde birlikte, bu kayıtla istediğimiz zaman dinlemek çok keyifli.

Bob James

Joy Ride

Warner Bros. 47355-2 (1999)

Müzisyenler

Bob James (p, comp)

Bob James'in festivalden sonra hemen tüm çalışmaları gelir oldu. Dergimizin bu sayısında iki çalışmasını tanıtacağımız sanatçı Joy Ride'da çoğu kez ol-

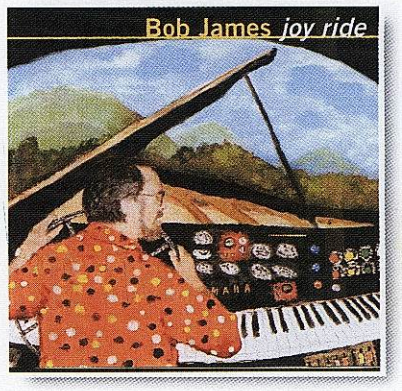

duğu gibi gitarist Lee Ritenour ile çalmış. Albümdeki konuk sanatçılar; Boney James, Norman Brown, Lee Ritenour, Nathan East, Harvey Mason, Jonathan Butler, Dave McMurray, Chuck Loeb, Marcel East, Rasheeda, Will Lee.

Scott Hamilton

Friends

Concord 4866-2 (1999)

Müzisyenler

Scott Hamilton (ts)
Greg Gisbert (tp)
Joel Helleny (tb)
Norman Simmons (p)
Dennis Irwin (b)
Chuck Riggs (d)
Duke Robillard (g)

Tenor saksofoncu Scott Hamilton geleneğin en sadık temsilcilerinden biridir bildiğiniz gibi. Bu albümde de jazz

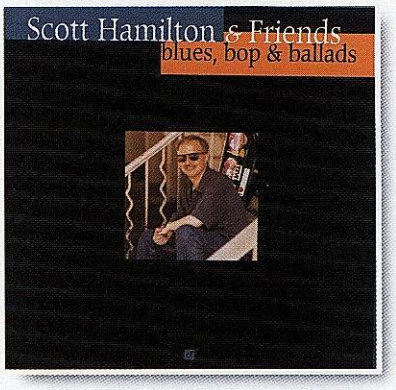

standartları ve blues parçalarından oluşmuş bir repertuarla karşımıza çıkıyor. Diğer müzisyenler de Scott'un istediği renge uygun katkılarıyla albüme büyük keyif veriyorlar.

Pieces of a Dream

Ahead to the Past

Blue Note 98488-2 (1999)

Müzisyenler

James K.Lloyd (keyb)
Cedric Napoleon (b)

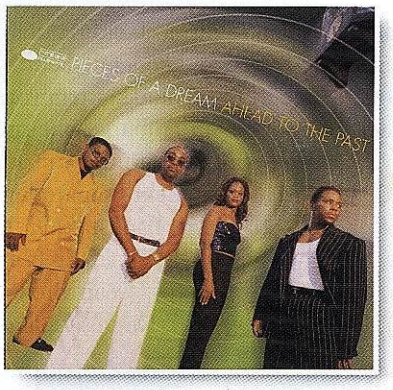

Curtis Harmon (cym)
Randy Bowland (g)
Dr.Leonhard Gibbs (perc)
Eddie Baccus Jr. (s)
Grubun 11. çalışması. "Smotth jazz"dan hoşlananlara sesleniyor. 1980'lerde Grover Washington'a eşlik eden grup, türünün en iyilerinden biliyorsunuz. Bu sınıftan hoşlanan müzik severlere gerek sound'larındaki kalite ve müziklerindeki yumuşaklıkla son derece uygun.

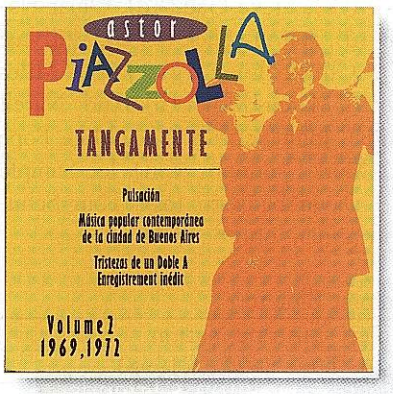

Astor Piazzola
Tangamente
Just A Memory 91082 (1993)
Müzisyenler
Astor Piazzola (bandon)
Arturo Scheneider (as)
Antonia Agri (vi)
Dante Amicarelli (p)
Jose Bragato (cello)
Kicho Diaz (b)
Son yıllarda tangonun fırtına gibi estiği ülkemizde gerçek tangonun bir konser müziği olarak yaratıcısı olan Astor Piazzola'nın CD'lerini bulmak son derece büyük bir şans. Sadece dans müziği olarak değil de tangonun bir sanat müziği olarak dünyada hak ettiği saygınlığı kazanmasını sağlayan Piazzola bu albümünde diğer çalışmaları gibi, bu müziğe aşina olmayan müzikseverleri de ilk anda içine alacak kadar keyifli ve müzik dolu.

Grant Green
Blues for Lou
Blue Note21438-2 (1999)
Müzisyenler
John Patton (org)
Grant Green (g)
Ben Dixon (d)

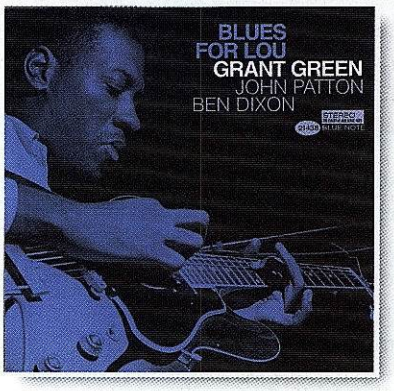

Grant Green önemli bir jazz gitaristi olmasına rağmen değeri çok çok sonraları anlaşılmış, yaşarken belki de çok fazla tanınan bir gitarist olamamış bir müzisyen. Bu albüm 60'ların başlarında popüler olan org, gitar, davul trio'sunun Rudy Van Gelder tarafından Blue Note için kaydedilen ve içinde blues formunda çokça parça içeren örneklerden biri.

Elvis Costello&Bill Frisell
The Sweetest Punch
Decca 98652-2 (1999)
Müzisyenler
Elvis Costello (vo)
Cassandra Wilson (vo)
Burt Bacharach (comp)
Don Byron (clt)
Billy Drewes (as)
Ron Miles (tp)
Curtis Fowkles (tb)
Bill Frisell (g)
Viktor Krauss (b)
Brian Blade (d)
Pop şarkıcısı Elvis Costello'nun jazz'a olan ilgisi son yıllarda oldukça arttı. 80'lerde

Chat Baker ölmeden onunla Ronnie Scott's jazz kulübünde bir konser vermişti. Bill Frisell ile bir düo CD'si olan Elvis Costello ve Burt Bacharach'nın parçaları bu kez yine Bill Brisell'in düzenlemesiyle oluşmuş bir albüm Sweetest Punch. Don Byron ve Brian Blade gibi müzisyenlerin de yer aldığı bu ilginç yorumlarda Elvis Costello ve Cassandra Wilson'un da vokallerini duymak mümkün.

Marian McPartland
Reprise
Concord 4853-2 (1999)
Müzisyenler
Marian McPartland (p)
Bill Crow (b)
Joe Morello (d)
Marian McPartland senelerdir jazz dünyasında saygın yerini koruyan bir piyanist. Bascı Bill Crow ve Dave Brubeck kuartetlerden tanıdığımız Joe Morello ile 50'lerdeki triosu oldukça ilgi toplamıştı. Yıllar sonra oldukça yaşlanmış olarak bu üçlü New York'taki Birdland adlı jazz kulübünde iki gün program yaptılar. Buradan alınan canlı kayıtlardan oluşmuş olan albüm bu müzisyenlerin hala ne kadar formda ve keyifli çaldıklarının birer kanıtı.

Ray Vega
Boperation
Concord 4867-2 (1999)
Müzisyenler
Ray Vega (tp)
Roger Byam (ts, as)
Igor Atalita (p)
Bernie Minose (b)
Steve Khan (g)
Jazz'ın yeni isimlerinden Ray Vega'nın bu ikinci albümü bebop repertuarından oluşmuş. Dizzy Gillespie gibi Afro-Cuban ritmli bop parçalarına da yer veren Vega'nın bu

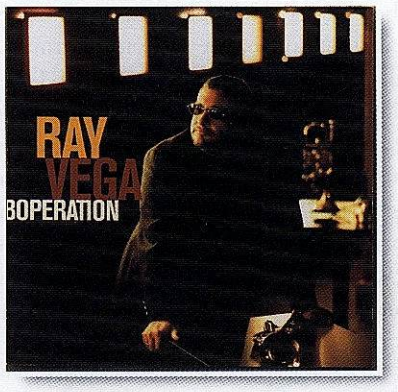

çalışmasında diğer müzisyenlerin de performansları üst düzeyde.

Teri Thornton

I'll be Easy to Find

Verve 547 755-2 (1999)

Müzisyenler

Teri Thornton (vo)
Howard Johnson (cor)
Dave Burgeron (tb)
Lonnie Plaxico (b)
Grady Tate (d)

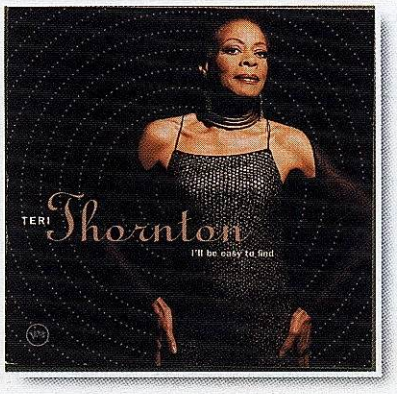

Oldukça kuvvetli ve stili olan şarkıcı Teri Thornton bir big band eşliğinde jazz standartlarından ve kendi bestelerinden oluşan bir repertuar sunmuş. Yurdumuzda yeteri derecede tanınmayan bu vokalisti, vokal jazz severler keşfetmekten keyif duyacaklar. Albümde ayrıca Jerome Richardson (flt), Ray Chew (p), Norman Simmons (p), Michael Bowie (b), J.T.Lewis (d) de yer alıyor.

Dave Koz

The Dance

Capitol 99458-2 (1999)

Saksofoncu Dave Koz "smooth jazz"dan hoşlananlara hitap eden son çalışmasında şarkı sözü yazarı Burt Bacharach, vokalist BeBe Winans, piyanist David Benoit, vokalist Montell Jordan, trompetçi Chris Botti, gitarist vokalist Jonathan

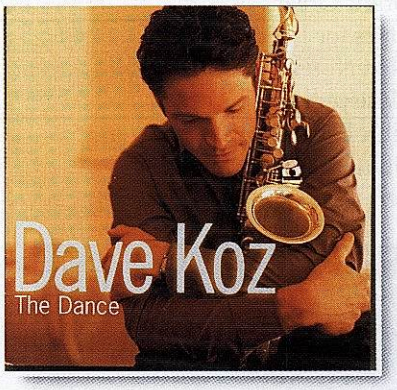

Butler, İspanyol gitarist Marc Antoine ve keyboard'ist Jeff Lorber ve başka pek çok sanatçı ile çalışmış. Romantizm dolu parçalara yer verilen albümde 14 parça yer alıyor. Türünden hoşlananlara öneririz.

Fourplay

Snowbound

Warner Bros. 47504-2 (1999)

Müzisyenler

Bob James (p)
Larry Carlton (g)
Nathan East (b)
Harvey Mason (d)

Bob James'in Lee Ritenour'dan sonra Larry Carlton ile yaptığı bu ikinci çalışma. Bildiğiniz gibi bu grup bir fusion grubu olmasına rağmen proje "Christmas Songs" olduğundan oldukça rahat ve keyifli bir çalışma ortaya koymuşlar. Bildik California sound'lu yeniyıl parçaları yorumlanmış. Çok keyifli ve huzur dolu bir albüm.

Celebration the Music of

Weather Report

Telarc 83473 (1999)

15. sayımızda oldukça geniş yer verdiğimiz 21.yüzyılın müziğinin oluşmasında çok önemli rol oynayan Weather Report'un müziklerinin yorumlarını dinleyeceksiniz bu albümde. Pekçok Weather Report hastası, "bu olanaksız, kimse onlar gibi çalamaz" diyeceklerdir. Albümün kapak yazısında da önemle belirtiyorlar, kimse "onlar" olmak istemiyor. Sadece bu muhteşem grubu ve onların beynimize yerleşmiş tınılarını "anmak" hedeflenmiş. Albümdeki sanatçılar; Victor Bailey (b), Cyro Baptista (perc), Jay Beckenstein (ss), Michael Brecker (ts), Randy Brecker (tp), Dean Brown (g), Porter Carroll (vo), Dennis Cham-

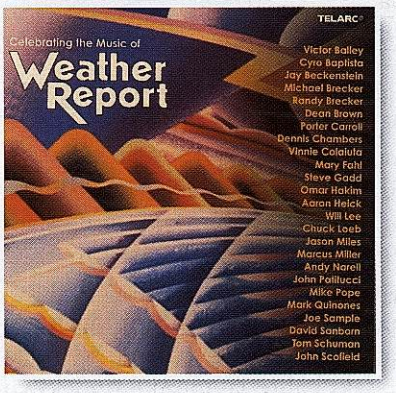

bers (d), Vinnie Colaiuta (d), Mary Fahl (vo), Steve Gadd (d), Omar Hakim (d), Aaron Heick (ss, ts), Will Lee (b), Chuck Loeb (g), Jason Miles (keyb), Marcus Miller (b), Andy Narell (pans), John Patitucci (b), Mike Pope (b), Mark Quinones (con), Joe Sample (p), David Sanborn (as), Tom Schuman (synt), John Scofield (g).

Hamiet Bluiett

Bluiett Baritone Nation

Justin Time 8470-2 (1998)

Müzisyenler

Hamiet Bluiett (bs)
James Carter (bs)
Patience Higgins (bs)
Ronnie Burrage (d)

Justin Time'dan 98' kaydı iki tane Hamiett Bluiett çalışması geldi. Bunlardan ilki Bluiett Bariton Nation. Bariton saksofon, big band'ler dışında genelde jazz kombolarında çok az yer alır. World Saksofon Quartet'den ta-

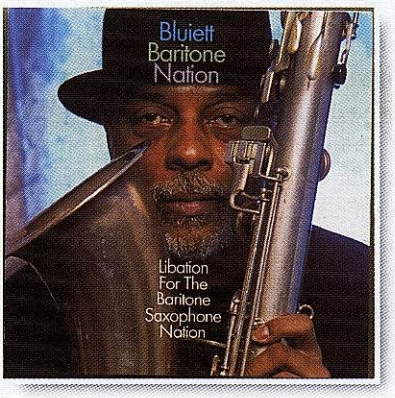

nıdığımız baritoncu Hamiet Bluiett genç nesil yıldızlardan neredeyse tüm saksofonları aynı beceriyle çalan James Carter ile birlikte Patience Higgins ve Alex Harding'i de alarak dört bariton saksofonu içeren bir kombo yaratmış. Bariton saksofonun tüm olanaklarının sergilendiği bu albüm jazz severlere çok ilgi çekici gelecek.

Hamiet Bluiett

Same Space

Justin Time 109-2 (1998)

Müzisyenler

Hamiet Bluiett (bs)
D.D.Jackson (p)
Mor Thiam (vo)

Hamiet Bluiett'in bu albümü daha çok, minimalist bir enstrümantalist anlayışla funk, rock ve etnik ögelerini de içeriyor. Modern jazz'ın ünlü baritoncusunun '97 çalışması bu çok yönlülüğüyle, çağımızın kucaklaşan dünya kültürlerinin kesişim noktalarında yer alabilir.

Duke Ellington

Swings "The Music of the Duke"

Telarc Jazz 83429 (1999)

20. yüzyılın en önemli müzik adamı olarak tarihteki yerini alan ölümsüz Duke Ellington'ın yorumlanması da bitmeyecek gibi gözüküyor. Nedeni de basit. Çünkü şarkılar armonik olarak sofistike, melodik açıdan zengin ve yoğun duygu taşıyor. Herkes onun "ikinci bir dil gibi" olduğunu söylüyor. Onun şarkılarını hayatınız boyunca bir şekilde hep duyuyorsunuz ama yeni yorumları da ardından gelerek daima yaşıyorlar. Dostları onun en sevilen parçalarını yorumladılar. Bu dostlar arasından Ray Brown, Dave Brubeck, Jim Hall, Ahmad Jamal, Joe Pass, Oscar Peterson, Andre Previn, Bobby Short, Mel Torme yer alıyor.

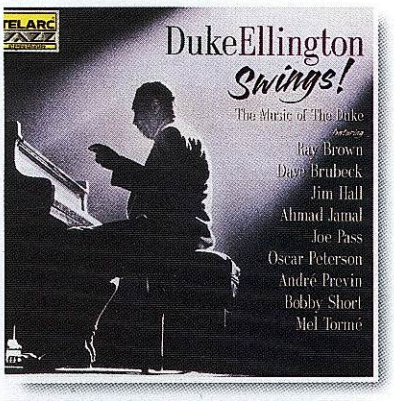

Duke Ellington

A Tribute to Duke Ellington

Impulse! 79632 (1999)

Impulse! da Duke'u anmak adına 2 CD'lik seçilmiş parçalardan oluşan bir çalışma hazırlamış. Kayıtlar 60'ların ortalarında yapılmış olanları içeriyor.

2 CD'de toplam 28 Duke Ellington parçası var. Albümde yer alan, yorumları olan solistler arasında Benny Carter, Milt Jackson, Freddie Hubbard, McCoy Tyner, Paul Gonsalves, Shirley Scott, Charles Mingus, Johnny Hodges, Clark Terry, Gabor Szabo, Earl Hines, Ben Webster, Lionel

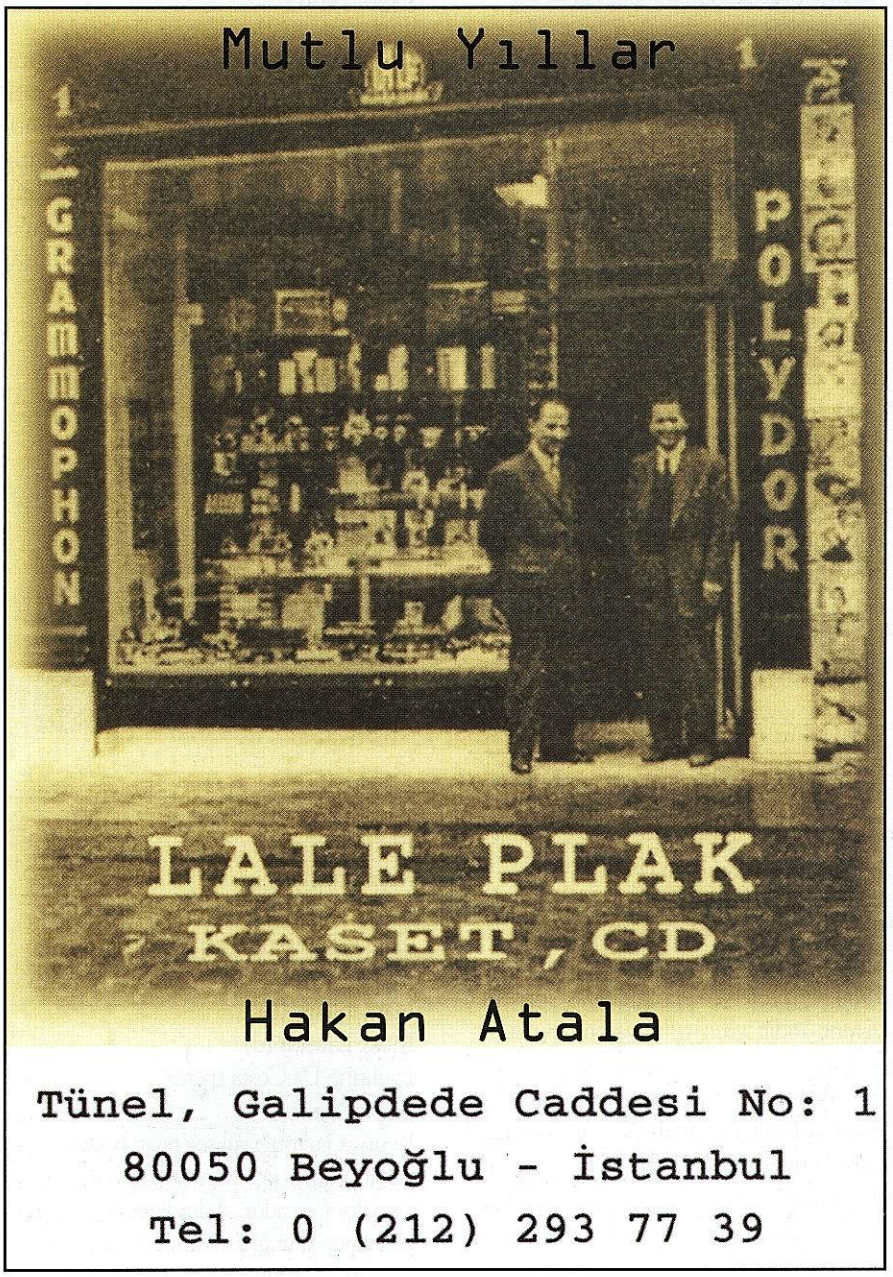

Hampton, Yusef Lateef, Elvin Jones, Louie Bellson, Oliver Nelson, Archie Shepp var.

Daniel Barenboim and Guests

Tribute to Ellington

Teldec 25252-2 (1999)

Müzisyenler

Daniel Barenboim (p)
Don Byron (clt)

Cliff Colnot'un idaresindeki Chicago Senfoni Orkestrası ile Rus asıllı İngiliz piyanist ve orkestra şefi Daniel Barenboim

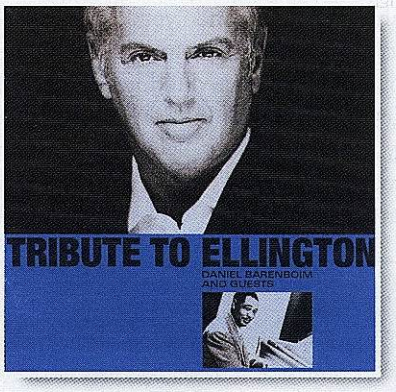

Ellington'u yorumluyor. Ellington'un 100. doğum yıldönümü nedeniyle gündeme gelmesi klasik müzik icracılarını da jazz'ı yorumlamaya itti. Kapak yazılarından anladığımız kadarıyla Barenboim jazz'a o kadar uzak değil. Jazz'ın geçirdiği evrim her zaman onun ilgi alanı olmuş. Gerçek ilgi alanı her ne kadar tango olsa da bir klasikçi olarak sanatçının Ellington'a yaklaşımını sergilediği albüm dikkate değer bir çalışma olarak ortaya çıkmış. Albüm kapağında ise Ahmet Ertegün'ün bir yazısı var. Ayrıca bir parçadaki vokali ile Dianne Reeves, iki parçadaki eşliği ile Don Byron yer alıyorlar. Seçilen parçalar ise Ellington klasikleri.

UMO Jazz Orchestra

Ellington Tribute

Finlandia Records 785723 (1999)

Finlandiyalı bir orkestra olan UMO Jazz Orchestra bizim TRT Hafif Müzik ve Dans orkestrasının Finli olanı gibi. 1975'de Fin Radyosu Dans Orkestrası olarak bir grup Finli jazz müzisyeni tarafından kurulmuş. 1984'de profesyonel anlamda konserler verene kadar uzun yıllar yakın çevrelerinde yarı zamanlı bir big band olarak çalmışlar. Bugün Avrupa'nın en yetkin big band'i olarak Finlandiya'yı tüm dünyada temsil etmektedirler. 1000'den fazla repertuara sahip olan orkestra Duke Ellington'ın oğlu Mercer Ellington tarafından uzun yıllar onun repetuarına da çalıştırılmış. En son 1995'de çaldıktan sonra bir daha birlikte olamayınca bu albümü ona adamışlar. Albümde birbirinden keyifli 12 parça var.

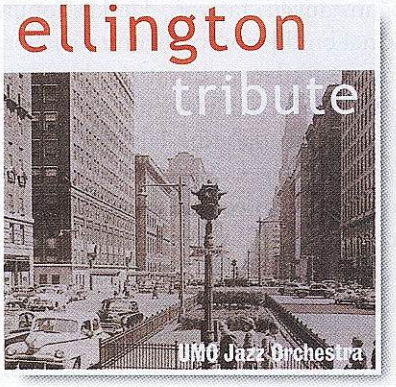

Tim Brady

Imaginary Guitars

Justin Time 8440-2 (1992)

Müzisyenler

Tim Brady (g)

İlginç bir gitarist Tim Brady. Jazz gitaristliğinin yanında bir klasik kompozitör özelliği de taşıyor. Bu albümünde üstüste kayıtlar yaparak elektrik gitar sound'unu öne çıkararak senfonik anlamda çalışmalar yapmış. Tamamen gitar sesleri ve elektronik kullanılarak yapılmış bu albümü modern müzik severler ilgiyle dinleyecekler.

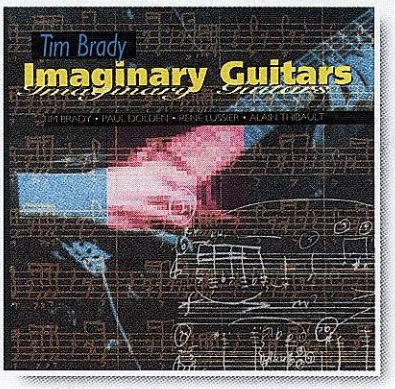

Kenny G

Classics In The Key of G

BMG 19085-2 (1999)

Müzisyenler

Kenny G (ss)
Greg Phillinganes (Fender Rho)
Randy Waldman (p)
Nathan East (b)
Ricky Lawson (d)
Paulinho Da Costa (perc)
George Benson (g)

Kenny G ulaştığı yüksek ticari başarının tam karşıtı olarak jazz dünyasında hafife alınan bir saksofoncudur. Aslında ticari başarısını, genel pop müziği kitlesinin de tüketebileceği sound'a uygun ve buna uygun parça seçimindeki başarısına borçludur. Gerçekte alt yapısını ve enstrümanına hakimiyet seviyesini kimse tartışmıyor. Bu albümde de jazz repertuarının en çok bilinen parçalarını yine kendi sound'u ve yaylılardan oluşan büyük bir orkestra eşliğinde çalmış. Tabi bu arada Georege Benson gibi çok önemli bir jazz müzisyenini de konuk ederek albümün müzikal seviyesini yükseltmiş.

Marty Grebb

Smooth Sailin'

Telarc Blues 83478 (1999)

Müzisyenler

Marty Grebb (s)
Taj Mahal (vo, g)
Ivan Neville (vo)
Bonnie Raitt (g)
Reggie McBride (b)
Alvino Bennett (d)
Rick Broun (tp)

Beyaz blues'un tanınmış isimlerinden Marty Grebb bu son çalışmasında bir müzisyen ordusu ile çalışmış adeta. Kimler yok ki; yukarıda saydıklarımız dışında vokallerde Taneka Beard, Chris Bolton, Jackie Gouche Farris, James Gadson, Renee Geyer, Rick Nelson, Maxine Waters; gitarlarda Doyle Bramhall II, Steve Cropper, Amos Garrett, B.B.Chung King, Fred Tacket, Rick Vito, Jon Woodhead; baslarda Hutch Hutchinson, Bob Glaub, Larry Fulcher; davullarda Tony Braunagel, Jim Keltner; piyanoda Walt Richmond, Bill Payne, saksofonlarda Jim Calire, Joe Sublett; perküsyonda Lenny castro ve Arno Lucas sayabildiklerimiz. 13 parçanın yer aldığı çalışma blues severlere önerilir.

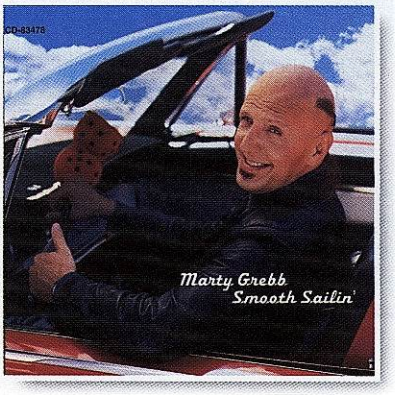

Sizlerden gelen mektuplara ayırdığımız bu bölüme yazılarınızı Jazz Dergisi (Zuhal Focan) Yüzyıl Mahallesi, Matbaacılar Sitesi No. 115 Bağcılar 34560/İstanbul adresine, 0216-4169445 no.lu faksa veya ofocan@prizma.net.tr elektronik posta adresine de gönderebilirsiniz.

Jazz'zede arkadaşımıza destek

Ben 17 Ağustos Marmara Depremine kadar emekli bir bando astsubayından tenor saksofon dersleri alıyordum. Fakat hocam depremde hayatını kaybetti. Kendisi İzmit'te tek saksofon dersi veren öğretmen, ben de öğrencisiydim. Jazz müziği tutkumun giderek artması beni öğrenmeye daha çok itti. Fakat şu andan itibaren bana İzmit'te tenor saksofon dersi verebilecek kimsenin kalmaması, deprem sonrası da ekonomik olarak büyük bir darbe almamdan dolayı eğitimim yarım kaldı. Sevgili Focan, yaklaşık bir yıllık eğitimimim boşa gitmesini istemiyorum.Ekonomik olarak güçsüz kalmamdan dolayı yakınımda bulunan İstanbul'a gidebilme olanağına şu ana kadar erişemedim. Beni rahatlatan tek jazz müziği olduğunu biliyorum ama durumum da belirttiğim gibi. Kısacası benim sizden en büyük isteğim branşımla ilgili bana yardımcı olabilecek müessese veya şahıslar varsa faydalanmak istiyorum. Bunları size kendimi acındırmak maksadı ile yazmış değilim. Umarım ki bu konuda bana destek verip yardımcı olursunuz.

Saygılarımla,

Cemil Aysema Gözübüyük
İzmit
0262-3242234

Sevgili Okurumuz,

Öncelikle yürekten geçmiş olsun diyoruz. İzmit'te yaşamak durumunda olduğunuza göre saksofon size teknik bilgilerini içeren döküman ve kaset ya da CD kaydı yardımı olabilir diye düşünüyoruz. Bu tip bilgilere sahip olan arkadaşlarımızdan destek bekliyoruz.

ZF

HARLEM'DE BÜYÜK GÜN (BEBOP)

Harlem'de büyük gün
kuşak dolusu sıra sıra
ben soldan üçüncü
en altta
şen bir yaz sabahı
Harlem'de taş bina
kaldırımdan bakan
o çocuk
işte ben

Güzel gün değil mi
yad eder gibi
nefes kesen Harlem
ey keçi trompet ben

Gecenin bir yarısı piyano
cam kentin detektifi
köşe başı esrar
tamam ben pırlanta rüzgar

Ey günebakan tarlası güneşten
aynalı bulut tüy gibi dalgın
tamam duydun mu yeraltından suyu
zencileri yıkıyor şimdi su
ey her doğaçlama köşe kapmaca
Harlem'de kesme taş
soloyu yosun tuttu
tümcemi yağmalama

Ey tamam
mutlu bir yaz sabahı
Harlem'de taş bina
kaldırımdan bakan
o çocuk
işte ben
ben

Özge Baykan

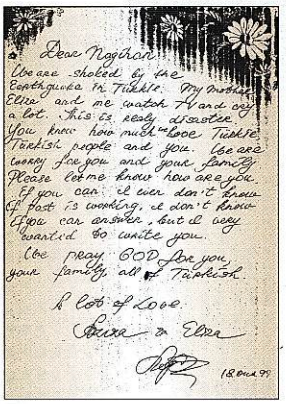

Aziza'dan Depremzedelere,

Öncelikle sizi ve bütün jazz dergisi çalışanlarını saygıyla selamlıyorum. Derginizi yaklaşık 2 yıldır okuyor ve çok beğeniyorum. Ayda bir yayımlanmasını ben de istiyorum fakat sizleri de anlıyorum, ne kadar güçlükler içinde böyle güzel bir dergiyi hazırladığınızı ama yin de dileğim ayda bir yayınlanması.

Bir grup arkadaş geçtiğimiz Haziran ayında üç dernek birleşerek tamamen kendi katkılarımızla klasik, jazz, latin dinletileri gerçekleştirdik. Bize destek veren sanatçılar Yıldız İbrahimova, Cihat Aşkın, İstanbul Gitar Üçlüsü oldu. Amacımız gelecekte daha iyi daha geniş kapsamlı olarak bu dinletileri gerçekleştirmek. Fakat beklenmedik deprem felaketi bizi gerçekten çok etkiledi. Toparlanmak için uzun zamana ihtiyacımız var. Uzun zamandır yazıştığım ve hayranı olduğum sanatçı sevgili Aziza Mustafa Zadeh'den deprem sonrası bir mektup aldım. Tüm Türk halkı adına da güzel mesajlar vardı. Bu mektubu çok sevdiğim dergimin, saygı duyduğum yönetmeniyle ve sizlerle de paylaşmak istedim.

Sevgi ve saygılarımla,

Nagihan Yalçınkaya
Adapazarı

Kayıp!

"Bana ne olduğumu öğretmeye gelmedin
Olmadığım şeyi istemedin,
Yargılara kovalamadın.
Kendin kalabilmek için
Çok yoğun çalışıyorsun ve benden
Binlerce adım öndesin biliyorum

Ama ben ne olduğumu söylemen için,
Bir tek sana bırakıyorum kendimi,
Ve senden öğreniyorum;
Kendimle yoğrulmayı..."

Jazz'la tanışmamın gizini bir tek insan paylaştı benimle...

Ne kadar değerli olduğunu bilmeden taşıyordum o hediyeyi. İncecik, kırılgan, sallana sallana sürükleyen beni. İçinde yaşamın jazz anlamı. Hiç kimseden duymadan, aniden karşıma çıkan ve beni kendine aşık eden jazz'la tanışmamın heyecanını da yine o paylaşmıştı ışıltılı gözlerle. En içten kadın çığlığı, en özgün ve uğraşsız altonun sesiydi onunla birbirimizi, kendimize bölen. Başım dizlerine dayalı, anlatırdım onun hızının beni ne denli yorup, heyecanlandırdığını. "Belki de hayatının, yakalayamadığım tek anlamıdır" derken bilmiyordu ne kadar büyük bir gerçeği öğrettiğini.

Çünkü sabredememiştim. Jazz'ı tarihimden çok erken kovalamaya başlamıştım. Haklıydım çabuk yorulmakta. Hissetmeden tutuyordum o hediyeyi ve karşıki kaldırıma geçince bilmiyordum düşüreceğimi, bir yanından kaybedeceğimi. Bugün o paylaşan gözler yanımda değiller ve kulaklarım ne yazık ki yetmiyorlar tek başına jazz'ı anlamaya. Şimdi daha da özgün ve acılı saksofon, daha da vurgulu aşık olduğum varlığın elleri olan davullar. Jazz'a aşık her hayatın aceleciliği, ne yazık ki öldürüyor o ruhun bir yanını. Kendini aynı "veriş"lere kaptıran kulaklar bilir diye düşündüm, acı kaybın ne demek olduğunu. Paylaşsınlar istedim, bilsinler.

Rahat uyu meleğim. O ve ben hiç unutmayacağız seni. Yine hep üçümüz dinleyeceğiz seni. İyi uykular, yaşamın jazz anlamı. Kulakların, toprağın yanı sıra hep jazz'ın pasıyla dolsun.

Melike K.
Ankara

Merih Kıratlı'ya

Gönderdiğiniz metod ve kasetler için çok teşekkür ederim. Bu davranışınız beni çok mutlu etti. Jazz'a ve davul çalmaya olan iştahım daha da kabardı.

Dolayısıyla tanışmamızı sağlayan Zuhal Focan ve Jazz Dergisine teşekkür eder, jazz dolu günler dilerim.

Serdar Pehlivan
İzmir

Original Amerikan jazz LP's.
Koleksiyoncusu için satılık. Son derece kaliteli. Original Amerikan Jazz LP'S. Arzu edenler, 0532 2002801 detaylar için Ahmet Berkuren veya Sait Güran.

INDEX '99

CD'LER

Abbey Lincoln, Wholly Earth, Gitanes, 14/99, s.86
Ahmad Jamal, Nature, Atlantic, 13/99, s.92
Ahmad Jamal, The Awakening, Impulse!, 14/99, s.88
Al Di Meola, The Infinite Desire, Telarc, 13/99, s.93
Alice Coltrane, A Monastic Trio, Impulse!, 14/99, s.94
Andy Summers, Green Chimneys, BMG, 16/99, s.94
Archie Shepp, The Way Ahead, Impulse!, 14/99, s.94
Art Blakey & Jazz Messengers, Art Blakey, Impulse!, 16/99, s.96
Art Blakey, Blakey&Monk, Rhino, 15/99, s.94
Art Porter, For Artis Sake, Verve, 13/99, s.96
Aydın Esen, Timescape, Doublemoon, 13/99, s.96
Ayşe Tütüncü, Piyano & Perküsyon, Acda, 14/99, s.86
Aysegül, Güz, Kalan, 15/99, s.96
Ben Webster, See You At The Fair, GRP, 14/99, s.92
Benny Carter, Further Definitions, Impulse!, 14/99, s.95
Benny Green, These are Soulful Days, Blue Note, 16/99, s.98
Big Bands, Swingstation, GRP, 16/99, s.93
Blossom Dearie, Blossom Time, Universal, 15/99, s.95
Bobby Hutcherson, Skyline, Verve, 15/99, s.98
Brad Mehldau, Elegiac Cycle, Warner Bros, 16/99, s.92
Branford Marsalis, Requem, Columbia, 15/99, s.90
Buddy Guy, The Real Deal, Silvertone, 15/99, s.98
Buddy Rich, Buddy Rich Big Band, Pasific Jazz, 13/99, s.92
Bugge Wesseltoft, New Conception of Jazz, Polygram, 16/99, s.98
Burger & Klewitz, Sprituel Standards, Jazzline, 15/99, s.97
Burhan Öçal & J.Tacuma, Groove Alla Turca, Doublemoon, 13/99, s.92
Burhan Öçal, Groove Alla Turca, Doublemoon, 16/99, s.89
Burton, Corea, Metheny, Haynes, Holand, Like Minds, Concord, 14/99, s.89
Cassandra Wilson, Travelling Miles, Blue Note, 14/99, s.86
Cesaria Evora, Cafe Atalantico, BMG, 16/99, s.93
Charles Lloyd, Voice in the Night, ECM, 15/99, s.93
Charles Mingus, Mingus Pays Piano, Impulse!, 14/99, s.95
Charles Mingus, Oh Yeah, Rhino, 15/99, s.93
Charlie Haden Quartet West, The Art Of the Song, Verve, 16/99, s.89
Charlie Haden, Liberation Music Orch. Verve, 16/99, s.92
Charlie Hunter&Leon Parker, Duo, Blue Note, 15/99, s.91
Chris Botti, Slowing Down the World, GRP, 16/99, s.99
Chris Potter, Vertigo, Concord Jazz, 13/99, s.91
Christian McBride, A Family Affair, Verve, 13/99, s.87
Chucho Valdes, Bitjumba Palo Congo, Blue Note, 16/99, s.96
Cinema Serenade, The Golden Age, Sony, 16/99, s.96
Clarence "Gatemouth" Brown, American Music Texas Style, Polygram, 16/99, s.94
Cold House, Swim With Me, Aura, 16/99, s.98
Coleman Hawkins, Wrapped Tight, GRP, 14/99, s.94
Cyrus Chestnut, Cyrus Chestnut With, Atlantic, 13/99, s.92
Danilo Perez, Central Avenue, Impulse!, 14/99, s.92
David Benoit, Professional Dreamer, GRP, 16/99, s.95
Diana Krall, When I Look in Your Eyes, Universal, 16/99, s.90
Dieter Ilg, Fieldwork, AlexMerck, 15/99, s.91
Dizzy Gillespie, Swing Low, Impulse!, 14/99, s.94
Duke Ellington&Count Basie, Count Meets Ellington, Columbia, 15/99, s.91
Duke Ellington, A Portrait of Duke, Columbia, 15/99, s.92
Eric Marienthal, Walk Tall, ie.Music, No.13/99, s.88
Eric Reed, Pure Imagination, Impulse!, 14/99, s.91
Eugene Pao, This Window, Sony, 16/99, s.90
Evan Parker, Drawn Inward, ECM, 16/99, s.99
Everette Harp Better Days, Blue Note, 13/99, s.90
Fred Hersch & Bill Frisell, Songs We Know, Nonesuch, 13/99, s.94
Gary Burton, Astor Piazzola Reunion, Concord Jazz, 14/99, s.91
Gato Barbieri, Che Corazon, Columbia, 15/99, s.92
George Benson, Standing Together, GRP, 13/99, s.96
George Gershwin, Jazz Gershwin, Columbia, 14/99, s.90
Gil Evans, Out of the Cool, Impulse!, 14/99, s.90
Greg Osby, Zero, Blue Note, 13/99, s.94
Gregory Tardy, Serendipity, Impulse!, 13/99, s.96
Harry Connick Jr, Come By Me, Columbia, 16/99, s.91
Helen Eriksen, Standards, Blue Note, 14/99, s.96
Herbie Hancock & Chick Corea, An Evening with, Columbia, 13/99, s.97
Horace Silver, Jazz Has a Sense of Humor, Verve, 16/99, s.88
Irakere, Yemaya, Blue Note, 14/99, s.89
Istanbul Blues Kumpanyası, Sair Zamanlar, Doublemoon, 16/99, s.99
Jacques Loussier, Ravel's Bolero, Telarc, 15/99, s.94
James Emery Septet, Spectral Domains, Enja, 14/99, s.90
Jan Garbarek, Mnemosyne, ECM, 16/99, s.99
Jason Moran, Human Motion, Blue Note, 15/99, s.94
Jazz Underground, Live at Smalls, Impulse!, 14/99, s.92
Jim Hall&Pat Metheny, Duo, Telarc, 15/99, s.92
Jim Hall, By Arrengement, Telarc, 13/99, s.87
Jimmy Smith, Any Number Can Win, Verve, 13/99, s.90
Jimmy Smith, Peter & the Wolf, Verve, 16/99, s.89
Jimmy Smith, The Incredible, Blue Note, 15/99, s.95
Joe Lovano, Trio Fascination, Blue Note, 13/99, s.93
John Abercrombie, Open Land, ECM, 16/99, s.95
John Coltrane, Living Space, Impulse!, 16/99, s.89
John Coltrane, The Best Of, Universal, 15/99, s.95
John Coltrane, Trane's Blues, Blue Note, 14/99, s.90
John Lee Hooker, The Best of Friends, Virgin. 13/99, s.88
John McLaughlin, Remember Shakti, Verve, 14/99, s.95
Joshua Redman, Timeless Tales, Warner Bros.13/099, s.90
Karl Ratzer, Moon Dancer, Enja, 14/99, s.88
Keb' Mo', Slow Down, Okeh Music, 13/99, s.97
Keith Jarrett, Silence, GRP, 14/99, s.92
Kenny Barron, Sphere, Verve, 13/99, s.94
Kenny Burrell, Midnight Blue, Blue Note, 15/99, s.92
Kenny Garrett, Simply Said, Warner Bros, 16/99, s.94
Kenny Wheeler, A Long Time Ago, ECM, 16/99, s.96
Latin On Impulse, Varios Artists, Impulse!, 13/99, s.96
Lenny White, Edge, Hip Hop, 16/99, s.92
Lester Bowie Brass Fantasy, The Odyssey of Funk & Popular Music
Wea Music, 13/99, s.91
Lionel Hampton, You Better Know, GRP, 14/99, s.91
Louis Sclavis, Le Phare, Enja, 14/99, s.86
Lucky Peterson, Lucy Peterson, Gitanes, 15/99, s.98
Lyle Mays, Lyle Mays, Warner Bros, 15/99, s.96
Lyle Mays, Sweet Dreams, Warner Bros, 15/99, s.96
Mahmut Yalay Boyoz, Kod Müzik, 14/99, s.88
Mark Isham, Miles Remembered, Columbia, 16/99, s.91
Mark Turner, In This World, Warner Bros., 15/99, s.94
Masha Bijlsma Band, Profile, Jazzline, 15/99, s.94
MC Sultan, Super Ethno Astronaut, Spray, 13/99, s.95
McCoy Tyner, Inception, Impulse!, 14/99, s.89
McCoy Tyner, Reaching Fourth, Impulse!, 14/99, s.92
Medeski&Martin&Wood, Combustication, Blue Note, 13/99, s.90
Mesut Ali & Mustafa Kos, Missing, Acda Müzik, 16/99, s.90
Michael Brecker, Two Blocks From The Edge, Impulse!, 13/99, s.90
Michael Franks, Barefoot the Beach, BMG, 16/99, s.95
Michael "Patches" Stewart, Penetration, Hip Hop, 16/99, s.97
Michel Legrand, Thomas Crown Affair, Ryko, 15/99, s.96
Michel Urbaniak, Fusion, Columbia, 14/99, s.87
Mike Westbrook, The Orchestra of Smith's, Enja, 14/99, s.90
Miles Davis, Love Songs, Columbia, 14/99, s.87
Miles Davis, Panthalassa, Columbia, 16/99, s.98
Miles Davis, The Complete Birth of the Cool, Capitol Jazz, 14/99, s.96
Milt Jackson, Explosive, Qwest, 15/99, s.96
Milt Jackson, Statements, GRP, 14/99, s.93
Monty Alexander, Stir It Up, Telarc, 15/99, s.97
Nancy Wilson, Greatest Hits, Columbia, 16/99, s.94
Nat King Cole, Live at the Circle Room, Blue Note, 16/99, s.94
Nat King Cole, Penthause Serenade, Capitol Jazz, 13/99, s.91
Norman Brown, Celebration, Warner Bros, 16/99, s.91
Oscar Peterson, A Summer Night in Munich, Telarc, 15/99, s.98
Oscar Peterson, An Oscar Peterson Christmas, Telarc Jazz, 13/99, s.89
Ottmar Liebert, Innamorare, Epic, 15/99, s.90
Önder Focan, Tunes song by the Vocalists, Blue Note, 15/99, s.90
Peter Harborn, Large One, Jazzline, 15/99, s.98
Pharoah Sanders, Deaf Dumb Blind, Impulse!, 14/99, s.94
Phil Woods, The Rev&I, Blue Note, 13/99, s.87
Pinetop Perkins & Hubert Sumlin, Legends, Telarc, 13/99, s.94
Ramsey Lewis, Appasionata, Narada, 16/99, s.88
Randy Weston, Khepera, Gitanes, 13/99, s.88
Redhot Rapshody, The Gershwin Groove, Antilles, 13/99, s.92
Reiner Witzel, Witzels Venue, Lipstick, 15/99, s.96
Richard Bona, Scenes from my Life, Columbia, 16/99, s.99
Rick Braun, Full Stride, Atlantic, 13/99, s.88
Robben Ford, Supernatural, Blue Thumb, 16/99, s.98
Rodney Jones, The Undiscovered Few, Blue Note, 16/99, s.98
Ruben Blades, Tiempos, Epic, 16/99, s.93
Russell Malone, Sweet Georgia Peach, Impulse!, 13/99, s.87
Senem Diyici, Tell Me Trabizon, Kalan, 15/99, s.93
Sherman Irby, Big Mama's Biscuits, Blue Note, 13/99, s.94
Sonny Rollins, Alfie, Impulse!, 14/99, s.90
Stan Kenton, Conducts , Capitol Jazz, 13/99, s.93
Stan Kenton, Standards In Silhouette, Capitol Jazz, 13/99, s.93
Stefon Harris, A Cloud of a Red Dust, Blue Note, 14/99, s.87
Tekameli, Ida Y Vuelta, EPC, 15/99, s.93
The Best Blue Note, Album In The World, Blue Note, 15/99, s.97
Tim Hagans, Animation & Imagination, Blue Note, 14/99, s.88
Tom Browne, R'N'Browne, Hip Hop, 16/99, s.96
Tony Bennett, The Essential, Columbia, 16/99, s.92
Trio Mrio, Tiro Mrio, Kalan Müzik, 13/99, s.89
Tuna Ötenel, L'Ecume de Van, Aura, 13/99, s.87
Vertu, Vertu, Verve, 16/99, s.89
Watanabe & Ozone, Dandyism, Polygram, 13/99, s.86
Willie Dixon, Poet of the Blues, Columbia, 14/99, s.89
Wynton Marsalis, A Fiddler's Tale, Columbia, 16/99, s.93
Yarkın Türk Ritm Grubu, Ten, Kalan, 16/99, s.92
Yıldız İbrahimova, Marcanja, Universal, 16/99, s.88

FINAL BAR

Ajlan Büyükburç 16/99, s.68
Betty Carter 13/99, s.14
Ertuğrul Çayroğlu 16/99, s.6
Harry "Sweets" Edison 16/99, s.5
Joe Williams 15/99, s.11
Kenny Kirkland 13/99, s.12
Michel Petrucciani 14/99, s.17
Tal Farlow 13/99, s.10
Ümit Aksu 16/99, s.8
Yalçın Gürbüz 16/99, s.6

HI-FI

Caz Hüznün Müziği 14/99, s.21
Caz Sanatı 13/99, s.23
Cazın İçinden 16/99, s.4
Cazın İçinden 16/99, s.17
Charles Mingus, Triumph of the Underdog 13/99, s.24
Dünden Bugüne Caz 15/99, s.17
Eleştirel Caz Tarihi 15/99, s.17
Frankofoni 15/99, s.6
Jazz Casual, John Coltrane 16/99, s.18
Jazz, A Crash Course 16/99, s.18
Moment's Notice, Jazz in Poetry & Prose 14/99, s.22
Reading Jazz 15/99, s.18
Resimde Müziğin Etkisi 15/99, s.6
Thelonious Monk, Straight No Chaser 15/99, s.18
Türkiye'nin Müzik Atlası 13/99, s.8
Visions of Jazz 13/99, s.24

KÖRLEME

Aydın Esen 14/99, s.104
Mahmut Yalay 16/99, s.102
Volkan Öktem 13/99, s.102

MÜZİSYENLER

Ajlan Büyükburç 16/99, s.68
Art Blakey 16/99, s.16
Art Ensemble of Chicago 14/99, s.56
Artie Shaw 13/99, s.65
Asiaminor 16/99, s.21
Ateş Tezer 14/99, s.28
Ateş Tezer 16/99, s.20
Audio Fact 13/99, s.29
Aydın Esen 16/99, s.21
Ayşe Tütüncü 15/99, s.30
Ayşe Tütüncü 16/99, s.58
Aziza Mustafa Zadeh 14/99, s.23
Baba Zula 16/99, s.21
Baki Duyarlar 16/99, s.87
Ben Harper 15/99, s.24
Ben Harper 16/99, s.79
Ben Webster 15/99, s.16
Benny Goodman 13/99, s.9
Benny Goodman 14/99, s.20
Bessie Smith 14/99, s.69
Billie Holiday 16/99, s.71
Bobby Hutcherson 15/99, s.12
Bobby Rush 16/99, s.25
Branford Marsalis 15/99, s.22
Branford Marsalis 16/99, s.78
Buckwheat Zydeco 16/99, s.25
Butch Morris 13/99, s.49
Butch Morris 15/99, s.10
Butch Morris Ensemble 16/99, s.20
Candy Kane 13/99, s.30
Carlo Actis Dato 16/99, s.60
Carol Chaikin 14/99, s.28
Cassandra Wilson 16/99, s.12
Cem Aksel 15/99, s.50
Charles Lloyd 15/99, s.28
Charlie Christian 14/99, s.82
Chris Thomas King 16/99, s.25
Coleman Hawkins 14/99, s.69
Danny Lerman 16/99, s.22
David Ornette Cherry 15/99, s.78
Dee Dee Bridgewater 14/99, s.24
Diana Krall 16/99, s.54
DJ Booster 15/99, s.26
Donald Harrison 15/99, s.12
Duke Ellington 15/99, s.9
Duke Ellington 15/99, s.64
Duke Ellington 15/99, s.73
Duke Ellington 16/99, s.76
Eddy Clearwater 16/99, s.24
Elvin Jones 16/99, s.23
Emily Remler 15/99, s.63
Emin Fındıkoğlu 13/99, s.26
Eric Dolphy 15/99, s.14
Eric Truffaz 15/99, s.27
Erik Truffaz 16/99, s.21
Erol Erdinç 13/99, s.27
Fatih Erkoç Quartet 16/99, s.20
Free-Key Trio 16/99, s.20
George Gershwin 13/99, s.60
Glen Moore 16/99, s.28
Gürol Ağırbaş 14/99, s.48
Henry Threadgill 15/99, s.27
Herbie Hancock 14/99, s.18
Horace Tapscott 15/99, s.61
Ilyas Mirzayev 13/99, s.27
Ilyas Mirzayev 14/99, s.77
İmer Demirer 15/99, s.54
İmer Demirer 16/99, s.20
İsmet Sıral 13/99, s.64
İstanbul Blues Kumpanyası 16/99, s.20
Italian Instabile Orchestra 15/99, s.58
Ivo Perelman 14/99, s.54
Jackie McLean 13/99, s.5
Janusz Szprot 13/99, s.41
Javon Jackson 14/99, s.75
Jimmy Knepper 14/99, s.41
John Carter 14/99, s.50
John Lurie & Lounge Lizards 16/99, s.4
Jorge Pardo 15/99, s.56
Joshua Redman 15/99, s.12
Joshua Redman 15/99, s.23
Joshua Redman 16/99, s.50
Ken Vandermark 13/99, s.54
Kerem Görsev 13/99, s.27
Kerem Görsev 16/99, s.40
Kerem Görsev Trio 16/99, s.20
Kerem Görsev Trio 16/99, s.22
Khaled 15/99, s.26
Kudsi Erguner 13/99, s.77
Kürşat And 16/99, s.20
Laço Tayfa 16/99, s.21
Lennie Tristano 14/99, s.62
Les Paul 13/99, s.56
Lester Young 13/99, s.22
Marc Ribot Y Los 15/99, s.22
Max Roach 14/98, s.70
Mehmet Ali Sanlıkol 14/99, s.49
Meral Güneyman 13/99, s.45
Miles Davis 16/99, s.64
Milt "Bags" Jackson 15/99, s.8
Milt Jackson 13/99, s.71
Mingus Big Band 13/99, s.70
Neşet Ruacan 14/99, s.36
Nükhet Ruacan 14/99, s.23
Oğuz Durukan 14/99, s.28
Okay Temiz 16/99, s.9
Okay Temiz Magnetic Band 16/99, s.21
Oregon 16/99, s.28
Outcaste All-Stars Badmarsh & Shri 16/99, s.20
Önder Focan 15/99, s.45
Önder Focan Vocalists Project 16/99, s.20
Pat Martino 13/99, s.56
Pat Metheny 15/99, s.33
Pat Metheny 16/99, s.46
Paul Mc Candles 16/99, s.28
Quarteto Cedron 13/99, s.30
Ralph Towner 16/99, s.28
Rawbone 13/99, s.27
Red Norvo 15/99, s.4
Rosenberg Trio 13/99, s.28
Roy Patterson 13/99, s.30
Roy Patterson 14/99, s.44
Russell Gunn 14/99, s.43
Satoko Fujii 16/99, s.62
Selen Gülün 14/99, s.26
Sibel Köse 14/99, s.23
Smithsonian Jazz Masterworks 15/99, s.29
Sonny Rollins 14/99, s.79
Stefon Harris 15/99, s.12
Steve Coleman 13/99, s.48
Suzanne Vega 15/99, s.26
Syndicate 13/99, s.72
Tim Wekvaars 13/99, s.69
Toots Thilemans 13/99, s.75
Trevor Watts' Moire Music Group 16/99, s.20
Tuna Ötenel 13/99, s.51
Tuna Ötenel 14/99, s.80
Tuna Ötenel 16/99, s.20
Valery Ponomarev 13/99, s.32
Valery Ponomarev 14/99, s.46
Vertu 16/99, s.15
Vitali Samharadze 13/99, s.28
Wanderer Trio 13/99, s.30
Weather Report 15/99, s.34
Wes Montgomery 14/99, s.60
Woody Herman 15/99, s.30
Yıldız İbrahimova 16/99, s.48
Zen 13/99, s.30

REKLAMLAR

ARM Kerem Görsev Jazz Bar 13/99, s.19
Akbank (9.Caz Festival) 16/99, s.19
Akbank (Cazın Cazibesi) 13/99, s.39
Akbank (Cazın Cazibesi) 14/99, s.31
Akbank (Cazın Cazibesi) 15/99, s.19
Akusta (Home Theather & Audio Galleries) 13/99, Kapak içi
Akusta (Home Theather & Audio Galleries) 14/99, Kapak içi
Akusta (Home Theather & Audio Galleries) 15/99, Kapak içi
Akusta (Nautilus 800 Series) 16/99, Kapak İçi
Algida (Lezzetin Gerçek Keyfi) 14/99, s.35
Algida (Lezzetin Gerçek Keyfi) 15/99, s.57
Atlantis Plak 13/99, s.95
Atlantis Plak 14/99, s.93
Atlantis Plak 15/99, s.97
Atlantis Plak 16/99, s.97
Banvit (Muftağınızda Beyaz Sayfa) 13/99, S.31
Banvit (Muftağınızda Beyaz Sayfa) 14/99, s.59
Banvit (Muftağınızda Beyaz Sayfa) 15/99, s.71
Borusan Kültür Sanat Yayınları Türkiyenin Müzik Atlası 13/99, s.33
Cafe Gramofon (Program) 13/99, s.47
Cafe Gramofon (Program) 14/99, s.47
Doublemoon (Bu Gezegenin Etnik Müziği) 13/99, s.44
Doublemoon (Burhan Öçal) 16/99, s.35
Efes Pilsen (Blues Festival) 16/99, s.43
Efes Pilsen (Blues Festival) 16/99, s.45
EMI, Kent Elektronik (Happy Burthday Blue Note) 14/99, s.25
Ericsson (Hayallerinin Peşini Bırakma) 14/99, s.19
Ericsson (T18) 15/99, s.31
Garanti Bankası (Bankaya Kadar Yorulmayın) 13/99, s.7
Garanti Bankası (Bankaya Kadar Yorulmayın) 15/99, s.7
Garanti Bankası (Bis, Bis) 14/99, s.7
Garanti Bankası (Dünyanın En İyi Bankası) 16/99, s.7
Kef (The Maidstone) 14/99, s.39
Kod Müzik (Yeni Albümler) 16/99, s.81
Lale Plak 13/99, s.89
Lale Plak 14/99, s.87
Lale Plak 15/99, s.91
Lale Plak 16/99, s.91
Lotus (Müziğinizin Rengini Biliyoruz) 13/99, s.105
Lotus (Müziğinizin Rengini Biliyoruz) 14/99, Kapak içi
Lotus (Müziğinizin Rengini Biliyoruz) 15/99, Kapak içi
Lotus (www.lotushifi.com) 16/99, Kapak İçi
Microcosmos (Boyut Yaymolik) 13/99, Arka Kapak
Shaft Blues & Jazz Club (program) 15/99, s.87
Shure (Beta Line) 13/99, s.25
Shure (KSM 32) 14/99, s.45
Shure (KSM32) 15/99, s.43
Shure (KSM32) 16/99, s.29
Sony Music 13/99, s.52
Sony Music 14/99, s.52
Sony Music 15/99, s.53
Sony Music 16/99, s.52
Southern Comfort 15/99, s.47
Southern Comfort 16/99, s.31
Thomastik-Infeld (Önder Focan) 16/99, s.57
Turkcell (Hayatımız Film) 14/99, Arka Kapak
Turkcell (Sahne) 15/99, Arka Kapak
Turkcell (Tikla) 16/99, Arka Kapak
Turkcell (Turkcell Müşteri Hizmetleri) 15/99, s.25
Yamaha (Müzik Aletleri) 16/99, s.67
Yapı Kredi Bankası (Program 99) 15/99, s.37
Yaşarbank (Sesi Biraz Daha Yükseltin) 13/99, s.13
Yaşarbank (Sesi Biraz Daha Yükseltin) 14/99, s.13
Yaşarbank (Sesi Biraz Daha Yükseltin) 15/99, s.13
Yaşarbank (Sesi Biraz Daha Yükseltin) 16/99, s.13
Yücel Müzik 13/99, s.93
Yücel Müzik 14/99, s.91
Yücel Müzik 15/99, s.95
Yücel Müzik 16/99, s.95
Zihni Müzik 13/99, s.91
Zihni Müzik 14/99, s.89
Zihni Müzik 15/99, s.93
Zihni Müzik 16/99, s.93

JAZZ, BLUES, EMPROVİZE MÜZİK DERGİSİ

Türkiye'nin Tek JAZZ Dergisi

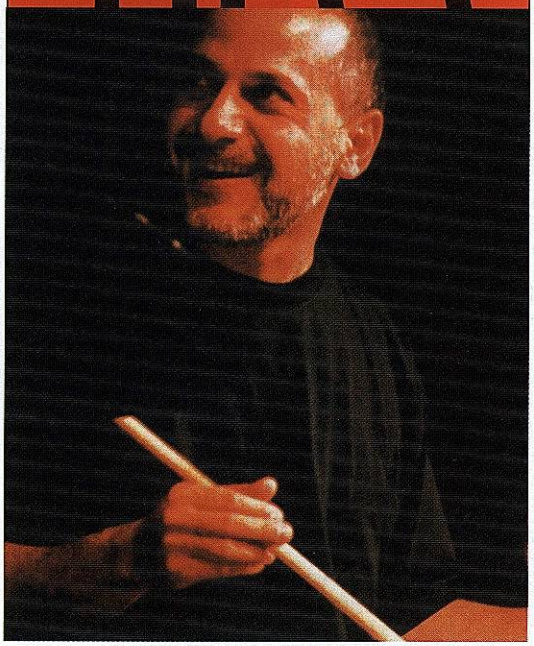

Jazz müziği, diğer müzik türlerinden farklı olarak kalıplara ve sınırlamalara kendini hapsetmemiş, özgürlükçü bir müziktir... Dinleyicisinin yaşı yoktur...

Jazz müziği ile ilgili Türkiye'de kaynak, bilgi ve belge kolay kolay, hatta hiç bulunamadığı için, bu alandaki boşluğu yine jazz müziğini ve dinleyicisini destekleyen kuruluşlarla birlikte **Jazz** dergisi kapatıyor...

ABONE FORMU

Yılda dört sayı yayınlanan **Jazz** dergisine abone olmak istiyorum.

ADI SOYADI

ADRESİ

POSTA KODU

ŞEHİR TEL FAKS

KREDİ KARTI İLE

Kredi kartı hesabıma 4.000.000 TL'yi borç kaydediniz

❑ VISA ❑ MASTERCARD ❑ EUROCARD ❑ DINERS CLUB

Kredi Kartı No: |_|_|_|_| |_|_|_|_| |_|_|_|_| |_|_|_|_|

Adı Soyadı: |_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|

Geçerlilik Tarihi: |_|_| |_|_| İMZA:

Şirket ise vergi dairesi ve no.su:.....

HAVALE İLE

Abone bedeli olan 4.000.000 TL'yi Boyut Yayıncılık A.Ş.'nin

❑ Akbank Harbiye Şubesi 11029 no.lu hesabına yatırdım; fotokopisi ektedir.

❑ İş Bankası Altınbakkal Şubesi 30421-243949 no.lu hesabına yatırdım; fotokopisi ektedir.

❑ Vakıflar Bankası Harbiye Şubesi 2007557 no.lu hesabına yatırdım; fotokopisi ektedir.

❑ Yapı Kredi Matsit Şubesi 1000254-3 no.lu hesabına yatırdım; fotokopisi ektedir.

■ Bu formu doldurduktan sonra 212-629 05 75 no'lu fax'a ya da Boyut Yayın Grubu, Matbaacılar Sitesi, 1. Cad. No.115, (Milliyet Gazetesi arkası) 34560 Bağcılar - İstanbul adresine gönderiniz. Tel.0212-629 53 00 (30 Hat)

SUBSCRIBE TO JAZZ

❑ Yes, I want to subscribe to the JAZZ

❑ One year (4 issues) 20.00 $

❑ Check enclosed

❑ Charge my ❑ VISA ❑ MASTERCARD ❑ EUROCARD ❑ DINERS CLUB

Account number: |_|_|_|_| |_|_|_|_| |_|_|_|_| |_|_|_|_|

Expiration Date: |_|_| |_|_|

Signature:.....

PLEASE PRINT

NAME

STREET

CITY, STATE, PROVINCE

COUNTRY, ZIP/ POSTAL CODE

■ After filling completely, please send this form to the fax number or to the address mentioned below:
Adress: Boyut Yayın Grubu, Matbaacılar Sitesi, 1. Cad. No.115, 34560 Bağcılar - İstanbul, TURKEY
Phone: +90.212.629 53 00 (30 Lines) Fax: +90. 212.629 05 75

Ateş Tezer

Körleme'nin onbeşincisini Tezer'in Arnavutköy'deki ofisinde gerçekleştirdik. Müzisyen çoğunlukla parçaları sonuna kadar dinledikten sonra yanıt vermeyi tercih etti.

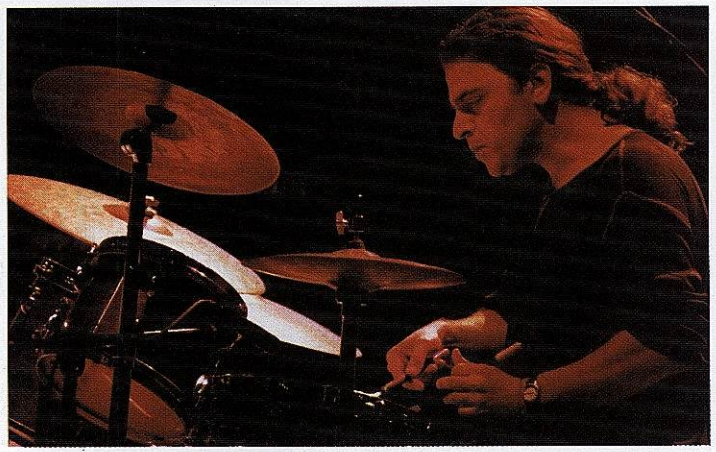

Serdar Karabatı *skarabati@ibun.edu.tr*

Art Farmer/Gigi Gryce
Deltitnu (Gryce)
When Farmer Met Gryce - Prestige/OJC - 1954/55
Art Farmer-tp
Gigi Gryce-as
Horace Silver-p
Percy Heath-b
Kenny Clarke-d

Bildiğim bir kayıt değil, ama 1950'lerden olduğunu tahmin ediyorum. Nefeslilerde kim var emin değilim, piyanist Bud Powell gibi dolgun çaldı ama... Davulcu Art Taylor ya da Kenny Clarke olabilir.

(Kenny Clarke olduğunu onaylıyorum)

Art Taylor'la Kenny Clarke arasında çok gittim, geldim. Zil ince olduğu için Kenny Clarke diye düşündüm, hızlanıyor bir de; Art Taylor da aslında birazcık koşar sololarında. Epeydir dinlemiyorum bu dönemden kayıtları; bu tür müziği ben çok yoğun olarak seksenlerde dinledim. Bebop'ın en başından hard-bop'a, hatta postmodern dediğimiz dönemin ilk yıllarına kadarki neredeyse bütün kayıtları dinlemişimdir, Blue Note'lar olsun, diğer kayıtlar olsun. Artık hafızamdan çıkmış isimler biraz... Bu kayıt da çok güzel, tam bebop'ın kulüplerden çıkıktan sonraki havasını yansıtıyor; malzeme çok taze, herkes iştahla çalıyor.

(CD kitapçığını veriyorum)

Art Farmer'ı hayatta çözemezdim; Dizzy olmadığını anladım, ama kim olduğunu bulamadım. Saksofoncu da ne Charlie Parker, ne Sonny Stitt idi; fakat bu isimler yanında o dönemde ön planda olanlardan hiç isim gelmedi aklıma.

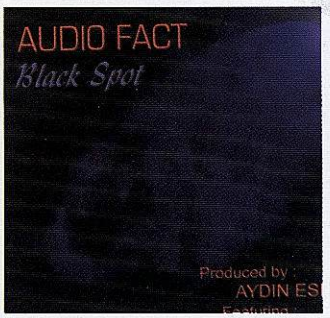

Audio Fact
King of Boston (Sanlıkol)
Black Spot-Kalan-1998
Mehmet Ali Sanlıkol-kbd, vo
Onur Türkmen-g
Ryan Woodward-ts, ss
Fernando Huergo-eb
Cengiz Baysal-d
Roberto Castillo-perc

John McLaughlin geldi aklıma bir an için, ama bu kayıt daha *fusion*vari. Ben *fusion* pek sevmem ve dinlemem, imkanı yok bilemem... Yellowjackets falan mı? Gerçi onlardan daha devingen ve daha az pop ama... Davulcu Tommy Campbell'a benziyor, snare sesi ile özellikle. Bu tarz davulcuların hepsi aslında bir yandan da Billy Cobham'a benzerler.

(Biraz daha yakınlara gelmesini söylüyorum)

Audio Fact mi yoksa, Cengiz [Baysal] falan?! (Gülerek) Fusion sevmem dedim, ama bu çocukları seviyorum, iyilerdir! Onların şahsına değil zaten dediğim; iyi müzisyenler, iyi de çalmışlar burada. Hepsi arkadaşımlar, yakın tanıyorum. Cengiz'i epey yıldır biliyorum, diğer çocuklarla tanıştım, canlı da izledim, kayıtlarını da dinledim zaman zaman, ama fusionla fazla aram olmadığından bir şey çağrıştırmadı doğrusu. (Gülerek) Sıkı çalmışlar, baksana kimlerle karıştırdım herifleri! Ben Amerika'dayken de etrafta fusion çalan çok insan vardı, ama gitmezdim inan dinlemeye, bilmem yani. Bir tek Aydın'la [Esen] ilgili olduğu zaman *fusion*a bulaştım, onun müziğine çok inandığım için hep. Cengiz şu iş için çok sağlam bir adam; çok iyi yerlerden gitti bence, çok takdir ediyorum bu açıdan. Temiz çalıyor, akıllı çalıyor; gittiği her yerde tecrübe kazandı, iyi bir şey böyle bir adamın yetişmiş olması. Çok doğru yerlere gitti, Los Angeles'ta gittiği okul da iyiydi. Fusioncıların ilham aldığı davulcuları aslında ben de severim, Tower of Power'ı düşünürsek mesela. Return to Forever ve saire bunları da dinlerdik, ama sonra süratle soğudum ben bunlardan, fusiona yakın en son dinlediğim Steps'tir.

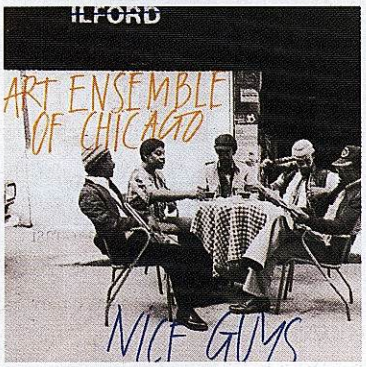

Art Ensemble of Chicago
597-59 (Jarman)
Nice Guys-ECM-1979
Lester Bowie-tp
Joseph Jarman-s, flute, cl, vibe
Roscoe Mitchell-s, flute, cl, oboe
Malachi Favors Maghostus-b, perc
Famoudou Don Moye-perc, d, congas, tympani, mrb

(Gülerek) Şimdi hepsini saymak gerecekek sıradan! İlk başta eski Ornette [Coleman] kayıtlarından diye düşündüm, ama daha yeni bir şeyler bunlar. Bir ara davulcu Tony Williams diye düşündüm, ama bir türlü onun o zamanki kick sesini bulamadım kayıtta. Sonra davulcu Jack DeJohnette gibi olmaya başladı, basçı ise hep Charlie Haden gibi tınladı bana. Bir grup vardır, Art Ensemble of Chicago ismi galiba, onlar da olabilir.

(Art Ensemble of Chicago olduğunu onaylıyorum ve CD kitapçığını uzatıyorum)

Lester Bowie öldü galiba yakınlarda. Bu plağı bilmiyorum. Yeni derken, bu tabii benim düşündüğüm Ornette'lere göre yeni. Ben daha çok 1968 Charles Lloyd'la falan çaldıkları dönemi aklıma getirmiştim eski derken. Benim hep açık olduğum, beslendiğim bir stil. Böyle şeyleri birazcık Arthur Blythe ile çalma fırsatım oldu bir ara New York'ta, iki kış falan; gig de çalmıştık ufak ufak.

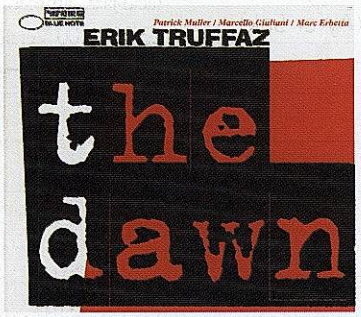

Erik Truffaz
The Mask (Truffaz-Giuliani-Erbetta-Muller-Nya)
The Dawn-Blue Note/EMI-1998
Erik Truffaz-tp
Patrick Muller-p, rhodes
Marcello Giuliani-b
Marc Erbetta-d
Nya-vo

Sequencer gibi davul çalmış burada, ben de bunu yapmaya çalışıyorum mesela house çalarken. Doğrudan davul seti çalmasam da tek tek parçalarını alıp, minimal bir şeyle içine girip... Bunu yapmayı denedik aslında biz, tam olarak böyle olmasa da, drum'n'bassle acid jazz arasındaki grooveları bir ara İmer [Demirer], ben, Mahmut [Yalay], Sarp [Maden] beraber yoğuruyorduk. Bu temizlikte çalınması çok güzel, pırıl pırıl... çamur gibi değil yani, bir ton armoni, bir ton melodi ya da nota yok her yerde. Sıkı groove var, doğru renk atılmış, hiç bir şeyin karmaşası yok, şu anda mesela bir tek davulcu ritm çalıyor, basçı birazcık destek verip gerisinde groove çalıyor, bunlar uzun seslerle tamamlanmış... Çok seviyorum böyle müzikleri, bana iyi geliyor. Gerçi milletin bu konuda da kafası karışık, bilgisayarda yapabiliyorlar, ama canlıda bunun tam olmamışını duyuyorsun. Bu harbiden jazz esasında, belki jazza bir şey olmuyor diyorduk, böyle bir yerlerde oluyor galiba işte. (Gülerek) Ben de bu yüzden buralarda dolanıyorum, jazza ihanet etmedim yani!

(CD kitapçığını uzatıyorum)

Gidemedim bu grubu Babylon'da izlemeye, gerçi okuduğumdan böyle bir müzik olduğunu anlamıştım. Doğru saptamışlar yönü, ama kolay değil bu kavramı kullanarak çalmak. Dört tane müzisyenin gelip bu kadar rafine bir şekilde, müziği bu kadar durulaştırarak ve yaklaşıma çok sadık kalarak çalması... Çok özüne inerek, buna karşın hala zevk alarak, vererek ve inanarak çalmak harika bir şey! Bir şeyleri aşmaya başlamışlar, çok iyi bir yerdeler bence.

Radyolar

Açık Radyo **94.9**	Tel: 0212-2962389
Classic FM **98.0**	
Oxigen **95.9**	Tel: 0212-2365436
Radyo Cumhuriyet **107.4**	Tel: 0212-5138006
Radyo Foreks **95.3**	Tel: 0212-2155326
Radyo 5 İst.**94.7**, Ank.**101.8**, İzm.**106.3**, Bur. **95.7**, Ada.**90.9**, Ant.**103.5**	
Radyo Blue **94.5**	Tel: 0212-6977026
Radyo Anadolu Ank. **103.7**	Tel: 0312-4468170
Radyo Anadolu İst. **103.3**	
Radyo C Ank. **106.5**	
Radyo Umut Merzifon	Tel: 0358-5136898
Radyo ODTÜ **Ank.103.1**	
TRT 3 **88.2**	Tel: 0212-2311200
Yaşam Radyo **92.3**	Tel: 0212-2314131
Yapı Radyo **102.2**	Tel: 0216-4221080

TRT3

Pazartesi: 20:00-21:00 Ekinoks (Hülya Tunçağ) **Salı:** 17:15-18:00 Jazz Yolculuğu (Nadide Övül) **Çarşamba:** 17:00-18:00 Jazz Dünyası Erol Tulay **Perşembe**: 15:00-16:00 Jazz Panoraması (Ahmet Berker) 17:00-18:00 Jazz Kulübü (Hamdi Ünlü) 22:00-23:00 Klasik jazz ve etkileşimler (Atıl İnaç) **Cuma:** 18:00-18:00 TRT İstanbul Hafif Müzik ve Jazz Orkestrası (Seyran Ersül) 23:00-24:00 Şu Jazz Dedikleri (Ali Sönmez) **Cumartesi:** 12:15-13:00 Jazz Ustaları (Umut Pelit) 21:00-22:00 Günümüzde Jazz (Hülya Tunçağ) **Pazar:** 16:00-17:00 Jazz'ın Şarkısı (Renin Batıgün) 20:00-21:00 Jazz Panoraması (Ahmet Berker) 22:00-23:00 Jazz Dünyasından (Teoman Baber) 24:00-01:00 Jazz Basamakları (Ayfer Sak)

Her Pazartesi: 21:30-24:00 Cazhane (yerli, yabancı jazz, blues ve türevleri; Kemal Duysak, Nihat Şardağ), **Her Perşembe:** 17:00-19:00 Jazz Paleti (her programda iki jazz albümü tanıtılır, Eray Çavdarlı).

Kiss FM 90.3

Pazar: 21:00-22:00 Jazz Saati (Cihat Şener) Klasik ve çağdaş jazz seçkileri.

—"Açık Radyo." 94.9

Hergün: 17:00-18:00 Jazz Standartları Önder Focan-Atilla Aksoy, 03:00-04:00 Jazz Standartları (tekrar), **Pazartesi:** Vertigo (Alternatif Müzik; Hilmi Tezgör), **Salı:** 12:00-13:00 Öğlen Açık (jazz, acid jazz; Füsun Aymergen), 20:00-21:00 Müzik değirmeni (rock, jazz; Yavuz Sarıyıldız), 21:00-22:00 Gitaresk (rock, blues; Jak Kohen), 22:00-23:00 Esintiler (Jazz'ın hemen hemen tüm türlerini kapsamına almaya çalışan bir program. Bunu da "Yeni İsimler", "Yeni Albümler" ve "Geçen Senenin En İyileri" başlıkları altında her hafta farklı bir tema çerçevesinde gerçekleştirmeye özen gösteriyor. Esintiler her ay bir programını da "Jazz-Rock" ağırlıklı olmak üzere "Fusion"a ayırıyor; Seda Binbaşgil), 00:00-01:00 Seksek (Türlerarası Sıçramalar; Osman Kaytazoğlu), **Çarşamba:** 20:00-21:00 Latin Lover (Latince Müzik; Ayhan Sicimoğlu), 21:00-22:00 Kokomo (pop, soul, jazz; Sedat Nemli), 23:00-24:00 Jazz Portreleri (Ayrıntılı jazz tiplemeleri; Mustafa Aykın), **Perşembe:** 12:00-13:00 Öğlen Açık (ambient, trip-hop, drum'n'bass; Füsun Aymergen), 20:00-21:00 Yaşayan Blues (blues; Eyüp İblağ), 23:00-24:00 Ethosonic (türlerarası; Ayşenur Küçüköncü), 00:00-01:00 Caz Odası (avant-garde, jazz, fusion, acid-jazz; Alper Alsan), Cuma: 20:00-22:00 Öbür Dünya (ritm ve armoni programı; Ahmet Uluğ), 22:00-23:00 Atlantik Sunar (acid-jazz, ambient; Ömer Atay, Reha Erdem), 23:00-01:00 Version Forward (dub a silence/DJ dubfield), **Cumartesi:** 16:00-17:00 Şimdi Nostalji Zamanıdır (fi tarihinden yakın geçmişe yolculuklar; Gürsel Öztürk), 17:00-18:00 Sinematek (film müzikleri; Erhan Kayaalp), 18:00-19:00 Doğaçlama Hayatlar (jazz; Sevin Okyay), 19:00-20:00 Smokestack Lightnin' (blues; Stephen Kinzer), 20:00-21:00 High Times (reggae; Ras Memo), 21:00-22:00 D and Ddope Headz (hip-hop, dub; İsmet & Barış), 22:00-23:00 Worldwide (jazz, acid-jazz, latin; Gilles Peterson), **Pazar:** 11:00-12:00 Mavi Nota (jazz, fusion, Cengiz Işılay), 14:00-15:00 Daldan Dala (Çeşitlemeler; Osman Tümay-Hulusi Özoklav).

Radyo Anadolu

Salı: 21:00-22:00 Jazz Günlüğü (Atacan Günay) **Çarşamba:** 20:00-21:00 Pamuk Tarlaları (Yalçın Yıldız) **Perşembe:** 21:00-22:00 Müzik Penceresi (Hakan Arslan) **Cuma:** 21:00-22:00 Akustik Panorama (Ümran Beriş) **Pazar:** 23:00-24:00 Büyülü Rapsodi (Nuray Uzunöz San)

Radyo ODTÜ

Pazar: 21:00-22:00 Cazname (Lale Kuyucu; jazz akımları)

Radyo 5

Pazar: 23:00-01:00 MuSickness (DJ Coco Cenk Güven; Latin, jazz, soul, avant-garde, trip-hop, hip-hop, drum&bass)

Radyo C

Hergün: 21:00-22:00 Blues Kuşağı 22:23:00 Jazz Kuşağı

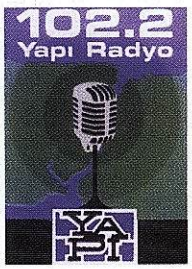

Haftaiçi Hergün: 17:00-19:00 Cafe Latino (Esen Yıldırım); **Pazartesi**: 20:00-22:00 Vanilya & Çikolata (Erhan Altunay) 22:00-23:00 Jazz Dergisi (Zuhal Focan); **Çarşamba**: 20:00-22:00 Vanilya & Çikolata (Erhan Altunay) **Pazar**: 18:30-20:30 Ritimler (Arbak Dal)

107.4 RADYO Cumhuriyet

Pazartesi: 22:00-23:00 Gecede jazz (Deniz Kavukçuoğlu)
Perşembe: 00:15-02:00 Gecede Caz (Deniz Kavukçuoğlu, tekrar)

RADIO XI-GEN FM 95.9 ISTANBUL

Anonssuz sürekli müzik programı

Kanal E'de Jazz

Her Çarşamba gecesi saat 23:00 ile 00:00 arası jazz gecesi olarak düzenlenmiş:

05 Ocak Wynton Marsalis
(6 Temmuz '82 Montreal Jazz Festivali)
12 Ocak Lionel Hampton
(Montreal Jazz Festivali)
19 Ocak Miles Davis
(27 Haziran '85, Montreal Jazz Festivali)
26 Ocak Dee Dee Bridgewater
(5 Temmuz '95, Montreal Jazz Festivali)

Bu sayıdaki bulmacayı doğru olarak yanıtlayanlardan üç kişiye Doublemoon'dan Aydın Esen'in Timescape CD'si

İsim, Adres ve telefonlarınızı yazmayı unutmayın!

Jazz/Bulmaca
Matbaacılar Sitesi
No. 115 Bağcılar
34560 / İstanbul

Geçen sayıdaki bulmacayı doğru olarak çözümleyip, çekilişte t-shirt kazanan şanslı okuyucularımız:
Barış & Burcu Özer/İstanbul
Beran Paçacı/Ankara
Burç Yazıcıoğlu/İstanbul
Seyfettin Gündoğdu/İstanbul

Serdar Karabatı *skarabati@ibun.edu.tr*

Soldan Sağa:

1-1977 yılında Mathias Rüegg önderliğinde kurulmuş bir topluluk: _____ _____ Orchestra/Bu topluluğun bir kaydı: _____ Notion in Perpetual Motion (hat ART, 1985).

2-Bir Bela Fleck & the Flecktones albümü: The Flight of the Cosmic _____ (tersi)/Bir Weather Report parçası: The _____ (tersi).

3-Bir piyanist: _____ Bley/Keith Jarrett'ın Tribute (ECM, 1991) albümünden bir parça: _____ Dance/Bir saksofoncu:_____ Turbinton.

4-Bir şarkıcı: _____ Caram/Sanat dallarında akım/Özellikle Asiaminor ve Acid Trippin' gruplarıyla yaptığı çalışmalarla bilinen bir saksofoncu: Yahya _____

5-Bir Larry Coryell kaydı: _____ Sacre de Printemps/Bir Aydın Esen albümü: So _____ Lifetimes (tersi)/Ali Perret önderliğinde bir grup: _____ Trippin'.

6-Mi notasının harf karşılığı/Bir standard: The _____ of the Blues (Troup/Worth)/Soldan sağa birinci sorudaki topluluğun bir başka kaydı: From _____ Time to Rag Time (hat ART, 1982)

7-Kenny Wheeler'ın Gnu High (ECM, 1975) başlıklı kaydından bir parça: _____ Matter/İngiltere'de cazın orta kuşaktan iki önemli ismi saksofoncu Julian ve davulcu Steve kardeşlerin soyadı: _____.

8-Klasik eserler yayınlayan bir müzik yapım şirketi/Bir davulcu: Ernst _____/Gitarist Mick Goodrick'in bir albümü: In Pas(_)ing (ECM, 1978).

9-Klasik Türk Müziği'nin seçkin bestecileri için kullanılan bir unvan/Bir Russell Gunn albümü: _____ _____ (High Note, 1996).

10- Günümüzden bir piyanist/vokalist: _____ Krall/Klasik müzikle ilgili yazı ve çalışmalarıyla bilinen bir yazar ve eleştirmen: Faruk _____.

Yukarıdan Aşağı:

1-Manhattan Transfer vokal grubunun bir albümünün başlığı/Dave Douglas'ın baş harfleri.

2-Standardlaşmış bir Antonio Carlos Jobim bestesi: Girl from _____/Brezilya'da büyük şarkıcılar için zaman zaman kullanılan, "kral" anlamında bir unvan.

3-Yine mi? notasının harf karşılığı /Önemli bir Charles Mingus yapıtı: Wednesday Night _____ Meeting/İstanbul'da bir müzik şirketi.

4-Vyacheslav Ganelin, Vladimir Chekasin ve Vladimir Tarasov tarafından oluşturulmuş Rus üçlüsü: _____ Trio (tersi)/Yarkın Ritm Grubu'nun 1999 kaydının başlığı.

5-Stüdyo müzisyeni olarak bir çok kayıtta bulunmuş, kendi gruplarıyla kayıtlar yapmış bir fusion gitaristi: Steve _____ (tersi)/Bir önceki soruda sözü geçen üçlünün bir kaydı: Poco _____ Poco (Leo, 1978)/Bir Don Byron albümü:_____ Blaxploitation (Blue Note, 1998)/Long _____ and Far Away (tersi).

6- Soldan sağa birinci sorudaki topluluğun bir başka kaydı: Nightride of _____ Lonely Saxophoneplayer (Moers, 1985)/Kuzey Avrupa'da bulunan, Pori vb. festivalleri ile tanınan ülkenin özgün isimlerinden biri/Mi notasının harf karşılığı/_____.

7-Elektronik-deneysel müzik alanında da yapıtlar bırakmış bir Türk besteci: Bülent _____ (1919-1990)/Adam Nussbaum'un baş harfleri/Cazda "melodik hat" için kullanılan İngilizce terim.

8-Bir Wes Montgomery bestesidir: The _____ Song/Do notasının harf karşılığı/Amerikan caz tarihinin ticari açıdan en başarılı orkestralarından birini yönetmiş bir tromboncu ve besteci: _____ Miller.

9-Bir John Surman albümü: Road _____ St Ives (ECM, 1990)/Eberhard Weber, Manfred Schoof, Charlie Mariano, Markus Stockhausen, Jan Garbarek, Kenny Wheeler vs. ile çalışmış bir Alman piyanist: _____ Brüninghaus/Soldan sağa birinci soruda sorulan topluluğun bir kaydı: _____ & Males (Amadeo, 1992).

10-Alphonse Mouzon'un baş harfleri/Alman halk şarkısı (Türkçe'deki haliyle)/Uzun süre Yellowjackets grubu ile çalışmış Kanadalı bir saksofoncu: Marc _____ (tersi)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	H	A	M	M	O	N	D	O	J	C
2	E	I	W	O	B	U	M	G	E	O
3	N	E	A	R	A	T	O	N	A	L
4	D	Y	N	A	S	T	Y	I	N	E
5	R	E	D	N	I	W	E	D	I	S
6	I	N	I	C	N	A	M	E	S	P
7	C	O	S	T	A	N	I	C	K	E
8	K	A	H	I	L	G	N	A	L	S
9	S	C	I	V	L	O	O	P	A	A
10	A	T	A	J	A	R	R	E	T	T

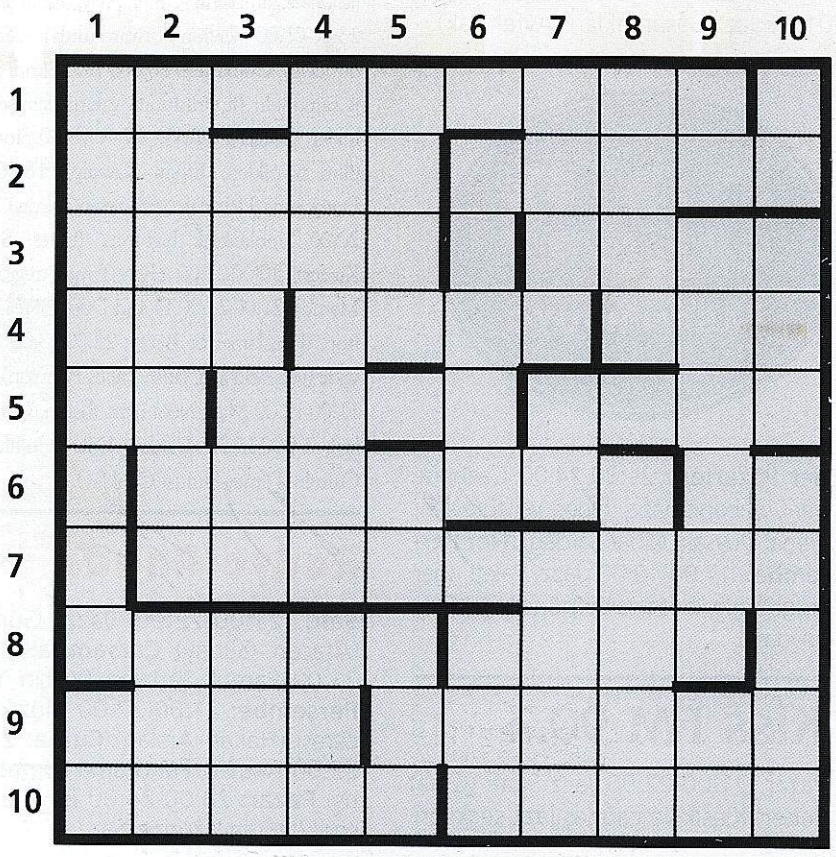

JM lab

LE GRAND SPECTACLE DU SON

STANDING OVATION

" For me, this is truly the ultimate desert island loudspeaker... "
Jack English, Stereophile, volume 19 no. 5.

" I am comfortable in saying that, to this point,
these are the best speakers I have ever heard. I love them... "
Johnathan Scull, Stereophile, volume 21 no. 4.

LOTUS Hi-End Audio & Home Theater Systems

Tepecik Yolu, Alkent Parkshops F: 2-3, Etiler 80630 Istanbul
Tel: 0212-257 26 96 Fax: 0212-257 26 97 http://www.lotushifi.com

DVD VIDEO

BOYUT HOME CINEMA

VCD VIDEO

'Usta yönetmenler, usta oyuncular... Yedinci sanat dijital kalite ile evinizde! Bu koleksiyonlar inanılmaz...'

'Fotoğraflar, yönetmen ve oyuncu bilgileri, filmlerin sinema tarihindeki yerleri ile çarpıcı kitaplar ve evde film seyretme zevki. Çok başarılı!'

SİNEMA KÜLTÜRÜ

'Müthiş bir sinema koleksiyonu! Mutlaka alınması, okunması ve seyredilmesi gerekir'

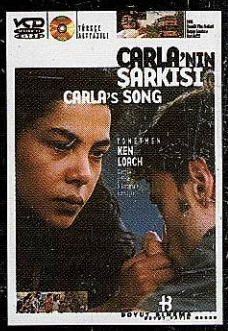

Kısa Bir Süre İçin
DİJİTAL VİDEO FİLM GÖSTERİCİ Hediye!
Üstelik HEMEN TESLİM

Televizyona bağlanan Digital Video Film gösterici ile aynı zamanda müzik CD'lerinizi de dinleyebilirsiniz. Ürün modelleri stoklarla sınırlıdır.

DÜNYA SİNEMASI

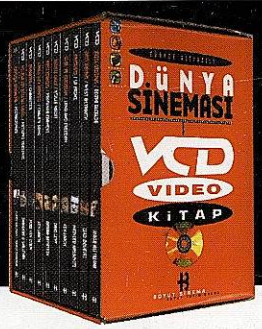

KOLEKSİYON I

1. NOTHING PERSONAL
2. LA HAIN
3. SILENT NIGHT
4. EDIPO ALCALDE
5. CARLA'S SONG
6. MICROCOSMOS
7. DEEP CRIMSON
8. CHARACTER
9. WEST BEYRUIT
10. LAND AND FREEDOM

KOLEKSİYON II

11. CYCLO
12. LEBARTARIAS
13. THE INFORMANT
14. RIEN NEVA PLUS
15. THE NAKED EYE
16. INPRAISE OLDER WOMEN
17. THE LAST CONTRACT
18. HOMMES FEMMES...
19. MON HOMME
20. LA CEREMONIA

TÜRK SİNEMASI

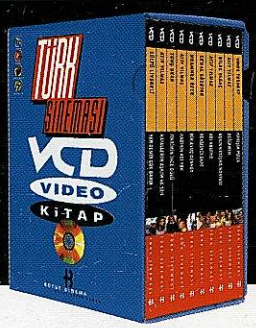

KOLEKSİYON I

1. KARIŞIK PİZZA
2. ZÜĞÜRT AĞA
3. YER DEMİR GÖK BAKIR
4. OTOBÜS
5. UZLAŞMA
6. FİKRİMİN İNCE GÜLÜ
7. KADININ ADI YOK
8. ADI VASFİYE
9. AŞKIN KESİŞME NOKTASI
10. BİR AVUÇ CENNET

KOLEKSİYON II

11. DEĞİRMEN
12. HAYALLERİM AŞKIM VE SEN
13. HER ŞEYE RAĞMEN
14. SEKİZİNCİ SAAT
15. ASİYE NASIL KURTULUR
16. SİS
17. BENİM SİNEMALARIM
18. AH BELİNDA
19. KUYUCAKLI YUSUF
20. DUL BİR KADIN

BİR YUDUM İNSAN

1. RIFAT ILGAZ
2. NÂZIM HİKMET
3. ARA GÜLER
4. ZÜLFÜ LİVANELİ
5. CEM KARACA
6. ERKİN KORAY
7. ARZU OKAY
8. ÇETİN ALTAN
9. AYHAN IŞIK
10. CAN YÜCEL

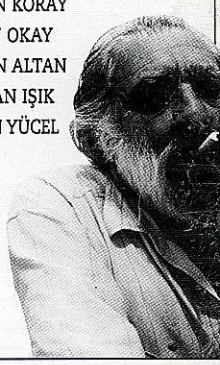

BOYUT SİNEMA
BOYUT YAYIN GRUBU

Satın alma taahhüdüne girmeden telefonla adresimde ürün tanıtımı istiyorum.

Adı: _____

Soyadı: _____

Adres: _____

_____

Tel: _____

Faks: _____

Bu formu doldurduktan sonra 0212 629 05 74 - 75 no'lu faksa yada Boyut Yayın Grubu Mat-Sit No:115 Bağcılar-İstanbul adresine gönderiniz.

İstanbul Tel: 0212 629 53 00 (30 hat) Ankara Tel: 0312 231 73 74

VIDEO CD - KİTAP SANAT SPONSORU

MNG BANK